OKUYUCU TEFSİRİ

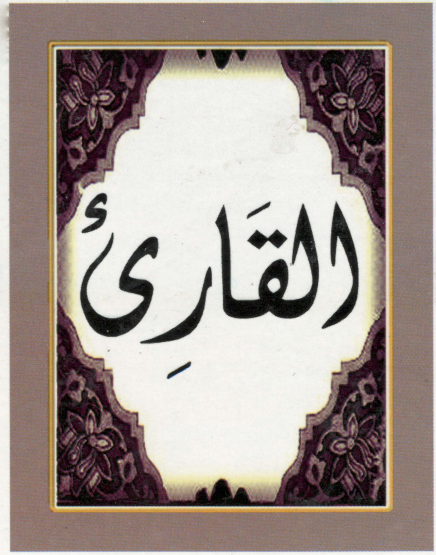

SEMRA KÜRÜN ÇEKMEGİL

6

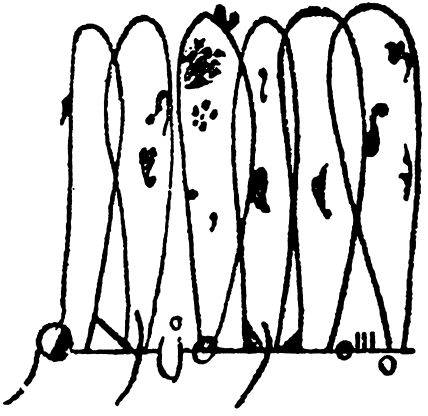

OKUYUCU TEFSİRİ
SEMRA KÜRÜN ÇEKMEGİL

•

Tashih
ABDULLAH BEGEÇ

•

Kapak Tasarımı
OSMAN-FATMA ARPAÇUKURU

•

Sayfa Düzeni
PİXEL BAS. YAY. HİZ. (BÜLENT YILMAZ)
0422 326 24 23 — pixel.44@hotmail.com

•

Baskı
STEP AJANS
0212 446 88 46

İRTİBAT ADRESİ

Mimar Sinan Cad. Kantarcılar Apt. No: 32
Tlf: 0422 321 21 87 - 322 21 30
MALATYA

OKUYUCU TEFSİRİ

"Tefsîrul'l-Kari"

SEMRA KÜRÜN ÇEKMEGİL

6

Eylül 2008
MALATYA

İÇİNDEKİLER

TEVBE SÜRESİ · 7

YUNUS SÜRESİ · 163

HUD SÜRESİ · 321

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

TEVBE SÛRESİ

وَلَوْ خَرَجُوا فِيكُم مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ
يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

9:47 Eğer içinizde onlar da (savaşa) çıksalardı siz de şer ve fesadı artırmaktan başka bir şey yapmazlar, aranıza muhakkak ki fitne sokmak isteyerek (bozgunculuğa) koşarlardı. İçinizde onlara iyice kulak verecekler de vardır. Allah zalimleri çok güzel bilendir.

Münafıklar, münkirler için tehlikeli olsalar da mü'minler için daha çok tehlikelidirler. Onlar duruma göre her iki tarafta

yer alırlar. Kâfirlerle işbirliği içerisinde sürekli Müslümanlar aleyhine komplolar tezgâhlarlar. Özelliklede Müslümanların güçlü olduğu zamanlarda içten içe demagojik, politik fitne ve fesat tohumu ekerek içerden yıkma girişimler de bulunurlar.

Mü'minler küffarla gereken mücadeleyi verirler. Ama bu kimliği belli olmayan münafıklara karşı işleri çok zordur. Münafıklar zayıf karakterli, zayıf imanlı, ölümden korkan insanları aldatarak birlikler arasında asayişi bozarak paniğe sebep olurlar.

Zayıf imanlı, zayıf karakterli, dünyayı çok sevip ölümden korkanlar ile münafık kişilerin cihat içerisin de bulunanların orduya ne tür zarar vereceği kestirilemez. "Onlara içiniz de kulak verenler de var" ifadesiyle münafıklara uyan zayıf karakterli Müslümanları provakasyoncu fitnelere karşı uyanık olmaya davet etmektedir.

"... Eğer kendilerine verilen öğüdü yerine getirselerdi, onlar için daha hayırlı olurdu. O zaman elbette kendilerine nezdimizden büyük mükâfat verirdik". (4/66, 67)

Mü'minler ilahi mesajı fıkhetseler ve onu pratik hayatlarına uygulasalar, sorumlulukların şuuruyla yükümlülüklerini yerine getirseler, kim onları aldatabilir ki. Şuurlu insan, gözlemcidir; şuurunu sürekli canlı tutmaya çalışır. O şuurla duyar, algılar, düşünür ve harekete geçer. Münafıkları, cahilleri, heva ve şöhret ve makam düşkünlerini düşünerek kararlı, azimli ve istikrarlı hareket edip, kendilerini dini değerlerine adayarak mücadele verirler.

"İçinizde onlara kulak verenler vardır." buyruğuyla mü'minler uyarılmaktadır.

İşte bu sebeble İslam uleması; bozguncu haberler uydurarların, maslahat, barış ve hoşgörü adına cihadın gereksizliğine, cihadı terke teşvik edenlerin İslam'a katılmalarına halifenin veya cihad emrinin müsaade etmemesi gerektiğine ittifak etmişlerdir. Çünkü bu tür insanlar yarardan çok zarar verebilirler.

Nice yiğitler vardır ki binlerce kişilere bedeldir. Ve yine binler de vardır ki bir kişi bile değildirler. Bunlar suyun üzerindeki köpüğü andırırlar. Selin üzerindeki köpüğün faydası ne? O halde sayının çokluğuna değil insanın dürüstlüğü, azmi ve sabrına bakılır. Zafer onlarla gerçekleşir.

48. ayette bu karakteri bozuk kimselerin durumunu açıklıyor.

❀ ❀ ❀

لَقَدِ ابْتَغَوُا۟ ٱلْفِتْنَةَ مِن قَبْلُ وَقَلَّبُوا۟ لَكَ ٱلْأُمُورَ حَتَّىٰ جَآءَ ٱلْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ ٱللَّهِ وَهُمْ كَٰرِهُونَ ﴿٤٨﴾

9:48 Andolsun ki onlar bundan evvel de fitne (ve fesat) aramışlar, senin hakkında bir takım, işler (dolaplar) çevirmişlerdi. Nihayet Hak (nusret ve teyid-i ilahi) geldi. Allah'ın emri (dini) onların fenalarına gitmelerine rağmen, zuhur ve galebe etti.

Münafıklar özellikle yeni Müslüman olanları İslam'dan soğutmak için hiçbir fırsatı kaçırmazlar. Resulullah (as) hayatta olduğu sürece onların çabaları tesirsiz kalmış; Allah'ın yardımı, peygamber ve ashabın ileri gelenlerinin gayretleri karşısında münafıklar İslam'ın gelişme ve yayılmasını durdurma emellerinde muvaffak olamamışlardır.

Fakat İslam'ın hâkimiyeti, Müslümanların başarısı, Asr-ı Saadet'in cazibesi; insanların akın akın İslam'a girişi ile taklidi Müslümanların arasına giren münafıklar faaliyete geçerek, fitne, fesat operasyonlarına hazırlanırlar. Resulullah'ın ve ashaptan ileri gelenlerin ölümüyle fitne ateşi iyi tutuşturulmuş, bu kaosta Müslümanların sesleri, gayretleri halk nezdinde makes bulamıyordu. O gün bugündür yer yer İslam'ın hâkim olduğu yerler ve dönemler olsa da şimdilerde yeryüzüne hükmeden güçlü bir İslam iktidarından söz edemiyoruz. Münkirler, münafıklar kolektifleşerek, halkı Müslüman olan beldeleri yerli iş birlikçileriyle yok etme girişimindeler. İlericilik, modernlik, demokrasi ve sağcılık türküleriyle hem uyutma hem de uyanışa sebep olan fikirleri çürütmeye çalışıyorlar. Müslümanlar her çözüm arayışı girişiminde bulunduklarında münafıklıkta ajanlık edenler, bu çözümü bizzat Müslümanlardan daha yakından ele alıp oradan girip yozlaştırmaya çalışırlar. En küçük uyarıcı fikri bile her türlü çareye başvurarak ortadan kaldırmaya veya etkisini etkili zehirler kullanarak tesirsiz hale getirmeye canla başla çaba sarf ediyorlar. Mesela ekonomi zayıflığın karmaşıklığına iterek dünyevi nimetleri sunum ve reklâmlarıyla tüketim çılgınlığına itilerek veya eşya istifçiliğine yönlendirilerek sömürüyorlar. Yine ezilmişliğin, sömürülmüşlüğün ezikliğin de bu-

nalanlara hemen babasının veya atalarının için de yaşadıkları bolluk ve kahramanlıklarından bahsedilir; böylece bir an için sıkıntılar unutulup deşarj olunur. Hevai zevklerin önü tekrar açılır. Sık gevşet politikasıyla insanları şaşkına çevirerek, toplumun ve gençliğin gerçek mes'elelere eğilmelerine fırsat vermeyecek kadar sinsi planlı çalışmalar gerçekleştirirler. Üç "F" formülüyle (fuhuş, faiz, fıtbol) dinden, maneviyattan ve ahlaktan kopan bir nesil tamamen nefsi emarenin denetimine girmektedir. Bu denetime giren bir kimse vatanını ve milletini sever mi? Şehitlik ve gazilik gibi kutsal değerlerden hazzeder mi? Din, vatan müdafaasında fedakârlıkta bulunur mu? Emperyalist güçler tüm imkânlarıyla bizi biz yapan ve bir arada tutan değerleri ortadan kaldıran her türlü komployu tezgâhlayarak toplumu çökertmede en etkili savaşı vermişlerdir. Bu şer odağına karşı Müslümanlar akıllarını ve nefislerindekini Kur'an'la terbiye etmedikçe bunların şerrinden emin olmazlar. Rabb'e halis kullar olmayı öğrenmedikleri müddetçe de zulüm ve sömürüden kurtulamazlar.

Müslümanlar cahili sistemler içerisinde yaşarken Allah'ın rızası ile kulların yahut da gayri İslami kurumların rızası ile karşı karşıya geldiğinde Allah'ın razı olacağının dışındakileri tercih ederse veya Allah'ın bahşettiği bedeni ve şahsi imkânlarını İslam'ın ihyası için kullanmıyorsa münkir ve münafıklara karşı koymazlar.

Hakk hakka sahip çıkanındır. Hak ehli hak yolunda gereği gibi mücadele ederse; zalimler istemese de hak hâkim olacaktır. Allah'ın sünneti bu çerçeve de cari olmaktadır.

وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ ائْذَن لِّي وَلَا تَفْتِنِّي أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ
جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

9:49 Onlardan kimi de: "Bana izin ver, beni fitneye, (isyana ve muhalefete) düşürme" diyecektir. Haberin olsun ki onlar zaten fitne çukuruna düşmüşlerdir. Cehennem ise o kâfirleri herhalde ve herhalde çepeçevre kuşatıcıdır.

Bu ayet, hevasına düşkün münafık münkirleri ihtar etmiş olsa da; dünyevi tutku, arzu ve emelleri sebebiyle cihattan, savaştan kaçmak isteyen herkesi kapsamaktadır.

Zayıf karakterli, rahatına, arzu ve zevklerine tutkun, davayı omuzlamaktan kaçmak için çeşitli gereksiz mazeretler üretenler ya cahil, ya da münafık ruhlu kimselerdir.

Yüzlerine mazeret maskesi takıp, dindar görünüp ikiyüzlü davrananlar toplumun belalarıdırlar.

Allah kullarını çeşitli sorularla imtihan ederek temizi pisten, gerçeği sahtesinden ayırır. Tıpkı demirin çelikleşmesi, som altının ortaya çıkması için yapılan işlem gibi sürekli sınanırlar.

Savaşlar, belalar, nimetlerle imtihanlar kişilerin gerçek karakterlerini ortaya koymada önemli rol oynarlar. Dolayısıyla Allah kişiyi kendine ve kişilere tanıtır. Kimin ne yapacağı kime ne vazife verileceği belirlenir. Ve güvenilen kimselere ciddi ve önemli vazifeler verilir.

Allah bu sınavlarla saf, güçlü mü'minleri yüce emanet sancağını taşıma şerefiyle şereflendirir, bu seçkin kullarını.

❀ ❀ ❀

إِن تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِن تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا
أَمْرَنَا مِن قَبْلُ وَيَتَوَلَّوا وَّهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾

9:50 Eğer sana bir iyilik isabet ederse bu, (bu müthiş hasetlerinden dolayı) onların fenasına gider. Şayet sana bir musibet erişirse "Biz derler, daha önceden (ihtiyat) tedbirimizi almışızdır" ve onlar böbürlene böbürlene dönüp giderler.

Cahil, çıkarcı kimseler başkalarının başına gelenlere karşı ya duyarsız ya acımasız davranırken nimete eriştikleri zaman ise bu onları üzer ve kederlerinden kahrolurlar.[1]

Hayatın imtihan olduğunu bilmeyenler olayların zahirine bakarak iyi veya kötü diye değerlendirirler. Örneğin cihat etmekle başının ağrıyacağını düşünmesi, Allah'a teslimiyet duygusundan, O'nun takdirindeki hayrı idrakten yoksun olmalarındandır.

Allah'ı gereği gibi takdir edemeyen fasıklar mes'eleleri kendi akıl, güç ve sahip oldukları imkânlarla halledeceklerini sanır-

[1] Bkz: 3/120

lar. Akledip hayatın seyrinde ve olaylar üzerinde düşünseler fark edecekler ki hiçbir tedbir hiçbir güç başa gelecekleri engellemiyor. Ama yine de bu fehimsiz kimseler hiçbir şeyden ibret almazlar. Çünkü onlar imani işleri, görünen dünyevi neticeleriyle değerlendiriyorlar. Onların akılları ve gözleri hep tek boyutlu işler.

Mü'minler, Allah'ın mutlak iradesiyle iradesini kullanarak takdiri ilahinin hayırla tecelli edeceğine inanır. 51.ayette bu gerçeği haber veriyor.

❀ ❀ ❀

قُل لَّن يُصِيبَنَا إِلاَّ مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلاَنَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

9:51 De ki; "Allah'ım bizim için yazdığından başkası asla bize erişmez. O, bizim Mevla'mızdır. Onun için mü'minler yalnız Allah'a güvenip dayanmalıdır".

Bu ayette takdiri ilahiyi en özet bir şekilde anlatmaktadır. Acı tatlı her ne başımıza gelirse lehimizedir. Dünyevi veya uhrevi menfaatimiz ve hayrımız içindir. O bizim velimiz değil midir? O'na veli olanlar ise ilahi iradeye ittika ederek elinden geleni yapar ve tevekkül ederek her hususta Rabbi'ne yakinen itimat eder. "...Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu

ihsan eder. Ve ona beklemediği yerden rızık verir. Kim Allah'a güvenirse O, ona yeter. Şüphesiz Allah, emrini yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur." (65/3)

İnsanoğlu iradesi dâhilinde olduğu işlerden sorumludur. Aklını hevasına takmayanlar hak ile batıl, hayır ile şer arasındaki işleri belirleyip ona göre hareket ederler.

Fakat aklını beşeri tutkularına ramedenler kendilerine isabet edecek en küçük bir mazarratı dahi defetmeye güçleri yetmediği halde ilahi iradeyi görmezden gelerek ileri geri konuşurlar. Bu fasıklara göre cihad, ya zafer ya ölüm ve yok oluştur. Hakiki mü'minler ise hezimeti ve savaşta ölümü bir yok oluş olarak değil, Allah katında ölümsüzlük ve ebedilik olarak görürler. Rabbin ilahi müjdesiyle müjdelenmeye gönülden taliptirler. "Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü saymayın. Bilakis Rableri katında diridirler ve rızıklandırılırlar". (3/169, 170)

Her şey Allah'ın kaza ve kaderiyle tecelli eder. Güzel netice muttakiler içindir ancak ilahi takdiri anlamak ve tam manasıyla Allah'a tevekkül edip emirlere sarılmaktır. "Gücünüz yettiği kadar kuvvet hazırlayın..." (8/60) Mü'minlerin karşılaştığı şeylerde hayırlar vardır. "Zira o sevinirse şükreder, başına bir sıkıntı gelirse sabreder".[2]

Tevekkülü, kulun hiçbir icraatında sorumluluğu yokmuş gibi bir algılayış olamaz. M. Akif'in şiiri bunu en güzel şekilde dile getirmiştir.

---

[2] R.Salihin. C.11. Sh: 46.1949

"O ihtişamı niçin elinden bıraktın da
Bugün yatıp duruyorsun ayaklar altında?
(Kadermiş) öyle mi? Hâşâ bu söz değil doğru.
Belanı istedin, Allah'ta verdi, doğrusu bu
Meşiyetin sana zulmetmek ihtimali mi var
Çalış dedikçe şeriat çalışmadın durdun.
Onun hesabına birçok hurafe uydurdun!
Sonunda bir de (tevekkül) sokuşturup araya
Zavallı dini çevirdin onunla maskaraya."
(Safahat'tan devamına bakılabilir)

❀ ❀ ❀

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَن
يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِّنْ عِندِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُم
مُّتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾

9:52 De ki; "Siz bizde iki güzelliğin birinden başkasını mı gözetiyorsunuz? Hâlbuki biz Allah'ın size ya kendi katından yahut bizim elimizle biz azap getireceğini bekliyoruz. Haydi, siz (bizim akıbetimizi) gözetleye durun, biz de sizinle beraber (kendi feci akıbetlerinizi) bekleyiciyiz.

Bu ayetten de iki gurubun Allah'tan bekledikleri umudu anlıyoruz. Münkirler mü'minlerin hezimete uğrayıp helak olmalarını, mü'minler ise batılın yok olup hakkın hâkim olmasını gözetliyorlar. O mü'minler ki hakkın hâkimiyetiyle yeryüzünde güven ve adalet hâkim olunsa da insanlar huzurlu can ve mal emniyeti içerisinde yaşasınlar. Bunun için hiçbir fedakârlıktan kaçınmadan Allah'tan iki iyilikten birini bekliyorlar; ya gazilik ya şehitlik. Bu iki mertebe mü'min için şereftir.

Kimi zaman batılın üstünlük sağlaması mü'minleri denemek ve daha hazırlıklı ve güçlü bir şekilde yeniden savaşa dönmek için kararlılıklarını güçlendirmek içindir.

Elbette her hezimet bir imtihan sonucu tecelli edecek olsa da kul kendini kontrol edip hata, kusur ve zaaflarını telafi edip daha güçlü, donanımlı ve nitelikli olmasını sağlar. Bir manada imtihanlar, temizin pisten, doğrunun eğriden ayrılması içindir. Netice de herkes kendi sonuna doğru yol almaktadır. Ama zillet ama yücelik makamı...

❀ ❀ ❀

قُلْ أَنفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَّن يُتَقَبَّلَ مِنكُمْ إِنَّكُمْ كُنتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

9:53 De ki; "Gerek gönül rızasıyla harcedin, gerek istemeyerek (verin) . Sizden (çıkan) hiçbir (nafaka) katiyen kabul

olunmayacaktır. Çünkü siz (Allah yolunda cihattan geri kalmak suretiyle) fasıklar güruhuna (iltihak etmiş) oldunuz".

Bu ayette ister gönüllü ister gönülsüz hayır adına yaptıkları işler ve hayırlar ne kadar güzel ve yararlı olursa olsun münafık ve münkirlerin Allah katında hiçbir değerinin olmayacağını haber veriyor. Onlar kendilerince ahlaki değerleri yansıtıyor görünseler de Allah bu gibi kimselerin sinelerinde sakladıklarını biliyor. Ve onların yaptığı bu sahte işlerine hiçbir pirim vermeyeceğini bildirerek, Onların şahsında inananları gösteriş ve riya illetinden sakındırıp, dürüstlüğe davet ediyor.[3]

Yapılan ameller, şuurlu imanla sadece gönülden Rıza-yı İlahi'ye talip olarak yapıldığında sahibine ebediyette yarar sağlar, canlarıyla, mallarıyla dahası sahip olduğu imkânlarla bu uğurda çalışmaya yönelmeyenler, rahata düşkün olanlar zannetmesinler ki günahlarını gösterişe dayalı infaklarla örtebilecekler. Allah iman ve vahyi ölçü alarak gönülden yapacakları amellere göre kullarını ecirlendirecektir.

❀ ❀ ❀

[3] Bkz: 4/38

وَمَا مَنَعَهُمْ أَن تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلاَّ أَنَّهُمْ كَفَرُواْ بِاللّهِ وَبِرَسُولِهِ وَلاَ يَأْتُونَ الصَّلاَةَ إِلاَّ وَهُمْ كُسَالَى وَلاَ يُنفِقُونَ إِلاَّ وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

9:54 Nafakalarının onlardan kabul edilmesini men'eden de (başkası değil) onların Allah'a ve Resulü'ne küfretmeleri, namaza ancak üşene üşene gelmeleridir. Onlar iştahsız olmadıkça da harcamazlar.

Elli üçüncü ayette belirtilen yaklaşımlarla, sadece menfaat ve musibet defi kabilinde yapılan amellerin Allah katında hiçbir makbuliyetinin olmadığının altı çizilerek haber verilmişti. Burada da sebebi açıklanıyor.

İnsanlar koyu cehaletinden Allah'a asi olur. İtaatten yüz çevirip hevasını ilah edinir. Ancak İslam toplumu içerisinde yadırganıp kınanmamak ve birtakım menfaatleri elde etmek içinde istemeye istemeye gösteriş için infak edip namaz kılar.

Gerçekten iman edenler ise canı istese de istemese de Allah'ın emirleri kendilerine zor da gelse itaat etmeye gayret ederler. Çünkü Allah'ın her emri rahmete açılan, sahibini onurlandıran, her nehyi de bela şer ve musibetin kapılarını örten kurallardır.

İman bir bütündür. Bu sebeble Allah'a itaatin ciddiye alınması gerekir. İslam cemaatinin, sosyal dayanışma ve kalkınmanın öz ve özetini içerisinde toplayan Namaz, imanda şahadetin, infakta İslam'ın ihyası ve içtimai hayatın bekası içindir.

Zaten gerçekten bilincine vakıf olunan bir iman insanı itaate sevk eder. Ancak tembelliklerinden ve cahilliklerinden dolayı miskin, ibadete isteksiz, cimri kimselerin hepsinin Allah'a ve Resulü'ne küfretmiş olmaları düşünülmez. Bunlar cehaletin sürüklediği fasık ve facir kimselerdir. Hangi sebeple olursa olsun bile bile günah işlemek ve bundan rahatsızlık duymamak küfre eş bir sapıklıktır.[4]

❀ ❀ ❀

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُم بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

9:55 Artık (Habibim) onların ne malları, ne evlatları seni imrendirmesin. Allah bunlar (hak ettikleri ceza) sebebiyle ancak kendilerini dünya hayatında azaba çarptırmayı ve canlarının, kendileri kâfir olarak, güçlükle çıkmasını irade eder.

[4] Bkz: 3/135, 6/120

Bu ayet inananlardaki fıtri temayülleri kontrol altında tutmayı, fasık ve münkirlerin ahirette pişman olacaklarını ve onların sahip oldukları geçici nimetlere sahip olmaları için didinip değerlerinden ödün vermemeyi öğütlüyor.

Sanmasınlar ki bunun hesabı onlardan sorulmayacaktır. Onların malları ve çocukları kendilerine ebedi zarardan başka bir şey sağlamadığı gibi kendilerine şu dünyada dahi birçok zararları olacaktır. [5]

Malda, evlatta insanın en çok zaaf duyduğu nimetlerdendir. Allah nimetlerine şükredilsin diye vermiştir.

Şükrün ifadesi ise nimetleri veriliş gayesine göre kullanmaktır. Allah'ın istemediği şekilde değerlendirilen nimetler hepsi ayrı ayrı fitnelere sebep olur. Özellikle de çocuklar neslin devamı ve kapanmayan amel defterleridir.

Evlada karşı gösterilen aşırı zaaflar basiretsizliği beraberinde getirir. Ve insanın sapmasına sebep olur. Ve bütün hayatı huzursuz kılar. Mesela çocukları hastalanır, azap çeker. İyileşir bu defa servet ve makamın veya sahip olduğu imkânsızlıklarla onları istedikleri mevkie getirmek için didinir; çocuklarının dünyası için fedakârlıklar ederken; imtihanlarda kaybeden çocuğunun üzüntüsüne üzülür de, ahiret imtihanını kazanıp kazanmayacağı aklına gelmez. Maddi hastalıkları ve sıkıntıları için uykuları kaçar da manevi hastalıklarının, beynamazlıklarının farkına bile varmaz.

---

[5] Bkz: 3/10, 178, 8/28, 37/22-24

Hiçbir inanan, canının kâfir olarak çıkmasını istemez. Ama yüzeysel inancıyla cehennemi davet edecek işler yapar. İslam yüzeyselliği, riyayı, yalanı bünyesinde barındırmaz. Ama Müslüman içerisine istemeden, bilmeden düştüğü bu fiillerden rahatsızlık duyar ve sakınmaya çalışırsa Rabbi'nin rahmeti onları kuşatır. Münafıklar ise tamamen farklı bir tıynete sahiptirler. Çıkarı uğruna her kulvarda at koştururlar. Ama onlar her gürültüyü de aleyhine sanan korkaklardır. 56. ayette de onların bu durumu açıklanıyor.

❀ ❀ ❀

وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ وَمَا هُم مِّنكُمْ وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾

9:56 Hakikat, onlar muhakkak sizden olduklarına (dair) Allah'a and da ederler. Hâlbuki onlar sizden değildir. Fakat onlar öyle bir kavimdir ki daima korkarlar.

Münafıklar yalancı, hilebaz ve korkak kimselerdir. Nefislerinde gizledikleri şeylerin medyana çıkmasından korktukları için yalan yere her tür yemini yaparlar.

Münafıklar toplumların en zararlı fertleridir. Çünkü bilinmeyen bir düşman, gizli bir mikroptur münafıklık.

Evet, münafıklar malları ve evlatları yüzünden bu dünyada bir sürü sıkıntı ve işkencelere uğramışlardır. Bunun iki sebebi vardır. Birincisi: Bunlar Müslüman göründükleri için sefere iştirak ederek mallarından bir kısmını istemeye istemeye İslam davası uğrunda harcamaya mecbur kalmışlardır. İkincisi: Bu münafıkların bir kısmının evlatları, samimi Müslümandırlar. Onun için münafıklar, mallarına varis olacak evlatlarının bu malları İslam davasını kuvvetlendirmek için harcadıklarını bildikleri için sıkıntı çekiyorlardı. Münafıklar, çifte standartlı bu kimseler çirkin ahlakları sebebiyle hep korkak ve huzursuz bir hayat sürdürürler. Fakat sahtekârlık onların algılama melekelerini köreltti̇ği için bunun fark edemeyip sadece kıt akıllarının dürtüleriyle hareket ederler.

"...Bunlar, Allah'ın kalplerini mühürlediği, heva ve heveslerine uyan kimselerdir." (47/16) "Onlardan birçoğunun günah, düşmanlık ve haram yemede yarıştıklarını görürsün. Yaptıkları ne kötüdür." (5/62)

Yemin, yalan, korku, inandırmak ve elde etme için kulanılan eylemlerdir. Müslümanlar çok ciddi durumlarda yemin ederler. Yer yer duyguların ve olayların etkisinde kalarak yalan yere yemin etseler de hemen toparlanır ve bunu başkasına zarar verecek boyutlara taşımazlar.

Eğer ruhi rahatsızlığın eseri değilse veya masum sayılabilecek bazı rahatsızlıkların telafisi olarak zorlama, baskı ve zulüm edilmeden tevessül edilen yalan münafıklık kastıyla olmazsa bile ahlaki düşüklüktür.

Korku, yalan yere yemin, hain, cimri, kibirli, tumturaklı konuşma vb. belirtilerin bir insan için geçici değil, süreklilik arz

eden bir ahlak haline gelmiş olması münafık oluşunu güçlendiren alametlerdir.

Üç şey münafıklık alametidir. Konuştuğunda yalan söyler, emanet edildiğinde hıyanet eder, söz verir sözünde durmaz.

❀ ❀ ❀

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغَارَاتٍ أَوْ مُدَّخَلاً لَّوَلَّوْاْ إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾

9:57 Eğer sığınacak bir yer, yahut (barınabilecekleri) mağaralar, veya (sokulacak şöyle) bir delik bulsalardı yüzlerini koşa koşa o tarafa çevirirdi onlar.

Böylece Kur'an, nifak ve ikiyüzlülüğün temelinde en derin, en köklü sebep olarak korkunun yer aldığını açıklıyor.

Korku fıtri bir duygudur ve korkulan şeye karşı tedbiri gerektirir. Ancak münafıklardaki korku kendi iki yüzlülüklerinin ortaya çıkmasından dolayı sahip oldukları statüyü ve içtimai saygınlıklarını kaybetme duygusundan kaynaklanmaktadır. "Onlar (kendi akıllarınca) güya Allah'ı ve mü'minleri aldatırlar. Hâlbuki onlar ancak kendilerini aldattılar ve bunun farkında değillerdir.". (2/9)

Olayları sebeplere bağlayıp gerçekleri görmek istersek karşımıza bütün hastalıkların ve zaafların sebebi olarak korkaklık çıkacaktır. Korkaklık öyle bir illettir ki yapıştığı bedeni çürütür. Onda ki hayat emarelerini giderir. Onun her türlü aşağılık ve zillete katlanması gerektiğini telkin eder. İnsanların cesaretini zayıflatan, seslerini kısan, iyiliği emir ve kötülüğü yasaklama konusunda gevşekliğe iten şey de budur. Allah mü'minlerini bu korku illetini yenebilmeleri için kendine teslim olacak öğütler vermektedir. [6]

Münafıklar ve cehalet içerisinde olanlar için "... Onların içlerinde size karşı duydukları korku, Allah'a olan korkularından daha şiddetlidir." buyuruyor. (59/13) ve Allah'a itaatsizlikten sakındırmak içinse "... Siz Allah'tan başkasından mı korkuyorsunuz?" (16/52) diye insanın kendi haysiyet ve şerefine uygun olmayan şartlara karşı direnme gücünü zayıflatan ruh hastalığından uzaklaştırıp cesaret veriyor. Ve "Allah, kuluna kâfi değil mi? seni ondan başkasıyla korkutuyorlar". (39/36)

Dünyevi korkular onları Allah'a itaatsizliğe sürüklememeli, şeytandan korkup Yaradan'a sığınmak Onunla ünsiyet kurmak, emniyet ve güven içerisin de olmaktır.

Korku insanı kuşatırsa kalpleri aydınlatan ilahi nur kalplerini kaplayan kılıf, akıllarını ve düşüncelerini örter de onları doğru hareket etmekten alıkoyar. Bu hastalığa yalnızca münafıklar uğramıştır ki onlar " (yeryüzünde) sığınacak bir yer yahut bir mağara, bir kovuk bulabilselerdi önünü ardını düşünmeden

---

[6] Bkz: 4/78, 10/107

panik içinde dönüp oraya başlarını sokarlardı" diye onların halet-i ruhiyesi açıklanıyor.

❀ ❀ ❀

وَمِنْهُم مَّن يَلْمِزُكَ فِى الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا۟ مِنْهَا رَضُوا۟ وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا۟ مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾

9:58 İçlerinden sadakalar (ın taksimi) hususunda seni ayıplayacaklar da var. Çünkü eğer içlerinden kendilerine (diledikleri bir şey) verilirse hoşlanırlar. Şayet yine kendilerinden olanlara (diledikleri şey) verilmezse derhal kızarlar.

Bencil, mala karşı hırslı kimseler durum değerlendirmesi yapmadan ileri geri konuşarak insanları baskı altına alarak dağıtılan infaktan büyük pay koparmak isterler.

Yapılanı, verileni küçük görme, verme de cimri, almada hırslı olmak da münafıklık hastalığıdır. Mü'minler Allah için verme de cömert, Allah'ın taksimine ise kanaatkârlardır. Dolayısıyla sadakalar konusunda ileri geri konuşmak değil onu alma ve verme noktasında en güzel şekilde değerlendirmek gerekir. Söylentilere aldırmadan Allah'ın emrettiği şekilde adalet ve hakkaniyet üzere hareket edilmelidir.

"Sadaka terimi, hem inanan kişinin bir başkasına sevgi ve merhamet saikiyle ihtiyari olarak sunduğu her şeyi, yaptığı her

türlü yardımı, hem karşılığında dünyevi hiçbir şey beklemeden, ahlaki ya da hukuki gerçeklerle yapmakla yükümlü olduğu yardımları ayetlerde belirtildiği gibi davranışlardan sakınarak vermektir.

Zira insanları maddi güçle yanında tutmaya çalışanlar belki muhtaçları yanlarında görürler, fakat onlarla ünsiyet oluşturamazlar. İnsanların gönlü mal ve para ile değil, güzel huy ile fetholunur. İnananlar bu hususa dikkat etmeliler.

❁ ❁ ❁

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ
مِن فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

9:59 Eğer onlar -Allah ve Resul'ü kendilerine ne verdiyse- buna razı olsalardı da "Bize Allah yeter, yakında bize lütfu kereminden Allah'ta verir, Resul'ü de. Biz ancak Allah'a rağbet edicileriz (ümidimiz hep ona bağlıdır)" deselerdi (ne olurdu) ?

İnsanların fıtraten mala düşkünlüğü vardır. Bu duygusunu ilmi haysiyetle kontrol altına almaz ise doyumsuzlaşır ve hırsla birçok şeylere sahip olmak için her tür girişimde bulunurlar.

Allah bu mesajla İslam hukukunu ve bu hukuka dayanarak yetkiyi elinde tutan ve ona göre yöneten idarecilere itaat edilmesine işaret etmektedir.

Ancak burada söz konusu olan Allah'ın Resul'üdür. Onun Allah'ın emrettiği şekilde adalet ve hakkaniyet dışında bir uygulama da bulunması düşünülemez. Çünkü Resuller imanda mutlak doğruların kaynağıdır. Allah onların din adına yaptığı hataları anında uyarmıştır. Dolayısıyla Müslümanlar Allah Resul'ünün gerek ganimet taksimin de olsun gerek infak dağıtımında olsun taksimatına razı olmaları imani bir vecibedir. Müslüman da nihayet bir insandır. Aklına bazı sakıncalı vesveseler gelebilir; gelen bu vesveseleri Allah'ın zikriyle giderip "Allah'ın rızası bize yeter. O dilerse bize yine lütfeder" diye imanın gereğini yerine getirirler. Bunun dışındaki liderlerde eğer taksimatta galip bir zanla haksızlık olduğu kanaati hâsıl olunca hesap sorabilir.

❀ ❀ ❀

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ
قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ
فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

9:60 Sadakalar, Allah'tan bir farz olarak, ancak fakirlere, miskinlere, (sadakaların) üzerine memur olanlara, kalpleri (Müslümanlığa) alıştırılmak istenenlere, kölelere, esirlere, (borcundan fazla nisabı olmayan) borçlulara, Allah yolunda (harcamaya) ve yol oğluna (yani memleketinde zengin bile olsa meşru bir maksatla seyr-ü sefer ederken kalmış yolculara) mahsustur. Allah hakkıyla bilendir, tam hüküm ve hikmet sahibidir.

Ayet-i kerimede bahis mevzuu olan sadaka ihtiyari sadaka değil, farz olan sadakadır.

Allah ayetleriyle, rahmetiyle kullarına sorumluluklarını ve hangi hususta neyi nasıl yapacaklarını ilahi vahiyle belirtmiştir. Öyle ya Resul-ü Ekrem Efendimiz hayatta daim olmadığı gibi, olduğu zamanlarda herkesin Resulullah'la buluşması söz konusu değildir. İnsanlar problem ve mes'elelerini duruma göre Kur'an, Sünnet, Kıyas, İcma ve İstişare'ye dayalı içtihatlarla halledebilirler.

Zekâtlar sayılan bu sekiz sınıf insana verilir. Bu taksimi hiç kimse keyfine göre uygulayamaz. Allah'ın isteğine göre Efendi-

miz'in farizaları yerine getirmesi örnek alınmalıdır. Hissi, keyfi ve tarafgir yaklaşımlarla mes'ele suiistimal edilmemeli. Yardımlar merkezden muhite genişleyen halka içerisinde takip edilmeli, ancak aciliyet durumu merkeze alınmalıdır.

"Mallarınızı beyinsizlere vermeyin" (4/5) düsturuna nasıl dikkate almamız gerekiyorsa Allah'ın emri olan zekât ve sadakaları da keyfi dağıtamazsınız. Bu Allah'ın üzerinize farz kıldığı emridir.

Fakirler veya miskinler, kendilerini ve ailelerini günlük ihtiyaçlarını karşılayamayacak durumda olanlar. Yani külfetin çokluğu, çalışmasını engelleyecek sebepler gibi. Resulullah kendisinden gelip yardım isteyenlere yerine göre "git dağdan odun getir sat" derken, diğerine ise elindeki ve sırtındakini verirmiş; çevresindekileri de vermeye teşvik edermiş. "Bu kardeşimizin ihtiyacını kim giderebilir" diye. Bu hususta takip edilecek yola ışık tutmuştur.

"Kalpleri kazanılacak olanlar da" elbette İslam'ı anlamaya ve benimsemeye yatkınlık gösteren ve İslam'a dönmeleri yönünde dolaylı ya da dolaysız yollarla İslam mesajının en etkin ve doğru biçim de insanlara ulaşması ve yayılması için başvurulması meşru olan her türlü araçla çaba gösterilmesi gereken bir hususdur.

Müslümanların yabancı ideolojilerle kuşatıldığı ve İslam görüş ve düşünüş sistemlerinin her bakımdan büyük badirenin içine düştüğü, bütün şer kuvvetlerin insafsız hücumuna uğradığı günümüzde bu müessesenin ihyasına şiddetle ihtiyaç vardır. Basın yayın yani medyayı bu manada iyi değerlendirmelidir.

Fikirlerin, maddi yardımlar ve harcamalar sayesinde metotlu çalışmalarla daha kolay yayılma istidadı gösterdiği fikir ve vicdanların para ile kiralandığı, beyinlerin yıkandığı, herkesçe kabul edilen bir gerçektir.

İslam'ı yayma ve koruma mücadelesi kıyamete kadar devam edecektir. Her devrin fikir mücadelesi değişikti. Bu mücadelede de İslam'ın galip gelmesi için Müslümanlar mutlaka çalışmalıdırlar.

Müellefe-i kulub hususu İslam'ın en kuvvetli ve en etkili mücadele dallarından biridir. Müslümanlar zamanın şartlarına göre bu konuyu ele alıp, geliştirebilirler. Şimdiye kadar bu yol ciddiye alınsaydı hayırlı gelişmelerle yol alınırdı.

Netice olarak Müslümanların çocukları yabancı fikirlerle dini inançlarından, mazilerinden, tarihlerinden, uzaklaştırılırken Müslümanların bir eğitim yolu bulmaları için infaktan yararlanmaları gerekir.

Kölelere, borçlulara bu bir manada yolda kalmış veya her hangi meşru bir sebepten dolayı borçlanmış, sonunda kendi hata ve eğrilikleri olmaksızın borcunu ödeyemeyecek duruma düşenlere verilmelidir.

Allah yolunda olanlara yani İslam'ın yayılması, insanlara ulaşması babında doğru ve maruf amaçlarla yapılan her türlü harcamayı, savaşta, barışta hak uğruna girişilen her türlü çalışmayı kapsamaktadır.

Bir kimsenin zekât vermesi kendi ihsanı değildir. Zekât Allah'ın farz kıldığı emri ilahisidir. Taksim eden taraftan, ölçüsüz tartısız ve hediye olarak da alınmaz. O, veren için bir ihsan ol-

madığı gibi, alan için de bir dilencilik değildir. Zekât acizlerle güçlüler arasında içtimai bir dayanışmayı temin eden rahmetli bir emirdir. Her emre itaat insanın iyiliğinedir. Zekât ise birçok güzelliği beraberinde getirir. En önemlisi zor da gelse insanı cimrilikten korur. Bencillikten kurtarır ve mecburi verdiği zekâtla muhtaçların gönlü imar edilerek, zenginle arasında ülfet hâsıl olur.

İslam dayanışma nizamıdır. Dayanışmayı sağlamak için elbette bu uğurda çalışanları desteklemek en önde gelen vecibelerden biridir. Mücahitlerin Allah yolunda çalışmasına gölge olacak maişet sıkıntısının giderilmesi onun çalışmasını daha verimli kılacaktır. Çünkü bu çalışma yani Allah'ın kelamını yeryüzün de yaşanır hale gelmesi, cemiyetin bütün menfaatlerini içine alır. Allah'ı da hoşnut eden tüm iyi amelleri kast eden çok genel bir terimdir. Ancak bundan daha çok çıkardığımız anlayış odur ki küfre dayalı tüm sistemleri yıkıp, İslam'ı hâkim kılmak için yapılan çalışmalarda gerekli olan her türlü yardımlar çok iyi değerlendirilmelidir ki, Müslümanların enerjisi boşa tüketilmesin. Müslümanlar, zaman ve enerjilerini İslami hayat tarzını kazandırmak için çalışanlara destek olmak için harcamalıdırlar.

Şu hakikattir ki takvadan gafil ruhlar üzerinde zaafların, tutkuların etki ve egemenliği vardır. Bu egemenlik ve tutku gafil bazı zenginleri ve yöneticileri asileştirip doğru yoldan saptırabilir. Bunun için de zekâtın kimlere verileceği konusunda Allah kullarını uyarmış ve onlara gereken öğüdü vermiştir. Müslümanlara düşen, dinlerini fıkhederek, zaaf ve tutkularından uzak yaşamaya gayret göstermeleridir.

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ قُلْ أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ
رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

9:61** (Yine O münafıkların) **içlerinde öyle kimseler vardır ki Peygamber'e eza ederler (onu incitirler) ve : "O, (her söyleyeni dinleyen) bir kulaktır" derler. De ki: "O, sizin için bir hayır kulağıdır, Allah'a inanır, mü'minler (in sözün) e inanır. İçinizden iman edenler için de bir rahmettir o. Allah'ın Resul'ünü incitenler (yok mu? İşte) en acıklı azap onlarındır.

Bu ayette yine Yüce Resul'e dil uzatanlara karşı elim azap müjdelenirken; onun güzel şahsiyeti, mü'minlere kaşı şefkati, onların sorunlarına karşı duyarlılığı anlatılıyor.

Peygamberimiz sözü dinleyip en güzel bir biçimde değerlendiren bir kimsedir. Onun katında gerçekler kabul görür, gerçek dışı şeyler ise kaldırılıp atılır. Çünkü Yüce Allah'tır onun yar ve yardımcısı. Nitekim O, kulaklarıyla Allah'ın ölümsüz gerçeklerini dinliyor, gerçekleri idrak edip, hayatını bu gerçekleri yaşamaya, yaşatmaya, insanlığa duyurmaya adıyordu. Bütün bunları görmelerine rağmen onu çekemeyenler ona eza ve cefa verecek söz ve davranışlarda bulunuyorlardı. Resul-i Ekrem Efendimiz hakkında ileri geri konuşur, kendi aralarında

alay mevzuu edinirlermiş, fakat içlerinden bazısı "yapmayınız işitir de hakkımızda iyi olmaz" derlermiş. Onlar söylediğimizi söyleriz sonra inkâr eder bir de yemin ederiz. O söyleneni dinler ve yutar, diye eğlenirlermiş. Onlar bu halleriyle büyük bir zulme düşmüşlerdir. Peygamber Efendimiz'e olmadık hakaret, olmadık eza ve cefa etmelerine rağmen O, asla onlara hakaret etmemiş, küçümseyip alay etmemiş; bilakis "onlar bilmiyorlar Ya Rab" diye niyazda bulunmuştur. O kemal-i ciddiyetle eşsiz ahlak sahibidir.

Ve hâlâ onu çekemeyen münkirler münafıklar çirkin çizim ve ithamlarda bulunuyorlar. Bu hal küfrün en bariz özelliğidir. Çekemedikleri kimseleri karalamak ve olmadık eza verici davranışlarda bulunmaktır. Oysa insanlık edep ile fikre saygı duymalı, varsa yanlışlıkları adabına uygun olarak düzeltmelidir.

İslam'da esas olan insanların zahiri durumlarına göre muamele edilmesidir. Bu esasa dayanarak karşısındakinin sözlerini dikkate alıp değerlendirip hayra dair olanla hareket etmektir.

Müslüman her hususta İslam'ın hakikatini dikkate alarak hareket eder. Münafık, cahil, suiistimalcilerin karşısında uyanık olmaya dikkat eder.

İşte bu ayet, İslam'ın rahmetini, peygamberin rahmetini görmeyen, onu incitenleri elim bir azaba düçar olacaklarını bildirerek ikaz ediyor.

İnsanlara ister kavli, ister fiili olarak eza etmek zulümdür. Ama Resul'e eziyet etmenin cezası daha ağırdır. Hiçbir insana isyan Allah'a isyan ve küfür değilken Peygamber'e isyan Allah'a isyan ve küfürdür.

İslam'a bu denli hasım olan münkirler ellerinden gelse Müslümanlara aman vermezler.[7]

❀ ❀ ❀

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ إِن كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

*9:62 Size (gelirler) **gönlünüzü hoş etmek için Allah'a andederler. Eğer bunlar mü'min iseler Allah'ı ve Resul'ünü razı etmeleri daha doğrudur.***

Cahil, emellerine kavuşma uğruna kendi gibi insanlara yeminle sevmedikleri halde sevdiklerini, inanmadıkları halde inandıklarını tumturaklı söylemlerle itiraf ederek bir yerlerde olmak ve bir şeyler elde etmek isterler. Böyle bir ilkesizliğe tevessül edileceğine Allah'ın beğeneceği ahlak ile insanlara yaklaşılsa hem Allah'ın beğeneceği hem de insanların gıpta edeceği biri olurlar.

Evet, latif olan Allah'ı idrak edemeyen insanlar kendilerini savunmak ve temize çıkarmak için Allah'a da yemin ederek söyleyeceklerini söylerler her fırsatta da yapacaklarını yaparlar.

---

[7] Bkz: 22/72, 68/51

Oysa inanan mü'minler her şeyin ortaya konulduğu gün hiçbir müdafaaa gücünün olmadığı anı hatırlayarak her ne pahasına olursa olsun kendini haklı çıkarmaya çalışmaktan ziyade haklı olmaya çalışır. Bugün kendine avukatlık edip müdafaa edebilir, ya o gün hâkimler hâkimi Allah'ın huzurunda hangi müdafaaa silahıyla kendini müdafaa edebilirler. İnsanının Allah karşısında kuvveti ne olabilir? İşte Allah'a boyun eğmeyi itaat etmeyi kaçınılmaz bir prensip olarak telakki etmeyenler, kendileri gibi insanlara boyun eğer ve onlardan korkarlar. Hâlbuki Allah'tan korkan hiç kimsenin yanında küçülmez ve zillete boyun eğmezler. Mü'minlerin tek arzusu Allah'ın rızasına erişmektir. Bunun tek yolu da Resul'ü ve İslam'ı müdafaa edip yaşayıp, yaşatmaktır.

❀ ❀ ❀

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَن يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا

ذَٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

9:63 Hala şu hakikati anlamadılar mı ki: kim Allah'a ve Resul'üne karşı yan çizerse ona, için de ebedi kalıcı olmak üzere, cehennem ateşi vardır. Bu (ebedi kalış) ise en büyük rüsvalıktır.

Bu ayette üstteki ayet gereğince imani değerlerle alay ve istihza eden münkir, münafık ve müşrikler için bir azarlama ve ikaz mahiyetindedir.

İnsanın bütün çabalarında güdülmeye değer en yüce amacın Allah'ın hoşnutluğunu elde etmektir. Bu elbette Efendimiz'e saygı duyup getirdiği ilkelere uymaktır. "Kim Resul'e itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur. Yüz çevirene gelince, seni onların başına bekçi göndermedik." (4/80) "De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın..." (3/31) buyrularak Allah'a itaatin ve sevginin yolu Resul'e saygı duyup tabi olmaktan geçiyor. İman teslimiyet ister, itiraz kabul etmez. Bu düstura zerre kadar itiraz eden hevasından bir şey karıştıran iman dairesinin dışına çıkar ve Rabbin ikabına maruz kalırlar ve onlar ebediyette elim bir ceza ile karşılanacaklardır.

❀ ❀ ❀

يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَن تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُم بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلِ
اسْتَهْزِئُوا إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَّا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

9:64 Münafıklar, kalplerinde olanı kendilerine açıkça haber verecek bir surenin tepelerine indirilmesinden daima endişe ederler. De ki: "Siz maskaralık yapadurun, Allah gocuna geldiğiniz şeyi (zaten) meydana çıkarandır".

Hiç bir şeyin gizli kalmadığı hatta zerrelerin dahi en hassas kameralarla kaydedildiğini idrak etmeyen insanlarda yer yer iki yüzlülük yalan, gıybet hastalığı depreşmekte, ne var ki bu tür hastalıkların tedavisine çalışmayanlar kendilerini ne kadar gizleseler de toplum tarafından az çok tanınmakta ve itibar edilmemektedirler.

Kur'an'ı Kerim'in münafıkların en çok iç yüzlerini teşhir ettiği bu süredir. Hemen hemen, 42. ayetten 69 ayete kadar olan bölümde onların tıynetini açıklıyor. Bu cihetle Tebük Seferi'ne rüsvaylık gazası denilmiştir ki, münafıkların iç yüzleri ve bütün kirli çamaşırları teşhir edilen gaza demektir.

Onlar zor ve bedel ödenecek yerlerden çeşitli bahaneler uydurarak oralardan uzaklaşırlarken, kaçışına da çeşitli kılıflar giydirerek güya diğer insanları da tehlikelere karşı uyanık olmaya davet ediyor görünerek onların kalplerine de korku salmaya çalışırlar. Ama çıkarın, şanın, şöhretin olduğu yerde ise hemen bir sebeple orada bulunurlar. Allah bunların tıynetlerini açıklar ki insanlar onların şerrinden emin olmak için uyanık olsunlar, onlara kanmasınlar.

Bu seferde, mevsimin sıcaklığı ile beraber susuzluktan da çok müşkilat çekilmişti. Bu cihetle Safvan İbn-i Ümeyye (ra) :Resulullah ile bu gazada bulundum. Bence bulunduğum gazaların en zorlusu bu gazadır! der idi. Öğle gâh ikindi ile öğle ya da tehir ile birleştirilip öğle ile ikindi namazı bu gazada gâh cem-i takdim ile birleştirip öğle namazı ikindi ile birlikte kılındı.[8]

---

[8] S.Buhari. C.10.Sh: 420

Evet, Tebük Seferi gazaların en zorlusu olduğu rivayet edilmektedir. İşte bu zor ortamlarla hasta ruhlar daha kolay tespit edilmektedir. Onlar ortama ve duruma göre sergilemiş oldukları tavırlara ve fiillerine göre iç yüzlerini ortaya koymaktadırlar. Allah'ta onları münafık olduklarını söyler.

❀ ❀ ❀

وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾

9:65 Şayet onlara** (seninle birlikte "Tebük"e giderken niçin alay ettiklerini) **sorsan, andolsun ki, "Biz ancak** (yol zahmetini hissetmemek için lafa) **dalmış bulunuyor, şakalaşıyorduk" derler. De ki: "Allah ile onun ayetleriyle, O'nun Resul'ü ile mi eğleniyorsunuz"?

Bu ayette münafıkların en ciddi demlerde ölüm- kalım savaşı verilip zafer gibi bir netice için mücadele vereceklerine; ordu içinde insanların yüreğine korku salacak görüşler iddia ediyorlar. Allah'a dayanmasını bilmeyen bu fasıklar karşılarındaki ordunun çok yönlü cesur ve teçhizatlı olduklarını söyleyerek Müslümanların cesaretlerini kırıp, savaşa gitmemelerini engellemeye çalışıyorlardı. Durumdan Peygamber (as) haberdar edi-

lince gelip onların ne konuştuklarını sorunca onlarda "Biz ancak yol zahmetini hissetmemek için lafa dalmış bulunuyor, şakalaşıyorduk" diyerek kalplerinde ki nifakı gizlemeye çalışıyorlardı. İşte şahsiyetsiz, ikiyüzlü insanlar yaptıkları nahoş halin üstünü örtmek için "şaka yaptım, biraz gırgır geçtim" ifadeleriyle durumu düzeltmeye çalışırlar. Oysa şakanın da bir yeri olmalı, kime karşı nasıl yapıldı düşünülmelidir. Her şakada bir hakikat gizlidir. Nerde nasıl yapılacağına dikkat edilmelidir. İman şaka götürmez, amel de ciddiyet ister.

❀ ❀ ❀

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِن نَّعْفُ عَن طَائِفَةٍ مِّنكُمْ
نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

9:66** (Bihude) **özür dilemeye kalkmayın. Siz iman (ettiğinizi ikrar) dan sonra küfrettiniz. İçinizden bir zümreyi affetsek bile (diğer) bir güruhunu - onlar mücrim (cürümlerinde musır) kimseler oldukları için – azaplandıracağız.

Bu ayette bile bile hatada ısrar etmeye devam ettikleri halde birde geçiştirmek için özür dileyenler kınanıyor. Gerçek özür, kalpte duyulan olumsuz duyguların izlerini, etkilerini silmektir. Gerçekten yaptığına pişman olmaktır. Böylesine pişmanlıklar

için Cenab-ı Hakk'ın rahmet kapısı hep açıktır. O kapıdan samimi bir şekilde giren bağışlanır.[9] Fakat tüm uyarı ve ikazlara rağmen isyanında diretenler için ise eli bir azap vardır.

Kesin bir inatla küfründe diretenler gözlerine öyle kalın bir perde çekmişler ki, hidayete dair en ince dahi olsa bir ışık sızmıyor. Bu kararmış ruhlarıyla içerisinde bulundukları çirkin tiynetlerini göremiyorlar. Akıllarına sığdıramadıkları ahiret gününde bütün gelmiş-geçmişlerin huzurunda her şeyin ifşasından habersiz ancak bu dünyada işledikleri şenaatleri örtmeye çalışırlar. [10]

Münafıkları bir tarafa atsak ta Allah'ı, ahireti ciddiye almayan, kendilerinden başkasını düşünmeyen en ciddi meseleler de bile laubali, ciddiyetsiz insanların sayısı oldukça çoktur. Bu tür insanlar belki şakşakçı kimseleri etraflarında bulurlar ama ciddi bir biçim de onlara kimse değer vermez. Bu tür insanlar hayvanlaşmış, nebatlaşmış insanlara yemdir ve onların eğlence çerezidirler.

Dini hususlar eğlence ve alay konusu olarak kullanılmaz. İman bütün kötü hallerden tevbe ile kurtulup sağlam bir imanla hakka yönelmektir. [11]

[9] Bkz: 25/71, 39/53

[10] Bkz: 4/108)

[11] Bkz: 6/70, 7/51

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُم مِّن بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنكَرِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ
الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾

9:67 Münafık erkekler de, münafık kadınlar da birbirinin (tamamlayıcı) parçasıdırlar (hepsi bir birine benzer) Onlar kötülüğü (Küfrü, meaasiyi) emrederler, iyilikten (imandan, taattan) vazgeçirmeye uğraşırlar, ellerini (cimrilikle sımsıkı) yumarlar. Onlar Allah'ı unuttular. (Ona taati bıraktılar) O da onları unutulmaya terketti (onlara lütfünü terk etti) şüphesiz ki münafıklar fasıkların ta kendileridir.

Burada da sanki arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim" ifadesi canlanmakta, kişi sevdiğiyle beraberdir ilkesini belirtmektedir. Ruhlar bağdaşmadıkça bedenler birleşmez zorunlulukların dışında. Kötü kimselerin beraberliği ve yaptıkları kötülüklere birbirlerini teşviki; bu tamamen mü'min ruhların zıddıdır. "Onların iyiliği emir kötülüğü nehy ederlerken, kötü ruha bürünmüş kimseler özellikle kötülükle meşgul olur. Kendilerinin dışında kimsenin bir iyiliğe ulaşmasını istemediği gibi, zayıf ve cahil kimseler de sempati iyi dilek ve övgüler yağdırarak bu tür kimseleri oyuna getirerek kötülüğün ağına iterler. İşte Allah'ı unutan bu insanlar daima hevai ve maddi çıkar -

hesaplar ile insanlar arası ilişkiler içerisindedirler. Böylesine adi ilişkiler içerisinde olup Allah'ı ahreti hesaba katmayan münkirlerin dostlukları o gün düşmanlığa dönecektir. [12]

❀ ❀ ❀

وَعَدَ اللهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعَنَهُمُ اللهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٦٨﴾

9:68 Allah, erkek münafıklara da, kadın münafıklara da, kafirleri de – kendileri içinde ebedi kalıcı olmak üzere – cehennem ateşini vaat etti. Bu, onlara yeter. Allah onları rahmetinden kovdu. Onlara bitip tükenmeyen bir azap vardır.

Üstteki ayette bildirildiği veçhile Allah'ı unutan ve bu yüzden kendilerini unutup yoldan çıkan kimselerdir. Onlar kendilerine şeytan ve dostları ile arkadaştırlar. Şu bir gerçek ki herkes dost olduğu arkadaşının yanındadır. Şeytanın işi fitne-fucurdur. Bundan dolayı da o ve ona uyanların yeri ateştir.[13] Allah bu azgınları kendi hallerine bırakır. Bu terk ediş dünyada rahme-

[12] Bkz: 37/25, 34/50, 57, 7/44, 50

[13] Bkz: 41/25, 58/19

tinden mahrum olmaları, ebediyette de onları içinde ebedi kalacakları cehennem de kendi hallerinde bırakmasıdır. Çünkü onlar bu halleriyle laneti hak etmiş kimselerdir.

Allah'ın lanetine uğramış olanların elinde hayır namına hiçbir şey yoktur. Bunlar iman edip tevbe etmedikçe vaad edilen azaptan kurtulmayacaklardır.

❁ ❁ ❁

كَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ أَمْوَالاً وَأَوْلاَدًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلاَقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُم بِخَلاَقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ بِخَلاَقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَالَّذِى خَاضُوا أُوْلَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِى الدُّنيَا وَالآخِرَةِ وَأُوْلَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٩﴾

***9:69** (Ey münafıklar) siz de tıpkı kendinizden evvelkiler gibisiniz. (Halbuki) onlar kuvvetçe sizden daha yamandı, malları, evlatları daha çoktu. (bu dünyadaki) nasipleri kadar (zevkten) faidelenmek istediler. İşte sizden evvelkiler nasıl öyle nasiplerince yaşamak istedilerse siz de yine kısmetinize (zevkten) faide aradınız. Siz de (o batağa) dalanlar gibi daldınız. Onların dünyada da, ahirette de yaptıkları boşa gitti. İşte bunlar da hüsran için de kalanların ta kendileridir.*

Bu ayet küfrün aynı mantık içerisinde olduğunu açıklıyor. Allah'ı unutanların ortak yanları sahip oldukları imkânları azami bir çaba ile arzu ve emellerine ulaşmak için kullanırlar. Sahip oldukları nimet ve imkânlar ile Yaratıcı'ya şükredeceklerine, şımarıp fitneye düşmüşlerdir. Bu tip insanları beğenenler de felaket yoluna girmişlerdir. Nimet, şöhret ve sulta sahipleri neye sahip olurlarsa olsunlar neticede dünya ve ahirette hüsran içerisinde kalacaklardır.[14] Onlar dünyada sahip olduklarını yanlarında götüremedikleri gibi ahiret içinde bir şey hazırlamadıklarından elleri bomboş orta yerde kalakalmışlardır.

İmanda şuura ulaşmış kimseler, sahip oldukları nimet ve imkânlara şükrederek, şevk ve iştiyakla Allah'ın sözü üstün olsun diye mücadele ederler. Tek emelleri kulluk kariyerlerinin yükselmesi için Rableri'nin rızasını kazanmaktır.

❀ ❀ ❀

أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧٠﴾

[14] Bkz: 17/58, 32/21

9:70 Onlar kendilerinden evvelkilerin, Nuh, Ad, Semud kavimlerinin, İbrahim kavminin, Medyen sahiplerinin, müttefiklerin haberi de gelmedi mi? Peygamberleri onlara apaçık mucizeler getirmişlerdi. (İnanmadıkları için tamamen helak oldular). Demek ki Allah onlara zulmediyor değildi, fakat onlar kendi kendilerine zulüm ediyorlardı.

Uyarıldığı halde ak öğütten yüz çeviren, dünyanın geçici metaına aldanıp dini yaşayışı arkasına atan, şuursuz insanların akıbetleri korkunçtur.

Ayette bahsi geçen Hz. Nuh'un kavmi tufanla (7/64) Ad kavmi şiddetli rüzgâr ile (25/38) Semud kavmi korkunç bir sesle (11/67) Meyden halkı şiddetli depremle (7/91) Hz. Lut'un kavmi ise taş yağmuru ile (7/84) ... Uyarı ikazlardan ders alıp kendine çeki düzen vermeyen kimseye Allah kanunu uygular. "O (Peygamber'in gönderildiği) ülkelerin halkı inansalar ve (günahtan) sakınsalardı, elbette onların üstüne gökten ve yerden nice bereket kapıları açardık, fakat yalanladılar, biz de ettikleri yüzünden onları yakalayıverdik." (7/96) İnkâr edenler mal, servet içinde yüzer kuvvetleriyle gururlanırken, ansızın yakalanırlar. En'am Suresi 43, 44. ayetlerde bu mevzuya değinmiştik. Bu başkaldırı ve isyanlar her zaman inkârcı kuvvet, nimet ve servet sahibi kimseler tarafından yapılmıştır. İdarecilerin isyan ve zulmü, halkların onlara karşı uyum ve sessizliği helak olmalarına sebep olmuştur. Ancak zikir ehli halis kullar müstesnadır.[15]

---

[15] Bkz: 7/72, 84, 164

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

***9:71 Mü'min erkekler de mü'min kadınlar da birbirlerinin velileri** (dostları ve yardımcılarıdır) . **Bunlar** (insanlara) **iyiliği emrederler, (onları) kötülükten vazgeçirmeye çalışırlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah'a ve Resul'üne itaat ederler. İşte bunlar, Allah onları rahmetiyle yarlığayacaktır. Çünkü Allah azizdir.** (va'd ve vaadini yerine getirmekten hiçbir şey onu acze düşüremez), **hâkimdir** (her şeyi yerli yerin de, hikmetle yapandır) .*

Allah'ın velileri ve Allah'a veli olan veliler dinlerini koruyan, sahiplenen, birbirlerine iyiliği hatırlatıp kötülükten sakındırmaya çalışan İslam ailesidir. Bu ailenin müntesipleri namazı gereği gibi kılar, rükûsuyla itaatte teslimiyeti, kıyamıyla isyana duruşu, zekâtı ile maddi-manevi dayanışmayı icra ederler. [16]

Böyle bir inşa ile inşa edilen İslam ailesinin kim sırtını yere getirir. Mü'minler müşküllerini "sabır ve namaz ile rabbinden yardım dileyerek karşılar". (2/45, 153)

---

[16] Bkz: 5/55

"İyilik etmek, fenalıktan sakınmak hususunda birbirleriyle yardımlaşır". (5/2)

İyiliği emretmede, Allah'ın sözü üstün olsun diye tek bir saf halinde birleşir mü'minler.

Merhamet ve yardımlaşma hususunda mü'minlerin durumu bir vücudun azaları gibidir. O vücudun bir organı rahatsız olunca diğer organları da rahatsızlık duyuyor. Mü'min mü'minin kardeşidir. Bu kardeşlik duygusuyla hayrı gerçekleştirme, şerri yok etme duyarlılığıyla yardımlaşır.

Emri-bil maruf nehyil anil münker gücü yeten ve imkânı olan her Müslümana farzdır.

Müslüman olduğunu iddia etmelerine rağmen, kadın olsun erkek olsun üstteki sıralanan vecibeleri yerine getirmek için gereken gayreti göstermiyor, Allah'ın verdiği maddenin zekâtını vermiyor, Allah'ı hatırlatan ve en büyük zikir olarak vasıf edilen namazı da kılmıyorsa bu kişilerin imanlarını kontrol etmeleri gerekir. Üzeri küllenmiş, yapay imanlılar bu yüce değeri anlayamamışlardır. Ve birbirlerinin velileri de olamazlar.

O mü'minler ki, nefsini, ailesini, ehlini korumaya sevdalıdırlar: aile de biri eğilse veya düşse onu diğer biri kaldırır. Mü'min mü'mine aynadır. Ayna olarak aynaya bakarak yapılması gereken rütuşu yapar. Aynaya bakanlar bazen hoşlanmadığı görüntüleri aynada görüp rahatsız olsa da kızıp da aynayı kırmaz. Bu manada siz hiç ayna kıran gördünüz mü?

Siz arabanızda ki yağ, hız ve benzin göstergelerini azarladınız mı?

Hayır! Siz o göstergeleri kontrol altında tutarsınız. Çünkü siz küçük ikazların, büyük felaketleri önlediğini bilirsiniz...

Kendisine otomobil kadar değer veren herkes hatalarını gösteren, eksikliklerini tamamlayan insanlara kızmaz, o insanlar sayesinde kötü ve uygunsuz şeylere düşmemesi için uyardığından dolayı teşekkür eder.

Bu anlamda mü'minler kınamadan, ayıplayıp hor görmeden gerçekten ıslah etmek, destek olmak için birbirlerini uyarırlar. Birbirlerinin kusurlarını örterler. Her hangi bir sebepten dolayı öfkelenmiş olsalar dahi öfkelerini yutarlar ve affederler.

Cahili toplumdan İslami bir toplum inşa etmenin tek yolu apaçık tebliğdir. Bu vazifenin ihmali durumunda karşılaşılacak tehlikeleri şu ayetler açıklıyor. (5/79, 6/51, 7/164, 165)

İslam daveti, ameli bir sorumluluktur. Bu sorumluluk ciddiye alınarak ilmi bir haysiyetle yerine getirildiğinde sağlam bir ümmet oluşur. Cahili toplumlarda yalan yanlışlar doğrular harmanlanarak yetişenlerin Kur'ani öğüde çok ihtiyaçları vardır. Böylesi toplumlarda yetişenlerin hemen düzelmesi beklenmemeli; büyük bir sabır, özveri, hikmet ve güzel öğütle tebliği sürdürülmelidir. Bu davayı omuzlayanlara bir vecibedir.

Tebliğ öyle bir ameldir ki, Müslüman'ın bu uğurda karşılaşacağı her şeye razı olması gerekir. Bir kişiyi hidayete erdirir, birini hak çerçevesinde mücahit bir ruha kavuşturursanız hem kendiniz, hem de bir kardeşinizi Rab katında alacağınız ecre nail kılmış olursunuz.

Anlıyoruz ki bu ayeti kerime İslam'ın yaşanmasında ve İslami yükümlülükleri kuşanma ve Allah yolunda mücadelede

kadın-erkek birbirine destek ve yardımcı olmaları, sağlam ve kuvvetli bir topluluk meydana getirerek hayrı gerçekleştirmede etkin bir rol taşımadır.

Kadın erkek arasındaki ilişkilerin anlaşılması bu temel espride yatar. İnsanlar bir nefisten yaratılmış; Allah'a kullukta kadın-erkek eşit kılınmıştır.[17] Fiziki farklılık ve öncelikli sorumluluklardan sonra herkes gücünün yettiği ile mükellef kılınmışdır.[18]

Allah'a kullukta ve muhatap olmada kadın-erkek aralarında hiçbir fark olmadığı gibi onların birbirlerinden sorumlu oldukları da imani bir vecibedir.

❀ ❀ ❀

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

9:72 Allah, mü'min erkeklere de, mü'min kadınlara da - kendileri için de ebedi kalıcı olmak üzere - altından ırmaklar

---

[17] Bkz: 16/97, 4/1

[18] Bkz: 2/282, 4/32

akan adn cennetlerini ve güzel meskenler va'detdi. Allah'ın bir rıdvanı (rızası) ise daha büyüktür. İşte bu, asıl bu, en büyük saadettir.

Bu ayette velilik görevini aksatmamaya çalışan müminlere en büyük saadet müjdelenmektedir. Bu müjdeye kavuşmak için çalışmayan kimseler zayıf ve imani mevzuda gelişmemiş kimselerdir. Allah'ın insana en büyük nimet olarak verdiği aklı bu mutlu netice için sarf etmeyip de dünyaları için saçıp savuranlar kendilerine yazık etmişlerdir.

Dünyanın geçici arzu ve emellerinden kurtulup Allah'ın rızasını kazanmak yüce bir makama ulaşmaktır. Ey mü'minler! İşte bunlar imanın bahşedeceği gerçek ödüller... Dünyada temiz, yararlı bir ömür, ahirette de sonsuz saadet. Siz nerede ve hangi mertebe de olduğunuza bir bakın. Ahirette hesaba çekilmeden, kendinizi hesaba çekin. " Güzel davrananlara daha güzel karşılık, bir de fazlası vardır. Onların yüzlerine ne bir toz bulaşır ne de bir horluk. İşte onlar cennet ehlidirler. Onlar orada ebedi kalacaklardır." (10/26)

Tüm bu ayetler, Allah Resul'ünün şahsında bütün müminlerine deniliyor ki mücahit olun. (5/54) . Ayette denildiği gibi "...Hiçbir kınayanların kınamasından korkmayarak..." cihadın hangi türüne güç yetiriyorsanız onu icra ediniz. Allah yolunda cihada ehliyet kazanmaya çalışınız. Biliniz ki bu cihadın en başta geleni fikri yönde yapılandır. Ona yönelmelidir. Benim buna gücüm yoktur, güçleneyim de İslam'ı öyle yaşayayım demek aldanmışlığın ifadesidir. İslam'ın şartı güçlenmek değil güçlen-

menin şartı İslam'ı yaşamaya bağlıdır. İslam yaşanmıyorsa güçlenmek mümkün değildir. Mesela namaz kılmadan kötülüklerden beri olmak düşünülmemiştir. Bir insan namaz kılmıyor yani güç ve imkânlarıyla Allah'ın emirlerini yaşamaya çalışmıyorsa, kötülüklerin için de olduğu halde ondan nasıl kurtulacaktır. O halde İslam'ı yaşayayım da güçleneyim demek doğrudur. Allah bütün inananları bu yanılgıdan korusun.

Çünkü Rabbimiz (29/45) ayetinde "namaz insanı kötülüklerden alı kor" diyor. Dinini öğrenip, Allahın rızasına erişmenin yollarını arayanlar yücelerde yüce değerlere nail olurlar.[19]

❀ ❀ ❀

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٣﴾

9:73 Ey Peygamber, kafirlerle ve münafıklarla savaş. Karşılarında çetin ol. Onların yurdu cehennemdir. O, ne kötü bir dönüş yeridir!

Tüm bu ayetlerden anlıyoruz ki hayat, iman ve cihad esprisine dayalıdır. Kâfir ve münafıklara karşı sürekli donanımlı,

[19] Bkz: 5/16, 29/69, 72/14

sağlam, onurlu ve tavizsiz bir duruş sergilememiz gerekir. Onların karşısında hoşgörü ve toleranslı duruş ve davranışlar onların cesaretini artırdığı gibi mü'minlerin de acz ve hezimetlerine sebep olur. Tebliğde başarının sırları eliyle diliyle ve kalbi buğuzdan sonra güç yetiremez hale gelindiğinde insanın gücü ve kimliği tükenmiş demektir. Mü'min gücü yetmediği yerlerde günahkârlara, fasıklara karşı bir mesafe koyabilmelidir. Bu duruş onlara bir şeyler düşündürüp doğru yolu bulmasına yol açacağı gibi günah işlemeye karşı cesaretlerini de kırar. Tebliğde esas olan "Hikmet ve güzel öğütle muamele" söz konusu olmakla beraber fazla tolerans suçluyu daha fazla suç işlemeye iter. Bu sebeble mümkün olduğu kadar her mü'min çevresindeki asi mücrimleri açık bir dille uyarmalı ve ikap etmelidir. Eminim her günahkâr yakınları tarafından uyarılıp kınansaydı en azından günahı açıktan işleyemezlerdi. Hz. Ömer de "Onları zelil kılın, ama onlara zulüm etmeyin". Her türlü uyarı, teşvikten sonra isyanına devam eden mücrimlere yapılacak tek caydırıcı şey onları protesto etmektir. Elbette her hareketin zaruretleri ve merhaleleri vardır. Bazı durumlarda yumuşaklık ızdırap verir; sertlik kaçırtır ama onlarla hoş muhabbet ise azgınlıklarına veya yaptıklarında bir meziyet zehabına sürükler ki buna sebep olanlar vebaldedir. O halde tebliği zamana bırakmadan, hemen en uygun metotla yapmalıdır;

Mü'minler insanları imanla buluşturmak veya onların İslam'a taarruzlarını engellemek için Kur'an'la olanca gücü kullanarak cihat edilmelidirler.[20] İzzetli ve onurlu bir hayat savaş ve

[20] Bkz: 25/52

kötülüklerle mücadele neticesinde elde edilir. Bu mücadeleyi göze alamayanlar, küfre boyun eğme zorunda kalırlar. Nitekim zalimlerin işgal ettikleri topraklarda neler yaptıklarına tarih tanıklık eder.

Savaş çok ciddi musibetleri içeren bir durumdur. İstenmez ama düşman saldırırsa onların boyunduruğu altında yaşamaktansa İslam'ın hâkimiyeti için çarpışarak şerefli bir sonuç beklemek gerekir. Bu çok ciddi imtihanda disiplin, cesaret, itaat ve her şeyden önce bir mükâfat veya karşılaşılacak vahim sonuç bilinci olmazsa güçlü bir orduyu inşa etmek mümkün değildir. Tarihe baktığımızda başarılı orduların inançlı, cesaretli ve ölümden sonra eşsiz bir ikrama nail olunacağına inananlar eliyle gerçekleşmiştir.

Günümüzde yaşanan Irak savaşını değerlendirdiğimizde daha önce Amerika'ya karşı göstermiş oldukları toleransla içeri giren Amerika Irak'a unutulmaz acılar, tamir olmaz tahribatlar vermiştir. Hâlbuki daha önce insanlar düşmanlarını tanıyıp tedbir alsalar bu kadar haysiyet kırıcı şeylere maruz kalmadan dinleri uğruna mücadele verirlerdi. Düşünebiliyor musunuz bir yere düşman girdikten sonra size hayat hakkı tanısın, değerlerinize saygı duysunlar. O insanların ellerinin arkadan bağlanması, hanelere tecavüzler, yüz kızartıcı davranışlar... İlla bunlarla karşılaşmak mı gerekiyor ki insanın aklı başına gelsin. Yerinde rahat rahat oturacaklarına koltuk ve mezhep kavgasına tutuşacaklarına tarihten ibret alıp düşünselerdi böylesi zulme, zillete maruz kalmazlardı. Su uyur düşman uyumaz; hep pusuda bekler.

Bu güne kadar Irak sessiz durmadı mı? Amerika'nın yaptıklarına göz yummadı mı? Her sözüne eyvallah demedi mi? Kuveyt, Afganistan, Somali vs. yerlerde benzer hadiseler yaşanıyor. İnsanlık hep Amerika'ya boyun eğdi, tepelerine bomba yağdırmasın diye birbirlerine arka çıkmayıp susuyor olanları seyrediyorlar. Üç ineğe kurdun oynadığı oyunu seyre dalmışlar ve kendilerine gelecek sırayı bekliyorlar. Kurt merada kendi halinde otlayan üç ineği yemeyi kafasına koymuş, üçüne birden saldırmak doğru olmayacağından, siyah ineğe sokularak biliyor musun şu sarı ve beyaz inekler senin burada otlanmandan rahatsız oldukları için seni öldürmeyi planlıyorlar deyince; siyah inek korkup ne yapabilirim deyince, kurt, sen şu sarı ineği bir tafra çek ben onun icabına bakarım demiş ve tek kalan beyaz ineği parçalayıp yemiş. Aradan bir zaman geçtikten sonra çayırda güzel güzel otlayan sarı ve siyah ineğe yaklaşarak kulağına bir şeyler fısıldayarak sarı ineği de kenara çekip bir güzel afiyetle yemiş; siyah inek çayırın yalnız kendisine kaldığını düşünerek keyifle otlanırken kurdun kendisine yaklaştığını görünce tuzağa düşürüldüğünü anlamış ama ve her şey o beyaz ineğin parçalanmasına seyirci kaldığımız için bunlar başımıza geldi demiş ama artık iş işten geçmiş. Şimdi dünyada bu hikayedeki gibi gelenleri sessizce seyre dalmışlar kendilerine gelecek sırayı bekliyorlar. Adamlar kafalarına koymuşlar dünyaya hükmedecekler; niye böyle yapıyorsunuz, niye zulüm ediyorsunuz diyemezsiniz. Derseniz başınıza gelecekleri görürsünüz. Sizleri bir bir tuzağa düşürüp parçalamasına seyirci kalırsanız elbette siz güç kaybedersiniz, onlarda iyice azgınlaşıp güçlenerek teker teker sizleri yok ederler. Fakat büyük bir cesaretle bir araya gelir

onlara karşı koyarsanız Allah'ın yardımıyla onları hezimete uğratırsınız. Herkes idealini gerçekleştirmek için elbette elinden geleni yapar. Onlara kahrolsun demekle kahrolmazlar. Sizler gücünüzü bir araya toplayıp onlarla cihat ederseniz geçmişte olduğu gibi onlara galebe çalarsınız.[21]

Ey insanlar sizin de idealiniz ve inancınız varsa sizde onlara meydan okuyun; onur ve izzetinizi koruyun. İdealiniz uğrunda birleşmez çekişirseniz gücünüz gider.

Kâfirler acımasızdır, emelleri uğruna yapamayacakları kötülük yoktur. Onlara karşı güç hazırlayıp tedbir almazsanız böyle sonuçlarla karşılaşırsınız. Onların varacakları yer cehennemdir. Siz bu cehennemliklere haddini bildirmezseniz onlar size dünyayı cehennem ederler.

Emir açıktır. Hiç mazeret ileri sürmeden Allah yolunda cihat edilmeli. Onlarla uzlaşma, anlaşma girişimlerine girip de temel ilkelerden asla taviz verilmemeli. Toplumları idare edenler küffarla aralarında ki münasebeti çok iyi değerlendirmeliler.

❀ ❀ ❀

[21] Bkz: 24/55

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ
وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِن
فَضْلِهِ فَإِن يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَّهُمْ وَإِن يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

9:74** (Münafıklar, o kötü sözü) **söylemediklerine** (dair) **Allah'a yemin ediyorlar. Andolsun, o küfür kelimesini söylemişlerdir. Onlar Müslümanlıklarından sonra yine kâfir oldular. Başaramadıkları bir şeye** (cinayete) **de yeltendiler onlar. Hâlbuki** (Peygamber'e ve mü'minlere karşı kin besleyip) **intikam almaya yeltenmeleri için Allah ile Peygamber'inin lütfü maiyeti ile onları zenginleştirmiş olduğundan başka** (meydanda bir sebep) **de yoktu. Eğer** (nifaktan) **tevbe ederlerse onlar için hayırlı olur. Eğer yüz çevirirlerse Allah onları dünyada da, ahirette pek acıklı bir azaba uğratır, yeryüzün de onlar için ne bir yar ne de bir medetkar da yoktur artık.

Bu ayeti kerime de münafıkların veya cahillerin çifte standartlıların çıkara dayalı bir iman anlayışı sergileniyor.

Allah indinde böyle pazarlıklı bir imanın ve ibadetin bir geçerliliği olmadığı gibi fırsatını bulduğu an içindeki küfrünü ortaya koyarak Müslümanlara düşmanlık edenler ebediyette herkesten daha rezil ve acı bir azaba maruz kalırlar.

Bunlar dünde, bugün de yarında olacaktır. Allah müminlerine bunların vasıflarını tanıtıyor ki hem onlardan gelebilecek zararı önleyebilsinler hem de onlara mahsus olan seviyesiz davranışlardan beri kalsınlar.

Allah bu çifte standartlıları ıslah buyursun mü'minleri de onların şerrinden korusun.

❀ ❀ ❀

وَمِنْهُم مَّنْ عَاهَدَ اللَّهَ لَئِنْ آتَانَا مِن فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

9:75 İçlerinden kimi de Allah'a şöyle ahdetmişti: "Eğer bize lütfü kereminden ihsan ederse, andolsun, zekatını vereceğiz, muhakkak salihlerden olacağız".

Bu beyyinelerde de bazı kalitesiz insanların sıkıntıdayken Allah'a yalvarırken verdikleri sözleri dünyevi nimetlere ulaşınca kendilerini ve dediklerini unutup dünyacı olduklarını göstermektedir.

Ancak Allah'ın zikriyle uyanık gönüller cimrilik cehaletinden temizlenebilir. Bunlar vermemek için zaruretler öne sürmez, mala karşı hırs tutkusundan uzak Allah rızasını ümit ederler. İnfak etmekle fakir düşeceğinden korkmazlar. Çünkü onlar

bilir ki Allah'ın nimetleri tükenmez hiç. Yine mü'min yakinen inanır ki, arzu ve gönül rızasıyla verdiği hayrın karşılığını Allah nezdinde çok büyük bir mükâfat olarak geri kendine dönecektir. Ama kalbi bu yakini imandan mahrum olanlar ise infak etmeye veya sadaka vermeye teşebbüs ettiği zaman her defasında, nefsin de bir cimrilik duygusu ve malının eksileceği korkusu kaplar, vereceğini vermekten vazgeçerler.

Leyl Suresi'nin "kim verir ve sakınırsa, en güzel de tasdik ederse, biz de onu kolaya hazırlarız. Kim cimrilik eder, kendini mustağni sayar, en güzeli de yalanlarsa, biz de onu en zora hazırlarız. Düştüğü zamanda da malı kendisine hiç fayda vermez. (92/5-11)

"O halde gücünüz yettiğince Allah'a isyandan kaçının. Dinleyin, itaat edin Kendi iyiliğinize olarak harcayın. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte onlar kurtuluşa erenlerdir." (64/16)

Fenalıklardan sakınan ve arınmak için malını veren, o ateşten uzak düşecektir. O yaptığı iyiliğe mukabil hiçbir kimseden mükâfat beklemez; ancak Yüce Rabbi'nin rızasını ele geçirmek için böyle yapar.

Mü'minler ancak iki şeye gıpta etsinler biri Allah ona mal vermiş ve onu Allah yolunda sarf etmeğe muvaffak kılmıştır.

Diğeri de Allah ona ilim, hikmet vermiş oda onunla yaşamış ve onu halka öğretmiştir. (R.S. 573. hadis) .

Vermek hele hak namına maddi manevi faydalı olmaya çalışmak insanı huzurlu, mutlu kıldığı gibi sevgi ve dayanışma içerisinde olan sıhhatli, güvenli toplumu da inşa eder.

فَلَمَّا آتَاهُم مِّن فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوا وَّهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾

9:76 Allah, kendilerine fazl-u inayetinden verince de onunla cimrilik edip (taati ilahiyyeye) arka çevirirler. Onlar öyle dönektirler!

Bu iki ayetten anlıyoruz ki Allah'ı gereği gibi tanıyıp iman etmeyenler insanlara yardım etmeyi veya hak dini desteklemeyi, olmadığı için değil cimri oldukları için vermezler.

Yüz kuruşu olduğu halde bir kuruşunu vermeyenler bin kuruşun yüz kuruşunu hiç vermezler.

Vermek inanca dayanan merhamet ve yürek işidir. Yalancı, nankör, acımasız, sahtekâr kimseler işin hep edebiyatını yapar ve verilmesi lazım olan yerlerde ise hep başkasının cebine bakarlar.

İnfakın azı, çoğu değil gücü nispetin de İslam dairesi çerçevesinde verilen Allah katında makbuldür. Gönülden yaptığınız üç kuruşluk yardımla darlık anında yetiştiğiniz gönüllere uzanan eller olmalı.[22] Bu gönülsüz verilen çok infaktan daha hayırlıdır. Hem kimin malı kimden esirgeniyor. Geçici olarak size vereni düşünerek verip rızasını aramalı. Bundan imtina edenler imanı müdrik olmayanlar ve münafıklardır.[23]

Ahirete kavuşmayı ummayanlar hesaba çekilmeyi hesap etmeyenler, Allah'ın emirlerinden yüz çevirirler.

---

[22] Bkz: 59/9, 2/254, 3/134

[23] Bkz: 4/39, 47/38, 57/10

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾

9:77 Nihayet, Allah'a vadettiklerini tutmadıkları, yalan söyledikleri için O da (bu fiillerinin) akıbetini kalplerinde, kendisinin huzuruna çıkacakları güne kadar (sürecek) cezaen bir nifak yaptı.

Bu ayet de nifak hastalığına müptela olanların durumunu açıklıyor. Hem Allah'ın kereminden vermesini dile getiriyorlar hem de O'nun her şeyden haberdar olduğunu gözardı ediyorlar. Çünkü cimrilik ve heva tutkusu onlara bu gerçeği unutturuyor.

"İmkânı geniş olan, nafakayı imkânlarına göre versin; rızkı daralmış bulunan da Allah'ın kendisine verdiği kadarından nafaka ödesin. Allah hiç kimseyi verdiği imkândan fazlasıyla yükümlü kılmaz. Allah bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır. (65/7)

Ayrıca bu ayet savaşın zor zamanlarında veya darlık ve sıkıntılı hallerinde iken alamadığı, göremediği ilgiye binaen; kendisine Allah lütfeder verirse sadaka verip iyilik edeceklerine dair verdikleri sözü tutmayanlarla ilgili olabilir. Allah'ta bunlara kendilerini tanıtmak için lütfedip genişliğe erdirince bu vaatlerini yerine getirmediler. Çünkü çok az insan servetini Hz. Ebu Bekir gibi Allah yolunda harcayabilir. Çoğu kimseler servetin

sürüklediği lüks ve refahın cazibesine mahkûm olurken kimileri de Karun gibi gücü kendilerin de görüp büyüklenirler.

Seyyid Kutub'un kaydettiği gibi: "Beşer nefsi zayıftır, muhteristir... Ancak Allah'a muti olanlar müstesnadır.

75, 76, 77. ayetler hakkında birçok rivayet mevcuttur. Bu rivayetlerden İbni Cerir kanalıyla nakledilen bir hadiste; Salebe İbni Hasib el-Ensari, Resulullah'a; " Allah'a beni malla rızıklandırması için dua et" dedi. Resulullah:

"Yazık sana, ya Salebe... Şükrü eda edilen az bir mal, şükrüne takat getirilmeyen çok maldan daha hayırlıdır."

Salebe, Resulullah'ın uyarılarına rağmen talebinde ısrar ederek Allah'a dua etsen ve O da beni malla rızıklandırsa, muhakkak her hak sahibine hakkını verirdim"

O zaman Resulullah şöyle buyurdu

"Allah'ım Salebe'yi malla rızıklandır"

Salebe kısa sürede zenginleşti ve öylesine meşguliyet içerisine düşmüştü ki vakit namazlarına, dahası Cuma namazına dahi gidemez oldu. Bununla kalmayıp zekâtı da vermekten kaçınmış. Bunun üzerine Resulullah "Eyvah Salebe!.. Vah Salebe!.. Yazık Salebe!..".

Sağlam bir imanla yakin derecesine ulaşmayan tiplerin veya mal hırsıyla koşuşturup Allah'a karşı kulluk vecibelerini aksatanların giderek Salebe gibi acınacak duruma düşmesi kaçınılmaz olur. Bu ve benzeri örnekler her dönemde vardır. Sözlerinden cayan, yalan söyleyen, kimseler Allah'a döndürüleceklerini bir düşünseler acaba Allah'a itaate itiraz etmeyi düşünürler mi?

Tahkiki imanla mutmain olanlar her işlerini de Allah'ın rızasını dikkate alarak hareket ederler. Allah yolunda infak etmekle fakir düşeceğinden korkmaz. Bilakis verdikçe artacağını, arınacağını düşünerek harcamalar yaparlar". Fizilal-il Kur'an. Sh. 340

Evet, mal ve makam fitnesine karşı çok uyanık olmak lazımdır. İnsanların çoğu bu imtihanda başarı gösteremiyorlar. Resulullah (as) iki fitneye dikkatleri çekerek şöyle buyurmuş:

"Bir sürüye saldıran iki aç kurdun verdiği zarar, servet ve mevki düşkünü bir adamın dinine verdiği zarardan daha büyük değildir". (Ahmed b. Hanbel/Müsned, 13/460, Sahih'ul Cami 5496)

❀ ❀ ❀

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾

9:78** (Münafıklar) **hala bilmediler mi ki Allah, şüphesiz onların içlerinde gizlediklerini de, fısıltılarını da biliyor ve muhakkak ki Allah, gaybları çok iyi bilendir.

Allah'ın haklarında durumlarını açıklayan ayetler indirmesinden korktukları halde, birçok kere iç yüzleri ortaya çıkıp "biz

eğleniyorduk, biz şakalaşıyorduk demelerine" rağmen hâlâ ikiyüzlülüğe ve yalancılığa devam ediyorlar. Çünkü bu çirkin karakter onlarda kemikleşmiş huy haline gelmiştir. Tıpkı içkici, kumarcıların defalarca başlarına belalar geldiği halde alışkanlıklarından kurtulamadıkları gibi. Onlar bu bozuk karakterleriyle Mü'minleri aldatarak hep bir şeyler elde etmek veya zarara uğramaktan kurtulmak isterler. Allah'ı idrakten uzak, Şeytanın kendilerine yaptıklarını hoş gösteren, bu insancıklar akıllarını hep tersinden işletiyorlar. Allah'ta bu beyinsizleri ceza olarak murdarlık içerisinde bırakır. Allah aklını kullanmayanları böyle cezalandırıyor.

Burada da bütün sırlara vakıf olan Allah kullarına gizlide olsa her şeyden haberdar olduğunu haber veriyor ki, insanlar çifte standartlı olmasınlar.

Kendi aralarında fısıldaşıp işler tezgahlayanları bilen Allah (68/17-31). Ayetler de çok veciz bir şekilde ders verip durumlarını ortaya koyuyor.

Kalplerden geçeni ve niyetleri bilen Allah'tan ne gizlenir ki; ancak Allah'ın zikrinden gafil insanlar kalplerindekini gizleyerek başkalarına olduklarından farklı görünebilirler; yapamadıklarına mazeret ileri sürerek kendilerini gizleyebilirler.

İnsan kendini veya başkasını aldatabilir ama Rab-bi'ni asla aldatamaz. Bu gerçeğin çok iyi kavranılması için Allah ayetlerini açıklayarak mü'minlerini uyarıyor.

❀ ❀ ❀

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا
يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

9:79 Sadakalarda (farz olan zekattan fazla olarak ve gönüllerinden koparak) bağışlarda bulunan müminlerle (bir türlü), güçlerinin yetebildiğinden başkasını bulamayan (fakir) lerle (diğer türlü laf atarak ve kaş göz oynatarak) eğlenenler (yok mu?) Allah onları maskaraya çevirmiştir. Onlar için pek acıklı bir azap vardır.

Maddeciler zekât ve sadaka verenleri geri zekâlılıkla suçlarlar. Cahil madde tutsağı, kimseler hayra dair bir şey yapmadıkları gibi, Allah yolunda, cihat edip hayır yapan kimseleri küçümseyici, kınayıcı, tahkir edici söz ve davranışlarda bulunarak hayrın önünü kesmeye çalışırlar.

Davasız, cimri hasta mizaçlı kimseler çirkin durumlarını, art niyetlerini gizlemek için de çok vereni gösteriş yapıyor, az vereni ise küçümseyip kınayarak daha olmazsa çeşitli lâfazanlıklarla Müslümanları psikolojik baskı altına alarak hayır ve başarı yollarını tıkamaya çalışırlar. Münafıklıklarını da örtmek içinde bizde Müslümanız elhamdulilllah, biz yaparsak tam yaparız" diyerek de halk için de itibar görmeye çalışırlar.

" (Hidayete karşı delaleti satan alan bu ikiyüzlülerle) gerçekte, Allah onlarla istihza (alay) eder de azgınlıklarında onlara fırsat verir, bu yüzden onlar bir müddet başıboş dolaşırlar". (2/15, 16)

Tahkiki imana sahip olan ihlâslı, imanını içselleştiren Müslümanlar onların tahriklerine aldırmazlar. Bilakis Allah yolunda büyük küçük hayır namına ne varsa karşılığını Allah'tan alacağına, maddi- manevi yararını göreceğine inanarak hayra dair ne gerekiyorsa yaparlar.

Buradan da çıkardığımız ders, dinini içselleştirme-yen kalbine, aklına iyice yerleştirmeyen zayıf imanlı insanlar hem itikatlarına, hem de ibadetlerine zarar verirler. Evet, mal ve Allah yolunda cihat ve kıtal çok ciddi bir sınavdır. Hem sahip oldukları imkânlarla bu uğurda harcamalardan hem de muharebeden hiçbir ciddi mazeret olmadıkça kaçınmayacaklardır.

Ey Müslümanlar! Düşünün, öğüt alın. O gün Resulullah (as) Tebük Gazvesi'ne insanları desteğe çağırdığında imanın idrakinde olanlar nasıl koşmuşsa bizler de küfrün sultasından kurtulmak için tüm imkânlarımızla mücadele verelim, ümmeti olduğumuz Resulümüz'ün davasını yaşatalım. Unutmayalım ki Allah için şuurlu olarak yapılan her şey sahibini yüceltip ecirlendirir. [24]

[24] Bkz: 2/195, 245, 254, 261, 265, 270, 272, 274

اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لاَ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَن يَغْفِرَ اللّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُواْ بِاللّهِ وَرَسُولِهِ وَاللّهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٠﴾

9:80 (Habibim) onlar için (diler) istiğfar et (Allah'tan mağfiret iste, diler) istiğfar etme. Eğer onlar için yetmiş defa, istiğfar dahi etsen yine Allah kendilerini katiyen yarlığayacak değildir. Bu, böyledir. Çünkü Allah'ı ve Resul'ünü inkâr ile kâfir olmuşlardır. Allah ise (öyle imandan ve itaatten çıkmış) fasıklar güruhuna hidayet etmez.

Allah yolunda her şeyiyle canı gönülden baş koyanlara dil uzatan serkeşler kınanıyor. Ve bu kimselerin uğrayacağı akıbet, elim azap hatırlatılıyor.

Tüm teşvik, uyarıya ve tehditlere rağmen tevbe edip kendini düzeltmeyenlerin akıbeti budur.

Bunları Allah Teala bilir. Bizler onların hidayete ermesi için gayret eder dua ederiz. Ancak onların ölümünden sonra onlara duamızın da bir faydası olmayacağını haber vererek Mü'minlerini rahmete layık olmayanlara rahmet istemekten de sakınmaları gerektiğine de dikkatleri çekiyor.

Burada ki rakam sayısı sınırlandırılmış bir rakam değil, onların bağışlanma ihtimalinin olmadığının beyanıdır.

Evet, insan kendini fesada boğup sapıklık deryasına battı mı artık ıslahı zordur. Onun içindir ki inananlar ne kadar günahkâr olsalar da kendilerini ıslah etmeye çalışarak o kadarda tevbekar olmayı ihmal etmeyerek hayırlarını artırıp temizlenmeye çalışmalıdırlar.

❀ ❀ ❀

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾

9:81 Allah'ın Peygamberi'ne muhalefet için (savaştan) geri kalan (münafık) lar (memleketlerinden çıkmayıp) oturmalarıyla sevindi (ler), Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihat etmeyi çirkin gördüler ve: "Bu sıcakta harbe çıkmayın" dediler. De ki: "Cehennemin ateşi daha sıcak". İyice bilmiş olsalardı...

Rahat yaşama, dünya malına ihtiras insanın yüce hedefe ulaşmasına en büyük engeldir. Zayıf iradeliler, rehavete gömülmüşlere gönlünce yaşamak çok cazip gelmektedir. Rahatının bozulmaması için gerekirse manevi değerleri bir harcarlar.

Dinini, davasını idrakten uzak duran bu kimseler Rabbi'nin rızasını kazandıracak en kolay işlerde bile basit engellere takılırlar. İradesini, aklını dünyevi meselelerinin çözümü için kullanır ve bu uğurda her çareye başvururlar. Olmadı mı yan güçleri devreye sokan bu kimseler dinini öğrenmek için günün beş, on dakikasını dahi ayırıp da düşünerek okumaz, ilim meclislerinden istifade etmek için haftada bir gün olsun bir-iki saat ayırmazlar. Gayretsiz, korkak, hiçbir zorluğa katlanmadan ucuzundan rahat ortamlarda Allah'ı, Resul'ü çok seviyorum, canım yoluna feda diyen slogancı kahramanların sonu hüsran olur.

Maddi kazançları yüzlerini güldürürken manevi kazançları kaybettiklerinden dolayı çok pişman olup ağlayacaklardır. "İnsanlar sadece inandım demekle kurtulamazlar."[25] (29/2)

Müslümanım diyenler dinini korumakla mükelleftirler. Bu mükellefiyeti yerine getiren şuurlu Müslümanlar dünyada ahlaki manevi değerlerini yükseltecekleri gibi ahirete ise sorumluluklarını yerine getirdiklerinden dolayı mutluluktan yüzleri gülecektir.

Münafık münkirler kaçınılmaz elim bir azaba maruz kalacakları kesin iken; dünyanın debdebe ve meşguliyetiyle oyalanıp da sorumluluklarını ciddiye almayanları hesabı ağır olacaktır.[26]

Dinimizde ki büyük günahlardan biri de ordular karşı karşıya geldiği anda ciddi bir mazeret yokken savaş alanından

---

[25] Bkz: 3/142

[26] Bkz: 5/79, 7/164

kaçmaktır. "Ey iman edenler düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyiniz, Allah'tan afiyet ve selamet dileyiniz. Karşılaştığınız zamanda sabrediniz ve bilin ki cennet kılıçların gölgesi altındadır". (R:S.C.2, s.H.1329

İnanıyorsanız biliniz ki cehennem azabı hiçbir şeyle kıyaslanmayacak kadar acı vericidir. Dünyadaki bütün sıkıntı ve acılar ne kadar ızdırap verirse versin geçicidir. Ahretteki ise daimidir ve hiçbir acı ve sıkıntı ile kıyaslanamayacak kadar acı ve vahimdir.[27]

❀ ❀ ❀

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلاً وَلْيَبْكُوا كَثِيراً جَزَاء بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

9:82 Artık irtikab etmekte oldukları (günahın) cezası olmak üzere az gülsünler çok ağlasınlar.

Şu geçici dünyanın rahatına zevk ve sefasına gömülerek yüce mevkilere ulaştıracak Allah'a itaatten geri kalanlar ahiretteki en muhteşem yaşamı kaybettiklerinden dolayı çok ağlayacaklardır ama daha geri dönüşü yok ki mutlu hayatı kazanacak şansları olsun.

Şu dünyada her şeyin bir nihayeti ve mahdut bir zamanı vardır. Ahiret günlerinde ise her şey sonsuzdur.

---

[27] Bkz: 22/19, 20, 25/13, 33/66

Evet, bu günlere acısıyla tatlısıyla gelmedik mi? Eğer Allah'ı razı edecek bir emelimiz yoksa elimizde kalan nedir, bir hiçten başka.

Oysa basiret sahibi insan bilir ki Allah'ın emrine bile bile itaatsız olmak mutlaka felaket getirir. Evet, cihadı bırakan milletler zillet içerisin de yaşamaya mahkûm olurken ahirette kendileri için büyük bir sorgulama vardır. Keşke insanlar isyan ve muhalefet içerisin de olduklarını idrak etseler de yakıtı insanlar ve taşlar olan ateş karşısın da, çok az ve önemsiz olan dünya rahatlığını yeğlemeyip Allah yolunda cihat etseler. Büyük hayırlara nail olurlar.

Bu uyarıları ciddiye almayan küfrü imana, dünyayı ahirete tercih edenlerin ahirette ki cezası şiddetlidir. Ağlamak onların acılarını dindirir mi?

❀ ❀ ❀

فَإِن رَّجَعَكَ اللَّهُ إِلَىٰ طَائِفَةٍ مِّنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُل لَّن تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَن تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُم بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾

9:83 Eğer Allah seni (Tebük'ten Medine'ye), onlardan (orada kalmış olanlardan) bir zümrenin (münafıkların) yanı-

na döndürür de (başka bir savaşa) çıkmaya senden izin isterlerse deki; "Bundan sonra benimle birlikte kat'iyen ve ebedi (sefere) çıkamazsınız. Benimle beraber hiçbir düşmanla muharebe edemezsiniz. Çünkü siz ilk defa (Tebük Seferi'nden geri kalıp) oturmayı hoş gördünüz. (Artık bundan böyle) siz geri kalan (kadın ve çocuk) larla beraber oturun!

Allah yolunda cihada ancak dinin önemini ve ehemmiyetini kavrayanlar katılır. Bu şuurdan yoksun olanlar bu şerefe nail olamazlar. Canı-malı bu uğurda kullanmayı göze alamama ihtirası insanları kuşattığı için cihada çıkmak onlara çok zor gelir. Dolayısıyla aziz kılacak bir vazifeden kaçıp zelil bir selameti seçerler.

Bu dava; uzun ve meşakkatli savaş boyunca yılmadan direnerek planlı hareket eden, sabit adım atan, sağlam tabiatlı insanlara muhtaçtır. Atıl yapılı ve keyif ehli rahat düşkünü insanlar bu yolda sebat gösteremezler. Dolayısıyla bunlar orduda faydadan ziyade zarara sebep olurlar. "Bir çivi bir nalı, bir nal bir kumandanı, bir kumandan bir orduyu mahvettiği gibi savaşa katılmak istemeyen kimseleri de zarar vereceklerinden orduya katmamalıdır.

"Allah kendi yolunda kenetlenmiş bir yapı gibi saf bağlayarak savaşanları sever". (61/4)

Bu ayet bana Filistin'in kurtuluşu için çırpınan Ahmet Yasin'in dünyanın suskunluğuna haykırışını hatırlattı.

"Siz ey Müslümanlar! Suskun ve aciz helak olmuş ölüler! Hala kalpleriniz sızlamıyor mu? Hiç mi kimse yok! Allah için ve

ümmetin kurtuluşu için kızacak şerefli direnişçilerden bizleri katil teröristler olarak ilan edenlere karşı duracak. Bu ümmet utanmaz mı şerefi çiğnenirken, Siyonist katilleri ve uluslararası iş birlikçilerini görmezden gelirken omuzlarımıza el verecek ve gözyaşlarımızı silecek bir bakış! Bu ümmetin kurumları, sivil güçleri partileri teşkilatları ve bariz şahsiyetleri Allah için kızmaz mı?

Ey Rabbimiz gücümüzü topla, zaafımızı gider; mümin kullarına yardım et diye çağırmaz mı?

Bizden teslim olmamızı ve beyaz bayrak dikmemizi beklemeyin. Çünkü biz bunu yapsak da öleceğimizi biliyoruz. Bırakın savaşçı onurumuzla ölelim. Ey ümmetin liderleri! Ey ümmetin halkları!

Allah'ım sana şikâyette bulunuyorum. Gücümün azlığını, imkânımın yetersizliğini ve insanlara karşı zaafımı sana şikâyette ediyorum. Sen mustazafların Rabbi'sin bize rahmet et, acı bize, rahmetinle uyar".

Bu sözler Şehit Ahmet Yasin'in 10-2003 de İsrail saldırısından kurtulduktan bir gün sonra yazdığı ifadelerdir.

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ إِنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَمَاتُوا۟ وَهُمْ فَٰسِقُونَ ﴿٨٤﴾

9:84 Onlardan ölen hiçbir kimseye asla namaz kılma (ebedi dua etme defn veya ziyaret için) kabrinin başında durma. Çünkü onlar Allah'ı ve Resul'ünü inkâr ile kafir oldular. Onlar fasık (adam) lar olarak öldüler.

Tebük Seferi yaz mevsiminin en sıcak günlerinde idi. Öbür gazalarda görülen coşkunluk bu seferde görülmemişti. Fakat bütün bunlara rağmen Roma İmparatorluğu'na karşı İslam devletinin kudretinin gösterilmesi gerekti. Çünkü Roma İmparatorluğu'nun Şam'da İslam aleyhine büyük ordu teçhiz edildiği ve Müslümanlara büyük darbe vurulması isteniyordu. Buna karşı konulmalıydı. İşte bunun içindir ki, savaşa katılanların Allah için gönülden katılanlardan olmalıydı. Bu savaşa kalbi marazlardan başka tüm Müslümanlar katılmıştı.

Bu savaş mü'min ile münafığın arasını ayırır gibiydi. Savaştan geri kalan fakat sonra ölenler için bir ikazla " onlardan ölen hiçbir kimsenin katiyen namazını kılma" uyarısı yapılmaktadır. Çünkü ancak şerefli kişilerin namazı kılınmalıdır. Namaz bir şeref ve yüceliğin ifadesidir. Müslüman cemaatin de cihat günlerin de ordudan kaçanlara bu yücelik şerefi vermemesi gerek. Böylece herkes kendi değeri ile başbaşa kalır.

Evet, bu uyarılar biz inananlara Allah yolunda duruma ve aciliyetine göre hiçbir itiraz ve bahane koşmadan katılmamızı, (9/12, 56, 62) daha birçok ayetlerde belirtmiştir. Aksi halde keyfini, rahatını tercih edenlere yüz verilmemesine işaret edilmektedir. Çünkü düşmana karşı keyfilik ve rahatlık İslam âleminin gerilemesini ve zulme uğramasına sebep olur.

Geçmişin koyu cahiliyyesi, ve zalim müşrikleriyle savaşıp güven ve adaleti sağlayan ümmetin durumu günümüz de içler acısı. Rahat lüks hayatları yanlarına kalmayacak; bir gün bunların hesabı görülecektir.

Rabbim rahmetinle gönüllerimizi rızana, rızanı gönüllerimize muti kıl.

❁ ❁ ❁

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

9:85 Onların ne malları, ne evlatları seni imrendirmesin. Allah bunlar (bu varlıkları) sebebiyle ancak kendilerini dünyada azaba çarptırmayı ve canlarının, onlar kâfir oldukları halde, güçlükle çıkmasını diler.

Bu husus 55. ayeti kerime de geçmişti. Burada yeniden geçmesi ciddiyetini vurgulamak içindir.

Bir manada anlıyoruz ki cihattan kaçmak duruma göre küfür ile iman arasını ayıran bir alâmet-i farikadır.

Şimdilik ahiret hesabını bir kenara bırakalım, mes'eleyi dünyaca değerlendirelim. Bir insan hiç olmazsa, şu dünyayı zalimin eline bırakmamak için elinde ki tüm imkânları ve bizzat bu ruhla yetiştirdiği çocuklarıyla mücadeleye soyunur. Tarih defaatle kaydetmiştir ki, idare dünyaperest cahillerin eline geçtikçe belli yandaşların dışındakilere hayatı çekilmez kılmıştır.

Hangi mü'min Allah yolunda harcamayıp istif olan mala, Allah'tan uzak yetişmiş evlada imrenir ki, böyle şaşalı hayata ancak cahiller imrenir. [28]

❀ ❀ ❀

وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُن مَّعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾

9:86 "Allah'a iman edin, Resulü'nün mahiyetinde cihada gidin" diye bir süre indirildiği zaman içlerinden servet sahibi olanlar senden izin isteyip: "Bırak bizi, (harbe gidemeyip) oturanlarla beraber olalım" dediler.

---

[28] Bkz: 28/76, 83, 18/28, 64/14

Bütün bu ayetlerden anlıyoruz ki, iman bütün keyfiliklerden uzaklaşıp emirleri zor kolay ayırt etmeksizin yerine getirmektir.

İmanı idrak etmiş akıllı hiçbir mü'min dünyayı ahirete tercih edipte herhangi bir sebepten dolayı cihattan geri kalmaz.

Bilir ki bir kıvılcım veya herhangi bir afet onu bir anda yok eder. Ölümden korkmak mı? Onun zamanı gelmeden ölmek, gelince onu durdurmak mümkün mü? Savaşta sakat kalmak mı? Bir hastalık veya bir kaza insanı bir anda sakat bırakır. Bütün bunları içselleştiren mü'minler tedbirlerini alıp Allah'a tevekkül edip cihada katılır. Fakat cihattan kaçmanın düşüreceği zilleti bilmeyenler birçok mazeretler ileri sürerek rahat hayatını bozmaktan korkarlar ve evinde ya düşmanın evinde kendisini kuşatmasını veya miskince oturmayı tercih ederler. Düşman kapıya dayandıktan sonra ne yapılabilir? Irak'ın, Bosna'nın durumuna düşmek istemiyorsanız düşmana galebe çalacak girişimlerde bulunun da hiç olmazsa Müslümanca, şereflice müdafaa edin vatan ve değerlerinizi...

رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا
يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

9:87 Onlar oturanlarla beraber olmalarını hoş gördüler. Kalplerine (cezaen) mühür vurulmuş onların. Bundan dolayı onlar (cihatta olan hikmeti, gayeyi, Resul'e muvafakatdaki saadeti, ondan geri kalmanın şekavet'ini) iyice anlamazlar.

Bu ayette yine hakkın gerçekleşmesi ve fitnenin ortadan kaldırılması uğruna savaşmayan; keyfi, basit bir hayat yaşamayı tercih edenlerin azap ile ihtar edilip azarlandıklarını görüyoruz. Cihattaki yüceliğin, izzetin ve şerefin ne demek olduğunu bilmeyen bu gafiller devamlı bir korku için de sürdürürler hayatlarını. Her gelen sesin kendilerinin aleyhine olduğunu sanırlar.

"Onların kalplerine mühür vuruldu". Çünkü onların cihada çıkmaları istendiğin de sağlıklı, sağlam, zengin olmalarına ve İslam'ı kabul ettiklerini söylemlerine rağmen, bilerek, isteyerek kadınlarla geride kalma yolunu seçtiler. Bu nedenle ilahi kanun gereğince kalplerine mühür vuruldu. Ve onlar böyle şerefsiz bir davranışta bulunmaktan mahrum olmanın zilletini hissetmez oldular.

Ayette geçen (hevalif) kelimesi arkada kalan manasını taşımakta iken bazı mealler bunu "Geride kalan kadınlar olarak" vermişlerdir. Böyle bir özelleme yaparak bu geride kalmayı kadınlara yakıştırmak yanlıştır. Allah'ın emirlerini gücü yeten

herkesin yerine getirmesi gerekir. Ancak öncelikli sorumluluklar dikkate alınmalıdır. Bu anlamda her kadını da illa savaşa katılma vucubiyeti ile bakılırsa çocukların perişanlığı telefiyle cephede olan erkekler rahat olamadıklarından gereken performansı gösteremeyeceklerdir. Yaşlılar, hastalar, çocuklarının bakımıyla ilgilenen kadınlarda cihada gidenler kadar ecirlenirler. Siz siz olun gerilerde kalanlardan değil gücünüzle hayırlarda yarışan öncülerden olun.

❀ ❀ ❀

لَٰكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ
وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

9:88 Fakat o Peygamber ve onun maiyetinde bulunan müminler mallarıyla, canlarıyla savaştılar. İşte onlar! Bütün hayırlar onlarındır. Onlar umduklarına kavuşanlarında ta kendileridir.

İki insan örneği, birinin gözünü dünya hayatı bürümüş, arzularının kölesi olmuş çoğu kere efendiliklerini zillet içerisin de yaşayarak ödediklerinin farkında bile olmayanlar; diğer tarafta Allah'a, Allah'tan inen gerçeğe yakin bilgiyle inanıp Allah'ın rızasına erişmenin muştusuyla kendisine yüklenilen mükellefi-

yetleri yerine getirmeye çalışanlar. O, iman erleri ki, Allah yolunda cihat etme sevabını kazanma fırsatının hiçbirini kaçırmak istemezler. İmanda şehadete erenler hem dünyada onurlu ve izzetli yaşamı hem de ahirette yüce bir şerefe nail olmayı hak edeceklerdir.

Allah yolunda cihad ederek hakkın hâkimiyetiyle insanların adalet ve güveni tesisi etmek uğruna tüm imkânlarını kullanmışlardır. Şu bir gerçek ki hiçbir başarı ve zafer oturmakla gerçekleşmez. Büyük ödüller büyük bedeller ödemeyi gerektirir.

Gerektiği yerde gereken bedeli ödeyenlere verilecek mükâfat cennettir. İşte bu mükâfata nail olmak için Müslüman fırsat olarak verilen hayatı Rabbi'nin rızasını kazanmak ve diğer insanları da Allah'ın rızasına kavuşturmak için plan, program yapar. Hayatın merkezine bunu alarak, ekonomi gücü arttırmak için de çalışarak İslam'ın hâkim olmasını sağlamaya çalışır. Hz. Ebu Bekir'in ticaretini geliştirip, sermayeyi arttırıp bu uğurda harcaması gibi bir şuur ve şevkle sarılır. Aksi takdirde ekonomiyi öne alıp sonra Allah yolunda harcamama tuzağına düşenler girmiş oldukları yoğun tempo ile işlerle boğuşurken manevi duyguları zayıflayabilir. Dolayısıyla çalıştıkça, kazandıkça hırsı artar. Ve giderek kazanç taşa, toprağa yatırılır. Lüks, marka ve konfor müptelası kılar. İşin ucunda Salebe olmakta vardır. Bu bakımdan Müslüman hayatının her gününde ciddi bir okuyucu, ciddi bir mütefekkir olmalı, salihlerle beraber olmaya da özen göstermelidir.

Müslüman ancak Allah'ın zikri ve ahiret hesabını dikkate almakla hevanın tutku ve dürtülerinden korunur. Dava ruhunu

besleyenler heva şerrinden korunurlar. Ne mutlu rıza-i İlahi uğrunda mallarıyla canlarıyla koşturanlara.

❀ ❀ ❀

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

9:89 Allah onlar için – kendileri içinde ebedi kalıcı olmak üzere - altından ırmaklar cennetler hazırladı. İşte bu, en büyük saadettir.

Güçlü bir iman, ilmi bir haysiyetle dinini dava edinenlere vaat edilen müjde cennettir. Bunu Rableri onlara vaat ediyor. Erişilmesi mutlak olan vaad. Öyle bir yurt ki sıkıntı, yorgunluk, üzüntü, pişmanlığın olmayacağı ve hiçbir bedel ödemeden istediğin her şeyin önün de bulunacağı saadet diyarı. Çünkü onlar daha önceden buraya girmek için gereken bedeli ödemişlerdi.

"Rabbi'ne karşı gelmekten sakınanlar bölük bölük cennete sevk edilirler, oraya varıp da kapıları açıldığında onlara selam size! Tertemiz geldiniz. Artık ebedi kalmak üzere girin buraya denir". (39/73)

"Onlar için orada ebedi kalmak üzere diledikleri her şey vardır. İşte bu, Rabbi'nin üzerine aldığı (ve yerine getirilmesi is-

tenen bir vaaddir." (25716) (o cennet ki) tertemiz, gönül açıcı konaklar orda tahtlara ve kanepelere Cevherlerle işlenmiş tahtlar üzerindedir. Karşılıklı olarak oturup yaslanırlar, orada uzamış gölgeler. Çağlayan akan sular. Tükenmeyen ve yasaklanmayan, sayısız meyveler. (56/15-33) "Üzerlerine yaklaşmış, meyvaları da aşağı eğdirildikçe eğdirilmiştir." Şüphesiz ki, bu sizin için bir mükâfattır. Çalışıp çabalamanız karşılığını bulmuştur. O halde rabbinin hükmüne karşı itaate sabret; onlardan hiçbir günahkâra yahut hiçbir nanköre boyun eğme." (76/14, 22) Ey inananlar! Emrolunduğunuz şeyleri emrolunduğunuz gibi dosdoğru yerine getirin!

❀ ❀ ❀

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

9:90 Bedevilerden özür dermiyan edenler kendilerine izin verilsin diye geldiler. Allah'a ve Resul'üne yalan söyleyenler de oturup kaldılar. İçlerinden kâfir olanları pek acıklı bir azap çarpacaktır.

İmanın ısbatı olan itaatten sahte mazeretler ileri sürerek yalan söyleyip yüz çevirenleri nifak ve gerçek tevhit yoluna uy-

mama hastalığı kaplamıştır. Bu yüzden savaş zamanı onlar, insanların en korkağıdırlar. Ama barış zamanı en çok söz söyleyenlerdir.[29] Bu zihniyete sahip olanlar Müslüman olduklarını söyleseler de Allah onlara asi muamelesi yapacaktır. Bu tür insanlar, kendi çıkarlarını ve dünyevi arzularını, Allah'a ve onun yoluna cihada tercih ettikleri için onlara yüz verilmeyecektir.[30]

İmanı muhafaza etmenin ve nifak hastalığından sakınmanın yolu cihat etmektir.

❀ ❀ ❀

لَّيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلاَ عَلَى الْمَرْضَى وَلاَ عَلَى الَّذِينَ لاَ يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُواْ لِلّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِن سَبِيلٍ وَاللّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩١﴾

9:91 Allah'a ve Resul'üne hayırhah olmak şartıyla ne zaiflere, ne hastalara, ne de** (fakirliklerinden dolayı seferde) **harcayacaklarını bulamayanlara** (geri kalmakta) **bir günah** (ve mes'uliyet) **yoktur.** (onlar geri kalmakla beraber memlekette iyilik ediyorlar) **. İyilik edenlere karşı** (da muahezeye) **bir yol yoktur. Allah çok yarlığayıcıdır, çok merhamet edicidir.

---

[29] Bkz: 33/19

[30] Bkz: 60/9, 53/29

Burada İslam'ın kolaylık dini olduğunu, ancak keyfi hareket etmekten sakınılması gerektiğine temas ediyor. Allah, hiç kimseye gücünün yeteceğinden fazlasını da yüklenmez; yapamayacakları işlerden de sorulu tutmaz. Ama tembellik, miskinlik, hevaperestlikle yalan söyleyerek, hile yaparak işlenen suçların da hesabını sorar. Bu sebeble yapılan veya yapamayacağı hususlarda kulların iyi bir muhasebe içerisinde olup Allah'a samimi bir teslimiyetle itaat etmeleri gerekir. Allah'a samimiyetle yönelmiş bir kul Ona ne kadar itaat ederse onun mutluluğunu ve bir şeyler yapamadığı zamanda yapamamanın verdiği hüzünle yapabilecekleri şeyleri tespit edip o dalda yapabilecek diğer işleri seve seve canı gönülden yaparlar.

İmanı korumada, ameli salih kılmada, münkire, fasıka karşı koyduracak güç "buğz-u fillah, hubb-u fillah. Fisebilillahtır." Yani Allah için sevmek, Allah için buğzetmek ve Allah yolunda cihat etmektir.

Allah'ı hakkıyla tanıyıp sevenler O'nun yolunda olmanın hazzıyla Allah'ın sevdiği şeyleri sever. Onun sevmediği şeylere buğz eder.

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوا وَّأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنفِقُونَ ﴿٩٢﴾

9:92 Bir de şunlara günah (ve mes'uliyet) yoktur ki: Kendilerini bindirip (sevk et) men için ne zaman sana geldilerse, "size bir binek bulamıyorum" dedin ve (bu uğurda kendileri) harcayarak bir şey bulamadılar da kederlerinden gözleri yaş döke döke döndüler.

Burada da samimi kulların cihaddan geri kalmalarından dolayı gerçek bir ızdırabın ifadesi dile getirilmektedir.

Evet, mazeretleri olup da cihada katılamayanlar, ama katılmak için her tür çareye başvuran mü'minlerin yukarıda ki ihtarlardan muaftırlar.

Bu duyarlılığa sahip olmak için Müslümanların Allah'ın kitabını okumak, manasına varmak, öğrenmek, öğretmek Onun gösterdiği ahlakla ahlaklanmaları ve dinlerini dava edinmeleri gerekir.

Evet, iman ehli bir kimse yapamayacağı şeyleri ve yapabileceği şeyleri iyice tesbit edip uğrunda gerekeni yerine getirenlerin aleyhine bir yol yoktur. Rabbi'ni hoşnut etmek amacıyla çalışan herkes iyidir. İyi insanları Allah, yaptıkları iyilikleri kat kat fazlasıyla mükâfatlandırır.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَن
يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

9:93 (Muahezeye) yol ancak o kimselerdir ki zengin oldukları halde (yurtlarında kalmak için) senden izin isterler. Bunlar geri kalanlarla beraber olmaya rıza gösterdiler. Allah'ta kalplerini (ceza olarak) mühürledi. Artık onlar (akıbetlerinde ki acılığı) bilmezler.

Buradan da anlıyoruz ki, imanla başlayan sorumluluklar itirazsız gücünce yerine gerilmelidir. İtaatte itiraz, Peygamber'in cihat çağrısına lakayt davranmak ceza olarak kalplerin mühürlenmesine sebep bir suçtur. "Ey inananlar, Allah'a ve Resul'üne itaat edin, (itaat etmemekle) işlerinizi boşa çıkarmayın." (47/33)

"De ki: Allah'a ve Resul'üne itaat edin. Eğer yüz çevirirlerse bilsinler ki Allah kâfirleri sevmez. (3/32)

Bir Müslüman, Allah'ın emirlerine riayet etmesinin kendine izzet ve şeref kazandırdığını bilir. Bu izzet ve şereften kaçınmak şöyle dursun rızasını kazandıracak fırsatları ganimet bilip en iyi şekilde değerlendirir.

Cihattan, Allah'ın dinine davetten, İslam'ın yasalarını yürürlüğe koymaktan geri kaldıkları zaman, yanlış yapmış ve dinleri hakkındaki bu hatalı davranışlarından dolayı sorumlu olurlar. Müslümanlar namaz, oruç, zekât, hac, tevhidi en güzel bir

biçimde Allah'a has kılmak ve sadece Allah' kulluk yapmaktan sorumlu olmadıkları gibi; aynı şekilde dinin yasalarının yürürlükten kaldırılmasından, idarecilerin sapıklıklarından ve Yüce Allah'ın indirdikleriyle hükmedilmemekten de sorumludurlar. Çünkü İslam'dır insanı yücelten, hayatlarını güven altında idare eden; bu güven ve emniyetle birlikte sonsuz saadet vaat eden: Bu şuura sahip olan nasıl olurda bu sistem uğruna mücadele vermez. Bu uğurda savaşan müminlerin canlarını ve mallarını cennet mukabilinde yüce Allah satın almıştır. Bu yolda az veya çok sarf ettikleri her şey ve yaptıkları her eylemin karşılığını en güzel şekilde kendilerine verilmeyecek mi? O halde bu uğurda başa gelecek sıkıntı ne ki? Yeter ki mü'min bu manayı idrak edebilsin. O yolda gücünce yapamayacağı bir şey yoktur. Ancak bu hakikatlere bilgi ve idrak kapılarını kapamış manevi değerlere karşı hassasiyetini yitirmiş, gerçek değerlerden mahrum olan insanlar rahatım bozulmasın diye basit yaşayışı tercih eder. Bilmez ki rahatlığın verdiği gevşeklik insanın bilgi ve idrak kabiliyetini yok eder. Oysa kötülüklere karşı koyarak tehlikelerle karşılaşmak insan ruhunda ki gizli enerjileri harekete geçirir. Aklın kabiliyetini geliştirir, saklı kabiliyetlerini açığa çıkarır. İşte bütün bunlardan uzak budalaca rahatlık sevdasına düşmüş olanlar, kenarda ve köşede kalarak horlanmaya rıza gösterenler kendilerinde ki cevheri çalıştırmaktan mahrum kalırlar.

❀ ❀ ❀

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُل لَّا تَعْتَذِرُوا لَن نُّؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

9:94 (Seferden) onlara döndüğünüz vakit size özür dermiyan edeceklerdir. De ki; (Bihude) özür dilemeyin. Size katiyen inanmıyoruz. Allah, bize (hallerinizden birçok) haberler vermiştir. (Bundan sonra ki) hareketinizi de Allah, Resul'ü ile beraber, görecektir. (En) sonra gizliyi ve aşikârı bilen (Allah) a döndürüleceksiniz de O, size neler yapıyordunuz, (hepsini) haber verecektir.

İslam'ın şevk ve iştiyakıyla dolu bir ruha sahip olan-lar manevi değerleri kaçırır mı? Eğer böyle bir hataya düşmüş olsalar bile zaaflarından dolayı utanır, gerçek sebebini de açıkça söylemek bile kendilerine sıkıntı verir. Sonra Allah'ı tanıyan insanlar, Allah'ın bütün durumlarına vakıf olduğunu, kendilerine düşenin ise ihlâs, O'na yönelip amelde kusur etmemeye gayret göstermeleri gerektiğini bilirler. Allah neleri yaptığımızı, neler için gücümüzü kullanıp kullanmadığımızı bilir. Cuma Suresi'nin 8. ayeti bunu en canlı bir şekilde tasvir etmiştir. "Sizin kaçıp durduğunuz ölüm mutlaka gelip sizi bulacaktır. Sonra görüleni de görülmeyeni de bilen Allah'a döndürüleceksiniz o size ne işlediğinizi haber verecektir".

Hiçbir amel Allah'a gizli kalmaz. Resulullah'a gelince O da sözlerinizi amellerinize göre değerlendirir. Gaybı yani gönüllerde olanı ancak Allah bilir. İnsanlar ise ancak birbirlerinin muamelelerine göre değerlendirebilirler. İşte bu hassas noktaya değinerek Rabbimiz bizleri duyarlı olmaya davet ederek hesap gününe ciddi bir şekilde hazırlanmamızı teşvik ediyor. O gün hesap var, ceza var. Hesap ve ceza Allah'ın açık, gizli her şeyi bilen ilmi ilahisine göre yapılacaktır.

O halde nedir fani olanların için bir ömrü feda etmek böyle? Salih amelden başka kalacak var mı söyle?

Görüyoruz dünya her an bizden uzaklaşmakta, ahiret ise bize her an biraz daha yaklaşmakta. Bugün hesap yok çalışma var. Yarın çalışmak yok hesap var. O, işlediklerin-izi haber verecektir. Öyleyse maksat; verilen haberin neticesidir. Hakiki hesap zamanında belli olacaktır.

❀ ❀ ❀

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

9:95 Onları (ın yanına) döndüğün zaman kendilerin (i muahezeden) vazgeçmeniz için Allah'a and edecekler. O hal-

de onlardan yüz çevirin. Çünkü onlar murdardır. İrtikab edegeldiklerinin cezası olarak varacakları yerde cehennemdir onların.

Gerçek mü'minler Allah'ın rızasını titizlikle koruyup, İslam sancağının dalgalanması için uğrunda gerekeni yaparlar. Şu bir gerçek ki Cenab-ı Hakk koyduğu yasaların dışına çıkanlardan razı olmayacaktır. Hevasını ilah edinen, nifak, azgınlık ve şer ile ömrünü heder edenleri ise tevbe etmedikçe af ve lütfuna mazhar etmeyecektir. Çünkü huzur iman ve irfan Yaradan'ı bilme imtihanın gayesini anlamayı ister. Bu anlayıştan uzak hayatı gayesiz tüketenler, evlerinde oturmayı cihada tercih ederler. Bunlar İslam'ın insanlara bahşettiği huzuru anlayamazlar.

Allah'ın kınamasını hesaba katmayan, manevi değerleri hiçe sayan, hayatını kendi plan ve hesabına göre düzenleyen, birde kendilerini müslümanmış gibi göstermek için yalan tere yemin edenler elbette elim bir azabı hak etmişlerdir. Allah'ın ayetlerini az bir pahaya satandan daha şaşkın daha serseri kim vardır. Bunlar toplumlarına zarar veren asalaklardır.

Bu ayette, savaşa katılma imkânları olduğu halde yalandan mazeretler uydurup kendini savunan münafıkların murdar olduklarını ve akıbetlerinin tehlikesini açıklıyor. Çünkü münafıklar ne mü'min gibi imanını açıkça ortaya koyabilir, ne de kâfir gibi küfrünü. İndi çıkarları için her kılığa girerler. Yalancı, itici, riyakâr davranışları ile manevi bir murdarlık içerisindedirler.

❀ ❀ ❀

يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ
عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

9:96 Kendilerinden hoşnut olmanız için size yemin edecekler. (fakat) eğer siz onlardan razı olursanız şüphesiz Allah o fasıklar güruhundan razı olmaz.

Nifak, azgınlık ve şer ile ruhunu kirleten kimseler hevalarını ilah edinip arzu ettikleri doğrultuda yaşamak istediklerinden dalkavukluk ederek çevresinde ki güçlü kimselere yaranmak isterler. Ancak nifak üzere olanlar böyle bir davranışa tevessül ederler.

Allah koymuş olduğu yasaların dışına çıkanları sevmez ve azı olmaz. Allah'ı razı etmenin yolu fasıklıktan kurtulup ihlâs ile Allah'ın dinine sarılmaktır. Bu hakikati kavrayanlar artık Allah'ı hoşnut etmekten başka bir şeye tevessül eder mi? İslam'ı kavramamış veya münafık kimseler yalan söyleyerek bir şeyleri kurtarmak isterler

❁ ❁ ❁

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾

9:97 Bedeviler küfür ve nifak bakımından (şehirlilerden) daha beterdir. Allah'ın Resul'ü üzerine indirdiği (hükümlerin) sınırlarını bilmemeleri de daha çok onlara layıktır. Allah kemaliyle bilendir, tam bir hüküm ve hikmet sahibidir.

Bedevi; eğitim görmemiş, bilgi ve görgüden yoksun cahil, kaba, katı ve sert tabiatlı geleneklerine körü körüne bağlı manalarını taşır. Eğitimden geçmemiş bu özelliğe sahip olanlara bedevi denir. Her ne kadar çölde yaşayan insanları kast etmiş olsa da. Bu demek değildir ki bedevilerin kabiliyet ve akli kapasitelerinin olmadığı sebebiyle anlatılmış olsun.

Unutmayalım ki Allah, kullarının ahvalini, tabiat ve vasıflarını bilir. İnsanlar niyetine ve ameline göre Allah katında değer bulur. İmanın değerlerine, İslam'ın terbiyesine sahip olan herkes medenidir.

Birçok insanlar İslam'ı kabul etmenin gerektirdiği zorunlu vazifeleri yapmaksızın kendilerine yarar sağladığı için kabul ederler. Ve bu sebeble İslam'ın getirdiği sınır ve sınırlandırmalarından kurtulmak için her zaman bahaneler uydururlar. Hak ve insanlığın huzuru gibi şeyler onları ilgilendirmez. Onları ilgilendiren tek şey kendi çıkarlarıdır. Onlar İslam'ın kendilerine

dünyada mutluluğunu garanti eden, belalardan koruyan bir din olarak bakarlar. Elbette İslam'ın kültürel, sosyal, ekonomik, ahlaki ve hukuki disiplini altına girmezler. Bu tipler biraz güçlendi mi İslam'a karşı hemen hareketlenirler. Onlar dıştan dost görünüp içten içe düşmanlıklarını bilerler. İşte Allah'ın her şeyi bilici hüküm ve hikmet sahibi olduğunu bilmeyenler tabiî ki hayvansal dürtülerinin ötesini düşünemezler. İşte bu bedevilerin şerrinden Allah' sığınmak gerekir.

❁ ❁ ❁

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ
عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

9:98 Bedevilerden öyle kimseler vardır ki (Allah yolunda) harcayacağını bir angarya ve ondan ve (ondan kurtulmak için) sizin üstünüze belalar gelmesini bekler durur. O belalar kendi başlarına olsun! Allah hakkıyla işiten, kemaliyle bilendir.

Allah rızası doğrultusunda harcama ve bir iş yapmayı angarya gördükleri gibi, içten içe Müslümanların başarılarını engellemek için çeşitli plan komplolar tezgâhlarlar. Bu kendinin nerde durduğunu bilmeyen cahil münafıklar hak ile batılı karıştırıp, demagojilerle hakkı hakkıyla anlamayanları yanıltıp emel-

lerini gerçekleştirmeye çalışırlar. Halklara beyanatlar verirken bizde Müslümanız, bizim de annemiz- teyzemiz kapalı, babamız-amcamız hacı hocadır deyip İslam'a karşı olmadıklarını, siyasi bir terör tehdidi olarak suçlayıp; inançlarını gereğini yerine getirenleri olmadık eza ve cefalara maruz bırakırlar. Müslümanlar bu karalama ve yalanlara kanmamaları için dinlerini iyi bilmeleri, dünyevi emeller uğruna taviz vererek bunlara boyun eğmemeleri gerekir. Günahın küçüğü, büyüğü değil, kime karşı olduğunu bilmeliler.

Allah'a itaat olunmayan yerde kula itaat nifak alametidir.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ قُرُبَاتٍ
عِندَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي
رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٩﴾ وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ
الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
أَبَدًا ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

***9:99** Bedevilerden öyle adam vardır ki Allah'a ve ahiret gününe inanır, harcedeceğini Allah yanında yakınlıklara ve o Peygamber'in dualarına nail olmaya (vesile) edinir. Haberiniz olsun ki bu, onlar için gerçek bir yakınlıktır. Allah, onları rahmetine koyacaktır. Şüphesiz ki Allah çok yarlığayıcıdır, çok merhamet edicidir.*

***9:100** (İslam da) birinci dereceyi kazanan muhacirler ve ensar ile onlara güzellikte tabi olanlara (yok mu?) Allah onlardan razı olmuştur. Onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. (Allah) bunlar için -kendileri içinde ebedi kalıcı olmak üzere- altlarından ırmaklar akar cennetler hazırladı. İşte bu en büyük bahtiyarlıktır.*

Allah emirlerini icrada tüm benliği ile kendini dinine adayan, hayırlarda yarışta öncülük eden ve onlara gıpta edip onlar gibi olanlar bu ilahi iltifata mazhar olmuş bahtiyar kimselerdir. Zaten bunlar çıkarılmış en hayırlı ümmettir; iyiliği emreder, kötülüğü menederler. İşte asıl İslam cemiyetini kurup ayakta tutan bu şahsiyetlerdir. Bunlar gerek şiddet ve baskı anlarında, gerekse bolluk ve rahat demlerinde gaflete düşmez, zevki sefaya dalmazlar. Yeryüzüne İslam'ın hâkim olması için Allah'ın kendine bahşetmiş olduğu fikri, ilmi ve maddi gücüyle dini uğrunda daim bir mücadele içerisindedirler.

" Zulmün egemen olduğu diyardan göç eden, Allah yolunda mallarıyla canlarıyla çaba gösterip duran kimselere ve (onlara) kol kanat açıp, yardım edenlere gelince; işte bunlar birbirlerinin velileri ve hamileridir. (3/72) "... Elbette içinizden, fetihten önce harcayan ve savaşanlar, daha sonra harcayıp savaşanlara eşit değildir. Onların derecesi, sonradan infak eden ve savaşanlardan daha yüksektir. Bununla beraber Allah hepsine de en güzel olanı vaat etmiştir. Allah yaptıklarınızdan haberdardır." (57/10)

Elbette İslamiyet'in temelleri atılırken uğrunda ödenen bedel çok ağırdır. Bu bedeli ödemekten sakınanlar da o nispette asi ve günahkâr sayılmışlardı.

Bir binanın temelini atarken çok dikkat edilmelidir. Hele de bu bina gökdelen ise. Temelde yapılacak hata binanın çürüklüğüne sebep olduğu gibi yükselmesine de engel teşkil eder. Su, çimento ve kumun dozajı iyi ayarlanmalıdır. Tuğlalar simetrik olmalı ara harca dikkat edilmelidir. Su, çimento, kumun

karışımı mü'minlerin bu uğurda ihlâs ile yola çıkmaları, tuğlaların dizilişi, Allah yolunda kenetlenip cihada çıkmalarıdır. İşte muhacir ve ensar böyle bir birliktelikle yola çıkıp İslam'ı hâkim kılmışlardı. Bu sebeble övgüye mazhar olmuşlardı. Bu mazhariyet onları örnek alan her kumandan ve orduya şamildir. "onlara güzellikle tabi olanlardan" bunu anlıyoruz.

Evet, bu şekil de tavsif edilen Müslümanlar hem Allah onlardan hoşnuttur hem de onlar Allah'tan hoşnutturlar. Karşılıklı rıza! Karşılıklı hoşnutluk! Bu ne güzel bahtiyarlık! Bu ne güzel ünsiyet ve bu ne güzel bir sonuç! "Onlar içinde ebedi kalıcı olmak üzere altlarından ırmaklar akan Cennet hazırlanmış". "Ey huzura kavuşmuş insan! Sen O'ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak Rabbin'e dön (seçkin) kullarım arasına katıl ve gir cennetime." (89/27-30)

Allah, Muhacir ve Ensar'ın en önde ve ileri gelenleriyle, ihsan ve ihlâs ile onlara uyanlardan razı olduğunu haber vererek onlar gibi olmaya teşvik etmiştir. Onları örnek almadığı gibi onların bazılarına kızıp sövenlere yazıklar olsun.

❀ ❀ ❀

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا
عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ
إِلَى عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾

9:101 Çevreniz de ki bedevilerden ve Medine ahalisinden bir takım münafıklar vardır ki, onlar nifak üzerine idman yapmışlardır! Sen bunları bilmezsin. Onları biz biliriz. Biz onları iki kere azaba uğratırız. Sonrada daha büyük azaba döndürüleceklerdir onlar.

Buradan da anlıyoruz ki her Peygamber'i gören ve İslam ordusuna katılanlar bu mümtaz toplumdan olamazlar. Bu İslam toplumu şuurlu bir inançla Rabbi'nin emirlerini büyük bir şevk ve iştiyakla zor-kolay demeyip gücünce yerine getirirler. Yalan, hile, gereksiz yerli yersiz itiraz ve mazeretler ileri sürerek itaatten yüz çevirenler bu cemaatin üyesi olamaz. Hele hele münafıklar asla! Onlar kendilerini gizleyip bu cemaatin arasına katılsalar da her şeyin içyüzünü bilen Allah onları kulluğuna asla kabul etmeyip azabın en acısını tattıracaktır.[31] Öfkelerini, kinlerini, komplolarını gizleyen münafıkların şerrinden Allah'a sığınıp, onlara karşı dinini fıkhedip, değerlerini koruyup Allah'a sığınarak korunabilirler.

---

[31] Bkz: 4/145

Her ne kadar münafıklar söz, davranış ve üsluplarından tanınsa da şahsen bilinir anlamı da çıkarılmaz. Çünkü iki yüzlülüklerini öylesine gizlemişlerdi ki onları Resul (as) bile bütün feraset ve tecrübesine rağmen bilemiyor. Kesin ithamlarla yargılamıyor.

Yüce Allah onların içyüzünü açıklıyor ve sinelerinde neler sakladıklarını bildiğini haber vererek kalplerine korku salıyor. Ve bu karaktersizleri tanıtarak ta mü'minlerinin onlara karşı uyanık olmalarını tembihliyor

Buna rağmen iki yüzlülük onlarda kemikleşmiş bir huy haline geldiği için bu çirkin huylarından vazgeçmiyorlar. Çünkü onların tulü emelleri gözlerini kör etmiş ve iğrenç emelleri sebebiyle azabı hak etmişlerdir.

Ebu Derda'dan rivayetle, Harmele adında birisi münafıklıktan dönerek iman etmiş ve Resul (as) 'e gelerek "Ey Allah'ın Resul'ü, benim münafıklardan arkadaşlarım var. Zira ben onların reisi idim. Onları sana getireyim mi? dedi". Allah Resul'ü: "Bize kim gelirse onun için mağfiret dileriz. Kim de dinin de ısrar ederse; Allah onlar için hâkimler hâkimidir. (Nifakını gizleyen) nin örtüsünü yırtma buyurdu".

Abdurrezzak der ki; bize Mamer'in Katade'den rivayetine göre; o bu ayet hakkında şöyle demiştir: "Şu topluluklara neler oluyor da kendilerini insanları bilmek için zorluyorlar? Falan cennete filan cehenneme diyorlar. Onlardan birine kendisini sorsan; bilmiyorum der. Yemin ederim ki sen, kendini insanların durumundan çok daha iyi bilirsin.

Bilinirse cahillik küfre en yakın yoldur. Belki insanlar cahillikleri sebebiyle tehlikeli şeyler yapıyor ya da söylüyor olabilirler. Ama onlara karşı yapılacak iş tekfir etmek değil hakikati anlatmaktır. Bu anlatım mümkünse örnek teşkil edecek bir davranış şeklinde ortaya konması gerekir.

❀ ❀ ❀

وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠٢﴾

9:102 (Onlardan) diğer bir kısmı da günahlarını itiraf ettiler. Onlar iyi bir ameli başka bir kötü ile karıştırmışlardır. Olur ki Allah onların tevbelerini kabul eder. Çünkü Allah hiç şüphesiz çok yarlığayıcıdır, çok merhamet edicidir.

Bu beyyine de Tebük Seferi'ne katılmayan ve daha çok rahatına düşkün tembellikleri sebebiyle, hakka iman ve tasdikleri olmakla beraber, geri kalan günahkârların durumunu beyan etmektedir. Bu ayet belli bir takım kimseler hakkında nazil olmuşsa da iyi ameli kötü amele karıştıran bütün günahkârlar hakkında umumidir. Evet, salih amelle fasid ameli birbirine karıştıran kimsenin, Allah'ın rahmetinden ümit kesmemesi, bilakis derhal tevbe etmeye koşup vahiyle amellerini tasih etmeleri gerekir.

Burada tembelliği ve gafleti sonucu Tebük Seferi'ne katılmayan ve sonradan da büyük bir pişmanlık içerisine giren soylu Müslümanlar bu uyarıcı ayetleri işitince kendilerini Mescid-i Saadet'in direklerine bağlamışlar, "Resul-i Ekrem bizi bırakmadıkça bu halde kalacağız" demişler. Resul-i Ekrem her zaman ki âdeti gereği savaş dönüşü mescide giderek iki rekât namaz kılıp Mescid'den çıkarken bunları o halde gördü. Ve sebebini anlayınca Resul-i Ekrem haklarında Allah'ın emri gelmeyince çözmem, dedi. Bunun üzerine bu ayeti kerime ile af ve mağfiret olundukları bildirildi. Bunun üzerine salıverildiler. Bunlarda aflarına şükran olarak bütün mallarını sadaka etmek istediler. Ve Resul'e müracaat ederek: "Ya Resulullah bizi gazadan geri koyan mal endişesidir. İşte mallarımız bunları sadaka olarak dağıt" dediler. (S.Buharı, C.11.H.1706)

Buradan da anladığımız odur ki işlediğimiz günahın farkında olur olmaz hemen tevbe edip arkasından salih amel işlememizdir. Asıl pişmanlığın ifadesi de budur. "Ancak tevbe edip durumlarını düzeltenler ve gerçeği açıkça ortaya koyanlar başkadır. Zira ben onların tevbelerini kabul ederim. Ben tevbeyi çokça kabul eden ve çokça esirgeyenim." (2/160) İşte lanetlenmekten kurtulmanın yolu budur.

"Ancak tevbe edip hallerini düzeltenler, Allah'a sımsıkı sarılıp dini yalnızca Allah'a has kılarak (ibadetlerini) yapanlar başkadır. İşte bunlar (gerçekte) müminlerle beraberdirler (rahmete layıktırlar) ..." (4/146)

"...Çünkü iyilikler kötülükleri (günahları) giderir. Bu öğüt almak isteyenlere hatırlatmadır". (11/114)

İşte bu beyyinelerden anlıyoruz ki gerçek pişmanlık düzelmeyi ve iyi davranış sergilemeyi gerektiriyor.

❀ ❀ ❀

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِم بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

9:103 Onların mallarından sadaka al ki bununla kendilerini (günahlarından) temizlemiş, bununla onların (hasenatını) bereketlendirmiş (kendilerini muhsinler mertebesine yükseltmiş) olasın. Onlara dua et. Çünkü senin duan onlar için (onların yürekleri için medarı) sükûnettir. Allah (Onların itiraflarını) hakkıyla işiten, (pişmanlıklarını) çok iyi bilendir.

Bu pişmanlık duygusu ve tevbe hassasiyeti onlara ikinci bir imtihana tabi kılmış. Ve bununla temizlenmeleri istenmiştir. Onlarda imandaki samimiyetlerinin şevkiyle Allah'a şükrederek "Ey Allah'ın Resul'ü buyur, bizim mallarımızdan istediğin kadar sadaka al ve bize dua et dediler".

Bugüne kadar haktan gafil günahkâr kimseler bu örnekten ibret alıp pişmanlık duyarak hemen tevbe edip akabinde salih amellere sarılmalılar.

Sadaka, sıdk kökünden türetilmiştir. Çünkü sadaka vermek, kişinin imanının sıhhatine, içiyle dışının bir olduğuna delalet eder. Bu ayette sadece bu kişilere mahsus olmayıp, bütün Müslümanlara şamildir. Bu samimi örnek davranış hem insanı cimriliğin kirlerinden, karakter bozukluğundan ve katı kalplilikten temizleyecek, kalplerin de yoksula, zayıfa ve muhtaca karşı şefkat ve merhamet filizleri yaşatır hem de gönülleri sevgi ve merhamet duygularıyla süsler, geliştirir.

❀ ❀ ❀

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

9:104 Onlar bilmediler mi ki şüphesiz Allah, kullarından (saadır olan) tevbeyi kabul edecek, sadakaları alacak olan ancak kendisidir ve hakikatte Tevvab ve Rahim yalnız O'dur.

Bu ayetten de anlıyoruz ki verilen sadakalar insanın arınması için Allah adına Allah rızası için verilendir. Hiçbir kimse bunu başkası için yaptığı iyilik sanıp ta başkasına minnet etmesin. Bilakis sadakasını alanlara şükran ve minnet duysun. Allah'a da gönülden şükretsin ki kendisine bu imkânı lütfederek günahlardan arınma fırsatı vererek gönül huzuru bahşetmiştir.

İman temenni ile olmadığı gibi, tevbe de sadece dil ile olmaz. İman amellerle ortaya koyulması gereken bir olgu olduğu gibi, tevbe de güzel davranışlarla halini düzeltmeye yönelten bir olgudur.

Tevbe pişmanlığın ifadesidir. Pişmanlıkta sadık olup olmadıklarını gösteren amilde salih amellerdir ki bunlar gözle görülen davranışlardır. "Kim haksız davranışından sona tevbe eder ve durumunu düzeltirse şüphesiz Allah onun tevbesini kabul eder. Allah çok bağışlayıcı ve merhamet edicidir." (5/39)

Tevbe mü'min'i fasıktan ayıran alâmet-i farikadır. 'Allah size (bilmediklerinizi) açıklamak ve sizi, sizden önceki (iyi) lerin yollarına iletmek ve sizin günahlarınızı bağışlamak istiyor...' (4/26) 'Ve Rabbiniz'den bağışlanma dileyin, sonra da O'na tevbe edin. O da sizi, adı konulmuş bir vakte kadar güzel bir meta ile metalandırsn ve ihsan sahibine kendi ihsanını versin...' (11/3) 'Ey iman edenler! Samimi bir tevbe ile Allah'a dönün. Umulur ki Rabbiniz sizin kötülüklerinizi örter. Peygamber'i ve O'nunla birlikte iman edenleri utandırmayacağı günde Allah sizi, içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokar...' (66/8)

Günah, bilgisizlik veya gaflet sonucu tezahür ettiği gibi; hatada bazen de Hz. Musa gibi günah olmayan bir talepten doğar. Bu bakımdan tevbe her zaman günahtan dolayı yapılmaz, herhangi bir şekilde Allah'a karşı kusurlu yaklaşımdan dolayı da tevbe etmek gerekir. Mesela Hz: Musa Allh'ı görmek istemesi olmayacak bir şey olduğu için tevbe etmişti.[32]

---

[32] Bkz: 7/143

Tevbe kulun Azim sahibi olan Allah'a tazimi ve boyun eğişi, bir ibadeti olarak düşünürsek onu hayatımızda diri tutup yer yer ihtiyaten de tevbekar olunmalıdır.

❀ ❀ ❀

وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ
إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

9:105 De ki: "(Dilediğinizi) yapın. Çünkü hareketinizi Allah'ta Resul'ü de, mü'minler de görecektir. (Bir gün de ölüp) gizli ve aşikârı bilene döndürüleceksiniz de. O, size ne yapar idiğinizi haber verecektir".

Buradan da anlıyoruz ki imanın tezahürü olan amel tabi ki insanlar tarafından görülür. Böyle bir görünüm arz ettirmeyen iman sahiplerine Allah'ın bir uyarısıdır. Salih amel gerçek inananla yüzeysel inananlar arasını belirleyen bir çizgidir. Mevdudi bu hususta şöyle söylemiş: "Birisi kalkarda hem Müslüman olduğunu iddia eder ve hem de kendini içtenlikle, Allah'a Onun yoluna ve İslam'a adamazsa, bu duruma birkaç şekilde yaklaşılır; eğer hal ve hareketinde samimi olmadığı açıkça anlaşılıyorsa, Allah yolunda hiçbir infak ve davranış da bulunmuyorsa, derhal sert karşılık görmeli. Öldüğü zaman da Müslümanlar is-

terlerse kendi babası veya kardeşi olsun, onun cenaze namazını kılmamalı ve hatta onun için Allah'tan mağfiret dilenmemelidir.

1-Samimi bir Müslüman kabahati hususunda her hangi bir uydurma mazeret, boş izahlar ve sahte yorumlar aramaksızın suçunu itiraf edecektir bedel ödeyerek.

2-Onun, alışkanlıkları sonucu mu yoksa gafilliğinden dolayı boş bir anında kışkırtma neticesinde mi o günahı işlediği daha önce ki davranışlar göz önünde tutularak kararlaştırılacaktır.

3-Yaptığı itirafın sadece laftan ibaret mi, değil mi, kalbinde gerçekten bir değişiklik olmuş mu, olmamış mı, görmek için, o kişinin bundan sonra ki davranışlarında gözlemlenir. Şayet işlediği günahtan dolayı samimi olarak pişmanlık duyuyorsa ve onu telafi etme arzusunda ise bu tip insanlara münafık değil günahkâr denilir. Müslüman olduğu kabul edilir. (Tefhimu'l-Kur'an:İst.1991. İnsan Yay)

İbni Kesir bu hususta şu izahı getirmiş: Sonunun nasıl olacağını beklemeden birinin ameline hayran olmanız gerekmez. Amel yapan kişi, ömrünün bir zamanın da-veya zamanının bir parçasın da- salih amel işler. Şayet o amel üzere ölürse, mutlaka cennete girer. Bilahare o kişi değişip kötü amel işleyebilir. Bir kulda vardır ki zamanının bir bölümün de kötü amel işler. Şayet o amel üzere ölürse cehenneme girer. Sonra değişir de salih amel işler diye bir nakil getirerek biz inananların şahıslar üzerin de kesin hükümler yürütmemizin isabetli olmayacağına işaret etmiştir. "(Ey insanlar!) O gün (hesap için) huzura alınırsınız; size ait hiçbir sır gizli kalmaz. (69/18)

"Gizlenenlerin ortaya döküldüğü günde insan için ne bir güç ne de bir yardımcı vardır." (86/9)

"O gün iman edipte güzel amel edenleri yeryüzün de fesat çıkaranlar gibi mi tutacağız? Yahut Allah'a ittika edip sığınanları doğru yoldan sapanlar gibi mi sayacağız?" (38/28)

❀ ❀ ❀

وَآخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

***9:106** (Savaşa gitmeyenlerden) diğer bir takımı da Allah'ın emrine (intizaren) geciktirilmişlerdir. O, bunları ya azaba uğratacak yahut tevbelerini kabul edecektir. Allah (onların hallerini) çok iyi bilen, (her şeyi) tam bir hikmetle yapandır.*

Buradan da çıkaracağımız ders her şeyin iç yüzünü sadece Allah'ın bileceğini inananların ise elinde kesin kanıtlar olmadıkça kardeşleri hakkında suizan beslememeleri gerektiğini ima ediyor. Müslüman zanna değil bilinçli muhakemeye dayanmalıdır. Kendince kuvvetli bir zan etkisinde kalmışsa mümkünse o zannı bertaraf edecek bir araştırmaya hem kendini hem de zanda bulunduğu kardeşini düzeltme şansını yakalamalı. Hiçbir kimsenin durumu Allah katında şüpheli değildir.

Zan bir belirti, bir iz ve benzeri alametlerden ortaya çıkan fakat kesin olmayan hissi bir yaklaşımdır. Mü'min ilmi olmayan bir hususta kendi huzur ve selameti için bundan kaçınmalıdır. Rabbimiz demiyor mu: "Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının, zira zannın bir kısmı günahtır". (49/12)

❀ ❀ ❀

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِن قَبْلُ وَلَيَحْلِفَنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

9:107 Bir de- (Müslümanlara) zarar vermek için, küfür için, müminlerin arasına ayrılık sokmak için ve daha evvel Allah ve Resul'ü ile harp eden (in gelmesini iştiyak ile) beklemek ve gözetmek için bir (bina yapıp onu) Mescit edinenler ve: "(Bununla) iyilikten başka bir şey kastetmedik" diye muhakkak yemin edecek olanlar vardır. Allah, şahitlik eder ki onlar şeksiz, şüphesiz yalancıdırlar.

Rivayetlere göre Medine'de İslam'dan önce Ebu Amir ismin de birisi papaz olmuş ve Resul (as) peygamberliğine haset

ederek Uhud ve Huneyn de ona karşı savaşmıştı. Müşriklerin mağlubiyeti üzerine ümidini keserek Şam'a kaçar. Oradan münafıklara "elinizden geldiği kadar silahlanın, hazırlanın ve benim için bir mabet yapın. Ben Rum kayserine gidiyorum, oradan büyük bir ordu ile gelip Muhammed ve arkadaşlarını sürüp çıkaracağım" diye haber göndermiş. Münafıklarda Küba Mescidi'nin cemaatini bölmek, mü'minler arasına nifak sokmak için adı geçen papaza bir mabet hazırlamak maksadıyla bir mescit yaparlar. Resul (as) da yaptıkları mescitte namaz kılması için davet ederler. Kalpleri Allah'tan başka kimsenin bilemeyeceği için Efendimiz onların bu davetlerini hüsnü zanla karşılayıp gitmeye hazırlanırken Cenab-ı Hakk Hz. Efendimiz'i durumdan haberdar ediyor "Onun içinde asla namaz kılma" buyuruyor.

Resulullah (as) da onların bu komplolarından haberdar olunca görevlendirdiği birkaç sahabe vasıtasıyla adı koyulan bu dırar yani zarar veren mescidi yıktırır. Böylece münafıkların belli bir merkezde üslenerek faaliyette bulunmalarına fırsat vermedi.

Şu bir gerçek ki Müslümanların güçlendiğini gören münafıklar onların hızını kesmek için çeşitli komplolar tezgâhlarlar. İşte bu tezgâhın en sinsisi de din adına yaptıkları hizmetleridir.

Buradan anlıyoruz ki, münkirlerin münafıkların oyunlarına gelememek için çok dikkatli olunmalı. Müslümanları pasifize edecek oyunlara gelinmemeli.

Müslümanlar ancak bütün değerlerini bilip hakkı söylemek için onlarla diyaloga girebilir. Aksi halde onların demagojili, tumturaklı sözlerine aldanıp zarar görürler.

İmanın ve imani değerlerin titizlikle korunması gerekir. Maslahat, ehven-i şer adına yapılan uzlaşmacı diyaloglar sadece küfrün ekmeğine yağ sürer. Bu ilahi haberle Allah mü'minlerine çok ciddi ve önemli uyarı ve öğütlerde bulunmuştur.

❁ ❁ ❁

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لَّمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَن
تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَن يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ
الْمُطَّهِّرِينَ ﴿١٠٨﴾

*9:108 (Habibim) **Onun içerisin de hiçbir vakit (namaza) durma. Ta ilk gününde temeli takva üzerine tesis edilen Mescit, senin içinde kıyamına elbette daha layıktır. Orada tertemiz olmalarını arzu etmekte olan rical vardır. Allah ta çok temizlenenleri sever.***

Bu ilahi uyarıdan mü'minler ne anlamalı diye düşünürsek Müslümanlar dinlerini iyice fıkhedip gereği gibi koruma hassasiyetine sahip olmazlarsa münafıkların bölücü faaliyetlerinin farkında olmazlar. Dolayısıyla tefrikaya düşüren, girişimlerin tesirinde kalarak birbirlerine girerler. Günümüzde cahil Müs-

lümanlar Kürt-Türk-Sünni-Şii kışkırtmaları ile birbirlerine kırdırılmakta ve maalesef oyuna gelip birbirlerini kırmaktalar.

Allah bu nedenle mü'minlerini uyararak temeli İslam binasını inşa etmek için kurulan mescitlerden başka yerlerde toplanmamalarını, Cuma hutbelerini tevhit üzere yapılan yerlerde dinlemelerini öğütlemektedir.

Sadece sizden olan emire'l-mü'minin haftalık direktiflerini, tebliğlerini dinlemek için tek toplantı yeri olan salonlar yani camilerin dışında her hangi bir zaruret olmadan ayrı ayrı yerlerde hutbeler dinlemeye gidilmemelidir. Ancak gelinen ve çoğalan İslam toplumunda ayrı ayrı illerde, ayrı ayrı beldelerde yaşayan Müslümanlar için buna imkân görülmediğinden, emire'l- müminin vekâleten, vilayetlerde valiler, ilçelerde kaymakamlar, mahallelerde muhtarlar cemiyet reisinin haftalık tebliğlerini ve yönlendirmelerini sunmak için vazifelendirilirler. Bu iş, zaruretlerin gereği olarak böyle hoş görülmüştür. Ancak teknolojinin daha büyük imkânlar sunduğu bir çağda yaşayan Müslümanlar, bu ibadeti yani toplum reisi emire'l-mü'minin haftalık yönlendirmelerindeki, birliği daha kolay temin edebilirler. İşte başa dönersek, zaruret yoksa imkânlar kısıtlıysa gereksiz toplantı yerleri, ihdas ederek avamı cezp edecek avizeler altında süslü camilerde milleti değişik seslerle ninnilemek ve bu işi hoş görmek mekruh bulunmuştur. Bu mekruhun işlendiği yerlere de 'mescid-i dırar' olarak değerlendirenler olmuştur. Tetkik edilince görülür ki, bugün âlemi İslam'da Allah'ın sağlam ipine sarılmakla emr olunan samimi mü'minleri haftalık direktiflerle, sağlam ve sahih sünnetlerle vahyi tevhide çağıran

temiz ve süssüz toplantı yerleri, yani camiler yok denecek kadar azalmıştır. Bunların hangisinin zarar verdiğini hangisinin tevhidi birliği sağladığını tesbit etmek oldukça zordur ama Resulullah'ın sünnetinden anlıyoruz ki, insanları Allah'ın dinine değil de, babalarının, atalarının, dinine çağrılan ve şirki sistemlerin direktifleriyle beyanat veren onların bozukluklarını onarmaya davet edilen toplantılara iştirak edilmemelidir.

Müslümanları bir kelime etrafında toplayan birlikteliği sağlayan tek Mescit, yani Mescid-i Nebevi yani Resulullah'ın sahih ve muhkem sünnetlerinin anlatıldığı ve yaşandığı mescitlere gidilmeye yol aranmalıdır. Böyle bir ortamın bulunmadığı ortamlarda Müslümanlar aralarından bir imam seçerek Cuma namazlarını eda etmeye yol aramalıdırlar. Biz bu ayetlerden bunu anlıyoruz. Şair M. Said Çekmegil ezanla yapılan davetin şuursuzluğunu şöyle dile getirmiş:

-....-
Eğer mescide topladıkların
Cemaat olup ta namaz kılsaydı
Kıldığı namazı bir anlasaydı
Müşrikler hâkim olur muydu dünyana
Putçular bir yana devrilirdi
Putlar bir yana

İmamını tanımayan imamlar
Namazdan niyazdan sözden ne anlar

Beş vakit namazda doğru yol ister
Aman sapıklardan olmayalım der
İşte o kadar bu istek
Namazla başlar namazla biter
Yalanlar yalanlar yalanlar...

Reslullah'ın makamında olduğunu
Düşün imam
Sahabe gibi muti ol imama cemaat
Bilâl-i Habeşi'nin yerinde bulunduğunu
Unutma müezzin
Allah'tan başka kurtarıcı tanıma Müslüman
Kur'an'dadır dosdoğru yol ey insan
Bu içten sözlere inan, inan, inan!..
(Aramızdaki Fark, Sanih Yay.1974)

Evet, Müslümanlar için tuzak olarak kurulan ve sırf Müslümanlara zarar vermeyi hedef alan ve din maskesi altında din düşmanları ile birleşme yaparak dine hizmet yapıyormuş gibi faaliyetlerini sürdürenlere karşı çok dikkatli olmalıdırlar. Bunun tek yolu da Kur'an'ı fıkhederek Allah'a ittika edip, gereken tedbirleri alıp tevekkül etmektir. Allah size ayetlerini açıklıyor ki öğüt alasınız.

❀ ❀ ❀

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَى مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَم مَّنْ أَسَّسَ
بُنْيَانَهُ عَلَى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾

9:109 Binasını takva ve rızası üzerine kuran kimse mi hayırlıdır, yoksa yapısını yıkılacak bir yarın kenarına kurup da onunla beraber kendisi de cehennem ateşine çöküp giden kimse mi? Allah zalimler güruhuna hidayet vermez.

Bu ayette İslam cemiyetine kumanda etmek ona yön vermek, Kur'an'ı idrak edebilmek, iman seviyesine ulaşmak ve Allah'ın emirlerine yürekten sarılmanın temel hedefini belirliyor.

Elbette ki binasını takva üzerine tesis eden kimseler sağlam bina üzerine evlerini kurmuşlardır.

Takva ise Allah'a masiyetten yani O'na karşı gelmekten sakınıp, ihlâs ile rızasını talep etmektir. Bu da ancak Allah'ın ipine sımsıkı sarılıp İslam'ı bidat ve hurafelerden ayıklayarak tahrif etmemektir. Dinde tahrifat yapmak bir takım maslahat ve çıkarlar uğruna batıl alternatiflerden herhangi birisini ehven mantığı ile tercih etmek hak olan Allah'ın dinini tercih dışı bırakmak demektir.

Hiçbir maslahat ve çıkar uğruna, mevcut zulüm ve şirk sisteminin sadece kendisini yenileyip daha uzun ömürlü kılmak

için, bir takım özgürlükler vermeye gasp ettiği haklarımızdan bir kısmını iade etmeye ve İslamizasyon gereği daha fazla İslami motife bünyesini açmaya yönelik değişiklik vaatlerine itibar etmemeliyiz. Bu tür gri değişimlerin peşine takılmamalıyız.

Her türlü baskı ve zulme rağmen, Allah'a kulluk şuurunda ile tavizsiz yaşamalı, ne kadar uzak görünse ve zor olsa da, tevhide davette sebatla direnmeliyiz. İsterse Nuh (as) örneğin de olduğu gibi 950 yılda netice alınmayacak gibi görünse de, Yunus (as) gibi yalnızlığa itilip toplumumuzu terke sebep olacak derece de bulunsak da, İsa (as) da olduğu gibi inananların sayısı on iki kişiyi geçmese de, Ashab-ı Uhdud gibi işkence görsek de, Hz. Muhammed (as) ashabı gibi "Allah'ın yardımı ne zaman" diyecek kadar baskı ve zulümlerden daralsak ta tevhid akidesine doğru toplumu değiştirmeye vesile olacak daveti sürdürmeliyiz. taviz vermemeliyiz. Batılla uzlaşmamalıyız. Böyle bir uzlaşmada cahil kimsenin, binasını kaybetmekle kalmayıp maddi-manevi canından yani imanını da dünyasını da kaybedeceği açıktır. Tıpkı bunun gibi hayat sisteminin binasını, temeli Allah karşı gelmeme ve rızasını göz önünde bulundurmaksızın geçici dünyalıklar peşinde koşturan kimseler de böyledir. Zira böyle bir insanı işlediği fiilleriyle hayat binasının temelini bizzat kendisi mecrasından saptırmaktadır.

Evet, tevhidi, çizgiyi zedeleyen menkıbeler bidat ve hurafelerle İslam binası inşa edilemez.

Arzu edilmeyenin izalesi için güç, arzu edilenin ikamesi için eğitim gerekli. İnsanlar Kur'an'ın cahili olursa ilerleyemezler; Asr-ı Saadet Kur'an kültürüyle kurulmuştu. Kur'an kültü-

ründen uzaklaşan toplumlar gerilemeye ve giderek küffara boyun eğmeye mahkûm olur.

❀ ❀ ❀

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَن تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

9:110 Onların kurdukları bina, kalplerinde daimi bir şek (ve nifaka sebep) olacaktır. Meğer ki kalpleri (ölümle) parçalanmış olsun. Allah (her şeyi) çok iyi bilendir, tam bir hüküm ve hikmet sahibidir.

Binasını malzemelerden çalarak bir yar kenarına yapanlar ufak bir depremle yerle bir olup seyredenlere yürek acısı olup nasıl intizar, kahır ve lanetleri mucip kılıyorsa, o gün de dinini kendi görüş, düşünce tutku ve isteklerine göre yaşayanların kahrı ve yürek acısı daha elim olacaktır. "İnsanlardan kimi Allah'a yalnız bir yönden kulluk eder. Şöyle ki: Kendisine bir iyilik dokunursa buna pek memnun olur, bir de musibete uğrarsa çehresi değişir. O dünyasını da, ahretini de kaybetmiştir. İşte bu apaçık ziyanın ta kendisidir." (22/11)

Ey insanlar geçici emeller uğruna çalan, sömüren, hile ve desiselerle değil, iman, ilmi haysiyetle yapılan salih amellerle

Allah'a kullukta emrolunduğunuz gibi dosdoğru hareket edin. Allah her sinede olanı bilir. Ve tüm emirlerini kulunun hikmetine binaen koymuştur. Allah'a ittika edip itaat etmesi gerekir. O Alimu'l Hâkim'dir. Hikmetle öğüt verir.

❀ ❀ ❀

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُم بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَاةِ
وَالْإِنجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ
الَّذِي بَايَعْتُم بِهِ وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾

***9:111** Şüphesiz ki Allah hak yolunda (muharebe ederek düşmanları) öldürmekte, kendileri de öldürülmekte olan mü'minlerin canlarını ve mallarını- kendilerine cennet (vermek) mukabilin de- satın almıştır. (onun) Tevrat'ta, İncil'de, Kur'an'da (zikr olunan bu vadi) kendi üzerin de hak (ve kat'i) bir vaattir. Allah kadar ahdine vefa eden kimdir? O halde (ey mü'minler) yapmış olduğunuz bu alış verişten dolayı sevinin. Bu en büyük saadettir.*

Kim Cennet karşılığı bedel ödeme icaplarını yerine getirse, işte o mümindir. Mü'min inanç ve ideali uğrunda bedel ödeyendir. Ancak bu mü'minliğin korunması hak yolunda ölüm gelinceye kadar yürümeye bağlıdır. [33] Çünkü hakkı hak olarak bilip yaşamayanlar batılı bilip ondan uzaklaşmayanlar batılın yaman tuzaklarına düşüp haktan uzaklaşabilir.

Bu ayet İslam'a girenlerin dinini müdafaada, onu yeryüzüne hâkim kılmada Rabbi'yle yaptığı bir anlaşmadır. Yani bir iş için anlaşarak bir el sıkma ifadesidir. Ne var ki birçok Müslüman bu alış verişin farkında değil. Bu yüce alış verişi için el sıkıştıktan sonra ancak hesabını iyi yapan, aklıselim sahibi seçilmiş kimseler sürdürebilmiştir.

Bu Ankebut Suresi 10. ayetinde şöyle açıklanmıştır: "İnsanlardan kimisi vardır ki "Allah'a inandık" der fakat kendisine Allah uğrunda eziyet edilince insanların işkencesini Allah'ın azabı gibi sayar. Ama Rabbi'nden bir yardım gelse "Andolsun bizde sizinle beraberdik" derler. İyi de, Allah, herkesin kalbindekileri en iyi bilen değil midir?"

Bir hikâyede de: "Tezgâhın üzerinde bir satıcı, 'satıyorum alan var mı? Cenneti satıyorum' diye bağırıyormuş. Bu sese kulak verenler etrafında toplanmışlar. Kimileri cennetin ne olduğunu bilmediği için hiç oralı olmuyor. Kimileri de önemini bilmediği için satılan cennet karşılığında pazarlığa giriyormuş. Karşılığında can ve mal istenince işine gelmez ve yanaşmaz cenneti almaya. Onu anlayan onun karşılığında zorda gelse, sadece

---

[33] Bkz: 15/99

canı ve malı değil, sevdiği her şeyi bu uğurda feda etmiş. Şüphesiz Allah kullarını genişlik ve darlıkla sıkıntı ve refah ile deneyerek itaat eden ile etmeyenleri ayıracaktır. (29/2, 3)

"Cihat eden kimse ancak kendi için cihat etmiş olur". (29/4)

"Ey iman edenler! Sizi acı bir azaptan kurtaracak ticareti göstereyim mi? Allah'a ve Resul'üne inanır mallarınızla ve canlarınızla yolunda cihat ederseniz, bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır. Bununla dünyada sevineceğiniz fetih vardır". (61/10, 13)

Tüm bu uyarı ve teşvik karşısında hangi mü'min gereksiz mazeretlerle mücadeleden kaçar ki. Özellikle de İslam binasının temelini teşkil edenlerin tebliğden, cihattan kaçması daha bir vahamet arzettiğinden büyük bir cürümdür.

Küfre karşı koyuşun sınırı yoktur. Bu hususta sorumluluk şuurunu kuşanmalı... Allah yolunda mücadeleyi dünyevi çıkarların üstünde tutarak; hak ile batılın ortaya çıkması uğrunda hiçbir taviz vermeksizin bütün güç ile cihad edilmeli...

Şu gerçeği unutmayalım. Birbirine benzeyen, boş ve durağan bir hayat geçiren insanlar ruhsuz cesetler gibidirler.

Hiç bir yozlaşma bilelim ki ansızın gelmez ve başıbozukluk birden başlamaz.

Her gün hayat yolunda bir adım atmasını bilmeyen insan gerilemiştir.

Ne üzücü bir haldir ki Müslümanlar çeşitli sebeplerden dolayı cihad ve tebliğ gibi yüce bir ibadetten mahrum kalıyorlar.

Korkutulmuş, sindirilmiş ve daha acısı cahil bırakılmış halk yığınlarının bazılarında, itilme korkusu, bazılarında inisiyatifsizlik, bazılarında risk almama daha kötüsü rahatım bozulmasın diyenlerden birçoğu bireysel hesapları önde tutma gibi tavırları Müslümanları zillet içerisinde bırakmıştır.

Çoğu Müslümanlar ise söz ve yazı ile eğitim, fikir ve kültür ile epey mesafe kat etmişlerdir. Bu insanlar başlangıçta coşkun bir duygu ile İslam'ı bilmeye ve yaşamaya karar veriyorlar. Çünkü İslam'ın problemlerimizi çözeceğini, bize şerefli ve haysiyetli bir hayat vereceğini biliyorlar. Bir yandan öğreniyor, bir yandan öğretiyorlar. Bütün bunlar yeryüzünde İslam'ı bir şahsiyeti; izzetli bir hayatı bulamamız için yeterli olmuyor.

İzzetli ve İslami bir hayat kafamıza doldurduklarımızla değil, anlayıp yaşadıklarımızla olur.[34]

O halde ne korku ne rızk endişesi Müslümanı Allah yolunda mücadeleden alıkoymasın. Gereksiz korku ve endişe ile Allah'ın emirlerini yerine getirmemesi, dünya üzerindeki kısacık hayatında imtihanını kaybetmesi demektir. Hâlbuki rızkı veren her türlü nimet ve imkânı sağlayan ve bizi korkudan emin kılan odur. Bizim ona güvenmeyerek, kendimizi kendi imkânlarımızla garantiye almaya çalışmamız ve Allah'ın emirlerini meçhul bir zamana kadar ertelememiz şeytanın bir aldatması değil midir? [35]

Unutulmasın ki, her tavrın mutlaka bir bedeli vardır. Cesaret ve fedakârlığın bedeli bu dünyada belki eza ve cefa olabilir

---

[34] Bkz: 35/10

[35] Bkz: 105/1, 5, 106/1, 4

ise de Allah katında rıza ve sonsuz nimete eriştirir. Korku ve istikbal endişesiyle rahatını bozmamanın da bir bedeli vardır unutulmasın. Tebliğin o zorlu dönemlerin de kızgın kumlara yatırılanlar, develerin arkalarına bağlanıp sürüklenenler, kızgın demirlerlerle dağlanan insanlar ne yapmışlardır. Onların yaptıkları "Sizin ibadet ettiklerinize ibadet etmiyoruz" diyerek zalimlere hakkı haykırdıkları için değil miydi bunca işkence, hapis ve sürgünler. "Zillet için de yaşamak, bizim için ölümdür. Şerefli alnı açık ölmek ise bizim için hayattır" diyenler, çoğu kez zindanlarda işkence çekerek kanları pahasına mücadeleden vazgeçmeyen şehadete koşan adsız kahramanlardır.

Düşünen insan hayata sadece ölüm gerçeğiyle baksa bile her işinde Allah'ın rızasını gözeterek yaşamaya çalışır. Bunu idrak edemeyenler ise daha çok kendi kurduğu hayat biçimini yaşama gayretini güder. Oysa ölüm kaçınılmazdır. O günden kaçış olmadığına göre neden yaşamamızı Allah'ın rızası doğrultusunda geçirmeyelim. Ölüm hangi durumda olursak olalım gelip bizi yakalayacaktır. Öyleyse, Allah yolunda koşmaktan korkmak veya tereddüt etmek niye?

Yaşamak veya ölmek... Allah'ın takdirindedir. Bunu değiştirmeye kimsenin gücü yetmez. Öyle ise ölüm korkusuyla cihattan kaçmak niye?

Rabbimiz'den niyazımız bizleri de Allah yolunda gözü pek olan soylu mücahitlerden eylesin.

❀ ❀ ❀

التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ
الآمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللهِ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

9:112 Tevbe edenler, ibadet edenler, hamd edenler, seyahat edenler, rüku edenler, secde edenler, (insanlara) iyiliği emredenler ve (onları) kötülükten vaz geçirmeye çalışanlar ve Allah'ın sınırlarını koruyanlar (yok mu? İşte onlarda cennet ehlidirler. Habibim) sen o mü'minlere dahi (cenneti) müjdele.

Bunlar güzel haslet sahibi kimseler, canlarını ve mallarını Allah yolunda satan mü'minlerdir.

Evet, kim ben de Müslümanım diyorsa o, "Allah'a senin istediğin gibi olacağım" diye biatlaşmıştır. Kim bu biatı verdikten sonra onun muhtevasına riayete derse; o gerçek manada bir mü'mindir.

Mevdudi'nin notunda "Et-tabiune" tevbe edenler manasına gelir. Fakat burada geçtiği şekilde, 'sürekli bir özellik olarak pişmanlık duymaya sahip olanlar anlamına gelir. Yani tekrar tekrar tevbeden geçerler. Ayrıca tevbe dönmek, yönelmek veya geriye dönmek demektir. Buna göre, bu kelimenin tercümesi şöyle olur: '...Tekrar tekrar Allah'a dönen kimseler...'Bu hal,

bir mü'minin en başta gelen özelliğidir. Zira bir mü'min bile bile, canını, malını Allah'a sattığı hususunda yaptığı pazarlığı bazen unutabilme istidadındadır. Fakat bu bir anlık dalgınlığını ve yaptığı anlaşmanın şartlarını ihlal etmekte olduğunu fark eder etmez bu davranışından dolayı hemen pişmanlık duyar ve bundan utanır. Allah'a dönerek affını talep eder verdiği söze sadakat gösterir, O'nun affını talep eder, yaptığı mukaveleyi yeniler ve her bir azgınlığının ayağını kaydırmasından sonra da, Ona olan bağlılığı hususunda şerefi üzerine and içer, söz verir bir daha yapmamaya gayret gösterir. Bu şekilde bir pişmanlık duygusu bile tek başına insanın sahip olduğu imana her zaman döneceğinin bir teminatıdır. Yoksa insan hiç hata yapmadan gaflete düşmeden bu mukavelenin şartlarını tam tamına ve hissederek yerine getirmesi mümkün değildir. İşte bu nedenledir ki gerçek mü'mini överken "...tekrar tekrar Allah'a dönerler..." diye buyurmakta ve tam tersine "Allah'a itaat ve kulluk hususunda mukavelesini yaptıktan sonra asla hataya düşmez" demektedir. Bu da insanın başarabileceği en yüce mükemmelliktir. Eğer gerçekten samimi olarak mü'min olmayı istiyorlarsa, her şeyden önce kendilerine bu özelliği kazandırmaları gerektiği ve daha fazla hataya sapmamaları için de inatçılık göstermeksizin hemen Allah'a dönmeleri hatırlatılmaktadır.' (Tefhimu'l-Kur'an)

Zaten mü'mini meleklerden üstün özelliğe kavuşturan husta hatasını bilip düzeltmeye çalışıp tevbe etmesidir.

İman davetine eriştikten sonra kendisine bu sıfatları taşıyan mü'minlere Allah tarafından sonsuz bir saadet sunacağını

vaat ediyor. Çünkü bu sıfatlar insanı olgunlaştıran ve hevai hevesten uzaklaştıran bir güç kazandırır.

1- "Tevbe edenler" Yapılan hata ve günahlara veda edip salih amellere dönerek arınmaktır.

Burada hata ile günah arasında ki farka bakalım. Hata, genellikle yanlışlık neticesi, farkına varmadan, olay ve sebepler neticesi meydana gelen işlerdir. Yani kişinin asıl iradesi günah işlemek olmadığı halde, orada günah fiili çıkar. Günah ise insanın bilerek, iradi olarak yaptıklarıdır. Allah'a masiyetten korkup sakınmak ve ihlâs ile rızasını talep etmek muhakemesi içersinde olmayanlar günah işlerler.

2- "İbadet edenler" sadece ona ibadet edip, hayatına şirk bulaştırmayan, O'nun rububiyetini, uluhiyetini kabul edip ameli olarak yerine getirmektir.

Bugün bazı Müslümanlar ameli salih mefhumunu daraltarak sadece beş vakit namaz, oruç, hac, zekât gibi ibadetlere hasr ederek bu işin bitivereceğini düşünürlerse Allah'ı hakkıyla razı edemezler. İslam bir bütündür: anlaşılıp gereğince amel edilmesi gerekir.

Müslümanlar salih amel çerçevesini daraltarak, cihadı, kıtali, infakı, tebliği, irşadı ve bu sahada uğradıkları zahmetleri, huzursuzluklara karşı sabrı, tahammülü ameli salih dışında tutup bunu terk edenlerden Allah razı olmaz. Ancak Allah-u Teala Müslüman kulundan neyi, ne zaman, nasıl istiyorsa; o insan da gücünce Allah'ın istediklerini yerine getiriyorsa o nispette kul Allah'ı kendinden razı eder ve kulda Allah'tan razı olur.

3- "Hamd edenler" kalpleri tamamıyla gerçek nimet verenin Allah olduğunu bilenlerdir. Gizli - açık, sıkıntılı ve bolluk anlarında Allah'a hamd ile yönelen, bolluk anında nimeti ihsan edene şükredip vazifesini ifa edenlerdir.

4- "Seyyahat edenler" Onun uğrunda gezenler... İslam'ı yaymak, cihada çıkmak, hicret etmek, insanları ıslah etmek, gerçek bilgiyi aramak, helalinden geçim sağlamak ve buna benzer asil ve yüce gayeleri tahakkuk ettirmek üzere yeryüzünde dolaşmak gibi manalara gelmektedir.

Şayet Allah'ın insanlara bahşettiği bedeni ve şahsi imkânlar İslam'ın ihyası için kullanılmıyorsa; bunun yanında hiç te İslam bakımından ehemmiyeti olmayan işlerde ve yerlerde akli, bedeni ve şahsi imkânlar harcanıyorsa bunlara en hafif tabiriyle kendini, konumunu, yaratılış gayesini bilmeyen fıkıhsız, kimselerdir.

5- "Ruku edenler" Allah'tan gelen her emre boyun eğmektir.

6- "Secde edenler" Allah'ın verdiklerini O'nun uğrunda feda etmektir. Namazda yapılan ruku ve secdelerin bir rükün olmakla beraber bu anlamları da ihtiva etmektedir.

7-"İyilikle emredenler yani dinin, aklın ve örfün ortaklaşa iyi ve yararlı kabul ettikleri şeylere riayet edip başkalarına da bunu tebliğ ederler.

8- "Kötülükten men edenler. Dinin aklın ve örfün ortaklaşa zararlı gördüğü şeylerden sakınıp başkalarını da uyarıp gücünce engel olmaya çalışırlar.

9- "Allah'ın sınırlarını koruyanlar" Yani vahiyle belirlediği emir ve nehiyleri bidat hurafe ve menkıbelerle bozulmaması için koruyan, haram, helal ve hükümlerini dikkate alarak yaşayan ve Allah'ın hükmünün hâkim olması için mücadele verendir. Onlar arzularını tatmin için ne bu hudutları aşar, ne de ilahi hukuk yerine başka sistemleri ikame ederler.

Mesela Allah'a iman ettiğini sanan insanların işlediği günahlar vardır. Tevhidi günah. Bu Allah'ın dışındakilere otorite isnat etmek veya Allah'ın rızası ile kulların rızası yahut da gayri İslami kurumların rızası karşı karşıya geldiğinde Allah'ın razı olacağının dışındakileri tercih etmek gibi.

Kötülükten sakındırmak mevzuundan plana alınacak mes'ele ise, insanları kullara kul yapan, kapıların kapatılmasıdır.

İşte Allah'ın kendisinden biat aldığı imanlı cemiyet budur. Bunların vasıfları kulu Allah'a döndüren, günahı işlemekten alıkoyan ve ameli salihe sevk eden bir cemaat olmalı.

Nerede böyle bir cemiyet inşa edilirse, orada Allah'ın hükümleri gözetilir. Kulu Allah'a döndüren, günahı işlemekten alıkoyan; Allah'a tam teslimiyetin ve güvenin ifadesi olarak, gerek bollukta gerek darlıkta O'na hamd etmek... Hayır, yolunda cihat etmek... Allah'ın nizamını yüceltmek için mücadele etmek..."Aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Resul'üne davet edildiklerinde, mü'minlerin sözü ancak "İşittik ve itaat ettik demeleridir. İşte asıl bunlar kurtuluşa erenlerdir." (24/51) "Ey iman edenler! Size hayat verecek olan şeylere çağırdıkları zaman Allah'ın ve Resul'ünün davetine icabet edin. Ve bilin ki, Allah kişi ile kalbi arasına girer ve siz mutlaka onun huzurunda

toplanacaksınız." (8/24) Buyrularak bu ayetteki Allah'a teslimiyet ve itikaddaki bütünlüğü görüyoruz.

❀ ❀ ❀

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَن يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾

9:113 Müşriklerin, o çılgın ateşin yaranı (cehennemlik) oldukları muhakkak meydana çıktıktan sonra, artık onların lehine, velev hısım olsunlar, ne Peygamber'in, ne de mü'min olanların istiğfar etmeleri doğru değildir.

Bu ayet 80. ayetin tekraren bir te'kididir. O da bilhassa öldükten sonra müşrikler için mağfiret dileğinde bulunmamaktır. Çünkü Allah'ın mağfireti O'na layık kullar içindir. Onun yüce mağfiretini layık olmayanlara atfetmek bu değeri idrak etmemektir. Ama ölmeden önce onların hidayete ermelerini istemek ve uğurda gerekenleri yerine getirmek Müslümanlar için en güzel merhamet örneğidir. İnsanlar hayattayken gafillerin uyanması için çaba göstermezlerde, öldükten sonra onlara rahmet olacak girişimlerde bulunurlar. Bunların onlara hayır olarak yaptıkları da mevlit okutmak, hatim indirmek, tevhit çekip salâvat getirmektir. (!) Oysa tüm bunlar ölmeden evvel yapılacak

işlerdir. Böyle iş işten geçtikten sonra merhametin onlara ne yararı olur. Müslümanın merhameti, sevgi ve dostluğu insanlar hayatta iken hidayete ermeleri ve günahlardan sakınmaları için gayret göstermesidir. Gerçek sevgi ve merhamet sevdiğinin kötülüklerine seyirci kalıp vahlanıp Allah ıslah etsin, demekle kalmayıp onu bütün gücüyle bulunduğu halden kurtarmaya çalışıp, dua etmektir. Ama bütün bu çabalara rağmen kurtulmak istemeyenlere öldükten sonra bağışlanmaları için dua men edilmiştir. Kendine acımayanlara karşının acıması ona ulaşacak azabı uzaklaştırıcı değildir. Bu gerçekten yoksun olanların Allah'a inanmayan kimseye Allah'ın rahmet ve mağfiretini dilemesi en büyük saygısızlıktır. Allah'a ve onun yoluna olan sevgimizin kesinlikse saf olmasını ve Allah dostunun bizim dostumuz düşmanında düşmanımız olmasını gerektirir.

Ancak burada elbette ki Müslümanlar insani ilişkiler de ister mü'min, ister kâfir olsun dünyevi vazifelerini yerine getirmeli, birbirlerinin derdine ortak olmalı, muhtaç ve yetim olanlara destek sağlamalı ve ilgi göstermeli. Tabi bu ilişkilerinin altında yatan düşünce onlara İslam'ın mükemmel bir insan hakları gözettiği bir din olduğu mesajını ulaştırmaktır.

❀ ❀ ❀

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِّلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾

9:114 İbrahim'in, babasına olan istiğfarı ancak ona ettiği bir vaatten dolayı idi. Yoksa onun Allah'ın bir düşmanı olduğu kendisince besbelli olunca o, (bu istiğfarını kesti ve) ondan uzaklaştı. İbrahim cidden pek çok tezarru ve niyaz eden, (kalbi yufka ve ezaya karşı) gerçekten sabırlı (bir zat) idi.

Bu ayette Hz. İbrahim'in şahsında sözüne sadık olmada gösterdiği hassasiyeti ve merhameti görüyoruz. Öyle ki kendisini İslam yolundan uzaklaştırmak için gaddarca zulüm eden babasına bile dua ettirmiştir. Ancak babası şirk üzere ölünce duanın manasız olduğunu bildiğinden ondan uzaklaşmıştır.

"Çünkü "O gün, ne mal fayda verir ne de evlat. Ancak Allah'a kalb-i selim ile gelenler." (26/89) kurtulacaktır.

"...Allah'tan sana gelecek herhangi bir şeyi def etmeye gücüm yetmez..." (60/4) Ayetinden anlıyoruz ki bir beşerin Allah yanında Peygamber de olsa kimseyi kurtarma şansı verilmemiştir. Zaten Allah'ın veli kulları da böyle bir imtiyaz talep etmemiştir. Bilakis böyle bir talebin Allah'ın dinine saygısızlık olacağını bildiklerinden çevresindekilere benim resullüğümden veliliğimden istifade edebilirsiniz" dememişler. Onlarda sizin için güzel örnekler vardır denilerek insanlar hakka davet edilmişlerdir.

Evet, son Resulümüz (as) "Ey kavmim, ey ailem Allah'a itaat edin yoksa size O'ndan gelecek her hangi bir azaba karşı önleyecek bir gücüm yok diyerek onları katışıksız imana, imanı doğrultusunda sırf onun rızasını gözeterek salih amele davet etmiştir. Çünkü kişiyi Allah'ın gazabından kurtaracak tek faktör, imanı ve imanı doğrultusunda işleyeceği salih amellerdir.

❁ ❁ ❁

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّى يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

9:115 Allah bir kavme hidayet ettikten sonra sakınacakları şeyleri kendilerine apaçık bildirinceye kadar onların sapıklığına (hüküm) edecek değildir. Şüphesiz ki Allah her şeyi hakkıyla bilendir.

Bu ayette bizlere vahiy almamış kimselerin hesaba çekilmeyeceğini haber vermektedir. Allah önce peygamberler ve kitaplarıyla, hak olan yolunu insanlara açıklar, bunlardan haberdar olup da gereğince amel etmeyenleri yargılar.

Görülen odur ki, insanoğlu, nebi tebliğlerini almadan önce de, sonra da, kendisine en büyük nimet olarak verilen aklı güzel çalıştırmakla yükümlüdür. Her ne suretle olursa olsun onu dur-

durmaya razı olan kişinin ebedi âleminin felaket olduğu görülüyor.

Sorular tefekkürü, tefekkür araştırmayı, araştırmak ise insanı kaynağa götürür. Öyle ise Allah'ın saadete götüren yolunu görüp tanımak isteyenler, bilhassa ilmi usulde gayret sarf eden mücahitlerden olmaya bakmalıdır. Ve bütün gücünü kullanarak kendi mes'elesini bir başka mümine bırakarak araştırmayı bırakmamalıdır. Doğruyu aramak uğrunda olanca gücü sarf edenlere Allah "Bizim uğrumuzda cihat edenleri elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz. Hiç şüphe yok ki Allah iyi davrananlarla beraberdir." (29/69) ayetiyle yardım edeceğini haber veriyor. "İçimizde, (Allah'a) teslimiyet gösterenler de var, hak yoldan sapan da var. Teslimiyet gösteren kimseler, doğru yolu arayanlardır." (72/14)

Demek ki insanın doğruya ermesi için arayıcı olması, iman ettikten sonra da o doğruları hayat tarzı edinmesi bir vecibedir. İman ettim, demekle iş bitmiyor.

❀ ❀ ❀

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾

9:116 Göklerin ve yerin mülkü (saltanatı) hakikatten Allah'ındır. O hem diriltir, hem öldürür. Sizin Allah'tan başka ne bir veliniz, ne de bir yardımcınız yoktur.

Allah mevcudatı var edip, idare eden ve varlıklara kudretiyle hayat verip vazifelendiren, sonra hikmetiyle varlıkların hayatına son verendir. Bütün bunları var edebilecek, idare edebilecek var mı ki ona tabi olunsun. O Allah her şeyi ilmiyle, izniyle kuvvet ve hikmetiyle idare edendir. "O ki, birbiri ile ahenktar yedi göğü yaratmıştır. Rahman olan Allah'ın yaratışında hiçbir uygunsuzluk göremezsin..." (67/3) "De ki: "Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?" De ki: "Allah'tır." O halde de ki: "O'nu bırakıp da kendilerine fayda ya da zarar verme gücüne sahip olmayan dostlar mı edindiniz?" De ki: Körle gören bir olur mu?" Yoksa O'nun yarattığı gibi yaratan ortaklar buldular da bu yaratma onlarca birbirine benzer mi göründü? De ki Allah her şeyi yaratandır. Ve O, birdir, karşı durulmaz güç sahibidir. (13/16) "De ki: size gökten ve yerden kim rızık veriyor? Ya da kulaklara ve gözlere kim malik (ve hakim) bulunuyor? Ölüden diriyi kim çıkarıyor, diriden ölüyü kim çıkarıyor? (her türlü) işi idare ediyor? "Allah" diyecekler. De ki: Öyle ise (O'na asi olmaktan sakınmıyor musunuz?" (10/31)

Mademki bütün her şeyin sahibi Allah'tır. O halde aklı kullanmasını bilen insan Allah'a karşı bütün masivadan yüz çevirip onun rızasını kazanmak için çalışmalı. Onun rızasını affını ummaya gayret göstermelidir.

لَقَد تَّابَ اللهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالأَنصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي
سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِن بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ
عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٧﴾

9:117 Andolsun ki Allah, Peygamber'ini** (murabeden geri kalanlara izin verildiğinden dolayı affettiği gibi) **içlerinden bir takımının gönülleri hemen hemen eğrilmek üzere iken güçlük zamanında ona (o Peygamber'e) tabi olan muhacirlerle Ensar'ı da tevbeye muvaffak buyurdu ve sonra onların (bu) tevbelerini kabul eyledi çünkü o çok merhamet edicidir, çok bağışlayıcıdır.

Tebük Savaşı sıkıntılı, şiddetli sıcak ve yokluk gibi, bir zamanda vuku bulmuştu. Birçok kimseler savaşa katılma hususunda ağır hareket etmişlerdi. Onların savaşa katılmağa ağır davranmaları onlar için bir günahtı. Ama bu mü'minler sağduyulu düşününce kendi davranışlarını kınayıp tevbeye yöneldiler. İşte bu ayet gerçek imana sahip olan ve hak yolda mücadeleyi sevmelerine rağmen hallerini samimiyetle kınayıp tevbe eden sahabelere işaret ediyor.

Buradan anladığımız odur ki, bir insan kendini düzelttiği zaafından dolayı cezalandırılmaz. Her kul halini bu manada düzeltir ve tevbe gibi faziletli bir kapıyı çalarak, bağışlanmak isterse rahmet kapıları onlara açıktır.

Burada insan tabiatındaki muhtelif düşünce ve eğilimleri de görebiliriz. Bir kısım kimseler inançlarında son derece sebat sahibi iken bir kısmı da zorluklara katlanamayan, tembelliklerinden ve rahatlarını düşündüklerinden dolayı zor işlerden kaçarlar; belki de bunlar inançlarındaki ruhu yani temel espriyi yakalayamamış gevşek ve iradesiz kimselerdir. Bunlar her ne kadar kötü niyetli değillerse de emre itaat etmedikleri için günahkârdırlar. İşte bu ve benzeri ayetler bu tip Müslümanlara şu mesajı veriyor. Ne olursa olsun Allah'ın emirlerini emrolunduğunuz gibi gücünüzce yerine getireceksiniz. Çünkü iman itiraz istemez; şeksiz şüphesiz inanıp itaat edilmesini emreder.

Gerçek iman acziyet zaaf ve tembellikleri izale eden güçlü bir duygu bahşeder insana. Ne var ki insan beşeri zaaflarını ön plana alırsa zayıflar ve dolayısıyla güçlüklere karşı mukavemeti kırılır.

İşte Cenab-ı Hak, fücuru da, takvaya da müsait bir pozisyonda yaratılan insana tevbe ile fıtratlarına dönmeleri için bu kapıyı açık bırakmıştır.

Evet, tevbe kulu bir halden daha yüksek bir hale çeviren ilahi bir inayettir, lütuftur, iyiliktir.

Kul tevbe ile Allah'ın rahmet ve tecellisini üzerine çeker.

Tevbe bir masiyet yani isyan ve günah halinden taat haline dönme olabileceği gibi bir taat halinden daha mükemmel bir taat halede döndürebilir.

Çünkü tevbe, mutlaka günahtan dolayı yapılmaz. Daha az ibadetten, daha az Allah'ı hatırlamaktan, daha uygun olanı terkten dolayı yapılır.

Allah bizleri şefkat ve merhametine layık kılsın. Bizi mağfiretine nail kılsın, tevbelerimizi kabul buyursun.

Bu bir manada 9/100. ayetle verilen bir müjdeyi de muştuluyor. Evet, kim kutlu bir işten gafletinden dolayı geri kalmışsa ve sonra da bu gafletinden dolayı pişmanlık duyup tevbe edip kendini düzeltirse Allah onları bağışlar. İşte bu haber inanlar için en mutlu ve bahtiyar edici müjdelerdir.

❀ ❀ ❀

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾

***9:118** (Savaştan) geri bırakılan (ve haklarındaki hüküm geciken) üç (kişinin tevbelerini de kabul etti çünkü) yeryüzü bunca genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, vicdanları kendilerini sıktıkça sıkmıştı. Nihayet Allah (ın hışmın) dan yine Allah'tan başka sığınacak hiçbir yer olmadığını (galip zanlarıyla) anladılar (da bundan) sonra (Allah) onları da, eski hallerine dönsünler diye, tevbeye muvaffak buyurdu. Şüphesiz ki Allah, (ancak) O, tevbeyi en çok kabul eden, hakkıyla esirgeyendir.*

Bu ayetten çıkardığımız ders odur ki, beşeri zaafları kontrol altına alarak, rahat ve refaha dalmamak; Allah yolunda maddi ve manevi fedakârlıktan kaçmamak, İslam binasını inşa etmek için kuvvetli bir dayanışma içerisin de olmak, cemaatin güvenini sarsacak, dayanışmayı zedeleyecek davranışlarda bulunmamak gerekir. Ayrıca Allah'tan hiçbir şeyin gizli kalmayacağını bilerek insanlara yaranmanın bir faydasının olmayacağını, bu gerçekle doğruluğun prensip edilmesi ve "sizden olan ululemre itaat in" farzlığı öğretilmektedir.

Rivayetlere göre Tebük Savaşı çok meşakkatli bir zamanda zuhur etmiş. Bu savaşta birçok insanlar katılmamışlar. .

Resulullah adedi veçhile savaş dönüşü mescide uğrar, iki rekât namaz kılar ve sonra kendisini kutlayanları ve savaşa çeşitli sebeplerden dolayı katılmayanların özürlerini dinlermiş. Resulullah da onların gizliliklerini, kalplerinde olanı Allah'a havale ederek kabul edermiş. Fakat Allah'tan hiçbir şeyin gizli kalmayacağını bildiklerinden, Resulullah (as) 'a hiçbir mazeretlerinin olmadığını ama ağırdan davrandıkları için orduya katılamadıklarını açıklayan bu üç sahabe hakkında Allah'tan gelen emirle konuşmama boykotu ilan edilmiş. Bu boykot sebebiyle sahabeler çok üzüntülü ve sıkıntılı günler geçirmişler. Öyle ki "Yeryüzü bütün genişliliğine rağmen onlara dar gelmiştir".

Bunlar Ka'b Bin Malik, Hilal İbni Ümeyye ve Murare Bin Rebi idi.

Siyer bunu Ka'b Bin Malik'in ağzından şöyle anlatır: "Nihayet ben huzura vardım. Selam verdiğim de, öfkeli bir kimsenin gülümseyişiyle bana gülümsedi. Ve bana 'seni geri bırakan nedir' dedi. Ben Ey Allah'ın Resul'ü! Allah'a andolsun ki ben,

senin yanında değil de dünya ehlinden bir adamın yanında oturmuş olsaydım, kendimi onun öfkesinden kurtaracak bir mazeret uydurmayı düşünürdüm. Ve bunu da çok güzel becerirdim. Fakat seni bana öfkelendirecek doğru bir sözü sana söylersem, Cenab-ı Allah'ın beni bağışlayacağını umardım. Ey Allah'ın Resulü! Vallahi benim bir özrüm yoktur." Diğer iki sahabe de benzer açıklamalarda bulunmuşlardır. Bunun üzerine Allah Resul'ü açıkça suçunu itiraf edenlerin durumları konusunda Allah'tan gelen herhangi bir karar gelinceye kadar onlarla her türlü sosyal münasebeti kesmelerini Müslümanlara emretti. Savaşa katılmayan bu üç sahabeyle Müslümanlar konuşmadılar. Ve devamla olayı şöyle anlatır: "Diğer iki arkadaşım evlerine çekildiler. Ben namaz kılmak için mescide gidiyor, çarşıda dolaşıyordum. Ama hiç kimse benimle konuşmuyordu. Tebük Seferi gibi çok kritik bir zamanda göstermiş oldukları ihmalden dolayı şiddetle cezalandırıyorlardı. Bu şekilde devam eden sosyal boykot ve tedricen kırk gün sonra, ailelerine onlarla teşrik-i mesaide bulunmamaları emredildi. Velhasıl onlar Medine' de bu ayette de anlatıldığı gibi, çok kötü bir duruma düştüler.

O günlerde başka bir hadise daha oldu. Bir gün çarşıdan geçerken bir Suriyeli Gassan kralından bana gelerek ipek içinde bir mektup verdi. Mektupta şunlar yazılıydı: "Haber aldığımıza göre senin liderin, bugünlerde sana eza ediyormuş. Fakat sen, öyle değersiz alelade bir şahıs olmadığın için biz senin orada heba olmana rıza gösteremeyiz. Bize gel, sana şanına layık bir hürmet ve ihsanda bulunuruz". Mektubu okuyup bitirince kendi kendime 'işte bir imtihan daha' dedim ve derhal mektubu yaktım".

İşte iman! İşte imanda şehadet! Allah'a ve azabına karşı Allah'ın kapısından başka sığınılacak yer aramayan veciz bir şahsiyet örneği.

Onlar biliyorlardı ki, İslam cemaatini taşıyan temelin sağlamlığı şüphesiz ki, savaşın şiddetinden ve sıcağından daha çok dehşetlidir. İslam'ın hâkimiyeti insanlığın selametidir. Bu şuurlarına rağmen bu sahabeler bir gaflet neticesi bu hataya düşmüşler. Fakat onlar takva duygusuyla hemen toparlanıp Allah'tan bağışlanma dileyerek yeniden kul olma şerefini kazanmaya çalışmışlardır.

Vahiyden aldığımız terbiye ile Rabbimiz'in hoşlanmayacağı ortamlara çekmek isteyen elleri tutmayalım. Bilelim ki cahil ve münkirlerden uzanan bir el dost eli olmaz. Daha gençtir, zaman böyledir, diye günaha karşı sorumsuz bir ruhu aşılayan sözde anlayış gösterileri bizi aldatmasın. Cevazlar müessesesi veya ehven-i şer diye riba eğilimlerine tevessül etmekten imtina edelim. Unutmayalım ki, bunlara tutunan eller tavizleri sebebiyle iradelerini zayıflatıp çok şerefli azimet yolundan kayanlardır.

Hele günümüzde münkir ve münafıklar kolektifleşerek dünyayı insanlara dar ederken; rahatı yerinde olan gafil insanlar ahireti unutmuşçasına dünya için çektikleri meşakkat ve sıkıntılar, didinmeler, bırakılıp gidilecekler için yapılan yatırımlar, neyin nesi. Allah için duruşun ne olduğu bilindiği halde sıradan yaşanılırsa elbette maddi-manevi, sebepli- sebepsiz sıkıntılar yaşanacaktır. Her nimetin içerisinde çekilen gönül sıkıntısı, geçimsizlikler dünyayı insanlara dar kılmıyor mu?Dünyada

günler bir hal üzere kalmaz. Zafer ve hezimet, izzet ve zillet, hastalık ve sağlık, fakirlik ve zenginlik olarak döner. Fırsatlar değerlendirenin, nimetler ahiret için biriktirenlerindir. Dünyayı tercih eden ise dünyasını da ahretine de zarar verir.

Ne mutlu dünyasını ahiret için değerlendirene...

❀ ❀ ❀

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

9:119 Ey iman edenler, Allah'a ittika edin. Bir de sadık onlarla beraber olun.

Öncelikli olarak iman sahipleri hayatlarının her karesini Allah'a ittika ederek geçirmeli ve Allah'a isyan olacak hiçbir girişimde bulunmamalıdır. Özelliklede cahiliyye ortamında imanı ve ameli değerleri korumak için arkadaş ilişkilerinde birbirlerine özenle veli olmaya çalışmalılar, [36] Böyle birlikteliklerle birbirlerine kardeş, sırdaş ve dayanak olurlarsa fasıkların şerrinden korunmuş olurlar.

İnsan çok güçlü bir iman ve ilmi bir haysiyete sahip değilse bulunduğu toplumun rengini alıyor ister istemez. Böyle bir tehlikeden sakınmanın en etkili bir yolu Rabbimizin de beyan ettiği gibi salihlerle beraber olmaktır. Onlar kişiye, Allah'ı hatırla-

[36] Bkz: 9/71

tarak erdemli, nitelikli yönünü geliştirir. Dünyacı, yemekten, giymekten, gezmekten ve zevkten başka derdi ve söylemi olmayanlarla birlikte olursanız da bu duygularınız gelişir. Sizler çok ilmi bir haysiyete sahip olup onlara duruşunuzla mesajlar verebilirsiniz. Ama çocuklarınız, gençleriniz onlardan çabuk etkilenirler. Dolayısıyla onlarla birlikteliklerinizde çok dikkatli olmalısınız. Onların sizinle, sizin onlarla beraber olma zaruretleri varsa sizin değerlerinizi hafife alıcı davranışlarına meydan vermemelisiniz. Çünkü sizlerin değer ve kültürünüzle istihza edecek tavır ve davranışları gençleriniz üzerinde menfi etkiler bırakabileceği gibi, komplekse de düşürebilir.

Eğer hayatınızda ve arkadaş ilişkilerinizde ciddi bir okuyucu, ciddi bir tefekkür sahibi değilseniz ve etrafınızda da sizi uyaran salih kimseler yoksa cazip hayata meyledip de, söylem ve yaşamın akışına kapılır. Allah'ın rızasını ve ahireti unutur veya ikinci plana atabilirsiniz.

Kötü arkadaşlar, yeteneklerinizi yok etmeyi başaramasalar bile yanlış yöne çevirmeyi başarırlar. Kötü arkadaşlar, zamanımızın, ideallerimizin, çalışma gücümüzün keneleridir. "Arkadaş kurbanı oldum" diye başlayan ne çok hüzünlü hikâyeler vardır.

Özellikle cahili ortamlarda salihlerle beraber olma yolunda gereken gayreti göstermeliyiz, ailemizi, çocuklarımızı, koruma şansımız kolaylaşsın. Salih bir dost insanı dünyada kötülüklere düşmekten, ahirette cezaya uğramaktan korur. Kötü arkadaş insanı cehenneme kadar götürür. Buna çok dikkat edilmelidir.[37]

---

[37] Bkz: 37/56, 57, 41/254, 3/36, 38

"Kişi dostunun yolundadır. O halde sizden biriniz dost edineceği kimseye dikkat etsin".

"Bana arkadaşını söyle sana ne olacağını söyleyeyim" diye toplum tarafından kabul görmüş sözlerle insanlar uyarılmıştır.

İnsan için dost ve arkadaş olmazsa olmazlardandır. Dosttan görülecek iyilik ve faideler hiç bir maddi fedakârlıkla elde edilemez. Hele dost, ilim, irfan ve takva sahibi ise, alınacak feyiz paha biçilemez derecede kıymetlidir.

"Gerçek dost sıhhat gibidir. Kaybolduğu zaman kıymeti bilinir"

O halde arkadaşlarınızı faziletli ve Allah'tan korkan kişilerden seçiniz. Öyle bir ilişkiniz olsun ki ya o sizden ya siz ondan istifadeleşesiniz. Bunun dışında ki kişilerle arkadaşlık vaktinizin malayanilerle geçmesine sebep olabilir. Tefekkürü elden bırakmamak lazım ki onlara benzemeyelim; bilhassa iyi, kötü, faydalı, zararlı, tahlili yaparak en güzel üslupla onları uyarıp onlardan gelecek etkinin tesirinden korunalım.

Tabi bu beraberlikler salihliğine güvenilen kişileri şaşmaz veliler görüp körü körüne bağlanmayı gerektirmez. Çünkü Allah'tan ve ilahi vahiyden başka şaşmaz veliler edinenler hüsran içerisin de kalır.

Müspet veya menfi insan etkilenmeye müsait bir varlıktır. Herkes kendi değer bilgi, kültür ve istediğine göre tercihte bulunur. Ve o ortama göre şekillenir. O halde ey Müslüman seni kuşatan cahili ortamların kirinden korunmak için salihlerden karargâhlar edinin. Bu hem senin hem ailenin hem dostların

için koruyucu kalkan olacaktır.[38]

" Rabbim dostlarımla geçireceğimiz temiz bir hayat, huzur bahşeden bir cennet isterim"

"Doğruluğu elden bırakmayın. Şüphesiz ki doğruluk insanı iyiliğe, iyilikte cennete götürür. Kişi doğruyu söylemeye, doğruyu araştırmaya devam ederse Allah katında sıdık bir kimse olarak yazılır. (S.B. C.12)

İmanın da, amelin de, ahdin de, sözün de doğru olanları hakikaten ayrılmayanları ve ayrıca doğruyu ermek için olanca gücünü sarf edenlere: "...Elbette yollarımızı göstereriz. Şüphesiz ki Allah iyi iş işleyenlerle beraberdir.". (29/69)

Doğruluk bir iç adalettir. Doğruluk ruhunu Rabbi'nin ilkelerinden alan bir mü'min hangi toplumda yaşarsa yaşasın kötüleri iyilerden fazla olsa bile hayat bunu gerektiriyor diye yalana, hileye sapmaz.

Bu insanlara benzememek için Rabbi'nin zikriyle uyanık hareket edip doğruluktan sapmaz.

"Ey iman edenler" hitabıyla Rabbimiz seslenirken doğru olmanın yolunun ancak ilahi tembihlerle olacağını belirtiyor. Kendi doğrularınıza göre değil, ilahi doğruları bilerek yaşamaya gayret edilmelidir. Zira doğrunun ölçülerini Allah koymuştur.

❀ ❀ ❀

[38] Bkz: 3/102

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُم مِّنَ الأَعْرَابِ أَن يَتَخَلَّفُواْ عَن
رَّسُولِ اللّهِ وَلاَ يَرْغَبُواْ بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لاَ يُصِيبُهُمْ
ظَمَأٌ وَلاَ نَصَبٌ وَلاَ مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللّهِ وَلاَ يَطَؤُونَ مَوْطِئًا
يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلاَ يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلاً إِلاَّ كُتِبَ لَهُم بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ
إِنَّ اللّهَ لاَ يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾

9:120 Gerek Medineliler için, gerek çevresindeki bedeviler için (savaşta ve diğer hususlarda) Allah'ın Resul'ünden geri kalmaları, (onun emirlerine muhalefette bulunmaları) ve bizzat kendisine (katlandığı zahmetlerde) onların da canla başla (katlanmaya) rağbet etmemeleri yasaktır. Bunun sebebi şudur: (Çünkü onların) Allah yolunda bir susuzluk, bir yorgunluk, bir açlık (çekmeleri) kâfirleri kızdıracak bir yere ayak basmaları, bir düşmana karşı muvaffakiyete erişmeleri (gibi hiçbir hal ve hareket) yoktur ki mukabilinde kendileri için bu sebeple iyi amel yazılmış olmasın. Çünkü Allah, iyi hareket edenlerin mükâfatını zayi etmez.

Bu ayetten anladığımız Medine'de nitelikli ve yürekli insanların Mekke de ambargo ve eza altında bunalan Müslümanlara kucak açmaları ile kendilerine verilen üstünlük ve saygınlığı anlatıyor, Allah-u alem.

Bu şehrin Kur'an'ın vahy edilmesinin tamamlandığı, İslam'ın Hz. Peygamber'in rehberliğinde bütün temel çizgilerle boy verip geliştiği bir yer olması hasebiyle Resul'ü ve davasını sahiplenip müdafaa etmekten geri kalmaları onların sahip oldukları saygınlığa halel getirir. Bu elbette kınanacak bir iştir.

Bu uyarı özelde her ne kadar Medine ve çevresinde yaşayan bedevilerle ilgili görünse de dinini dava edinmiş tüm mü'min toplulukları kuşatacak mahiyette genel bir mesajdır.

Şuurlu dava erinin daimi bir cihad içerisinde olmaları gerekir.

Sıkıntılarımız, hüzünlerimiz, bize dayanma için çağrılar yapar. Fakat çoğu insan uyanmaz. Bu çağrının çok özel olduğundan dem vurur anlamazlar. Fakat bu çağrıyı ciddiye alırsak çok önemli ehemmiyet arz ettiğini anlarız.

O günün kâfilerinin Müslümanlara çektirdiklerini Müslümanlar hicret ederek, savaşarak nasıl bertaraf ettilerse; bugünde Filistin'de, Cezayir'de, Afganistan'da, Irak'ta küffarın zulmünü defedecek olanlarda mücahit Müslümanlar olacaktır.

Barışın olabilmesi için büyük bir savaşın hak uğruna verilmesi gerekiyor. O sebeble gerçek barışçı önce savaşçı olmak zorundadır.

Bu uğurda başa gelenler, düşman eliyle maruz kalınan sıkıntılar netice ne olursa olsun mutlaka mücahitlerin lehine olacaktır. Ya gazi ya şehit, ya da zafer bunlardan daha güzel netice ne olabilir ki...

❀ ❀ ❀

وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ
لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾

9:121 Onlar (hak yolunda) gerek küçük, gerek büyük herhangi bir masraf yapmaya dursunlar, bir vadiyi geçmeye dursunlar ki ille Allah o yapar olduklarının daha güzeliyle onlara mükafat etmek için, (bütün bunlar) hesaplarına yazılmıştır.

Bu ayet Ensar'ı müjdeliyor. Bu davayı ilk destekleyen Medinelilerdir. Onlar hem bu davanın içinde hem de onunla beraberdirler. Sıcakta-soğukta, şiddette- rahatlıkta, bollukta-darlıkta, hep Resul'ün yanında olmuşlardır.

Bunun gibi kim olursa olsun Allah yolunda ve O'nun rızasını kazandıracak her işte küçük büyük ne yapılırsa onun karşılığı verilecektir. Önemli olan her halükarda O'nun rızasını kazanma gayreti ve samimiyeti içerisinde olmaktır.

❀ ❀ ❀

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾

*9:122 (Bununla beraber) **mü'minlerin hepsinin** (top yekun) **savaşa çıkmaları layık değildir. O halde içlerinde her sınıfın birer kısmı dinde** (dini ilimlerde) **geniş bilgi elde etmek ve kavimleri** (savaştan) **dönüp kendilerine geldikleri zaman onları Allah'ın azabıyla korkutmaları için** (gitmeyip kalmalılar) **Olur ki** (bu suretle mü'minler aykırı hareketlerden) **kaçınırlar.***

Bu ayetten de anlıyoruz ki, ümmet toprağını korumak için asker hazırlamak, dinini müdafaa etmek için ilmi haysiyete sahip insanlar yetiştirmekle vazifelidir.

Bu dini insanların pratik hayatına yerleştirmek ve cahiliyye nizamı karşısında üstünlüğünü göstermek için çalışıp enerji sarfedenlerin her şeyden önce onun ilmini öğrenmeleri gerekir.

Mü'min, şuuru birlik gücüyle donanımlı olmalıdır ki, Allah'ın yardımı ve korumasını hak edebilsin.

İman ve imanın verdiği değeri yakalayan insan mümkün müdür ki davasız olsun. Resulullah (as) izinde gittiğini ve onun hayırlı ümmetinden olduğunu söyleyenler şahsi zevkleri, rahatı

ve refahı için değil, davasına hizmet için gayret ederler. Bu hizmeti Rabbi'nin istediği gibi yerine getirmek için ilim edinir.

İman büyük bir teslimiyetle Allah'a itaatle, şuur ise okuma, araştırma, eğitim ve kitle iletişim araçlarının kullanılmasıyla olur. Ta ki ümmet etrafında cereyan eden olayların hakikatini ve hedeflerine varmak için kendisine faydalı olanı görsün. Bu manada ilim talebi büyük bir fazilet, şerefli bir mertebedir. Bütün ameller onunla mana bulur. Tirmizi, Ebu Derda'dan rivayetle " Kim bir yolu ilim aramak kastıyla izleyecek olursa, Allah'da o kimseyi cennete götüren bir yolda yürütür. Gerçek şu ki, ilim adamları Peygamberler'in mirasçılarıdır. Peygamberler ilimden başka bir şey miras bırakmamışlardır. Her kim onu alırsa hiç şüphesiz çok büyük bir pay almış olur. Bu bakımdan alimin uykusu cahilin ibadetinden üstündür denilmiştir. "Kulları arasında Allah'tan ancak alimler haşyet duyar." (35/28) "...De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?.." (39/9)

Müstekbirlerin en çok korktukları, zihni güç veya âlimlerdir. İşte bundan dolay âlimlere ve bizi biz yapan değerlere saldırır dururlar. Bid'at, hurafe gibi şeylerle tahrifatları yaygınlaştırırken, cahil, yobaz, kaba ve barbar kimseleri din adamı diye takdim ederler. Müslümanlar bu şerlilerin tuzağına düşmemek için en zor şartlar içerisinde dahi olsalar ilme eğilmeli, âlimlerini yetiştirecek imkânları oluşturmalılar.

Zeynep Gazali'de veciz ifadelerinde: "Müslümanlar topyekûn din ve dünya ilimlerini birlikte öğrenmekle yükümlüdürler. Çünkü onlar Allah tarafından dünyanın koruyup kollamasıyla vazifelendirilmişlerdir. Evet, bizim geri kalışımızın temel

sebebi, İslam şeraitinin temellerinden olan ilim ve irfanı, eğitim ve öğretimi terk etmemiz, layıkıyla yerine getirmememizdir. Çünkü İslam şeraiti, ancak onun iyi ve doğru bir biçimde anlaşılıp yerli yerinde uygulanmasıyla vücut bulur." (Kur'an'a Bakışlar)

Mü'minlerin iktidarı, imanlarının güçlenmesi, iktidar sahibi olmaları, şerefi, nusreti, gücü, emniyeti, birliği hidayeti ilmi imana bağlıdır. [39]

İslam ilim irfan ve tefekkür dinidir. Bu sebeble içgüdüleriyle yaşayan idraksiz, bilgisiz insanlar İslam'a hem en uzak ve hem de en zararlı olanlardır.

Bu bakımdan Kur'an-ı Kerim kâfirlerden bahsederken ilme değil zanlarına kuruntularına ve hevalarına uyduklarını bildirir. "...Doğrusu birçokları bilgisizce kendi kötü arzularına uyarak sapıtıyorlar..." (6/119)

Mes'ele bu kadar önemliyse niye birçok Müslüman'ım diyen insanların İslam adına bildikleri avami söylemlerdir. Dolayısıyla birçok sevabı günah diye terk ederken birçok günahı da sevap diye işlerler. Amelleri bid'at, hurafi menkıbeler ve desinlerdir. Oysa Rabbin inananlara ilk emri okudur. Düşünüp ibret alsınlar diye kitabı vahyetmiştir Allah "İnsanları körü körüne değil, ileriyi görmeye çalışan bir basiret üzere ilim yoluna çağırır". (12/108)

İlmi basiretle düşünmesini bilenler elbette ki hayrına ve şerrine olan hususları ayırabilir.

---

[39] Bkz: 22/54, 24/55

Bir Müslüman araştırmacıya göre " İman önce ilme dayanır. İlim tahakkuk edince iman başlar". Bu hususu (Bkz:29/43) ayeti kerimesi en veciz bir ifadeyle ortaya koyuyor.

Eğer bir Müslüman ilme yönelmiyorsa, imanıyla amel etmiyor demektir. İmanıyla amel etmekten sakınmayanlar, fasıklar zümresine katılma tehlikesiyle karşı karşıya kalırlar. Bilgisizce keyfi hayat sürdürenler zalimlerdir. (30/29)

Bu İslam'ın özünü zedeleyen bilgisizlik hastalığından kurtulmak için, imkânı, gücü olanların ilim merkezlerine gitmeleri ve hakikatleri öğrendikten sonra bunları çevresindekilerle paylaşma yoluna gitmelidirler.

"Liyettefegehu fiddini" ifadesiyle Allah Müslümanlara eğitimin maksadını öğretmek istemiştir. Yani bu İslami hayat tarzını ve sistemini iyice kavramak ya da başka bir ifadeyle hayatın her sahasında İslami olan ve olmayan düşünce ve tavırlarını ayırt edip onlar hakkında hüküm verebilmek için İslam'ın gerçek yapısı, ruhuyla tanışması demektir. İşte bunun için Cenab-ı Hakk'ta insanları körü körüne değil, ileriyi görmeye çalışan bir basirete davet ediyor. (12/108)

Bu ayetlerden anlıyoruz ki savaşta dâhil Müslüman ibadetleri ve mes'eleleri üzerinde samimi olarak araştırma yapmakla görevlidir. Gücü yettiği kadar, gerektiği gibi araştırma yapanların işlerinde sonradan, yanlışlıkta görülse yine de ecirlenir. Müslüman sağlam bilgiye dayanmayan bir nokta üzerinde fazla durmaz, araştırma ibadeti yapılmadan işlenen amellerin değeri olmaz.[40]

---

[40] Bkz: 28/50, 72/14,

Müslümanın beslendiği yegâne kaynak ilahi vahiydir. (icma, içtihad, tecrübe ve deney gibi) faktörler (mecburi neticelere götüren unsurlardır). Bu bakımdan fıkıh, beşeri görüşler ile ilahi vahyin hudutlarını anlayıp ayırt etmektir. Onun temsil ettiği okul daima açık ve işlek bulunmalıdır. Öyle ki hayat ve ölüm söz konusu olan, harp halinde de olsa cemiyetler, fıkhetmekten geri durmazlar/durmamalıdırlar. Ne olursa olsun İslam cemiyetleri bu mektebi tatil edemezler. Nöbetleşmek üzere her taifeden birisi seferberliğe katılacak geride kalan guruplarda dinde fıkıh edinmek üzere ilme çalışacaktır. Demek ki imkânı olan her mü'min toplum nöbetleşmek suretiyle; anlayışlı münevver ve gelişen bir cemiyet olmaya mecburdur.

❀ ❀ ❀

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُم مِّنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾

9:123 Ey iman edenler, kafirlerden size yakın olanlarla muharebe edin. Onlar sizde büyük bir azm-ü şiddet bulsunlar. Bilin ki Allah muhakkak takva sahipleriyle beraberdir.

Bu düstur bir realitedir. Yakındaki düşmanlarla muharebe edilmeden, uzaktakilerle muharebeye girişilirse, yakındakiler

siz onlarla mücadele ederken onlar hemen sizin o meşguliyetinizden yararlanarak sizi kolayca mağlup edecektir. Nitekim Peygamber Efendimiz'de önce yakın Arap müşrik ve Yahudiler ile savaşmış, daha sonra Rum'lar ve Fasların üzerine yürümüştür. İslam davetinin hürriyetini ve Müslümanların selametini temin etmek için mutlak kâfirin kalbine korku vermek için mücadele şarttır.

Bu düstur doğru olmakla beraber, gelen saldırıya göre strateji geliştirmelidir. İnkâr, azgınlık, fitne ve kötü niyet içinde bulunan her taarruz püskürtülmelidir.

Evet, onlara karşı sert ve şiddetli olun ki, sizi karşılarında güçlü ve azimli bulsunlar. Hem İslam'ın yayılmasının önüne geçmeye cesaret edemesinler, hem de Müslümanlara eza etme cesareti bulamasınlar.

İslam'da cihat Allah'ın yeryüzün de hâkimiyetini temin etmek için yapılır. Allah'ın dinine girmek isteyenleri engelleyen fitneleri bertaraf edip insanları hürriyetine kavuşturmak için İslam'ın önüne köstek olan engelleri bertaraf etmek mü'minler için kaçınılmaz bir vecibedir. Bu vecibeyi gözardı etmek şöyle dursun, sizin aranızda ki ferdi, ailevi, ya da iktisadi ilişkilerden dolayı onlara karşı herhangi bir şekilde bağdaşmanız, uzlaşmanız, takvaya aykırıdır. Allah düşmanlarıyla dostça ilişkiler kurmak müminlere yakışmaz.[41]

Şu kadar var ki, bu sertliğin de hududunun bilinmesi gerekir. Evet, onlarla savaşırken ahlaki, insani sınırlar titizlikle ko-

[41] Bkz: 3/118

runmalıdır. Allah'a inanmayanlarla harb ederken kimseye zulüm etmeyin. Düşkünlerle çocukları öldürmeyin. Çünkü her konuda sizler kendinizi sürekli belirlenmiş sınırlar içerisin de tutmanız gerekir. Eğer bu sınırları aşarsanız Allah'ın sizi yardımsız bırakacağını bilmelisiniz.

❀ ❀ ❀

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُم مَّن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَـٰذِهِ إِيمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾

9:124 Bir sure indirildiği zaman içlerinden kimi: "Bu (süre) hanginizin imanını arttırdı?" der. İman etmiş olanlara gelince: (her inen süre) daima onların imanını arttırmıştır ve onlar (Kur'an'a indikçe sevinçlerinden) birbiriyle müjdeleşirler.

Bu ayet iman etmemiş kişilerin ayetler karşısındaki manasız soruları ve kalplerinde ki marazlarını; mü'minlerin ise hiçbir itiraz getirmeden şeksiz şüphesiz iman ederek ilmen ve ruhen sürenin kalplerine ettiği tesiri anlatıyor.

"Biz, Kur'an'dan öyle bir şey indiriyoruz ki o, mü'minler için şifa ve rahmettir; zalimlerin ise yalnızca ziyanını artırır." (17/82)

"Mü'minler ancak, Allah anıldığı zaman yürekleri titreyen, kendilerine Allah'ın ayetleri okunduğunda imanlarını artıran ve yalnız Rableri'ne dayanıp güvenen kimselerdir." (8/2)

Evet, mü'minler ayetlerin rahmet içeriğini idrak ederek Allah'a haşyet duyarken, münkirler de hevalarına engel olduğu için ayetlerden yüz çevirirler. Mü'minler ayetlerdeki rahmete nail olmak için tüm benlikleriyle Allah'a itaati hayatının merkezine alarak hareket ederler. Böyle bir teslimiyet onların öyle imanlarını arttırıyor ve hiçbir emri arzularına, düşüncelerine, görüşlerine, alışkanlıklarına, zevklerine, rahatlarına, bulundukları konum ve ortama aykırı bulunmadan; Allah ve Resul'ünün öğretilerini, talimatlarını kendi görüşlerine, durumlarına göre değiştirme yerine onları kendisinin lehine olan birer şifa unsuru diyerek hemen itaat ederler. İşte böyle bir teslimiyet, imanın kendine bahşeden ruhunu yakalatır ve kişiyi güçlü kılar. Bu teslimiyetten uzak ayetleri durum ve şartlara göre yorumlayıp ona göre hareket edenlerin ise imanı azalmaya ve yok olmaya başlar.

Bu durumda iman kişideki durum ve pozisyona göre gelişen veya gerilemeye müsait bir yapıya sahiptir. İman anlaşılıp yaşandıkça sahibini onurlu, erdemli, nitelikli kılarak olgunlaştırıp, geliştirir ve yüceltir. İnkâr veya itaatsizlik ise onlardaki bu değerlerin erimesine giderek esfel-i safiline kadar düşüşlerine sebep olur.

O halde size emr edilen her şeyde itaat edin, itaatte hayır ve kurtuluş, hidayet ve doğru yol vardır.

❀ ❀ ❀

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾

9:125 Fakat (o sureler) kalplerin de maraz (küfür ve nifak) bulunanların küfürlerine küfür katıp arttırdı ve onlar kafir öldüler.

Her halükarda ayetler Müslümanların imanını arttırır. Çünkü her emrin hikmetini hakkıyla kavramasalar da Allah'tan gelen bir rahmet uyarısı olduğunu bilir ve bu şuurla her emre itaat ederler..

Şüpheci, hevaperest, ve sekülerleşmiş kimselerin ise ilahi emirler işlerine gelmediği için ayetlere ciddi kulak vermedikleri gibi mantıklı mantıksız itirazlar ileri sürerler. İmanı pazarlığa dönüştürenlerle, inkâr edenler haktan uzak olurlar.

Bazı kimseler hidayet ve delaleti akıl iradenin dışında değerlendirip Allah'ın takdirine bağlarlar. Oysa hidayette, delalette insanın seçimi neticesinde olmaktadır.[42]

Hidayeti seçenler akıl ve iradelerini selim olarak kullananlar iken delaleti seçenler de aklını, iradesini hevasına takanlardır.[43]

---

[42] Bkz: 10/108, 39/41

[43] Bkz: 10/100, 17/15, 18/57

Doğru yolu açıklayan, ona davet eden Allah'tır, onu kabul veya red ise insana ait bir keyfiyettir. Mutlak irade böyle istemiş; mukayyet irade sahibine de dilediğini seçme salahiyeti vermiştir. Böyle olmasaydı hidayete eren ya da ermeyenin her hangi bir neticeden mes'ul olmaması gerekirdi.

İnsanlar eğer Müslüman olduklarını söylüyorlarsa bilmeliler ki Allah'a nasıl teslim olunacağını Kur'an'da belirtmektedir. Öncelikle bunu öğrenmeliler. Bu bilgiye de vakit geçirmeden iradelerine hükmederek hayatlarına geçirmeliler. Yapmadıkları şeyleri, "ne yapayım Allah nasip etmiyor" diyerek Allah'ın üzerine atıp da Allah'a iftira atmasınlar.

❀ ❀ ❀

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

9:126 Onlar, görmüyorlar mı ki her yıl ya bir, ya iki kere çeşitli belalara çarpılıyorlar da yine (nifaklarından) tevbe etmiyorlar ve onlar (bundan) ibrette almıyorlar.

Hayat imtihanlarla doludur. Başlangıç noktasıyla bitiş noktası arasında her gün birçok denemelerden geçtiğimizin farkında mıyız? Bir gün bizi güldürür veya sevindirir. İkinci gün bir

deneme ve imtihan olarak ağlatır veya bir musibete düçar kılar. O halde karşımıza çıkan her olayı bu açıdan değerlendirip Allah'a yönelmeliyiz ve imtihanın hangi boyutu olursa olsun "bunda benim için Rabbim'in bildiği benim bilmediğim bir hayır vardır" diye Yüce Yaradan'a dua ile imtihanı başarma gücü istemeliyiz.

Hayattaki imtihan seyrinde arzuları sınırlayan, çıkarlarını alt üst eden bir şeye inanmalarını veyahut onların şahsi, ailevi ve kabilevi geleneklerine dokunduğunda, Allah Resul'ünün getirdiği ile bir tercih söz konusu olduğunda kendi çıkarlarına göre hareket edenler Müslümanlık kisvesi altında kalplerindeki nifakın açığa çıkmasını sağlamış olurlar.

Evet, Allah-u Teala'ya yer yer can, mal, vakit ve güç fedakârlığı gerektiren durumlarla insanları denemekte. İşte imanını itaatle güçlendiren, hayatını ilahi vahiyle aydınlatan ve Rabbinin zikriyle uyanık yaşayan mü'minler imtihanlarını Rableri'nin rızasına yönelik başarmaya çalışır. Ve onlar Allah'ın dostudurlar.

Sıkıntılarımız, hüzünlerimiz bizi uyanmaya çağırırlar. Fakat çoğu insanlar bunu anlamazlar. Fakat bu çağrıları ciddiye alırsanız size yapılan çağrının doğasını anlarsınız.

Ey iman edenler! Ey İslam âlemi! Dünya üzerine karabasan gibi çöken emperyalist zulümden ders alın. Barışın olabilmesi için büyük savaşın verilmesi gerektiğini anlayıp birleşerek küfre karşı koyun. Münkirler her geçen gün ülkelerin üzerine yürüyeceği hesapları yapıyorlar. Boyun eğmekle, taviz vermekle bir yere varılamıyor. Bu gidiş diğerlerinin de üzerine gidilecek sıra-

lamayı beklemektir. O sebeble ey İslam âlemi bir araya gelip ciddi önlemler alın, barışçı değil, güç toplayıp hadlerinin bildirilmesinden başka çareniz yok!

Artık tevbe edip ibret almak gerek. Her yıl değil bir iki kez bu nesil ne belalar görüyor!

Yoksa imanlar mı küllendi? Zulüm ve acizlikten duygular mı köreldi? Ölü toprağı mı serildi? Güç mü tükendi? Nedir bu halimiz. Allah insanları sınayarak safları ayırıyor. Nerede tevbe edip ibret alanlar!

Şu başa gelenler, Allah için mücadele verilerek gelinseydi hiç olmazsa onurlu bir yaşam ve sonsuz saadet elde edilirdi.

Bir şekilde zaten insanlar canlardan mallardan, ürünlerden eksiltmekle sınanırlar. Sabredip rızai ilahiyi arayanlar müjdelenenlerden olacaklardır.

❁ ❁ ❁

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَاكُم مِّنْ أَحَدٍ
ثُمَّ انصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُم بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

*9:127 (Aleyhlerinde) **bir süre indirilince birbirine bakarlarda "Sizi bir kimse görmüyor mu?" (diye de endişe ederler) ve sonra** (rüsva olmaktan korkarak sıvışıp) **giderler. Allah** (ce-*

za olarak) onların gönüllerini ters çevirmiş. Çünkü onlar öyle bir kavimdir ki ince anlamazlar.

İşte Kur'an dinlemenin ve onun emirlerine uygun bir şekilde hareket etmenin kendi faydasına olduğunu anlayamayanlar, tabi ki büyük bir mutluluktan mahrum kaldıklarını anlayamazlar, kendi basit zevkleriyle haddinden fazla meşgul oldukları için...

Onlar hevalarını ilah edindiklerinden dolayı; "Biz, Kur'an okunduğu zaman, seninle ahirete inanmayanların arasına gizleyici bir örtü çekeriz." (17/45) Bu onların hidayetten yüz çevirmeleri sebebiyle verilen bir cezadır.

❀ ❀ ❀

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُم بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

9:128 And olsun, size nefsinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır ve güç gelir. Üstünüze çok düşkündür. Mü'minlere karşı pek şefkatli ve merhametlidir.

O, bir beşer ama seçilmişlerin sonuncusu (33/40) ve dinin onla tamamlanmış olması, (5/3) vahyin kontrolünden geçmiş (9/43), hayrı-şerri, saadeti-elemi, kavramış elçi. Ümmetini seven ve uyanmaları için gücünün son sınırına kadar fedakârlıklarda bulunan bir önder. (21/107) Hem nebi, hem de resul olan peygamber.

Ümmetinin dünyada güvenli, onurlu yaşamaları için mücadele eden, yol gösteren, mücadeleye teşvik eden kısacası, dünya ve ahiretleri için elinden geleni yapan Rauf "çok şefkatli", Rahim "çok merhametli", olandır.

Allah'ın Resul'ü ve de mü'minler Rableri'nin fıtraten vermiş olduğu merhametle haktan uzak insanlara acır ve onların hidayete ermeleri için ellerinden geleni yaparlar. Çünkü onlar önündeki çukuru görmeyen körler gibi geleceğini görmeyenlerdir. Hemen hemen her insan merhamet duygularıyla önündeki çukuru görmeyen birine yardım ederde bir Müslüman nasıl olur da imandan aldığı merhamet duygusuyla haktan gafilleri uyarıp ta dünya ve ahirette iyiliklerine olan İslam'ı onlara anlatmak için elinden geleni yapmaz. Mü'minin savaşı, mü'minin infakı, mü'minin tebliği ve bu uğurda yaptığı tüm fedakârlıklar hep bunun içindir. Merhamet ederek Allah'ın merhametine ram olur. Her tür uyarı ve irşada rağmen haktan yüz çevirenlerden ise uzak dururlar, kendine merhamet etmeyene, merhamet etmenin bir yararı olmaz. Allah sonsuz rahmet sahibi iken onların üzerinden merhametini kaldırmış ve onlar için elim bir azabı müjdelemiştir.

"Sana uyan mü'minleri kanatların altına al. Sana baş kaldırırlarsa:"Yaptıklarınızdan uzağım" de ve Aziz ve Rahim Allah'a güvenip dayan." (26/215,)

❀ ❀ ❀

فَإِن تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

9:129 (Habibim, sana iman etmekten) yüz çevirirlerse de ki: "Bana Allah yeter. Ondan başka hiçbir İlah yok. Ben ancak ona dayanıp güvendim. O büyük arşın sahibidir.

Burada Allah'ın insanlara şefkati Resul'ün insanlara karşı şefkati ve mü'minlerin mü'minlere olan şefkat ölçüsünü gösterilmiştir.

Allah'ın insanlara şefkati onları kötülüklere düşmemesi için yol göstermesi; peygamberin şefkati insanların hidayete ermesi için tebliği ulaştırmak için bütün gücüyle çalışması, gerek yazılı gerekse küffarla mücadele ederek, ölüm kalım savaşı vererek bunu göstermesidir. İşte Müslümanların da çevresindeki insanlarla bu çerçevede merhamet duygularını kontrol altına almaları gerekir. Merhamet kişilerin hatalarına, günahlarına ses çıkarmamak değil bilakis onu o halden kurtarmak için elinden gelen her imkânı, her metodu kullanmaktır.

Şüphesiz ki muvaffak kılan ve yardımcı olan yalnız Allah'tır. İnsana düşen, kardeşinin kötü akıbetten korunması için uyarıcı olmasıdır.

Madem ölüm tek bir defa gelecek o da neden Allah için olmasın.

Şu bir gerçektir ki; "Bir şeyin hepsi yaşanmıyorsa tamamen terk edilmez". Siz yapabildiğinizi yapacaksınız fakat kusurlu olan sınırda durmayacaksınız. Kemale ve olgunluğa doğru yürüme mecburiyetinde olduğunuzu hissedeceksiniz...

Bu sureyle mü'minlerine rahmeten münkirleri tanıtıp onlara karşı nasıl önlem ve tedbir almalarını, istikamet üzere saadet yolunda ilerlemeleri için güçlü bir iman ve ilmi bir haysiyet ve zikir uyanıklığı içerisinde yaşayıp mutmain olarak sekinete ermeleri için yardımını hikmetlerle gönderen Allah'a hamdolsun.

Ey rahmeti, ihsanı bol Rabbim! İkram et bize ilminden, ikram et bize hilminden, ikram et bize sabrından, ikram et bize sevginden, ikram et bize merhametinden, ikram etmeyi nasip et ikram ettiklerinden. Allah'ım İslam'ın inşirahına, Kur'an'ın ahlakına erdir.

Sadagallahul-aliyyül-azim.

YUNUS SÛRESİ

GİRİŞ

Sure birçok rivayete göre Mekke'de inmiştir. 109 ayettir.

Hz. Yunus (as) adı Kur'an'ın çeşitli yerlerinde geçmesine rağmen, bu sureye ad olmuştur.

Surede birçok peygamberin kıssası anlatılmakta ve insanların onların davetine karşı yaklaşımları ortaya konulmaktadır. Peygamberlerin ilahî davet çağrısına aklıselim ile kulak verenler, ayetlerin hikmetlerini idrak edip iman ederken; aklını hevasına takan ön yargılı, makam, mevki, şan, şöhret ve gurur illeti-

ne yakalanan bağnaz, inatçı kimselerin ise bu hikmet dolu ayetlerden yüz çevirdiklerini açıklanmaktadır.

Sure dünyanın ehemmiyetini, imtihanın seyrini ve kıyamet olaylarını etkileyici sahnelerle anlatmaktadır. Bütün bu haberler ile ahireti inkâr etmenin de mümkün olmadığını tabiatta seyreden olaylar ve ölüm gerçeği ile ispatlamaktadır. "Muhakkak biz, bu Kur'an'da her konuyu insanlara her türlü misali çeşitli şekillerde anlattık. Hâl böyleyken, yine de insanların çoğu hakikatten yüz çeviriyorlar." (17/89)

"Yunus (as) rivayetlere göre kavmini otuz üç yıl Allah'a iman etmeye ve küfürden kurtulmaya davet etti. Ancak sözüne rağbet eden olmadı. Kavminin bu şekilde küfürde direnmesi ve imana gelmemesi, Yunus (as)'un zoruna gitti ve kavmini terk etti. "Zünnun (Yunus)'a gelince, o, öfkeli bir hâlde geçip gitmişti. Bizim kendisini güç durumda bırakmayacağımızı zannetmişti. Nihayet karanlıklar içinde; "Senden başka hiçbir ilah yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçekten ben zalimlerden oldum!" diye niyaz etti. (21/87)

Bu ayette Yunus (as)'dan Zünnun diye bahsedilmiştir. Zünnun, balık sahibi demektir. Nitekim bu durum (68/48). Ayette "Sen Rabbinin hükmünü sabırla bekle. Balık sahibi (Yunus) gibi olma. Hani, o dertli dertli Rabbine niyaz etmişti." diye haber verilerek Yunus (as)'un sabretmemesine, Allah'ın emri olmadan kavmini terk etmeye kalkışmasına işaret ediliyor, diğer peygamber ve onların ümmetlerine "O hâlde, peygamberlerden azim sahibi olanların sabrettiği gibi sen de sabret" (46/35) ifadesiyle de İslam'a davet hususunda Müslümanların

azim sahibi olmaları öğütleniyor. [1]

Kur'an'da peygamber kıssalarının anlatılmasından maksat insanların geçmişten ibret alıp dünya ve ahiret mutluluğuna ermelerini sağlamaktır. Ey inananlar Rabbinizin size rahmeten indirdiği ayetleri fıkhederek hayat tarzı edinin ki kurtuluşa eresiniz.

❀ ❀ ❀

الر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

10:1 Elif, lam, raa. İşte bunlar hikmet dolu kitabın (Kur'an'ın) ayetleridir.

Bu harfler Arap dilinde kendilerince çok önemli manalar taşımakla beraber, yemini de ifade ederler.

Bu harfler, Allah ve peygamber arasında bir sırdır. Bunların anlamı konusunda kafa yormaktan ziyade Kur'an'ın gösterdiği hidayet yolunu idrak edin mesajını vermektedir. Beşere yol gösteren hikmet dolu bu ayetler insan fıtratına hitap eder. Onların vicdanlarını uyarıcı, etkileyici ayetlerle harekete getiren ve asla inkâr edemeyecekleri misalleri anlatır. Beşer tabiatın seyrinde olanları nasıl inkâr edemiyorsa bu Kur'an'ın bildirdikle-

[1] İslam Şamil Ansiklopedisi.Şamil Yay. İst. 1994

rini de inkâr edemez ancak aklı kıt, hakikatlere kör bir zihniyetle bakan dünyayı ve dünyanın yaratılışını idrak edemeyen, kitabı dikkate almayanlar tabi ki imani değerlerden yüz çevirirler.

Ayette bahsedilen hikmete nail olmak için Kur'an'ı anlamada Sünnet ve Sünnetullahı, kanun ve kuralları göz önüne alarak sebep sonuç muhakemesiyle doğruyu idrak etmeye çalışılmalıdır. Bir anlamda da tabiattaki cereyan eden olayları ve Kur'an ayetlerini tefekkür ve muhakeme yoluyla mana ve mefhum yönüyle kavramaktır.

Hikmet bir şeyi körü körüne değil de bu şeyin önünü arkasını düşünerek ve ondan doğacak tehlikeleri savmayı göze alarak yapmaktır; sözde ve işte en iyiyi yakalamak, gerçeği yakalama noktasında ilim ve akılla hareket etmektir. Faydalı ilim ve salih amel, hikmetin en esaslı manasını teşkil eder.

O hikmet sahibi müminler ki sözünde ve fiilinde hakka uymayan sözlerden uzak kalmaya çalışan ve bunun için de doğruyu arayan ve ona uyanlardır. Hakkı, vahye göre hak bilip yaşamaya çalışan, batılı batıl bilip ondan sakınandır.

Ey inananlar! Kur'an'ın nasihatlerini, "...Allah'ın sizin üzerinizdeki nimetini, size öğüt vermek için indirdiği kitabı ve hikmeti düşünün, Allah'a ittika edin. Bilesiniz ki Allah, her şeyi bilir." (2/231)

Andolsun onları kötülükten önleyecek nice önemli haberler gelmiştir. Bunlar gayeye ulaştıran birer hikmettir.

Hikmet, ilimle amelin birleşmesidir. Hikmet, fesada mani olmak ve uygun olanı tercih etmektir.

Allah'u Teala hikmetsiz iş yapmaktan münezzehtir. Doğrusu Allah da bu kâinatı bir hikmetle yaratmıştır.

Hikmet ve hüküm: Hüküm, men etmek, idare etmek, yönetimdir. Bu manada mutlak hüküm sahibi sadece Allah'tır. Bu anlamda beşere hükmetme yetkisi verilirse yeryüzünde idare bozulur, fitne fesat yayılır.

Allah'ın hükmüyle hükmetmeyenlerin küfre, zulme veya fıska düşecekleri Maide suresinde haber verilmiştir.[2]

❀ ❀ ❀

أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِّنْهُمْ أَنْ أَنذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِندَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَـٰذَا لَسَاحِرٌ مُّبِينٌ ﴿٢﴾

10:2 "İnsanları (hakkın ukubetleriyle) korkut, iman edenlere Rableri indinde kendileri için muhakkak bir kademi sıdk olduğunu müjdele" diye içlerinden bir ere (peygambere) ettiğimiz vahy insanlar için şaşılacak bir şey mi oldu ki o kâfirler: "Bu şeksiz, şüphesiz ve apaçık bir sihirbazdır" dediler.

[2] Bk. 5/44 -46

İdaresini hak hukuk temeli üzerine oturtan, söyleyeceği her sözü ve hareketi bir bilgiye, bir değere yaslayan, işlerini insanlığa hayır ve saadeti temin etmek için yürüten; fitneyle mücadele edip, adaleti tesis etmeye çalışan; herhangi bir beklenti veya bir korku karşısında Allah'ın ayetlerini az bir pahaya değişmeyen, bu uğurda gereken bedeli ödeyen bir peygamber. İşte böyle fazileti birisi ancak halkı adil bir çizgide ilahî vahiy çerçevesinde yönlendirir, idare eder ve bu görevi yüklenebilir.

Aklı küt, işi gücü yolsuzluk, sömürü ve zulüm olan heva sahibi kimseler bu hak sahibi olan Allah erlerini anlayamazlar. Manevi değerlerden yoksun insanlar hep böyledir. Bütün itibarı hep gösteriş ve ihtişamda ararlar. Bilmezler ki insanı insan yapan, insanı Allah'a yaklaştıracak şeyler ne malları ne çocukları ne de servet ve mevkileridir. Onları Allah'a yaklaştıracak ve üstün kılacak takvalarıdır. [3]

İlahî daveti düşünüp dinleyip değerlendirmeyenler hayrına olan şeyleri reddeder ve bu davete anlamsız itirazlarla karşı çıkarlar. Burada "ilim ilim bilmektir, ilim kendini bilmektir" ifadesi ne güzel yerini buluyor.

Bilseler, düşünseler her şeyin kaynağının Allah olduğunu görecekler. O, dilediğini yaratan, dilediğini seçendir. Seçtiği elçilerle de yarattıklarını ilahî emirleriyle iman edenleri iradeleriyle fenalıklara düşmekten sakındırandır.

Yüce Allah, insana ilim ve idrakin geniş sahasını vermiştir. Ancak ilmin bir sahası ve bu sahada geçerli vasıtaları vardır. İn-

[3] Bk. 49/13, 34/37

san, bu vasıtalarla birçok deneyler keşifler buluşlar icat edebilir. Fakat ruh ve gayb hususunda gerçek bir şey bildiğini iddia edemez. Zira ruh ve gaip olan bir şey laboratuvar deneyleriyle keşfedilecek bir şey değil. Bu sahada ilmin bize kati şeyler öğretmesi mümkün değildir. Ancak bu mevzuda Kur'an bize kati bilgileri verebilir. Bu kaynaktan gelen bilgilere ilave veya eksiltme yapamayız.

Bu ihtar bütün insanlık içindir. İnsanların hepsi tebliğe muhtaçtır. Yine insanların yapacaklarını ve kaçınacaklarını öğrenmek için vahyî verilere ihtiyaçları vardır. Kişi yanlışını ve doğrusunu o kıstaslarla ölçecektir, aksi hâlde zaman içerisinde insan duygu ve düşünceleri ile yanılıp gerçek doğrulardan uzaklaşabilir.

Dinin temelini Allah kurmuştur. Bu anlamda kul önce iman edip sonra da Allah'a ibadette kulluk sorumluluklarını yerine getirecektir. Onlara Allah katındaki ecirleri amellerine uygun derecelerle verilecektir.[4]

"Takva sahipleri cennetlerde ve ırmakların kenarlarında, güçlü ve Yüce Allah'ın huzurunda hak meclisindedirler." [5]

[4] Bk. 46/19

[5] Bk. 54/55, 56

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مَا مِن شَفِيعٍ إِلَّا مِن بَعْدِ إِذْنِهِ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾

10:3 Şüphesiz ki sizin Rabbiniz gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra (emri) arş üzerinde hükümran olan, (her) işi (yerli yerinde) tedbir (ve idare) edegelendir. (Onun indinde) hiçbir kimse şefaatçi olamaz. Meğerki kendisinin izninden sonra ola. İşte sizin Rabbiniz olan Allah budur (Başkası değil). O hâlde (birliğini tanıyarak) O'na kulluk edin. (Bunca delillere rağmen) artık iyice düşünüp ibret almaz mısınız?

Allah'a göre gün, "an" manasına geldiği gibi uzun devreler manasına da gelir. Hac Suresi 47. ayette: "...Rabbinizin nezdinde bir gün sizin saymakta olduklarınızdan bin yıl gibidir." Mearic Suresi 4. ayette: Bizim sayımızca elli bin yıl süren bir günün var olduğu ifade edilmektedir. Buradan anladığımız odur ki onların nasıl ve ne şekilde ne zaman meydana gelişinin hesabını yapmaktan ziyade o gezegenlerinin ne ile görevli oldukları ve aldıkları görevi bihakkın icra etmeleridir. Bu tefekkürden yola çıkarak her yaratılmış, kendini birtakım görevlerle yükümlü kılan Allah'a boyun eğişini düşünerek; insanı tüm varlıklardan daha mükemmel bir şekilde yaratan, ona sayısız nimetler bah-

şeden, yarattığı her şeyi onun hizmetine ve istifadesine sunan Allah'a şükran ile yönelip şükrünü eda etmek için hükmüne boyun eğmelidir. Hevadan kaynaklanan emellere veya herhangi birinin zihnî ve amelî boyunduruğu altına girmemelidir.

Tüm egemenlik ve hüküm Allah'ındır. O hâlde ey insanoğlu! Düşün fıtraten O'nun emrine boyun eğdiğin gibi aklen de tüm benliğinle O'nun emirlerine boyun eğ.

Görmeyecek, düşünmeyecek misiniz? Gökleri, yeri ve içindekileri eşi görülmemiş bir düzende yaratandır. Bunları düzenlerken, mülkünü idare ederken idaresini kendi başına yürütendir. Yarattıklarından dilediği kimselere vahyini indirir ki insanlara doğru yolu göstersinler. Onları karanlıktan aydınlığa çıkarsınlar. Bütün bunlar, O'nun kudret, rahmet ve hikmetindendir. O'nun rahmetine, şefaatine ancak hükmüne boyun eğmekle nail olunur. İman edip salih amel işlemeyenlere hiçbir surette şefaat edilmeyecektir. Ondan başkasının Rububiyet'ine giren, yaşam prensiplerini onlardan alanlara şefaat edecek kimdir.

Rab ve bunun işleyişi olan Rububiyet denilince akla, sonsuz gücü ile kâinatı idaresi altına alan, düzenleyen ve terbiye eden yüce varlık, bunların tümüne sahip yaratıcı geliyor.

Üzülerek kaydediyoruz ki birçok kişi Rabbim Allah'tır demelerine, dinin bazı emirlerini de yerine getirmelerine rağmen başka ilahlara da boyun eğip, onların emir ve yasaklarına göre hareket ederler. Bunlar ne kadar Rabbimiz Allah'tır deseler de artık onların Rableri Allah değildir. İlah birdir. O hâlde ey İman edenler! "Allah ile birlikte bir ilah daha tanımayın! Sonra kınanmış ve kendi başına terkedilmiş olarak kalırsınız" (17/22)

Kim Allah'ın hükmüne rağmen başkalarının da hükümlerine boyun eğiyor ise onun rabbi odur. Böyle kimseler Allah'ı tek başına Rabb edinip O'nun emirlerine itaat etmedikleri müddetçe Allah'tan gelecek bir şefaate nail olamayacaklardır.

Müminler merhamet edip şefaatte bulunmak istiyorlarsa insanları hayra davet edip, şerden sakındırmaya çalışsınlar. Bir kul, diğer bir kul için ancak böyle şefaatçi olabilir. Bunun dışında şefaatçi aramak Allah'ın şefaatini, mağfiretini sınırlı görmektir ki bu çok vahim bir sonuca götürür sahibini.

Bu anlamda bir Müslüman hiç kimseden şefaat isteyemez. Şefaat yalnızca Allah'tan istenir. "De ki: Bütün şefaat Allah'ındır. Göklerin ve yerin hükümranlığı O'nundur. Sonra siz O'na döndürüleceksiniz." (39/44). Bütün bu uyarı ve tembihlere rağmen bazen ezan okunduğunda "Şefaat ya Resulullah" denir. Yukarıdaki ayete göre Peygamber de olsa kullara gaipten şefaat edemez.

Peygamberler hayattayken peşinen inananlara hakkı tebliğ ederek şefaatte bulunmuşlardır. "Sünnetimi terk eden şefaatime nail olamaz" sözü de Resulullah'ın Kur'an doğrultusunda istikamet üzere yaşam tarzını örnek almaktır. Şefaate ihtiyacı olanın da peygamberin sünnetinden gafil olmaması gerekir. Burada kasdedilen sünnet nafileler değildir. Zira böyle nafileler yapıldığında sevap getirir, terk edildiğinde ise ikap gerektirmez. Kasdedilen sünnet Hz. Peygamberin İslam'ı dava edinmesidir. Bu anlamda peygamberini örnek almayanlar peygamberin sünnetinden yüz çevirmiş oldukları için peşinen şefaatinden mahrum kalmış olurlar.

Bir insan ki bu asırda bütün Orta Doğu devletlerinde görüldüğü gibi İslami hâkimiyetin yokluğunu kendilerine bir acı, bir elem saymıyor ve hatta buna rıza gösterircesine kedersiz, endişesiz ve huzurlu yaşıyorsa bu nasıl sünnete yöneliştir ki şefaate layık olmayı hak edebilsin.[6]

O hâlde Resulün sünnetine ittaba ederek, Allah'a kulluk edin, geçici hevalar sebebiyle onun rızasını az bir meta karşılığı değiştirmeyin. Acaba başka çıkış yolu var mı? Dönüş O'nadır.

❀ ❀ ❀

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٤﴾

10:4 Hepinizin dönüşü ancak O'nadır. Allah (bunu size) bir gerçek olarak vaat etmiştir. Halkı iptida dirilten, sonra iman edip de iyi amel (ve hareket) de bulunanlara adaletiyle mükâfat etmek için (yine kendisine) geri çevirecek olan şüphesiz ki O'dur. Kâfirler için ise, küfürlerinde ayak dayar olmaları yüzünden, kaynar sudan bir içki ve acıklı bir azap vardır.

---

[6] Bk. 2/48, 123, 254, 44/41, 42

İnsanlar inansa da inanmasa da ilahî yasa böyle işlemektedir. İnsanlar nasıl ellerinde olmadan dünyaya geliyorlarsa, ellerinde olmadan da geldiği âleme geri dönüp huzuru ilahînin önünde hesaba çekilecektir. Yerleri gökleri yaratıp idare eden için bu çok kolaydır.

Gelişi de gidişi de elinde olmayan insanoğlu akil baliğ olduktan sonraki süreçten, ömrünün sonuna kadar olan süreçte tercih ettiği yoldan birinde yürüme serbestîsine sahiptir. [7] Bu iki yoldan biri selamet yurduna götürürken diğeri azap diyarına götürür.

Allah o gün her hak sahibine hakkını adil bir şekilde verecektir. Ey akıl sahipleri düşünün, ibret alın, iman edip salih amel işleyin ki, kurtuluşa eresiniz. Ey akıl sahipleri sakın hevanızı aklın önüne geçirip de küfre düşmeyesiniz. Şu dünyada birçok imkânlara sahipken ve birçok şeyleri de iradenle yapabilirken yer yer en basit işlerde dahi âciz kalıp hayatın seyrini değiştiremiyorsun. Bütün bunları akledip düşünenler imana kavuşturacak gerçekleri görür. Ancak aklını kullanmayıp hevasını ilah edinenler gerçeği görseler de iman etmezler. O gün inkârcıya inkârının hesabı sorulacak ve inkârı nedeniyle cezalandırılacaktır.

❀ ❀ ❀

[7] Bk.76/3

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَٰلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

10:5 Güneşi ziya (lı), ayı nur (lu) yapan, yılların sayısını ve hesabını bilmeniz için ona, (ayın seyr ü hareketine muhtelif) menziller tayin eden O'dur. Allah, bunları (boş yere değil) sabit bir gerçek (bir vakıa, bir faide) olarak yaratmıştır. O, bilecek bir kavim için ayetlerini birer birer açıklar.

İşte inkâr edilmesi mümkün olmayan seyrettiğimiz âlem. Güneş ve ay... Birbirinden farklı görevler icra eden, farklı zamanlarda farklı ziyalara sahip insanlara yarar sunan Allah'ın eşsiz sanat eserleridir. Bütün bunlar O'nun yaratmada erişilmez gücüne, idaresine delalet eder.

Ay nedir? O değişmediği hâlde her gece ayrı bir yerden doğarken bizler onu farklı şekillerde görürüz. Güneş ve ayın doğup batması, ayın menzil ve şekil değiştirerek görünmesi insanların takvim yapmalarını, gün, ay ve yıl hesapları yapabilmelerini, işlerini plan ve programa bağlayabilmelerini mümkün kılmıştır.

Güneş nedir? Onun ziyasını kim söndürür, ısısını kim ayarlar ve döndürür. Yılların, ayların, mevsimlerin oluşumunu

kim sağlar! Düşünün ey insanlar! Görüp seyrettiğiniz bu muhteşem eserlerden daha faydalı, aydınlatıcı İslam düsturlarını yolunuzu aydınlatasınız diye bir nur olarak indiren O'dur. Güneşin ziyası nasıl yok edilemezse, İslam'ın nuru da söndürülemez. Güneşe perde çeken odasını, hidayet güneşinin girmemesi için heva perdesini örtenler de gönlünü karartır.

Güneşe perde çekseniz de o varlığını ve işlevini nasıl devam ettiriyorsa, İslam da varlığını devam ettirecek; inananların gönlüne hidayeti eriştiren nur olacaktır. Kâfirler istemese de bu nur ebediyete kadar aydınlatacaktır.

Bütün bu oluşlar, öldükten sonra dirilmeyi ve toplanıp Rabbin huzuruna çıkmayı reddeden inkârcılara açık bir cevaptır.

Yüce Allah yarattığı her şeyi gerçeğe tanıklık etmek üzere yaratmıştır. O hiçbir şeyi boşuna yaratmamıştır. Varlığın ve hayatın anlamını derinden kavramaya çalışanlar; gerçek, kararlı ve iyi niyet arayışı içinde olanlar Allah'a imanda teslimiyet gösterirler.[8]

❀ ❀ ❀

[8] Bk.36/40, 48/71, 72

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَّقُونَ ﴿٦﴾

10:6 Gece ile gündüzün birbiri ardınca (artarak, eksilerek) gelmesinde, gökler de ve yerde Allah'ın yarattığı şeylerde (bütün kainatta, kötülükten) sakını (p inanan) acak bir kavim için, elbet nice ayetler (ibretler) vardır.

Allah her şeyi bir planla uyumlu olarak belli bir amacı gerçekleştirmek üzere var etmiştir. Kâinatın var oluşu bir nizam ve ahenk içinde seyrine devam ediyor, bütün bunlara ibret gözüyle bakanlar İlahî vahyin gerçekliğini idrak ederek, ölümü ve ölüm sonrası hayatı ciddiye alarak huşu ve haşyetle Rabbine teveccüh edip kulluk ederler.

Kısa, dünyanın kısalığına, uzun ise ahiretin daimiliğine; aydınlığı ilme, karanlığı cehalete teşbih edebiliriz. Evet, tüm kevnî ve kavlî ayetler ölüme ve öldükten sonra dirilmeye O'nun huzurunda toplanılacağına delalet ederler. Gece, uyku, uyanış, rüya ve ölüm! Her şey bu olaya tanıklık etmektedir. Allah, insanların bu gerçeğe inanmaları için anlayacakları dilden çeşitli misaller verir.

Fakat küfürde inatlaşıp algılama melekelerini köreltenler bu gerçeği göremezler. [9]

---

[9] Bk. 28/71, 72

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنُّوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ﴿٧﴾ أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨﴾

*10:7-8 (Öldükten sonra dirilip) **bize kavuşacağını ummayan, (ahirete inanmayarak sadece) dünya hayatına razı olan ve onunla sükûna (ve istirahate) dalan kimselerle (varlığımıza, birliğimize ve kemal-i kudretimize delalet eden) bunca ayetlerimizden gafil olanlar (yok mu) işte onların, irtikab etmekte oldukları (şirk ve masiyetler) yüzünden varacakları yer ateştir.***

Yüce Allah insanları ruhlar âleminden nasıl yeryüzüne getirmiş ise, geldikleri ruhlar âlemine geri döndürecektir. Ölüm ile her insan hesap vermek için Rabbinin huzurunda toplanacaklardır. Bu buluşma kimileri için ebedî saadetin başlangıcı olacakken kimileri içinde pişmanlığın, azabın başlangıcı olacaktır.

Rabbimiz pek çok olay ve ayette dünya hayatının geçici olduğunu ve dolayısıyla ahiretin ciddiye alınmasını, dünyanın ahireti kazanmaya bir vesile olduğunu ve orayı kazandıracak ameller üzerinde hassasiyetle durmamız gerektiğini ısrarla vurgulamaktadır.

Bir mümin için İslam hem dünyayı, hem de ahireti mamur edecek ögeleri içermektedir.

Bu yüce din, dünyanın imtihan olduğunu, kulun her işte Rabbin rızasını bilip yerine getirmesi halinde kurtuluşa ereceklerini müjdelemektedir.

Ebediyete nispeten bir saat hükmünde olan dünya yaşamını, arzu ve emellerini, ebedî hayatını kazandıracak amellerin önüne geçirenler hüsranda kalacaklardır. [10] "...Dünya menfaati geçicidir. Allah'a haşyet duyanlar için ahiret daha hayırlıdır..." (4/77)

İman edenler, dünyada yararlı, anlamlı, nitelikli bir hayat sürdürerek ebedî âlemini de mutlu eder. Geçici arzu ve emelleri uğruna ahireti kazandıracak işleri erteleyerek ikinci plana atmazlar; bilakis her işlerinde Rabbim ne der düşüncesiyle hareket ederler. Ve verilen nimetleri Allah'ın rızasını kazandıracak şekilde değerlendirirler. Bir insan Allah'a ve vahyi verilere inanmış olsa, fakat ahiret inancını ve oradaki hesabı unutsa veya ikinci plana atsa, ister istemez gaflete düşer ve dünya hayatının cazibesine kapılır da Allah muhafaza Karun veya Salebe gibi olur. [11]

❀ ❀ ❀

[10] Bk. 57/20

[11] Bk.28/61, 76, 77, 68/17, 32

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٩﴾

10:9 (Fakat) iman edip de güzel amel (ve hareket) lerde bulunanlar (a gelince:) Onların Rabbi, imanları sebebiyle, kendilerini altlarından ırmaklar akan o nimet dolu cennetlerdeki (saadetlere) erdirir.

Enfüste, afakta, nefislerinde ki fıtri temayülle Rabbine rucu edenlere inen her bir ayet onların imanlarına iman katar. Bu şuur ve şevkle hayatlarını vahyin kontrolünde idame ettirmek için Rableri ile kendileri arasında ki kopmaz ipe sımsıkı sarılarak dengeli bir hayat geçirerek bu müjdeye mazhar olmaya gayret ederler. Muttakiliklerinden gelen bir şevkle hayra koşarlar. Daima Rablerinin rızasındaki hikmeti ararlar. Hiçbir fani, gayrimeşru zevk ve arzular onları oyalamaz. Ebedî olan saadeti kazanmasına engel olmaz. [12]

Bilinsin ki dünya hayatına dair sahip olunan her şey ölüme kadardır. Sahip olduklarıyla Allah'ın rızasını aramayanlara yazıklar olsun.

❀ ❀ ❀

[12] Bk.3/133-135

دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ

أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

10:10 Bunların oradaki duaları "Ya Allah, seni tespih ve tenzih ederiz" (sözüdür) Orada (araların da) ki tahiyyetleri (sağlık temennileri, iltifatları) selamdır. Dualarının sonu da "Elhamdulillahi Rabbil âlemin- Hamd olsun kâinatın Rabbi olan Allah'a" (demektir).

Allah'a kavuşmayı uman bahtiyar müminlerin ebediyetteki mutlu ifadeleridir bu sözler. Bu duyguyu yer yer şu dünyada da yaşarız; yokluk sıkıntı, çile demleri geçip genişe çıkınca nasıl rahatlar ve şükredersek veya bir sınavdan başarıyla çıktığımızda nasıl sevinirsek aynen öyle, hatta ebediyetteki tadacağımız haz ve mutluluk daha ziyade tarif edilemeyecek kadar bir rahatlık ve huzur verir. Çünkü her şey geride kaldı ve hiçbir şekilde sınav yok, istenilen her şeye sınırsız ulaşılmıştır.

Elbette cennet hayatı, kendisine kul olma gibi yüce bir seviyeye eriştiren Rabbi hamd ve tespih ederek kazanılır.

"Ey inananlar! Allah'ı çok zikredin Onu sabah akşam tespih edin. O azizdir, hâkimdir". (33/41, 42)

Tespih Allah'ı noksan sıfatlardan beri kılıp, üstün vasıflarıyla yüceltmekse, o zaten yücedir. Kâinatta hiçbir varlık Onu tespih etmezse O'nun yüceliğine bir halel gelmez. O hâlde bura-

dan şu dersi çıkarabiliriz. İman edenler Allah'a yaraşır bir biçimde kulluk edip İslam emanetini koruyarak kullukta yüce makamlara erişmeye çalışmalıdır. Müminler vahyin kontrolünde kişiliklerini, ahlaki seviyelerini, istek ve arzularını ilahî iradeye göre terbiye ederek ancak gerçek manada Allah'a hamd etmiş olurlar. Yoksa ne dediğini bilmeyen, zikriyle ameli bir olmayanlar Allah'ı hakkıyla ne hamd ne de tespih edebilirler.

Allah'ın müminlerini yüceltecek yüce emaneti İslam, tahrif edilirken, daveti engellenirken en ufak bir gayretle mücadele etmediği hâlde oturduğu yerden davasızca esmaları tekrar etmeleri kendilerini yüceltmez. Emaneti korumadan, sorumlulukları bilmeden kişiler, zikrin ve hamdin yararına erişemezler. Hamd ve zikir bir bilinç ve dava işidir.

Bilinçli zikir ve hamd, sahibini Allah'a yakin bir ittikaya kavuşturur. Onlar bu ittikalarıyla dünyada temiz, onurlu, erdemli, bir hayatın huzur ve hazzını yaşarken, sonsuz ebedî saadeti de garanti ederler. Kur'an mümin için garanti belgesidir. Salih amellerle ona mührünü vuranlar asla mahzun olmayacaktır. [13]

İmanda şehadete ermiş bu bahtiyarlar dünyada birbirlerinin velisi olarak karşılaştıklarında en güzel temenni ve duaları selamdır.

Selam, teslim olma, kurtulma, selamete erme, barış, güvenlik, esenlik, hayır ve iyilik içinde olmayı temenni etmektir. Allah hakkında kullanıldığında ise kusurdan, eksiklikten beri

[13] Bk. 2/112, 46/13

olduğu gibi, kullarına da barış, güven ve mutmainlik veren, ihsanda bulunandır.

"Allah, rızasına uyanları selam yollarına ulaştırır. Ve onları iradesiyle karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Dosdoğru bir yola iletir": (5/16)

Bu kadar rahmete bu kadar ihsana karşı nasıl hamd edilmez. O ki İslam nimetiyle kulunu övülecek makamlara ulaştırandır. Hamd, idrakli bir imanın tezahürüdür. Allah'ın mutlak büyüklüğünü ne kadar fazla hissedersek kendi değerimizi de o derece yükseltmiş oluruz. Çünkü biz büyük Allah'ın eseriyiz. Bizi şerefli kılan Allah'a hamd olsun. "...Önünde de, sonunda da hamd O'nundur..." (28/70). Ahirette de karşılaştıkları ihsan ve ikram karşısında derin bir hamd ile Rablerine şükrederler. Allah onlardan, onlarda Allah'tan razı olmuşlardır.[14]

❀ ❀ ❀

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُم بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ
أَجَلُهُمْ فَنَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾

10:11 Eğer Allah, insanlara hayrı çarçabuk istedikleri gibi şerri de alelacele verseydi elbette onlara ecelleri hükme-

[14] Bk. 98/8

dilir (hepsi helak olup gider) di. İşte biz, bize kavuşmayı ummayanları böyle azgınlıkları içinde serseri dolaşmalarına meydan veriyoruz.

Burada Allah'ın geniş rahmetini görmekteyiz. Eğer Allah insanın yaptıklarına hemen ceza verseydi hiç doğru suratlı kimse olmazdı. Allah insanların azgınlık ve isyanlarına rağmen, günahlarından tövbe etmek için, defalarca uyarıcı ikazlar yapmaktadır. Onlara hayat süreleri doluncaya kadar mühlet vermektedir. Ama sanmasınlar ki Allah onların yaptıklarından habersizdir. Bunlar sağduyularını kullanıp iman etmedikleri müddetçe günah sarhoşluğu içerisinde serseri serseri helaklerine doğru adım adım yaklaşmaktadırlar. "...onlar farkında değilken, o ansızın kendilerine geliverecektir." (29/53)

İnsan çok acelecidir. Kendisine olacak hayra çarçabuk ulaşmayı istediği gibi birine karşı öfkelendiği, kızdığı zaman ister ki bu kişi hemen belasını bulsun. Kendisine de bir bela isabet etse hemen yok olmayı ister. Sanki ölümden sonrası için hazırmış da rahat edecekmiş gibi. Oysa sıkıntı ve musibetlere sabredilirse bunlar ecir olarak geri döner insana.

وَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا
كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ ضُرٍّ مَّسَّهُ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ
لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

10:12 İnsana sıkıntı dokunduğu zaman yanı üstü yahut otururken veya ayakta iken** (her halinde, o sıkıntının gitmesi için) **bize dua eder. Fakat biz onun sıkıntısını açıp giderdik mi, sanki kendisine dokunan bir sıkıntıya bizi çağırmamış gibi** (yine eski yoluna döner) **gider. İşte haddi aşanların yapar oldukları ameller böyle süslenmiş** (kendilerine hoş gösterilmiş) **tir.

Bu ayet, fıtratta var olan inancın bir tezahürünü ifade etmektedir. Hiçbir insan inanmadan ve gaip bir güce sığınmadan yaşayamaz. Allah'ı hakkıyla idrak etmeyip de mücerret putlara tapıp onlara sığınanlar sıkıntı ve belaların dayanılmazına uğradıkları zaman tek olan Allah'a yalvarırlar. "De ki: Ne dersiniz; size Allah'ın azabı gelse veya o kıyamet gelip çatıverse, Allah'tan başkasına mı yalvarırsınız? Doğru sözlü iseniz (söyleyin bakayım. Bilakis yalnız Allah'a yalvarırsınız. O da (kaldırılması için) kendisine yalvardığınız belayı dilerse kaldırır ve siz ortak koştuğunuz şeyleri unutursunuz." (6/40, 41) işte her şeyin içyüzünü bilen Allah, fasıkların durumunu açıklayarak insanların çirkin olan böylesi davranıştan sakınmalarını tembihliyor.

Allah'ın zikrinden gafil olanlar, Allah'ı gereği gibi takdir edemeyenler, işi bitene kadar yüze gülen, minnet duyan çifte standartlı kimseler işleri yolundayken, sıhhat ve imkânları elverdikçe nimetleri hep hevası doğrultusunda kullanır da verilen bu nimetin geçici olduğunu ve kimden geldiğini aklına bile getirmez. Çevresinde nice güçlü insanların bir kaza sonucu sakat kaldığını ve sağlığını yitirdiğini gördüğü hâlde" vah vah geçmiş olsun" der de düşünmez ki sıhhatim, gençliğim yerindeyken Allah'ın verdiği imkânları O'na şükretmek için, O'nun rızası doğrultusunda kullanayım demez. Bir gün kendisinin güçsüz kalacağını hatırlamak istemez. Çünkü kendisini mustağni gören bu kimseler yaptıklarını hep güzel görürler. Bu nedenle öğüt verenlerden, uyaranlardan hoşnut olmaz. Uyarıcıların etkisinde kaldığında veya açık açık reddedemediği hususlarda ilerde yapacağını, kalbinin temiz olduğunu iddia ederek mustağni duruşunu muhafaza eder. Fakat yine de imanı vardır (!) zayıf da olsa inançlıdır (!). Derin bir gaflet içerisinde ömrünü tüketir.

Bu tipler kendilerine bir sıkıntı dokundu mu, o inandığı kuvvete yaratıcıya dua etmeyi hatırlar. Öyle hatırlar ki, kaçtığı gerçeğe, öğrenmekten korktuğu hakka iltica etme isteği duyar ve başlar gönülden duaya. Uykuları bile yarı uyku yarı uyanık dualarla doludur. "Allah'ım beni bu sıkıntıdan kurtar, sana yöneleceğim, örtüneceğim, namaz kılacağım" gibi söylemlerin içine girer. Allah'a böyle şartlı yönelmeyi ancak musibet anlarında düşünenler, musibet geçince yine eski yaşamlarını hiçbir şey olmamış gibi sürdürürler. Sanki o uyku ile uyanıklık arasında dua eden kendisi değilmiş gibi. Rabb bu nankörler için: "İnsana bir nimet verdiğimiz zaman (bizden) yüz çevirir ve yan çizer.

Fakat ona bir şer dokunduğu zamanda yalvarıp durur." (41/51) der.

Burada Hasan Basri'nin şu veciz sözünü hatırlayalım: "Allah kimin rızkını genişletir de kişi, kendisinin imtihan edildiğini görmezse; onun sıhhatli bir görüşü yoktur. Allah kimin de rızkını daraltırsa o kişi kendisine yardım edildiğini görmezse; onun da sıhhatli bir görüşü yoktur".

Evet, insan, sıkıntıların arınma, ıslah olma ve bilenme boyutunu düşünerek teselli bulup mutlu olur. Çünkü asıl mutluluk sıkıntının giderilmesi değildir. Asıl huzur Allah'a yakın olabilmenin, O'na sığınabilmenin huzurudur. Sıkıntıyı da, sıkıntının giderilmesini de Allah dilemiştir. Dilemiştir ki, tefekkür edilsin, ibret alınsın- şükredilsin. O'na yakınlık terk edilmesin. İnsan gafleti bırakıp kendine gelsin. İşi düştüğünde Allah'a yalvarıp da işi bittiğinde O'ndan yüz çevirmesin.

Evet, düşünelim hangimiz iç âlemimizde hüzün ve mutluluk duygularını yaşamadık? Eğer hayatımızda bu örnekleri tespit edersek buradaki bedbahtlardan olmamak için kendimizi tefekküre zorlayarak hayatımızın her safhasında Allah'a iltica ederek silm içerisinde yaşayabiliriz. Bu tefekkürden yoksun yetişen insanların yaşantısını Allah Teala müsrifler olarak belirtiyor. Evet, hayatlarını Allah'ın ilkelerine göre değil de kendi arzularına göre geçirenler hayat sermayesini gereksiz tüketen müsriflerdir. Müsrif olanlar kimlerdir ve neyi israf ederler?

Elmalılı Hamdi YAZIR tefsirinde şu hususları belirtiyor: "Evet bu müsrifler ki hakkı hak yolu tanımak için gayret göstermeyen, güzel (salih) amel işlemek için kendilerine verilen akıl

ve sahip oldukları nimetleri doğruda kullanmayarak hayatı israf edenler.

Akıl, fikir ve verilen yaşam süresini hak için değil de heva-hevesleri doğrultusunda kullanıp Allah'ın ayetlerinden habersiz tükenip ziyan olanlar.

Cennet nimetlerini, ahiret hayatını gelip geçici dünya nimetlerine tercih ederek ömürlerini boşa geçirip israf eden ve dolayısıyla günah işleyerek nefsine zulüm edenler.

Kısacası Allah'ın verdiklerini Allah'ın rızası doğrultusunda kullanmadıkları için israf eden âcizler, sonuçta bu imtihanı idrak edemez, edemediği için de kaybettiği değerlerin farkında olamaz. Çünkü onlar yaptıklarını güzel görürler".

Bir yar kenarında imiş gibi iman edenler hep böyledir. Sadece musibet anında Allah'ı anıp refah anında unuturlar.

❀ ❀ ❀

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِن قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا۟ وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم
بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا۟ لِيُؤْمِنُوا۟ كَذَٰلِكَ نَجْزِى الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾

10:13 Andolsun ki (Ey Mekkeliler) sizden evvelki devirler (de geçmiş ümmetler) i- peygamberleri kendilerine apaçık deliller (ve mucizeler) getirdikleri hâlde (onları yalana çıkarmak,

hakka karşı daima kuvvet istimal etmek suretiyle) ***zulmettikleri, imana gelmeyecekleri (sabit olduğu) için- helak etmişizdir. İşte günahkârlar güruhunu biz böyle cezalandırırız.***

Bu 11. ayete bir cevap niteliğindedir. Rivayetlere göre Nadir Bin Haris gibi bir takım müşrikler Resulullah'ın peygamberliğini inkâr etmişler ve "eğer Muhammed'in peygamberliği doğru ise hemen üzerimize taş yağdır veya bize acıklı bir azap getir" demişlerdi. Oysa Allah kullarını rahmetinden dolayı hemen cezalandırmaz. Onları peygamberlerini yalanlayan geçmiş kavimlerin başına gelenleri haber vererek uyarır ve ikazlarından öğüt almayıp ziyanda inatlaşırlarsa mutlak O, geçmiş kavimler gibi helak edileceklerini ihtar eder.

❀ ❀ ❀

ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِن بَعْدِهِم لِنَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

10:14 (Onlardan) sonra, ***arkalarından sizi yeryüzünde halifeler yaptık, bakalım nasıl hareket edeceksiniz diye.***

Allah insanları yeryüzünü imar edebilecek kabiliyette yaratmıştır. Bu sorumluluğun farkında olanlar iradelerini güzel

işler yaparak en yararlı, en anlamlı, en güvenli ve en rahat edebilecek şekilde yaşam sürdürebilmek için yeryüzünü imar ederler.

Fakat insanlar fıtratlarındaki halifelik sorumluluğunu hevalarıyla örtünce yeryüzünde fitne fesat çıkarırlar.

İlahî muradı göz ardı eden, imtihanı anlamak istemeyenler ile ölüm ile hayat arasındaki imtihanı kavrayanların dünyası ve ahireti birbirinden farklıdır. Zulüm ile adalet, iyilik ile kötülük, hayır ile şer, cennet ile cehennem gibi.

Bu ayeti yeryüzünde tevhit ve şirk milleti arasında cereyan eden bir yaşam tarzı olarak da düşünebiliriz. Tevhit inancına sadık kalan ve adalete riayet edenler imtihanı kazanmış, kendilerine tahsis edilen yurdun, oradaki hayatın ve nimetlerin hakkını vermiş olduklarından saadete erecekler; buna karşılık şirke ve zulme sapanlar ise kısmen dünyada, eksiksiz olarak ta ahirette bunun cezasını çekeceklerdir. [15]

❀ ❀ ❀

[15] Bk. 2/30

وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لاَ يَرْجُونَ لِقَاءنَا ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَـذَا أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِن تِلْقَاء نَفْسِي إِنْ أَتَّبِعُ إِلاَّ مَا يُوحَى إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

10:15 Ayetlerimiz onlara, apaçık deliller (i muhtevi) olarak, okunduğu zaman (öldükten sonra) bize kavuşmayı ummayan onlar (o müşrikler):"Ya (bize) bundan başka bir Kur'an getir yahut onu değiştir dedi (ler). De ki:"Onu kendiliğimden değiştirmem benim için olmayacak şeydir. Ben, bana vahiy olunagelenden başkasına tabi olmam. Eğer Rabbime isyan edersem şüphesiz büyük günün azabından korkarım".

Müşrik ekâbirlerde, üstün olma ve öne geçme tutkusu ile karşıdaki ilim ve irfan sahibi kimseleri dinleyip, anlamadan bir karşı çıkış hastalığı vardır. Bunlar kendi görüşlerine ters düşmeyeni doğrulayan, fikri sabit, çıkarcı kimselerdir. Eğer Peygamber onların isteklerine göre hareket etseydi yalancı duruma düşecekti, ayrıca Allah'tan geldiği iddia edilen bir Kur'an'a iman etmeyenler, Peygamber tarafından yenilenen veya değiştirilen bir kitaba hiç inanmayacaklardı. Ayet Resulün böyle bir şeye teşebbüs etmesinin asla mümkün olmadığını, Kur'an'ın lafız ve muhtevasının Allah tarafından olduğunu beyan etmekte-

dir. "O, arzusuna göre konuşmaz. O (bildirdikleri) vahyedilenden başkası değildir." (53/ 3, 4) Bu hususta Rabbinin ihtarı: " Eğer seni sebatkâr kılmasaydık, gerçekten, neredeyse onlara birazcık meyledecektin." "O zaman, hiç şüphesiz sana hayatın ve ölümün sıkıntılarını kat kat tattırırdık. Sonra bize karşı kendin için bir yardımcı da bulamazdın." (17/ 74, 75) yine "Eğer (Peygamber) bize atfen bazı sözler uydurmuş olsaydı, elbette onu kıskıvrak yakalardık. Sonra onun can damarını koparırdık (onu yaşatmazdık) " (69/44-46)

Allah adına konuşmak çok büyük bir ciddiyet ister. Kaynağa dayanmadan Allah adına konuşmak bu ayetlerde de belirtildiği gibi büyük bir gazabı üzere çekmektir. Allah'a ahiret gününe ve huzura çıkıp hesap vereceğine inanan insan nasıl olur da böyle bir zulüm işlemeye cesaret eder. Ne iyi niyet ve ne de herhangi bir sebeple böyle bir şeye asla tevessül edilemez. Böyle bir şeye tevessül edenler olmaz mı? Böyle bir talepte bulunanlar olmaz mı? Olur, elbette. Kur'an'ın cahili olanlar ve imanın temel esprisini kavramayan müşrik zihniyetler daha çok kendi anlayış ve basit mantıklarına göre dinî telkinlerde bulunurlar. Dünün de bugünün de putperestleri hep aynı tavırları sergilemişlerdir.

Kur'an'ın hükümlerini çağ dışı görüp kendileri kanun yapanlar veya Allah'ın ayetlerini tevil ederek çıkarlarını yürütenler; duygu, düşünce ve değerlerine karşı en ufak bir farklı görüş ve düşünce çıkınca mantıklarıyla onları susturmak için, iftira ve zulmün her çeşidine başvururlar. Çünkü önde olma ve büyüklük sadece onlara mahsustur. Yıkılmaz tabularına dokunulduğu zaman şirretliklerini hemen ortaya koyarlar.

Bu din, Allah'ındır ve bu din hakkında hiçbir kimse akıl yürütemez. Hevasına göre tevil edemez. Allah, vahyi, insanların değişken arzularını karşılamak için değil, kıyamete kadar bütün insanlığın, ahlaki, hukuki, içtimai ve ebedî saadetin yolunu göstermek için vazetmiştir. İman vahye teslim olmaktır; şeksiz, şüphesiz işittik, itaat ettik demektir.

Kendilerine göre din icat edenlerin yasası hep yap boza dayalıdır. Bin akıllı baş toplansa beşerin huzuru ve güveni için yasa çıkarsalar yine de beceremezler. Tarih bunu defalarca ispatlamıştır. En çok sarıldıkları sosyalizm ve demokrasi idi. Bugün dünyayı ne hâle getirdikleri görülmektedir. Ne izmler çıktı ve battı. Hiçbiri de insana aradığı güveni ve adaleti veremedi. Ama yine de İslam'ın hakikatini gizlemek ve karalamak için ellerinden geleni yapıyorlar. Çünkü İslam, zulmün, sömürünün önüne engelleyici yasalar koymuştur; bu da onların işine gelmez. Onun için, Abant toplantıları, dinler arası diyalog, ılımlı İslam, İslamizasyon vs. gibi güya anlaşmalarla Müslümanları hedeflerinden saptırmaya çalışırlar.

Geçmişteki ve günümüzdeki müşrikler, bu istekleriyle Muhammed (as) davetinin temelini ve ileri sürdüğü delillerin binasını yıkmış olacaklar. Şimdiki müşrikler de o seçilmiş eşsiz nebiye ne çamurlar atıyorlar. "Allah'ın Kitabı'na çöl kanunu derler; Müslümanları barbar, yobaz ve terörün kaynağı ilan ederler. Bütün bunlar gizli, sinsi, acımasız planlarla tezgâhlanır. İslam'dan, Kur'an'dan haberi olmayanlar da bunlara inanır.

Allah'a hamd olsun ki, Allah kitabını koruma altına almış ve herkese gereken mesajı vermiştir. Peygamber dahi olsa Kur'-

an'ın hükümlerini değiştiremez. [16]

"Kendisi İslam'a çağrılıp dururken, Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalim kimdir? Allah (böylesine) zalimler gürühunu muvaffak etmez". (61/7)

❀ ❀ ❀

قُل لَّوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُم بِهِ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾

10:16 De ki: "Eğer Allah dileseydi (bana bu Kur'an'ı indirmezdi. Ben de) onu size okumazdım. (Allah) onu (benim lisanımla) size bildirmezdi de. Ben ondan (o Kur'an'dan) evvel (bugüne kadar) içinizde bir ömür durmuşum (yaşamışım) dur. Siz hâlâ aklınızı kullanmaz mısınız?"

Bu, Hz. Muhammed'in müşrikleri uyarmak ve onlara, elçiliğini doğrulamaları için düşündürücü bir cevabıdır.

Bu insanlar Hz. Muhammed'in aralarında geçirdiği kırk yılın bir muhasebesini yapsalar, onun hiç yalan söylemediğini, Allah adına vahiyden söz etmediğini bildiklerinden böyle karşı çıkmazlardı. Ne var ki müşriklerdeki heva düşkünlüğü ve bü-

[16] Bk.15/9

yüklenme hastalığı kendilerini kör bir sürtüşmeye ve cedelleşmeye itmiştir.

Oysa ilahî hitap ile karşılaşan her beşer, bu hitap üzerinde düşünse peygamber dahi böylesine bir eseri meydana getiremezdi.

Gerek şiir, gerekse nesir, gerekse en beliğ edebiyatçı hiçbir insanın sözünde, eserinde Kur'an-ı Kerim'deki içerik, etki ve muhteva mevcut değildir. Hangi beşer Allah'ın ilmine vakıf ki bir varlığı hakkıyla tanıyıp anlatabilsin. Bu derece kuvvetli bir tasvir, insanüstü bir kuvvete sahip olan Allah'a mahsustur. Ancak Allah'ın ayetlerinden bir şeyler anlayıp tefsir edebilmek için ciltlerle kitap yazabilirler. Ama şu kesindir ki hiçbir eser Kur'an gibi hatadan beri olamaz. Hiçbir eser Kur'an gibi herhangi bir tahrifata uğramadan ebediyete kadar inanan ve inanmayanlar tarafından bıkmadan, defalarca okunamaz. O, Allah'ın mucize bir kelamıdır.

Allah onu elçisine bildirmiş, o elçi de onu yaşayan bir örneklikle insanlara bildirmiştir. Onu yalanlayanlar aklını arzu ve emellerine takan mantıksız zalimlerdir.

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٧﴾

10:17 Öyle ya, Allah'a karşı (kendiliğinden) yalan uyduran dan yahut Onun ayetlerini yalan sayandan daha zalim kimdir? Şu muhakkak ki günahkârlar asla onmaz (lar).

Kur'an-ı Kerim sık sık Allah'a karşı yapılan zulümden bahsederek inananların böyle bir zulme düşmemeleri için Allah adına vahye dayanmadan konuşmamalarını tembihler. Allah'ın ayetlerini yalan sayan da, Allah adına yalan uyduran da aynı zulme düşmüştür. Allah'ın ayetlerini münkirler yalanlar bu bellidir ancak Allah'a karşı yalan uydurmak ise çok tehlikelidir. Bu hususun ciddiyetinden habersiz olan Müslüman'ım diyenler; iyi niyetle de olsa bir ilme dayanmadan insanları İslam'a çekmek için olmadık korkutucu veya teşvik edici sözleri Allah ve resulüne söyleterek -yani onların demediğini dedi diyerek- hakikatin tahrif olmasına sebep olurlar.

Bu dinin tahrif olmasına şu veya bu sebepten dolayı sebep olanlar İsrail Oğullarının uğradığı akıbetten yakasını kurtaramaz. İşte şeytanın sağdan yaklaştığı zalimler bunlardır. Çünkü tebliğlere yanlış istikametler vereceğinden birçok ilmî yöne eğilmemişleri de, haktan saptıracağından büyük bir zulüm olarak belirtilmiştir.[17]

---

[17] Bk. 2/79, 5/77, 6/144, 153, 16/116

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِندَ اللَّهِ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾

10:18 Onlar Allah'ı bırakıp kendilerine ne bir zarar, ne bir faide vermeyecek olan şeylere taparlar. Bir de:"Bunlar (bu putlar) Allah yanında bizim şefaatçilerimizdir" derler. De ki:"Siz, Allah'a göklerde ve yerde bilmeyeceği bir şey mi haber veriyorsunuz"? Hâşâ, O, eş tutmakta oldukları her şeyden çok uzaktır, çok yücedir.

İlahî vahiyle beslenmeyip cahiliye yönlendirmesinde düşüncesizce hareket edenler çeşitli yollarla Allah'a ibadet ettiklerini sanıyorlar. Bu tipler Allah'a ortak koşmadan edemedikleri gibi bunların, Allah'a ihlâslı bir yönelişleri de yoktur. Cehaletlerinden dolayı büyüklerini öne çıkarıp onları anmadan Allah'a yaklaşmaları onlar için olacak şey değildir. Allah'a ancak onlar aracıyla yaklaşabiliyorlar zannı ile hareket ediyorlar. Bu ise Allah'a bir eksiklik izafe etmektir. [18]

Yaratana muhtaç olanlar nasıl olur da yaratılmışların tüm ihtiyaçlarını karşılayabilirler. Mutlak manada kim faydayı sağ-

[18] Bk. 9/31, 39/3, 12/106, 6/40, 41,

layacak ve şerri def edebilecek güce sahiptir. Her şeyi yaratıp hüküm ve hikmetiyle idare eden Allah'tır. Fakat Allah'ı gereği gibi takdir edemeyenler başka güçleri Allah'a denk güçler görerek onlardan korkar, onlardan yardım ister ve onların himayesine sığınırlar.

"Kendileri yaratıldığı hâlde hiçbir şeyi yaratmayan varlıkları (Allah'a) ortak mı koşuyorlar." (7/19)

Allah kuluna kâfidir, güvenip dayanacaklar, ancak ona güvenip dayansınlar. "...veli olarak da, yardımcı olarak da Allah yeter." (4/45)

❀ ❀ ❀

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن
رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

10:19 İnsanlar tek bir ümmetten başka (bir şey) değildi. Sonra ihtilafa düştüler. Eğer Rabbinden bir söz (ezeli bir takdir) geçmiş olmasaydı hakkında ihtilaf edegeldikleri şeylere dair aralarında (şimdiye kadar) muhakkak hüküm verilmiş, bitmişti bile.

Bu ayetten anlıyoruz ki insanlar tek bir fıtrat üzere yaratılmışlardır. [19]

[19] Bk. 4/1

Hz. Âdem ve eşi Hz. Havva tek bir ümmet idi. Sonra Habil ile Kabil olayı bu tekliği bozmuştur. Allah'ın insanlara verdiği akıl, onu şaşırtan başka faktörler devreye girmediği takdirde Allah'ın varlık ve birliği inancı üzere yaratılmıştır. Ancak aklın doğru işletilmesini engelleyen iç ve dış faktörler devreye girmiş ve insanlar tevhit inancı konusunda farklılaşmışlardır.

Allah Hz. Âdem'e doğru yolu göstermiş. Bundan sonra da yer yer hak yoldan sapan insanlığa hak yolu gösteren peygamberler göndermiştir. Onlar da insanları yeniden fıtratlarındaki doğruya davet etmişlerdir. Yani Allah'ın hidayeti üzerine kurulan tek ümmet haline döndürmek için çabaladılar. [20]

Ne var ki, akıllarını hevalarıyla örtenler bu davete tepki gösterip, düşmanca tavırlar sergilerler. Elbette insan aklını hevasıyla örterse, fıtratını bozar ve sapıtır. İnsanda takvaya da fücura da müsait bir yapı vardır. Vahye kulak verip aklıselimle mesut olanları da vardır, bedbaht olanları da. Allah tüm insanlığa "Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin... Fakat kendilerini çağırdığın bu nizam, Allah'a ortak koşanlara ağır geldi..." (42/13) Bu nedenle dinden yüz çevirdiler ve kendiliklerinden farklı itikatlara, farklı mezheplere yöneldiler. Her mezhebin takipçileri yalnızca kendilerinin hakikat olduğunu savunur oldular. Aklıselimden uzaklaşıp kaynağı çoğaltarak farklı itikatlara kapılanlar dinde tefrikaya düştüklerinden azabı hak ederler. Ancak rabbinden bir söz ezelî bir takdir olmasaydı hemen cezalandırılırlardı. Allah her şeyi bir hikmetle takdir eder.

---

[20] Bk.2/213

Allah'ın uyarı ve ikazlarına rağmen uyanmayan mücrimlerin felah bulmasına imkân var mıdır? [21]

❀ ❀ ❀

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ ﴿٢٠﴾

10:20 (Müşrikler) "Ona (peygambere) Rabbinden (Kur'an'dan başka) bir (azap) mucize (si) indirilse ya" derler. De ki "gayb ancak Allah'ındır. Bekleyin. Hakikat, ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim".

Arzu ve emellerini ilah edinen, ön yargıya ve çıkarcı zihniyete sahip, dünya hayatı kendini çepeçevre kuşatmış, dinleyip anlamadan itiraz eden, hakka karşı inatçı ve düşmanca tavırları olan kişileri Kur'an çeşitli şekillerde anlatmaktadır. Çünkü Kur'an bu hevalarını ilah edinmişlerin hevadan kaynaklanan bütün değerlerini çürütüyor. Ve Kur'an'daki düsturlara uymalarını istiyor. Bu da onların işine gelmediği için tabii ki karşı koyup, düşmanca cephe geliştireceklerdir.

Bu azgınlar rahmetten, mühletten anlamazlar, azap isterler. Hâlbuki her şey Allah'ın nezdindedir. Dilerse azabını indirip asi

[21] Bk.6/159, 34/5

kavimleri helak eder, dilerse tehir eder. Bunlar gaybi hususlardır. Hz. Muhammed (as) gaipten bir şey bilmeyeceğini "Hakikat ben de sizinle bekleyenlerdenim" diyerek en veciz bir biçimde anlatıyor.[22]

❁ ❁ ❁

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِّن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُم مَّكْرٌ فِى
آيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ﴿٢١﴾

10:21 İnsanlara, kendilerine dokunan (kıtlık ve hastalık gibi) sıkıntı (lar) dan sonra, bir rahmet (bir bolluk, bir sıhhat zevkin) tattırdığımız zaman bakarsın ki ayetlerimiz hakkında onların yine kötü bir fikri vardır. De ki; "Allah'ın (o kötü fikirlerine karşı olan) mukabelesi, ikabı daha çabuktur. Elçilerimiz sizin beslemekte olduğunuz o kötü fikirleri şüphesiz yazıyorlar.

Buna benzer haberler 11 ve 12. ayetlerde de geçmişti. Başlarına gelenleri Allah'tan değil de başka güçlerden bilenler hiçbir musibetten ders almadıkları için imana eremezler.

Cahil ve münkirlerin zihniyeti hep pazarlığa dayalıdır. Sıkıntılı anlarında Allah'a yönelirlerken rahat ve refah anlarında

[22] Bk.6/50, 109,

Allah'tan yüz çevirmekle kalmayıp ayetler hakkında da saptırıcı sözler söylerler. Ayetlerin mana ve maksadını tevil ederek değiştiriyorlar. Nimetin, rahmetin nereden geldiğini bilmeyenler, gazabın yavaş yavaş kendilerini kuşattığını da fark etmezler. Bir anda karşılaştıkları kazalarla ağızlarının tadı bozulur, tahammül edemeyecekleri kadar acı ve ıstıraplara maruz kalırlar.[23]

Ey insanlar! Deprem, sel, kasırga vs. afetlerden ders alın. Bunların şu veya bu sebepten olduğunu ileri sürmeyin. İlahi gücü düşünün. Allah'ın bunları yapmaya nasıl gücü yetiyorsa haber verilen kıyamet hadisesi ile de münkirler çok daha dehşetli ve ıstırap verici bir helak ile karşılaşacaklardır.

Bu dünyada saflar ayrılmadığı, kötüler iyilerden çok olduğu için gelen belalar iyi, kötü herkese isabet ediyor.[24] Kur'an ve tarih birçok kavimlerin helakini kaydetmiştir.[25]

Dünyevi musibetler inananlar için rahmete açılan kapı iken, münkirlere bitmez azabın başlangıcı olacaktır. İnsan hangi güce sahip olursa olsun egemenlik alanında Allah'la asla mücadele edemez. O'nun hükmünü, iradesini geçersiz kılacak hiçbir güç yoktur.

"...Allah buyruğunu kesinlikle gerçekleştirir. Allah, her şey için bir ölçü koymuştur." (65/3)

Musibet ve refah soruları anlaşılmayıp sapıklığa devam edilirse ilahî bir ceza ile kalpler mühürlenir ve insanlar günahları

---

[23] Bk. 6/43, 44

[24] Bk. 7/165, 8/25, 48/25

[25] Bk. 29/40, 39/25

kanıksar ve hayatın böyle olması gerektiğini sanırlar. Maddi âlemin dayattığı bunalımların, afetlerin, belaların kaçınılmaz olduğunu düşünürler. Onlara göre insanın yapacağı tek şey, ilim alanında ilerleyerek çareler arayıp bunalımlarla mücadele etmektir. Stres ve depresyonlara şifa için psikologlar, tıbbi gelişmeler, depreme, sele dayanıklı yapılar vb. doğa olaylarını önleyecek araçlar geliştirirler. Bunlar sayesinde kâinatın dinamizmini yeneceklerini, onu boyunduruk altına alacaklarını, kâinatın arzularına boyun eğeceğini sanıyorlar. Oysa kendileri onun hükmü altında bulunan bir parça, zayıf ve âciz bir varlıktır. Nice fen ve teknoloji alanında ileri devletler Allah'ın hükmüne karşı koyamayıp yıkılmışlardır.

❀ ❀ ❀

هُوَ الَّذِى يُسَيِّرُكُمْ فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّى إِذَا كُنتُمْ فِى الْفُلْكِ وَجَرَيْنَ بِهِم بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِن كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أَنجَيْتَنَا مِنْ هَـٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٢٢﴾

10:22 O, sizi karada ve deniz de gezdiren, (sebeplerini izhar eden) dir. Hatta siz gemilerde bulunduğunuz, onlar bun-

ları güzel bir hava ile akar gibi götürdükleri, (yolcular da) bununla sevindikleri zaman ona şiddetli bir fırtına gelip çatar. (Denizin) her yerinden kendilerine dalgalar hücum eder. Sanırlar ki onlar çepeçevre kuşatılmışlardır. (Halâsa bir zerre imkân yoktur. İşte bu sırada) onlar Allah'ın dininde halis ve samimi kimseler olarak O'na dua ederler:"And olsun, (derler) eğer bizi bundan kurtarırsan şeksiz, şüphesiz şükredenlerden olacağız".

Bu ayet, münkirlerin veya bir yar kenarında imiş gibi iman eden cahillerin durumlarını ortaya koyuyor.

Allah, insanlara enfüste ve afakta ayetlerini göstermesine rağmen davetten yüz çevirirler. Fakat burada da işaret edildiği gibi her taraftan fırtına onları kuşatınca ve bütün ümit kapıları kapanınca, ani dehşet karşısında vicdanlarının bir köşesine sıkıştırdıkları iman, açığa çıkar da fıtratları yaratıcıya dönerek, dua edip O'nun yardımını isterler. Eğer bu musibetten kutrulurlarsa mutlaka şükredenlerden olacaklarına dair de söz verirler fakat sıkıntılardan kurtulunca yine eski hâllerine dönerler. Firavun zihniyetine sahip olanlar hep böyle yaparlar. [26]

❀ ❀ ❀

[26] Bk. 7/130-136

فَلَمَّا أَنجَاهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَىٰ أَنفُسِكُم مَّتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

10:23 Fakat (Allah) onları selamete erdirince bakarsın ki yeryüzünde yine haksız yere taşkınlıklarda bulunuyorlar! Ey insanlar, sizin taşkınlığınız ancak kendinize karşıdır (kendi aleyhinizedir. Bu da) dünya hayatının (o fânî) menfaati gibi (süreksizdir) nihayet dönüşünüz ancak bizedir. O vakit neler yapıyor olduğunuzu size biz haber vereceğiz.

Bu ayet de 12, 21, 22. ayetlerde belirtilen durumun devamıdır. Düşünmeyen ibret almayan hevalarının tutsağı olanların tavırları budur. Onların bu taşkınlıkları kendi aleyhlerine olmakla beraber topluma da sirayet ederse onların azgınlıklarına rıza gösterenler de akıbeti nefislerinde bulacaklardır. Şöyle ki bedbaht olmayan kimse kalmaz. Hiçbir hürriyet, emniyet ve fazilet tasavvur olunmaz ki zarar görmemiş olsun.

İnsanlar ya Allah'ın dinine sarılarak cihat ederler, ya da zalimlerin zulmüne maruz kalırlar.

Ey insanlar zulme düşer, zulme seyirci kalırsanız biliniz ki dönüşünüz Allah'adır. O gün haberleriniz size okunacak, karneleriniz elinize verilecektir. Ey iman edenler notlarınızı, sos-

yal, siyasal, ekonomi ve ahlak derslerinizden iyi alırsanız yüzünüz gülecektir.

❀ ❀ ❀

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾

10:24 Dünya yaşayışının hâli gökten indirdiğimiz bir su gibidir ki onunla yeryüzünün - gerek insanların, gerek davarların yiyeceği - nebatları (ağ gibi birbirine örülüp) karışmıştır. Tam yer, ziynet ve ihtişamını takınıp süslendiği, sahipleri de ona (biçmeye, yemişlerini, mahsullerini toplamaya) herhâlde kadir olduklarını sandıkları bir sırada geceleyin veya gündüzün ona emrimiz (don gibi, kasırga gibi, sel gibi bir afetimiz) gelivermiştir ki sanki dün de yerinde yokmuş gibi onu ta kökünden koparılıp biçilmiş bir hâle getirmişizdir. İşte biz iyi düşünen bir kavim için ayetleri böyle açıklarız.

Bu ikazın yirmi üçüncü ayetten sonra gelmesi çok düşündürücüdür. İnsanlar geçici dünya metaına sahip olabilirler. Bu onlara Allah'ı ahireti unutturursa sonu hüsrandır. Neye sahip olursa olsun insanoğlu her şeyini dünyada bırakıp gidiyor. Çıplak geldiği dünyaya eğer ahirete hazırlığı yoksa yine çıplak-eli boş- dönüyor. Artık onu orada dünyadaki gibi karşılayıp ağırlayacak bir ailesi de yok. Tıpkı hasadından emin olunan olgun ürünün aniden bir felakete düçar olması gibi. [27]

Bu misalden ibret alan ve ayetleri düşünen insanlar için Allah böyle misaller veriyor. [28]

❀ ❀ ❀

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢٥﴾

10:25 Allah selam evine (cennete) çağırır ve O, (Allah, dilediğini dileyenlerden) kimi dilerse onu doğru yola iletir.

Allah kullarının nefislerine, enfüste, afakta ve görevlendirdiği elçileriyle sıratı müstakimde yürüyecekleri yolu göstererek selam yurduna çağırır.[29]

---

[27] Bk. 6/43, 44, 68/17-33
[28] Bk.10/7
[29] Bk.5/16

Bu selam, dünyayı anlamlı bir yaşam yurdu kılan İslam nizamdır. İstikamet üzere selametle, emin bir yürüyüşle saadet diyarına götürür. Müslümanlar, zulmetmeyen ve kendisine de zulmettirmeyen; hakka hukuka riayet edendir. Bir başkasının bir başkasına zulmetmesine, haksızlık yapılmasına da göz yummayandır.

Sonuçta insanlar tercihlerine göre bu iki sonuçtan birine doğru yürümektedir. Kul aklını hevasına takıp heveslerinin arkasında sürüklenirse cehenneme, basiretli olup istikamet üzere yürürse cennete gider.

❀ ❀ ❀

لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ ۖ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٦﴾

10:26 İyi iş, güzel amel yapanlara (ihsan mertebesine erenlere) daha güzel iyilik, bir de ziyade vardır. Onların yüzlerine ne bir toz (karalık) bulaşır, ne de (yüzlerini) bir horluk kaplar. Onlar cennetin yaranıdırlar ki, kendileri onun için ebedî kalıcıdırlar.

Mümin, ilmi çerçeve dâhilinde ihlâs ile Allah'ı görüyormuşçasına işlerini hiçbir fedakârlıktan kaçınmadan gücünce ye-

rinde ve zamanında gereği gibi yaparsa bire on mislinden yedi yüze katlanacak kadar mükâfatlara nail olacaktır.

Bu dünyada da böyledir. Mutluluğun ve hüznün izleri hep yüzlerden okunur.

İnsan çoğu kez dünyadaki hüznü ve elemi defedemez. Ama isterse ahiretteki neşeyi saadeti elde edebilir. Allah, bu müjdelerle müminleri hayra nail kılacak işleri yapmaya teşvik eder. "O hâlde gücünüz yettiğince Allah'a ittika edin. Dinleyin, itaat edin, kendi iyiliğinize olarak harcayın. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte onlar kurtuluşa erenlerdir." (64/16)

❀ ❀ ❀

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَّا لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطَعًا مِّنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾

10:27 Kötülükler kazanmış olanlar (a gelince:Onların) bir kötülüğü (nü) n cezası bir misliyledir. Kendilerini bir horluktur kaplayacak. Onları Allah'tan hiçbir kurtarıcı da yoktur. Sanki yüzleri karanlık geceden bir parçaya bürünmüştür onların. İşte bunlar da ateşin yaranıdırlar ki kendileri onun içinde ebedî kalıcıdırlar.

İçerisinde bulunduğu hâletiruhiyeyi ifade eden iki tip yüz. Biri dürüst ve iyi yaşamın sonunda mükâfata ermenin huzuruyla mesut gönüllü ak yüzler, diğeri ise isyan ve günah zilletine batmış bedbaht gönüllü kara yüzler.

Ateşin içinde olmak ne ıstıraplı bir durum. Geçici şu dünyada hiçbir kimse kör, sakat veya felçli bir durumda yaşamayı istemez. İslamdan uzak bir hayat yaşayanlar ondan daha kötü bir hayata hazırlanır.[30] "Ateşe sunulurken başları zilletten öne eğilmiş göz ucuyla gizli gizli çevreye baktıklarını görürsün". (42/45)

"O gün yüzler vardır pırıl pırıl parlar. Güleç, sevinçli. O gün yüzler vardır, kedere bürünmüş, hüzünden kapkara kesilmiştir. İşte bunlar kâfirlerdir, günahkârlardır". (80/38, 42)

❀ ❀ ❀

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنتُمْ وَشُرَكَاؤُكُمْ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاؤُهُم مَّا كُنتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٨﴾

10:28 O gün onların hepsini bir araya toplayacağız. Sonra o (Allah'a) eş tutanlara:"Siz de, ortaklarınız (olan putlar)

[30] Bk. 20/124, 127

da diyeceğiz durun yerinizde". Artık onları birbirinden tamamen ayırmışızdır. Ortakları öyle dedi (diyecek):"Siz (dünyada) bize tapmıyordunuz".

Kıyamet gününde bütün insanlar bir araya toplandıktan sonra, saidlerle mücrimler birbirinden ayrılacaklardır. Saidler güzel ve mutlu bir hava içerisinde muhabbetleşirken, çıkar ve heva uğruna birbirlerini ilah ve kul edinen mücrimler, o gün birbirlerini suçlayıp yalanlayacaklardır.

Bu dünyada da böyledir. Cahillerin çıkara dayalı dostlukları bir tehlike arz ettiğinde birbirlerinden kaçtıkları gibi suçu da birbirlerine atarlar.

Şu insanoğlu, aklını kullansa da çıkara dayalı değil de kardeşlik duygularıyla birbirlerine yâran olsa. Hiç bir şeye muhtaç olmayıp her şeyin kendisine muhtaç olduğu Allah'a kulluk etse, O Allah ki ruhbanlar, rahipler ve din tacirleri gibi müritlerini sömürmez, hizmetinde kullanmaz; sadece şerden sakınmaları, hayra nail olmaları için yol gösterir. [31]

Es-Samet olan Allah'ı bırakıp da başkalarını veliler edindikleri -ister diri, ister ölü olsun izinde gideceklerine and içip emirlerini yasallaştırdıkları kimseler -o gün kendilerini tanımayacaklar bile.

Allah inananları bir kelime etrafında toplanmaya çağırır.[32] Çeşitli ideal ve ideolojiler etrafında toplananların inananlarla

---

[31]: 9/31, 39/3, 10/18, 2/213

[32] Bkz: 3/64

bir ilişkisi yoktur. [33]

Mutlak veli olarak Rab, (42/31) örnek olarak Resul (33. 21. 31) rehber olarak Kur'an'la (2/2) yola çıkanlar hak yoldadırlar.

Allah Hay, Kayyum, Semi, Basir ve her şeye gücü yetendir. O, Allah elçileri aracılığı ile indirmiş olduğu kitaplarla gerçeği açıklamasına rağmen, yolunu aydınlatmayan Kur'an'ın cahilleri, elbette ki ya zanlarına ya arzu ve emellerine ya önderlerine ya da âdet ve geleneklerine göre hareket edeceklerdir.

Ey insanlar! Ey iman edenler! "dönüşü olmayan bir gün (kıyamet günü) gelmeden önce yüzünüzü gerçek dine çevirin!.." (30/43) "Kim, İslam'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din) asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyana erenlerden olacaktır." (3/85)

❁ ❁ ❁

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ﴿٢٩﴾

10:29 "Bizimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter. Biz sizin tapmanızdan şüphesiz ki gafildik (habersizdik) ".

[33] Bk. 6/159

Yukarıdaki ayette "bize tapmıyordunuz" burada da Allah'ı şahit göstererek böyle bir tapmadan beri olduklarını açıklıyorlar. [34]

Aslında böylesi şeye tevessül edenler kolayı, ucuzu ve çıkarı tercih ettiklerinden putların arkasına sığınarak sahip olmak istediklerini elde ederler, yani taptıranlarında tapanların da durumu budur. Tehlikeli durumlarda ise suçu birbirlerine atarlar. Oysa saflar ayrılmış, mücrimler bir araya toplanmış olmalarına rağmen hâlâ durum düzeltmeye çalışıyorlar. Allah herkesin durumunu bilmekte ve O'ndan hiçbir şey gizli kalmaz.[35]

Elbette aklıselim ile düşünmeyip aklını, hevasına takanların akıbetteki durumu budur. O gün yardımsız ve savunmasız kalacaklardır. Bir sonraki ayet bu gerçeği haber veriyor.

❀ ❀ ❀

هُنَالِكَ تَبْلُو كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾

10:30 Orada herkes evvelden ne gönderdiyse onun imtihanını verecek. (Artık) hepsi hakiki mevlaları olan Allah'a

[34] Bk. 5/116
[35] Bk. 11/5

(Allah'ın cezasına) ***döndürülmüşlerdir. (Kendi hayallerinden) uydurmakta oldukları şeyler (batıl tanrılar) da onlardan ayrılıp ve gaib olup gitmişlerdir.***

Ebedî âleme dair yapılan tasvirler günün atmosferinde gezdirerek inkâr edenleri imana, iman edenleri de o güne hazırlanmaya davet ediyor. O gün şeksiz iman ve salih amel insanı kurtaracaktır. Ve herkes, dünyada yapmış olduğu işlerden haberdar olur ve yaptıklarının karşılığını alacaktır.[36] O gün batıl iddialar, uyduragеldikleri evham ve hurafeler kendileri için pişmanlık olacaktır.

❀ ❀ ❀

قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالأَبْصَارَ وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ الأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللهُ فَقُلْ أَفَلاَ تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾

10:31 (Habibim) de ki:"Size gökten ve yerden rızık veren kim? O kulaklara ve gözlere (onların hilkat ve hizmetlerine) malik (ve hâkim) olan kim? Ölüden diriyi kim çıkarıyor, di-

[36] Bk. 53/39, 41

riden ölüyü kim çıkarıyor? (Hülasa) işi (kâinatın ve hilkatin bütün umurunu) kim tedbir (ve idare) ediyor?" Derhal diyecekler ki:"Allah." De ki:O hâlde (onun ikabından) sakınmaz mısınız?"

Gökten indirdiği yağmurla yeryüzünü ihya eden Allah, bununla birçok canlıyı (balıkları, kuşları, bitkileri vs.) azıklandırarak hem onları hem de onlarla insanları hesapsız rızıklandırır. Her şeyin meydana gelmesi için ana unsurları veren, ölüden diriyi, diriden ölüyü çıkaran Allah'tır.

Bitkinin tohumdan, tohumun bitkiden, civcivin yumurtadan, yumurtanın civcivden çıkması her şey ama her şey ölüp ve dirilmede devridaim içerisindedir.

Allah yarattıklarının rızkına kefildir. Dağlar, ormanlar, ovaların her yerine varlıkların istifadelenecekleri rızkı serpiştirmiştir. Hayvanlar âlemi rızkını, verilen içgüdülerle temin ederken, insan yüksek deha, akıl, imkân ve kabiliyetlerle donatılmışken nasıl aç kalır, dilenir.

Akıl, kabiliyeti ve melekeler kullanılmadan tembel ve miskince dilenerek rızık kazanmayı nasıl meslek edinilir. Bu yolla rızık temin etmeyi tercih edenler mahcup olurlar. Çünkü düşünüp de insanca, dahası Müslüman'a yaraşan bir onurla çalışıp rızkını aramayanlar sefil bir yaşama nasıl mahkûm olursa manevi rızklarını da arayıp ahiret azığını hazırlamayanlar da sefil ve perişan olacaklardır. Şu gerçek bilinsin ki, herkes imandan sonra gücünün yettiği kadar yaptığı işlerden sorumludur ve her nimet maneviyat noktası kavrandıkça anlam bulup yarar sağlar.

Bu anlamda elbette sahip olunan her şeyden çok daha önemli olan şey İslam'dır. İşte Allah bu gerçeği anlamak için akıl, irade ve anlayış vermiştir. Ayette özellikle kulaklar ve gözler zikredilmiştir. Çünkü bunlar insanın en önemli bilgi ve idrak vasıtalarıdır. Allah'ın yarattığı ve ayette işaret buyurduğu rızıklardan yararlanmanın en önemli vasıtalarını yaratan, yöneten, onların ne yolda kullanıldığını bilen Allah'tır.

"Kulak ve gözlere hükmeden kimdir"?

Seyyid Kutup yorumunda: Akıllara durgunluk veren beşer varlığı, yumurtanın neresindeydi? Ya siması, çeşitli iklim ve boylardan gelerek mazinin derinliklerine gömülen neslinin, çehresine intikal eden yüz hatları, ses titreşimleri, bakışlardaki karakter, tavır ve hareketler, refleksler, cinsiyet, aile, ana ve babadan intikal eden karakterler, çehre ve bedenler...Bütün bunlar nerede gizliydi?!

Hayretler içinde kalan kişinin şaşkınlığına son vermek için birbirine bağlı olarak uzayıp giden bu âlem; " filizlerin, çekirdeklerin, yumurta ve yumurtacıkların içinde gizlidir" demek kâfi midir? Meselenin Allah'ın kudret ve iradesine bağlanmasından başka türlü bir tevil ve izah yolu var mıdır?

Bugün beşer, ölüm ve hayatın sırrını keşfetmeye devam ediyor. Ölüden dirinin, diriden de ölünün çıkarılmasını daha iyi anlıyor. Maddelerin ölüye ya da diriye dönüştüğünün anlaşılması; sualin sahasını, mana ve şümulünü her gün her saat biraz daha genişletiyor. Yemeğin ateşte pişirilerek ölüye dönüşmesi, daha sonra vücutta kana karışarak diriye dönüşmesi, giderek yavaş yanma neticesi tekrar ölüye dönüşüp nefes yoluyla

veya diğer yoldan ifraz edilmesi gibi hadiseler, ilim ilerledikçe şaşkınlığı artan mucize ve bilinmezliklerdir... Esasen hayat, akıl ermez muamma olarak beşer varlığına müessir hitabını yöneltiyor. Bu istifhamlara cevap vermenin tek çaresi, Allah Tealanın varlığını kabul etmek ve hayatı O'nun hibe ettiğine inanmaktır!" [37]

Bütün bunları yapan, düzenleyen, idare eden Allah'tır diyenler nasıl O'na karşı gelirler? Nasıl O'na eşler koşarlar?!

Maddi, manevi rızkını ilahî ölçüler içerisinde aramayanlar şöyle veya böyle bir zorluk, mahrumiyet, mahcubiyet ve perişanlık içerisinde dönerler Mevlalarına. İnsanlar kuşlar, kuzular gibi değil; insanca aziz yaşamak için yaratılmış ve ikramlandırılmıştır.

Ey akıl sahipleri düşünün hayatınızı Kur'an' la tashih edin. Dönüşü olmayan bir gün için hazırlanın".

❀ ❀ ❀

فَذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾

10:32 İşte bu (nları yapan) sizin gerçek Rabbiniz olan Allah'tır. Artık haktan (ayrıldıktan) sonra sapıklıktan başka ne

[37] Fizilal-il Kur'an Hikmet yay. İst.1968

kalır? O hâlde nasıl olup da (bunca burhanlara rağmen imandan) döndürülüyorsunuz?

Bu ayetlerden anlıyoruz ki, İslam dışındaki bütün dinler, batıl olmak hususunda aynıdır. Bu dini tahrif eden, Hakk'a dair en ufak bir şeyi yalanlayan veya beğenmeyen, yürürlükten kalkmasını isteyen herkes bu inkâr edenler sınıfına girer. "...Artık haktan sonra sapıklıktan başka ne kalır?"

Her şeyin yaratıcısı, sahibi, yol gösterip idare edicisi Allah'tır. Bizlere değerli bilgi vasıtalarını bildirip onların ne yolda kullanıldığını bilen Allah'tır. O, uluhiyette ve ubudiyette ortağı olmayandır.

Mevdudi bu ayeti şöyle yorumlamıştır: "Şu akıldan çıkarılmamalıdır ki, ortaya sürülen sorular genel kitleye hitap etmektedir. Bu yüzden "niye o zaman dönüyorsunuz?" diye sorulmamakta. Ve geri planda kalan bir takım saptırıcılara vurgu yapılmaktadır. Bu da gösteriyor ki, halka böyle bir uyarıda bulunmanın nedeni budur. "Niçin körü körüne sizi yanlış yola sevk edenlere tabi oluyorsunuz? Neden yoldan çevrildiğiniz gerçek üzerinde sağduyunuzu kullanıp kafa yormuyorsunuz? Bu usul aynı zamanda bir propagandaya alet olmuş kimseler için değerli bir nasihat biçimidir de. Saptırıcıların isimlerini devreden çıkarmak suretiyle Kur'an onların ellerindeki oldukça güçlü bir silahı da almış olmaktadır. Böylece takipçi çoğunluk, hürmet ettikleri liderlerin bir tahrif ve eleştiri hedefi haline getirilmesi için teşvik edilmiştir". [38]

---

[38] Tefhimu'l Kur'an

Şu bir gerçek ki günahları olsa da Kur'an'ı selim bir akılla, objektif bir okuyuşla anlayıp amel edenler arasında sapıtan olmamış ama dinde ruhbanlar edinerek saptıranlar çok olmuştur.

Kur'an, muttakiler için yol gösteren hidayet rehberidir. Sağduyulu her mümin aracısız Rabbi ve Rabbinin kitabıyla muhatap olma şerefine sahiptir ve hidayete ancak ona tabi olmakla erişilir.

"Allah'a iman edip O'na sımsıkı sarılanlara gelince, Allah onları kendinden bir rahmet ve lütuf (deryası) içine daldıracak ve onları kendine doğru (giden) bir yola götürecektir." (4/175)

❀ ❀ ❀

كَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوٓا۟ أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

10:33 (Onlar imandan nice döndürülürlerse haktan) çık (ıp sap) mış olanlara karşı Rabbinin (ezeldeki) şu sözü de öylece sabit olmuştur:"Hakikat onlar iman etmezler".

Bu onların hakkı bile bile inkâr etmelerinden ve bu hususta inatla karşı koymalarından dolayı hak ettikleri bir cezadır.[39]

[39] Bk. 2/6, 7/179, 8/22

Evet, ilahî vahiyden haberleri olduğu hâlde hâlâ inatla ruhbanlarının dinine tabi olanlar haktan uzaklaşmış fasıklardır. Hakikate karşı inatla basiretini köreltenler önlerine imana dair birçok deliller konmuş olsa da inanmazlar.

Bir delile veya nassa dayanmayan bidat ve hurafelere bulanmış halk dinine ve desinlere tabi olanlar uyarıldığında "biz gözümüzü açtık böyle gördük, yanlış olsaydı onlar yapmazdı" diye kestirip atarlar da ileri sürülen ayetler üzerinde düşünmezler. Ya ataları uyarılmamış, bu yüzden kendileri de gaflet için de kalmışsa da mı? [40]

"Doğru bir delil olmaksızın hevasına uyan kimseden daha şaşkın kim olabilir". (28/50)

❀ ❀ ❀

قُلْ هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم مَّن يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلِ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ﴿٣٤﴾

10:34 (Habibim) de ki:" (Tanrı edindiğiniz) ortaklarınızın içinden ilkin yaratıp da (öldükten) sonra (yine) onu (diriltecek evvelki hayatiyeti) iade edecek kimdir"? De ki:"İlkin yaratıp sonra (diriltecek ve) onu iade edecek olan Allah'tır. Öyle ise (doğru yoldan) nasıl döndürülüyorsunuz?"

[40] Bk. 2/170, 5/104

Böyle bir soruyla Cenabıhak iman etmeleri için yaratma ve öldürme fiiline dikkatleri çekiyor. Bu gerçeğe rağmen hâlâ iman etmeyenlere "doğru yoldan nasıl döndürülüyorsunuz" diyerek de ihtarda bulunuyor.

Yüce yaratıcımız, kullarını tefekküre davet ediyor. Böyle bir şey yapmaya kimsenin gücü yetmeyeceğine göre, nasıl olur da yaratıcı olmayanlar tanrı edinilir. Allah'tan başka hangi tanrı bu eşsiz olayı düzenleyecek, gerçekleştirecek? Bu hususta hangi ilme hangi iradeye sahipler? Bütün bu sorular cevapsız kalacağına göre bu insanların sahte tanrılara yönelmelerinin ne kadar aklın gerisinde kaldığı ilkelce bir tavır içerisinde olduklarını açıklıyor.

❀ ❀ ❀

قُلْ هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم مَّن يَهْدِى إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِى لِلْحَقِّ أَفَمَن يَهْدِى إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَن يُتَّبَعَ أَمَّن لَّا يَهِدِّىٓ إِلَّآ أَن يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

10:35 De ki:"Sizin ortaklarınızın içinden hakkı (doğru yolu) gösterecek bir kimse var mıdır"? De:"Hakkı gösterecek ve ona iletecek Allah'tır. O hâlde hakka hidayet edecek (Allah) mı (kendisine) uyulmaya daha layıktır, yoksa (hayat ve) hi-

dayet verilmedikçe kendi kendine doğru yolu bulamayan (o uydurma tanrılar) mı? Ne oluyor size? Nasıl (böyle yanlış) hükmediyorsunuz?"

Bu ilahî metottan anlıyoruz ki cahiliyye insanlarının işlemez tembel beyinleri yüce yaratıcılarını inkâr etmese de, yaratıcıdan başkalarının da insanlara yararlı ve zararlı olacaklarına inanlara onların her şeyi hakkıyla bilemeyeceklerine dikkatlerini çekerek belki düşünürler diye onları uyarıyor. Yaratılmışlar arasında en mükemmel yaratılan, akıl, irade ve birçok değerlere sahip olan insanlar kendini dahi tanımıyor, hakkıyla hayrına ve şerrine olanı bilemiyorken, nasıl olur da varlıklara mutlak doğruyu, adaleti, güven ve huzuru bilip de ona göre yol göstersinler. Kim kimin gönlünde sakladıklarını bilir? Ebedî felahın bilgisini kim verebilir? Saymakla bitmeyecek sorular. Bütün bunları, zaafları, tutkuları, kapris ve kuruntuları olan, şahsi, içtimai etkilerden mutlak anlamda bağımsız olan var mı ki, hakka kılavuzluk edebilsinler?! Bu kendinize ilah edindikleriniz imtihan karşısında âciz değil mi? Bir afet, bir haşerat onun sahip olduğu her şeyi bir anda mahvedebilir; hepiniz onu korumak için nöbet bekleseniz bile, kendilerine gelebilecek fayda ve zararları bilemeyenler size nasıl ilah olabilirler?! Siz nasıl onları ilah edinip de Allah'a eşler koşarsınız?

Evvela insanın ömrünün sonuna kadar, bir koruyucuya, dualarını işitecek ve kabul edecek bir varlığa, kısaca diğer tüm desteklerden umut kesildiğinde yönelebileceği sürekli bir dayanağa ihtiyacı vardır. İşte O, Allah'tır.

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

10:36 Onların çoğu (kupkuru bir) zandan başkasına tabi olmaz. Hakikatte zan ise haktan hiçbir şeyin yerini tutmaz. Şüphesiz ki Allah, onlar ne işlerse kemaliyle bilendir.

Düşünmeyenleri, nebilere kulak vermedikleri için, vahiyle tanıttığı Rahman ve Rahim olan Rabbimizi bihakkın tanımayanları Latif ve Habir olan yaratıcımız, işte böyle tanıtıyor. Onların çoğu zandan başkasına tabi olmazlar. "Oysa gerçek o ki zan, haktan gelen kesin doğruların yerini hiçbir zaman tutmaz. Ama yine de aklın gücünü yeteri kadar tanımayan rasyonalistlerin zanlarını ilim sanıp yuvarlanıp gittikleri ortadadır.

İnsanlar- ister dâhi, ister filozof, ister profesör olsun- insanların selamet üzere yürüyeceği bir nizamı asla bilmezler. Her alanda gelişen, bilim ve keşiflerde zirveye tırmanan, insanlığa demokrasi ve hürriyet getirmeyi vaat ettikleri hâlde bir türlü huzuru, güveni ve adaleti getirmek şöyle dursun, insanlık her geçen gün bunalım, stres, kargaşa içerisinde çırpınmaktadır. Ne dinledikleri ruhbanlar ne edinilen mürşidi kâmiller yaraya merhem olamıyorlar. İnanç ve idealde ilme talip olup yeryüzüne hak hâkim olmadıkça ne insanlar ne de toplumlar huzur ve güvene eremezler.

Hâl böyle iken neden fikirsiz emellerinin arkasında sırf nefislerinin zannına uyarlar. Neden tabi olacakları dini tahkik ve tetkik etmiyorlar? Neden muhakemeden uzak behaim ve cemadat gibi fikirsiz yaşarlar?

Elbette insanlar Allah'ın verdiği kabiliyetleri kullanarak çok şeyler bilirler ama hiçbir zaman tek bir şeyin dahi izahını hakkıyla yapamaz, hikmetini ortaya koyamazlar.

Hava durumunu, ana karnındaki ceninin cinsiyetini ve hayatın gerçeklerine dair birçok şeyleri bilebilirsiniz. Ama asla olayların seyrindeki neticeyi bilmezsiniz. O hâlde neden hakla cedelleşirsiniz? Ey akıl sahipleri! Aklınızı kullanın ona vahiyle yol gösterin.

Bu ayet zanna tabi olan müşrikleri kınadığı gibi, Müslümanları da ilmi araştırmaya teşvik ediyor. Bu nedenle Müslüman'ın ilmi kaynağından tahsil etmesi, dinini o çerçevede yaşamasının farz bir mükellefiyet olduğuna dikkatleri çekiyor. Bu mükellefiyeti dikkate almadan zan ve taklit ile hareket edenlerin gayriislami bir tutum içerisinde oldukları hatırlatılıyor. "Dinleyip de sözün en güzeline uyan kullarımı müjdele. İşte Allahın doğru yola ilettiği kimseler onlardır. Gerçek akıl sahipleri de onlardır." (39/18) Allah insanları körü körüne değil, bir basiret üzere hakka davet eder. [41]

❀ ❀ ❀

[41] Bk. 12/108

وَمَا كَانَ هَـٰذَا الْقُرْآنُ أَن يُفْتَرَىٰ مِن دُونِ اللَّهِ وَلَـٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي
بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

10:37 Bu Kur'an Allah'ındır. Ondan başkasının uydurması değildir. O, ancak kendinden evvelki (kitapları) tasdik ve o kitabı (Allah'ın levh-i mahfuzda yazdığını) tafsil eder. Onda şüphe edilecek hiçbir şey yoktur. Âlemlerin rabbindendir o.

Allah'a şirksiz, resullere şüphesiz iman edemedikleri için muhatap oldukları vahyin beşer kelamı olduğunu ileri sürerler. Çünkü Resule inanmak Kur'an'a inanmak, Kur'an'a inanmak ise Resule inanmaktır. Bu da işlerine gelmediği için onu kendisi uydurdu deyip inkârlarını gizleyip Kur'an'ın etkisini, Resulün halk üzerindeki tesirini kırmaya çalışırlar. Zira vahyî bildiriler onların emellerinin ve saltanatlarının önüne engel olacak açıklamalarda bulunduğu için böyle davranıyorlardı. Yoksa bu kitap kendinden öncekilerini doğrulayan bir kitaptı ve bilmedikleri şeyleri haber veriyor da değildi.

Heva ve hevesinin esiri olan ve zanlarının ötesini düşünmeyen maddeci kafalar bu yüce idraki, ilahî vahyi anlayamadılar, anlayamazlar. Böyle olunca da kendilerine ve kendilerine aldanan zavallılara zulüm etmiş oldular. "Muhakkak (Kur'an) o, kâfirler için bir iç yarasıdır." (60/50)

"Bu kitap muttakiler için yol göstericidir." (2/2) "zalimlerin ise ziyanını arttırır". (17/82)

❀ ❀ ❀

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

10:38 Yoksa onu (peygamber) kendiliğinden uydurdu mu diyorlar? De ki:"Öyleyse, eğer (iddianızda) doğru söyleyiciler iseniz siz de onun benzeri bir sure (meydana) getirin. (Bu hususta) Allah'tan başka gücünüzün yettiği (güvendiğiniz) kim varsa onları da yardıma çağırın!

Eğer gerçekten bu kitap bir beşer eseri ise ey iddiacılar, haydi, bilginlerinizi, filozoflarınızı, dâhilerinizi ve sahip olduğunuz tüm imkânları bir araya getirin de nefislerde, enfüste, afakta meydana gelecekleri her şeyiyle izah edecek bir kitap yazsınlar. Allah, eğer doğruculardan iseniz diye onların bu iddialarını çürütüyor. [42]

Kâinatı ve Hz. Âdem'le başlayan hayat seyrini maddi manevi boyutlarıyla öz ve özet şekilde anlatan bir eseri kimse mey-

[42] Bk.2/23, 11/13, 28/49

dana getirmedi, getiremeyecektir. "De ki: Andolsun, bu Kur'an'ın bir benzerini ortaya koymak üzere ins ü cin bir araya gelseler, birbirine destek de olsalar, onun benzerini ortaya getiremezler." (17/88)

Hangi kitap hiçbir tahrifata uğramadan o günden bu güne kadar korunmuş ve onun kadar okunmuştur. Onu, anlayan da, anlamayan da, inanan da inanmayan da okumuştur. Tüm dünya ondan haberdar ve ondan söz etmektedir.

❁ ❁ ❁

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ
الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٣٩﴾

10:39 Hayır, onlar ilmini kavrayamadıkları şeyi yalan saydılar. Kendilerine tevili (hakkında bir idrak) gelmedi. Onlardan evvelki (ümmetler) de (peygamberlerini) böyle tekzip ettiler işte. Bak, o zalimlerin sonucu nice olmuştur.

Allah, Kur'an'ın kendi kelamı olduğuna dair bu üç ayetle cevap veriyor. Onlar ise anlayacakları kabiliyetlere sahip olmalarına rağmen inat ve taassupla yalanlamalarına devam ediyorlar. Kur'an'ı münkir ve müşrik olarak yalanlayanlardan başka, bir de zan ve cehaletlerinden dolayı aynı şekilde dinleyip dü-

şünmeden biz atalarımızdan böyle gördük" diye ayetleri hesaba katmayanlar vardır. Allah bu tipleri zalimler olarak niteliyor.

❀ ❀ ❀

وَمِنْهُم مَّن يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُم مَّن لَّا يُؤْمِنُ بِهِ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٤٠﴾

10:40 İçlerinden ona (Kur'ana) inanan kimseler vardır, ona inanmayanlar vardır. Rabbin fesatçıları çok iyi bilendir.

Rabbim, fesatçıları da muttakileri de çok iyi bilmektedir. İlahî vahye muhatap oldukları hâlde sosyal statülerine engel görüp menfaatlerinin sarsılacağı gibi psikolojik nedenlerle onu reddedenler vardır. Ön yargılardan, taassuptan uzak ona aklıselim ile kulak verip iman edenler de vardır. Yolların ayrılış noktası bu iki yaklaşımdadır.

İnsanların hidayete ermeleri için yapılan uyarılara ve iknalara rağmen haktan yüz çevirenlere verilecek cevabın şeklini Rabbimiz şöyle bildiriyor. "...Rabbin fesatçıları çok iyi bilendir."

❀ ❀ ❀

وَإِن كَذَّبُوكَ فَقُل لِّي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنتُمْ بَرِيئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾

10:41 Eğer onlar seni yalana çıkarırlar, (ilzam-ı hüccetten sonra da tekzipte ısrar ederler) se de ki:"Benim işim bana, sizin işiniz size aittir. Benim yaptığımdan siz uzaksınız, sizin yapmakta olduğunuzdan da ben uzağım".

Hak tebliğcileri, inkârcıların inatçı karşı çıkışları karşısında bu net duruşu sergilemeliler.Yani müminler müşriklerden gelen çeşitli vaatlere inanıp da tavizler isteyen bir koalisyona girmemeliler. Müşrik cahiliyede de Resule böyle teklifler gelmişti fakat Allah'ın Resulü; "Sizin dininiz size, benim dinim bana." (109/6) diye safların tamamen ayrı bir yol olduğunu net bir biçimde belirtmişti.

Peygambere ve müminlere düşen görev tebliğ yapmaktır. Hidayete ermek isteyene Allah hidayet eder. Dinde zorlama da yoktur taviz verme de yoktur. Ama tebliğ ve hakka davet etmek ilahî bir emirdir. Davete itiraz edip inatlaşırlarsa onlarla cedelleşmeyin, onları kendi vicdanlarıyla baş başa bırakın.[43] Çoğu kez bu tarz terbiye de düşündürücü, etkili metoddur.

Hani bazen tehlikeli bir yolda inat ve huysuz çocukların selametle karşıya geçmesi için ellerinden tutmaya çalışılsa da o,

---

[43] Bk.4/140, 6/68

inatla tutmak isteyen eli bıraksa, 'belanı bul' gibisinden yolun ortasında bıraktığınızda çocuk nasıl hemen elinize sarılır ise bazı tipler de böyledir. Ama inatçı huysuzlara hiçbir şey kâr etmez. Nuh derler de peygamber demezler.

Birde bu materyalist zihniyetliler, mal, mülk, mevki ve servet sahibi kodamanlara bu görevin verilmesi gerektiğine inanırlar. Onun için bunlardan mahrum birine böylesi kutsi bir görevin verilmesine şaşarlar. Buradan da anlıyoruz ki, peygamberin getirdiği doğrulardan ziyade onu çekemediklerinden, ona bu görevi layık görmediklerinden, onu büyücü, kâhin, mecnun diyerek halkın nazarında küçük düşürmeye çalışırlar. Ama ne yaparlarsa yapsınlar erdemin, faziletin üstünü kapatamazlar. Nitekim bunu kendileri de 'el- emin' lakabını vermeleriyle göstermektedir.

❁ ❁ ❁

وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾

10:42 Onlardan sana kulak verenler vardır. Fakat sağırlara sen mi duyuracaksın? Hele akıllarını da kullanmıyorlarsa!

Dinlemek iki şekilde olur. Biri dinleyip, anlayıp yararlanmak için, diğeri tartışıp çürütmek için.

Aklını, hevasını, görüşünü inatla vahyin önüne geçirenler doğruyu anlayamazlar. Anlasalar da kabul etmezler. Çünkü inat ve ene onların doğruları tasdik etme melekelerinin önünde engeldir. Bundan dolayı müşrikler Resulullah'taki vakarı, teenniyi, fazileti, dürüstlük ve ahdine sadakati bilmelerine, görmelerine rağmen iman etmediler.

Şu hâlde insan için asıl büyük kayıp görme ve işitme duyularından mahrum kalmak değil, akıl ve basiretlerini köreltmeleridir; nitekim gözleri görmediği veya kulakları işitmediği hâlde akılları ve basiretleri sayesinde inanç, düşünce ve davranış olarak doğru yolu bulmuş nice insan vardır. [44]

"Onlardan seni dinleyenler vardır." Bu sözlerden anlıyoruz ki, ön yargı ve taassuptan uzak ilmî görüşe açık olan kimseler hidayetle şereflenecekleridir. Fakat aklıda dâhil algılama melekelerini heva perdesiyle örtenlere ne yaparsanız yapın uyanmazlar. Çükü bunlar ölünün yıkayıcısına teslim olduğu gibi, inkâra teslim olmuşlar.

"Bil ki sen ölülere işittiremezsin, arkalarını dönüp giderlerken sağırlara da daveti duyuramazsın." (27/80)[45]

[44] Bk. Zemahşeri, 11, 192

[45] Bk. 30/52, 35/22, 36/70.

وَمِنهُم مَّن يَنظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنتَ تَهْدِى الْعُمْىَ وَلَوْ كَانُوا۟ لَا
يُبْصِرُونَ ﴿٤٣﴾

10:43 İçlerinden sana bakanlar da vardır. Fakat körlere sen mi doğru yolu göstereceksin? Hele (kalp gözlerinden de) görmez olurlarsa!

Allah insanlara, gerçeği bulmaları ve iman etmeleri için fıtri kabiliyetler vermekle kalmayıp, peygamberler de göndermiştir. Bakıp da görmeyen, duyup da işitmeyen, aklını hevasıyla örtenlere hidayet nasip olmaz. Bu Allah'ın onların sezme, anlama ve kavrama melekelerini ellerinden çekip aldığı için değil, onlar irade ve akıllarını kötüye kullandıkları için bu cezaya müstahak olmuşlardır.

Evet, Allah insanları fıtraten" takvaya da, fücura da müsait bir temayülde yaratmıştır. (91/7, 8) Bir imtihan gereği olarak da kendilerine cüzi irade verip müdahale etmemiştir. "Şüphesiz biz ona (doğru) yolu gösterdik. İster şükredici olsun ister nankör." (76/2, 3)

Hiçbir kimse birinin elinden tutarak onu cehenneme götürecek işleri yaptırmaz. Fakat kişiler zaaflarına, arzularına karşı tutku ve ihtirasla sarılırsa, şeytan onları rahatlıkla arkasından sürükleyerek şirke, küfre meylettirir ya da inandığı hâlde birçok isyana sürükleyip zulme maruz kılar. Bu zulmün dünyaya bakan boyutu da şöyle tecelli eder; kâfirlerin zulmüne veya cehale-

tin zilletine maruz kalırlar. Dünyada zulme maruz kalmamak için Kur'an'la mücadele etmek, ahirette rahmete nail olmak için yüzü Allah'a bir muvahhit olarak döndürmek gerekir. [46]

❀ ❀ ❀

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَٰكِنَّ النَّاسَ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٥﴾

10:44 Şüphesiz ki Allah insanlara hiçbir şeyle zulmetmez. Lakin insanlar kendi kendilerine zulmederler.

10:45 O gün (kıyamet günü, Allah) hepsini bir araya toplayacak. Sanki onlar gündüzün bir saatinden başka (bir müddet) eğlenmemişlerdir. Birbirini tanıyacaklardır. Allah'ın karşılarına çıkacaklarını yalan sayıp da doğru yolu tutmamış bulunanlar muhakkak en büyük zarara uğramışlardır.

Allah'a iman edip, ahireti inkâr eden veya inkâr etmediği hâlde o günü hesaba katmadan dünya hayatının cazibesi ve

[46] Bk. 8/25, 25/52, 12/112

meşgalesi ile gelip geçici hayatın peşinde koşarken Allah'ı, ahireti aklına getirmeyenler o gün pişman olacaklardır. [47]

Rabbimizin belirttiği gibi; insan, ne kadar yaşarsa yaşasın senelerin hesabını bilmezse, geçmiş anıları ve torunları olmasa idi hayatı daha dün gibi değerlendirirdi. Buna rağmen bir deyimde de dendiği gibi "Dün öldü bugün can çekişmekte, yarın ise meçhuldür. Yaşadığımız bu andır" "Kıyamet gününü gördüklerinde (dünyada) sadece bir akşam vakti ya da kuşluk zamanı kadar kaldıklarını sanırlar." (79/46) "O gün, (hakikatleri) yalan sayanların vay haline. Bu (kâfirlerin) konuşmayacağı bir gündür." (77/34, 35) O gün münkirlerin kendi aralarında zorlu tartışmalar başlayacaktır. [48]

Ey insanlar! Başınızda asılı bir kılıç gibi duran ölüm sizi beklediği hâlde neden ahiret düşünülmez.

❀ ❀ ❀

وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾

10:46 Onlara va'd (kendilerine tehdit) ettiğimiz (akıbet) in bir kısmını eğer sana göstersek de yahut seni (dünyadan

[47] Bk. 53/29

[48] Bk.7/38, 14/21, 77/35

tamamen) alsak da nihayet onların dönüşü ancak bizedir. Yine Allah, kendilerinin ne yapacaklarına şahittir.

Buna şüphe mi vardır? İnsanlar inansa da inanmasa da gelmiş oldukları ruhlar âlemine geri döneceklerdir. Aynen şu dünyaya gelişimiz nasıl elimizde değilse dönüşümüz de elimizde değildir. Bu mutlak sonuçtan kimse kaçamayacaktır. Bütün işler bir plana göre seyrine devam etmektedir. İnsanların bir şeyleri acele istemeleri veya istememeleri bu kâinatın seyrini değiştirmez. Allah'ın gazabını isteyenler geçmiş kavimlerin başlarına gelenleri düşünseler ibret alırlar. Ama onların gayesi ibret almak değil, günü kurtarıp emellerine ulaşmaktır.

Allah, kimin neyi hangi amaç ve niyetle yaptığını bilmektedir. O'na döndükleri gün herkesin ne niyet ve amaçla yaptığı kendisine açıklanacaktır.

❁ ❁ ❁

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لاَ يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

10:47 Her ümmetin bir resulü vardır. Resuller geldiği zaman adaletle hükmedilir ve onlar asla haksızlığa uğratılmazlar.

Allah, peygamber göndermedikçe hiçbir kavme azap edici değildir. (17/15) Bu ve benzeri ayetlerde Allah, seçip görevlendirdiği elçilerin adaletle idare edeceklerini ve Allah'ın adaletinde ise asla zulüm olmayacağını bildirerek onlara itaat edilmesini emrediyor. Allah hükümlerini hak olarak indirmiştir.

Allah, yarattığı hiçbir varlığa ayrıcalıklı, imtiyazlı, taraflı veya tarafsız davranmaz ve her şeyi bir hikmetle farklı yaratıp görevlendirmiştir. Adaleti ise her varlığın durum ve mizacına göre tecelli edecektir.

Dünya idaresini hakka dayandıran Allah, ahiret gününde de adaletle hükmedecektir.

❀ ❀ ❀

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

10:48 "Eğer (iddianızda) doğrucu iseniz bu va'd (ve tehdidin tahakkuku) ne zaman? (Söyleyin) derler.

İmanı bir türlü aklına sığdıramayan, hayat oluşundan öğüt ve ibret almayanlar hep böyle itirazcı, dik çıkışlı ukala kimselerdir.

Allah onları, dünya hayatında çeşitli sıkıntı ve huzur veren imtihanlarla uyarır. Fakat her olayı sebep-sonuç ilişkisi olarak değerlendirirler de ilahî iradeyi görmezden gelirler. Çünkü

imansızlığa şartlanmış inatçı kimseler bu huylarıyla basiretlerini köreltmişlerdir. Ta ki ibret alıp iman etmeyi düşününceye kadar bu körlükle bakarlar. Onlar, ancak ölüm gerçeğiyle davetin hak olduğunu anlarlar ama artık iş bitmiştir. Bu sorunun cevabı inkârcılar için o andır.

❀ ❀ ❀

قُل لَّآ أَمۡلِكُ لِنَفۡسِي ضَرّٗا وَلَا نَفۡعًا إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۚ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌۚ إِذَا جَآءَ أَجَلُهُمۡ فَلَا يَسۡتَأۡخِرُونَ سَاعَةٗ وَلَا يَسۡتَقۡدِمُونَ ﴿٤٩﴾

10:49 De ki:"Ben kendi kendime Allah'ın dilediğinden başka ne bir zarar, ne de bir faide (yapmaya) muktedir değilim. Her ümmetin (helakleri için mukadder) bir eceli vardır. Ecelleri geldiği zaman artık bir saat geri de kalmazlar, öne de geçemezler".

Bir imtihan olarak Allah'tan gelecek bir nimet ve musibete resul de dâhil kimse engel olamaz.[49]

İyi ki Allah bizler gibi âciz, aceleci kullarına bu fırsatı vermemiş. Eğer verseydi insanlar sevdiklerini göklere çıkarır, kızıp nefret ettiklerini de kahrederlerdi, hemen ölümlerine ferman verirlerdi.

---

[49] Bk. 6/17

İnsanoğlu, yer yer öfke ve nefret duyguları yoğunlaşınca evladına dahi olmadık zararları verecek olan beddualar eder. Yine insanlara kalsa rahat meskenlerinde keyifli bir hayat sürüp zalimlerin kahrolmasını ve başlarına hayırlı sahipler gönderilmesini isterdi. Oysa Allah bir hikmete binaen kullarının hayra nail olmak için şerle mücadele etmelerini dilemiştir. Her ümmetin bir eceli vardır. Ne öne alınır ne de geriye. O günün vaktini değiştirmek mümkün olmayacak.[50] Ölümün önüne kimse geçemez, hatta en bilgin tabipler bile ölümle pençeleşen hastaların ruhunu ne zaman teslim edeceğini bilmezler, hangi önlemleri alsalar da hastaların ömrünü uzatamazlar. Allah hiçbir kimseye mutlak anlamda böyle bir güç vermemiştir. İnsanlar sadece sahip olduklarıyla fayda veya zarar verme serbestîsine sahiptirler.

❁ ❁ ❁

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ
الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٠﴾

10:50 De ki:"Ya O'nun (Allah'ın) azabı geceleyin yahut gündüzün size gelip çatarsa (ne yapacaksınız?) söyleyin bana. Günahkârların ona olan isticali (ne sebep) nedir"?

[50]Bk. 7/34

Bu 48. ayete bir cevap mahiyetinde, zalimlere ölüm ve azabın ne zaman geleceği bilinmez. Bu azabın, haber sinyalleri alınsa dahi -günün aydınlığı veya gecenin karanlığı da- fark etmez. O ansızın geleceği için tedbir alınmaz, alınsa da faydası olmaz. [51]

"İnkâr edenler sanmasınlar ki, kendilerine mühlet vermemiz onlar için daha hayırlıdır. Onlara ancak günahlarını arttırmaları için mühlet veriyoruz. Onlar için alçaltıcı bir azap vardır." (3/178) [52]

❀ ❀ ❀

أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ آمَنتُم بِهِ آلْآنَ وَقَدْ كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥١﴾

10:51 Bu (azap) vaki olduktan sonra mı Ona (Allah'a) iman edeceksiniz? (O vakit size:) "Şimdi mi (iman ediyorsunuz? Denecek), Hâlbu ki siz onun mutlaka gelmesini isteyip duruyordunuz".

Ayetikerimede cahil, idraksiz aceleci insanlara öğüt veriliyor. İlla bir bela mı gelsin ki akılları başlarına gelsin.

Hani bazen içki, sigara, kumar belasına müptela olanlar uyarıldığı hâlde bir türlü laf anlamazlar. Ta ki ölümcül veya

---

[51] Bk. 29/53

[52] Bk. 21/111

onulmaz bir bela gelinceye kadar vazgeçmezler. Hatta bunlar devasız dertlere maruz kalsalar bile nasıl olsa öleceğim der yine devam ederler ya, aynen onun gibi, bunlar da Azrail'i görünceye kadar inanmazlar.

İslam'dan uzak, günahlarla kendilerini ve çevrelerini kirletenlere yazıklar olsun. "...Rabbinin bazı alametleri geldiği gün, önceden inanmamış ya da imanında bir hayır kazanmamış olan kimseye artık imanı bir fayda sağlamaz..." (6/158)

Onun gelmesini beklemek veya ertelemek insanın elinde değil ama ahireti kazanıp kazanmamak insanın iradesine verilmiştir.

❀ ❀ ❀

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

10:52 Sonra, o zulmedenlere "Ebedî azabı tadın, denilecek, (vaktiyle) ne kazanıyor idiyseniz ondan başkasıyla mı cezalandırılacaksınız ya"?

Aslında bu imtihanda herkese kazandığı karşılık adilce verilecektir.[53]

[53] Bk. 53/39

Bu imtihanda, öyle dünyadaki gibi üç yanlış bir doğruyu götürmüyor. Bilakis doğru soruların çokluğu yanlışları giderdiği gibi karşılığı da fazlasıyla yanlışlar misliyle verilecektir.[54] O gün soruların çalınması, hakların yenmesi, finaller, vizeler yok. Sınav bitmiş ve herkese hak ettiği karşılık verilecektir.

Ey üniversite sınavını kaybettiği için yasa batanlar, isteseniz çok çalışır önünüzdeki seneye nasip olursa yine girersiniz. Fakat bu sınavın süresi belli değil, hayat sürecini gücünüz yettiğince Allah'a ittika ederek geçirin. Dinleyin itaat edin, karşılaştığınız soruları Allah'ın rızası doğrultusunda çözün. Bilin ki o gün herkes tercihine göre iki sonuçtan birine kavuşacaktır. Cennet ve cehennem... Her ikisinin de dereceleri vardır.[55]

Ey iman edenler bu ihtar sizedir. Elinizi çabuk tutun. Rabbinizden yüksek puanlar almaya bakın.

❁ ❁ ❁

وَيَسْتَنبِـُٔونَكَ أَحَقٌّ هُوَ قُلْ إِى وَرَبِّىٓ إِنَّهُۥ لَحَقٌّ وَمَآ أَنتُم

بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٣﴾

10:53 "O (azap) bir gerçek mi?" diye senden haber isterler. De ki:"Evet, Rabbime and ederim ki, o elbet ve elbet bir hakikattir. Siz (bundan Allah'ı) âciz bırakıcılar değilsiniz".

---

[54] Bk. 11/114, 29/7

[55] Bk. 46/19

Hayatta asla yalan söylememiş o yüce nebi, sorulan soruya yeminle bu haberin doğru olduğunu cevaplayarak ahirete hazırlığın ciddiyetinden haber veriyor.

İnsanlar meydana gelen olaylar karşısında nasıl âciz ise, bu olay karşısında da âcizdirler. Her ne kadar ölüp çürüyüp yok olacağız, diyerek süfli arzular içerisinde yaşasalar da ve bunu kâr saysalar da; hayır o toprağın bağrında çürümüş bedenlerinde çürümeyecek olan bir element parçasından yeniden yaratılıp haşr olunacaklardır. Tıpkı bir damla suyu bir çiğnem ete ve sonra da bir bedene dönüştüğü gibi. İlk yaratılışa inanıp da ikinci yaratılışı inkâr etmek aklın gerisinde kalmaktır. İnanmayanlar ahirete değil, cennete gitmeyecekler.

Bir şeyi ilk yaratmak mı daha zor yoksa ikinci yaratmak mı? Yaratmak için Allah'ın hiçbir malzemeye ihtiyacı yoktur. "O bir şeyi murat ettiği zaman, sadece ona "ol" der. Hemen oluverir". (36/82)

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

10:54 Zulmeden herkes, eğer yerde bulunan (bütün) eşyaya malik olsaydı, (azaptan kurtulmak için) onu behemehal feda ederdi. Onlar azabı görünce pişmanlıklarını açıklarlar. (Ne çare ki) aralarında, kendilerine haksızlık yapılmaksızın, adaletle hükmolunmuştur.

Nefislerde, enfüste, afakta ve ilahî haberler de hep bu gerçeğe dikkatler çekilir; buna rağmen düşünmeyip imandan yüz çevirenler sonuçta süfli arzularını ve sahip oldukları her şeyi geride bırakıp çıplak geldiği dünyadan yine giydirilen kefenle kabre konulacaklardır.

Burada bir kinaye var. Ölenler yanında giderken kefenden başka neyle gidiyor? O kefen de nasip olursa. O hâlde neyi fidye verecekler ki (!)

Bu ve benzeri ayetlerde inkârcıların öldükten sonra yeniden dirilip ahiret hallerini açıkça gördüklerinde inkâr ve isyanlarından dolayı pişmanlık duyacakları, bu pişmanlıklarını acı ve üzüntülü ifadelerle dile getirecekleri bildirilmektedir. Ama artık bu itirafların kendilerine bir yararı olmayacaktır. Artık son

nokta konulmuş, yüreklere hasret çökerten pişmanlığı yaşayacaklardır.[56] Ne tutunacak dalları, ne soranları, ne de teselli edenleri olacaktır. Adalet terazisi kurulmuş ve herkes layık olduğu değere tabi tutulmuştur.

❀ ❀ ❀

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

10:55 Haberiniz olsun ki göklerde ve yerde ne varsa hepsi şüphesiz Allah'ındır. Haberiniz olsun ki Allah'ın vaadi şeksiz bir haktır. Fakat onların çoğu (bunu) bilmezler.

Rabbimiz defaatle içerisinde bulunduğumuz ve asla inkâr edemediğimiz şeylere dikkatlerimizi çekerek, her şeyin sahibi olduğunu ve verdiği hükmün de hak olduğunu bildiriyor. Kimileri inanmasa da bu böyledir.

Yer, gök ve bunların içindekilerin hepsi bir hak ve hikmet üzere yaratılmıştır. Ve her şet O, bir olan Allah'ın hükmüyle idare edilmektedir. Ve her şey birbirini tamamlamakta bu nizamın insicamını sağlamaktadır.

---

[56] Bk. 6/27, 31

Ey insanlar! Şu kâinatın nasıl bir insicamla seyrine devam ettiğini görün, sizler de Allah'ın davetine icabet edin ve İslam'ı yeryüzüne hâkim kılın ki adalet ve güven içerisinde olasınız.

Hayat bir süreç ve bir gün bitecek, dönüşünü Allah'a olacaktır. Onu kabul etmemeniz sonucunuzu değiştirmeyecektir. "Ey insanlar! Allah'ın vaadi gerçektir, sakın dünya hayatı sizi aldatmasın ve o aldatıcılarda sizi aldatmasın." (35/5)

❀ ❀ ❀

هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

10:56 O, hem diriltir, hem öldürür. (Hepiniz) ancak ona döndürüleceksiniz.

Her şey ama her şey, ölüm ile yaşam arasında deveran etmektedir. Ancak sorumlu tutulan, irade ve akıl verilen insan, yaşam ve ölüm sürecinde Rabbine dönüp hesap verecektir. Kur'an buna sık sık temas etmektedir. Dünyaya gelişin şeklini değiştiren veya engelleyen var mı ki, ahirete de müdahale edilsin! Ey inkâr edenler! Artık bu gerçeği anlayıp iman edin ki kurtuluşa eresiniz.

Ona dönmek ne güzel, hayat imtihanını başarıp sevgi, takdir ve başarı belgesi almak ne muhteşem, ne büyük saadet. Bu saadet ve mutluluk dünyada elde ettiğinize asla benzemez.

Fakat gelip geçici hayata Allah'ı unuturcasına bağlananlar, [57] İnsanlardan aldığı övgü ve takdirlerle heyecandan uçanlar, Çocuklarının mezuniyet belgelerini almak için şeref kürsüsünde görüp mutlu olanlar, o gün birbirlerinden kaçacaklar vah bana diyecekler. [58]

❀ ❀ ❀

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

10:57 Ey insanlar, size Rabbinizden bir öğüt, gönüllerde olan (dert) lere bir şifa, müminlere bir hidayet ve rahmet gelmiştir.

"Ey insanlar" hitabıyla, Allah hidayete davette evrensel çağrıda bulunuyor.

Kur'an, insanların, iman edip sıhhatli bir yaşam sürmesi için öğüt ve rahmettir.

Kur'an, insanların gönlüne ve aklına tesir edebilecek etkili sözler söyleyerek yapması veya yapmaması istenen konularda uyarılarda bulunmuştur.

---

[57] Bk. 6/32

[58] Bk. 80/37-37

Bu kitap doğruyu yanlıştan, hayrı şerden, iyiyi kötüden, hak ile sapıklığı, birbirinden ayıran, adalete dayalı en sağlam ve huzurlu yolu göstererek kendisine uyanlara ulaşacağı mutlu sonu müjdeler.

Şimdiye kadar yaşama fırsatını kaçıranları hidayete davet ederek maddi-manevi hastalıklara deva sunar. Nifak, şirk, münafıklık gibi onulmaz hastalıkları imanla acilen tedavi eder.

O Rab ki, insanları fitneden beri kılacak ayetleri, sıhhatlerini temin edecek gıdaları lütfedendir. Yani manevi hastalıkların devasını Kur'an'la, maddi hastalıkların devasını ise lütfettiği nimetlerle sunmuştur. Ayetleri fıkhedip yaşayanlar manevi devaya, lütfettiği rızıkları usulüne göre kullananlar da maddi hastalıklarına deva bulurlar. Derde tabip, şifaya, ilaç ve dua gerek.

Kur'an-ı Kerim'in özellikle müminler için bir rehber ve rahmet olarak gösterilmesi, insanların Kur'an karşısındaki tavrıyla ilgilidir. Fikirlerini onunla düzenleyen, hayatın cazibesine kapılmayan, İslam boyasıyla boyananlar hidayetin temin ettiği rahmete nail olurlar. Dünya hayatı kendisini kuşatmış, sloganlarla avunan, bidat ve hurafelerle yolda yürüdüğünü sanan, taassupla atalarının dinine sarılanlar da bu rahmetten mahrumdurlar. Mümin şunu asla unutmayacaktır; eğer Kitabınızdan ayrı düşmüşseniz ve Allah Resulünü bir örnek olarak hayatınıza ancak nadir zamanlarda dâhil ediyorsanız hep aldanıyorsunuz demektir. Şu veya bu sebeplerden dolayı Kitaplarıyla aralarına mesafe koyanlar nübüvvet nurundan yararlanamazlar! [59]

---

[59]: Bk. 3/185, 6/32, 70

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا
يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾

10:58 De ki:"ancak Allah'ın fazl (-u keremi) ile, rahmetiyle, işte yalnız bunlarla sevinsinler. Bu onların toplayıp durdukları (bütün dünyalıkları) ndan hayırlıdır".

Allah'ın ayetlerini idrak edenler için en güzel lütuf Kur'an ile bildirilen İslam nizamıdır. Bu rahmet ile her şey anlam bulur. Gönüller mutmain olur.

Bu Kur'an, insana şerefini, şanını, kalitesini yükseltecek düsturları açıklarken kendine zarar verip değerini düşüren sebepleri de açıklar. İşte böylesine kalıcı, anlamlı bir hayatın yanında gelecek hayatta verilecek mükâfatları müjdeler.

Bu imana erişmek, dünyanın mal, mevkisinden çok daha kıymetlidir. Bu nedenle dinini idrak etmiş Müslüman'ın gözü Allah'ın vereceği makamlardadır. Şan ve şöhretten kaçarlar. Yaptıkları iyiliklerin ve fedakârlıkların Allah tarafından bilinmesi onlara kâfidir. Bu nedenle sahip olduğu imkânları Rabbinin rızası doğrultusunda değerlendirirler.

Elbette Allah'ın rahmet ve inayetine bu Kur'an'la ulaşılır ve İnanlar ancak bu Kur'an'a sımsıkı sarılarak dünya ahiret hayra erişirler.

❀ ❀ ❀

قُلْ أَرَأَيْتُم مَّا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُم مِّن رِّزْقٍ فَجَعَلْتُم مِّنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا
قُلْ آللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ﴿٥٩﴾

10:59 De ki:"Allah'ın size indirip de (kendi kendinize) ondan (kimini) haram, (kimini) helal yaptığınız rızktan ne haber? Söyleyin bana?" De ki:"Allah mı size izin verdi de (öyle yaptınız) yoksa Allah'a iftira mı ediyorsunuz?"

İman, bütün keyfilikleri, tutku ve emelleri bir kenara iterek Allah'ın hükmüne göre yaşamaktır. Allah'ın emirlerine rağmen kendi görüş, düşünce, zan ve emelleri doğrultusunda yaşayanlar, hevalarını ilah edinmiş kimselerdir.

Bir kimse hem Müslüman olduğunu söylesin hem de Allah'ın hükmüne rağmen hüküm koysun veya hüküm koyuculara boyun eğsin veya itaatten yüz çevirsin. Böyle bir serbestîyi Allah kimseye vermemiştir. Çünkü mutlak manada Allahtan başka hiç kimse insana fayda ve zarar verecek şeyleri bilemez ve dolayısıyla da kendi kendine haram ve helaller de koyamaz.

Allah, kullarına büyük lütuf sahibidir. Hüküm ve emir koyma yetkisini başkasına vermeyerek insanın insana tahakkümünü engellemiştir. Dolayısıyla hüküm koyma, haram ve helal sınırlarını O belirler. Naslar doğrultusunda sabit, sağlam olmak imanın kendisidir fakat içtihadi görüşlerde böyle olunamaz, objektif olmak gerekir.

Roger Garaudy eserinde"Hz. Peygamber'in sahabelerinden olan "Hulefa-i Raşidin" olarak bilinen ilk halifeler, gerek mülkiyet meseleleri üzerinde gerekse diğer bütün konularda, "inmiş oldukları" tarihi ortamdan ve Kur'an'ın bütününden koparak ayetleri harfiyen uygulamaya koymak yerine, ortaya çıkan yeni sorunları çözmek için ebedî prensibi bulup çıkarmasını bilmişlerdir."diyor.

Bu tavır, Kur'an veya Sünnet'in her hükmünün gerisinde, onun varlık sebebinin, bu hükmü ilham etmiş olan prensibin ve tatbik edildiği şartların araştırılıp bulunmasını gerektirir.

Açlık yüzünden hırsızlık yapmak zorunda kalmış zavallıyı değil de, onu aç bırakmış olan köle sahibini cezalandırmak gibi...

Bir başka mesele karşısında Hz. Ömer, Hz. Peygamber'in öğrettiklerine sadık kalmak için, O'nun sünnetini harfiyen tatbik etmez fakat ruhunu uygulamaya koyar. İmdi, Hz. Peygamber, Hayber'in fethinden sonra, ganimet dağıtmıştı. Hz. Ömer, zengin Suriye topraklarını fethettiğinde, savaş arkadaşları, Hz. Peygamber'in Hayber konusundaki tutumunu hatırlatarak, arazinin cihad etmiş ve kazanmış kişiler arasında paylaştırılmasını istediler. Hz. Ömer bu isteği geri çevirdi. Çünkü ortadaki tarihî durum eskisinden tamamen farklıydı. Zira; zengin Suriye topraklarından askerlerine tamamıyla mülkleri olacak paylar vermek, bir asker ve toprak aristokrasisi, bir çeşit derebeylik meydana getirmek olacaktı. Bu ise, Kur'an'ın mesajına ters düşerdi. İslam da aslolan hak ve adaletin korunmasıdır. Nasslar muhkemdir. İslam'ın hakim olduğu dönemlerde veya durum tesbiti-

ne göre adil meselelere çözüm getirilir.[60]

Bir başka örnek, Hz. Peygamber, İslam'ın güçlükle yayıldığı bir dönemde, ümmetin servetinin bir kısmının (devlet hazinesinden bir payın), maddi sorunlarından ötürü İslam'a geçmekte tereddüt eden kimselere (kalpleri İslam'a ısındırılacak kişilere) yardım olarak ayrılmasını kararlaştırmıştı. İslam toplumu güçlü ve zengin hâle gelince Hz. Ömer bu uygulamaya son verdi. İslam'a katılmalar akın akındı ve bu bazen de maddi çıkarlar yüzündendi. Burada da Hz. Ömer, geleneğe (sünnete) harfiyen uymak yerine, Kur'an'ın ruhuna riayet etmişti. Büyük halife, insanları menfaat yüzünden şehadet getirmeye teşvik etmek istemiyordu."[61]

Said Çekmegil'in yapmış olduğu tetkikte: "Müslüman anlayışının beslendiği yegâne kök (fıkıh esası) (kitap sünnet) şekliyle bizlere tebliğ buyrulan tek kaynak vahyî ilahîdir. Diğer fıkıh edinme vasıtaları (icma, kıyas, tecrübe ve deney gibi) faktörler (mecburi neticelere götüren unsurlar) ...Yanılmaz ve şaşmaz tek kaynağa ulaşmak, oradan insanın meselelerini, çözmeyi kolaylaştıracak hususiyetler arzeder.

İslam'ın tek ve yegâne kaynağı olan vahiylerin mütevatiren gelen muhkemlerin dışındaki galip zanlar (içtihat) kolektif kanaatler (icma) bu temel kaynağa giden yoldaki zaruri ve gerekli uğraklardır; dinin farzları ve kesin haramlarını ebeden koruyamazlar. Fıkhı gerektiren bu ruhsatlar ancak kıyas ile Allah'ın hükmüne delalet edecek şekilde helal ve haram koyma bir delilin varlığı halinde söz konusu olabilir.

---

[60] Bk. 4/7, 11,

[61] İslam ve insanlığın geleceği. Pınar yay. Tecüme Cemal Aydın.Sh: 102

İslam'ın tek ve yegâne ana kaynağı olan vahiylerin mütevatiren gelen muhkemleriyle vucubiyet ifade eden bağlayıcı beyyinelerin dışında kalan daha birçok işler ve düşünceler vardır ki bunlar, şu imtihan âleminde muallâkta bırakılamaz; ister istemez insanları bir hükme varmaya zorlar. Bu, yaratanın takdiriyle sosyal bir gerçek olarak görülür. İşte kıyasa ruhsat da buradadır.

Kıyas, hakkında kesin delil bulunmayan bir meselenin hükmünü, Kitap veya sünnette hükmü bilinen meseleye göre açıklamaktır. Başka bir tarife göre kıyas, hakkında kesin delil bulunmayan bir meselenin hükmünü, aralarındaki ortak illet dolayısıyla, hakkında nas bulunan meselenin hükmüne bağlamaktır.

Kıyas, İslam dininin değil, samimi muhakkik Müslümanların cemiyet nizamlarının ve insanların selametle hayatlarını idame etmeleri için mecburi çıkış noktalarıdır. Kıyas, rey ile içtihad kanallardan geçerek, millet reisinin tasvibiyle kanunlaşan müeyyidelerdir. İmtihan âleminde yaşayan mutlu milletin mümin fertlerin-aynı görüşü paylaşmasalar bile- samimiyetle itaatini gerektirir; emire itaat yönünden farzdır. (4/59) Fakat mücerret iman konusu yapılamaz. Aynı zamanda kıyamete kadar değiştirilemez hükümler gibi inanılması vacip olmaz.[62]

Örnek olarak trafik kuralları, haram veya helal tedavi amaçlı tıbbi öneriler ve yasaklar ve benzerlerdir diyebiliriz..

---

[62] İnsanın Yolu İslam.Sh. 168-171. Sanih Yay

İslami naslardan çıkarılmış genel kaide ile Müslüman'ın yiyecek ve içeceklerde zehir ve benzeri, kendisini acele veya yavaş öldürerek zarar verecek şeyleri kullanması caiz değildir. Rabbine hesap vereceğini unutmayıp, hatırında tutan müminler, sigara denilen habis nesnenin tıbbi bir iddia ile ferdî ve içtimai birçok mahzurları tespit edilmiştir. Bunu içmek ferdî, sosyal bir zulüm olduğu gibi insan haklarına da bir tecavüzdür. İster kapalı ister açık alanlarda olsun insanların ortak rızkı olan havayı/ oksijeni zehirlemek -doktorların raporuna göre içenden çok içmeyenlerin daha fazla etkilendiği malumdur- vebaldir.

Ne Kur'an'da ne de hadislerde tütün, sigara geçmez. Dolayısıyla haram olması için ismen zikredilmesi gerekmez. İslam'da, vücuda zarar veren, komşuya, çevreye eziyet eden, malı telef eden şeylerin haram olduğunu belirten naslar vardır.[63]

Şuna buna göre değil, dinini fıkhederek ilahî nizama göre yaşayanlar dünyada onurlu erdemlidirler ve ahirette ise mutluluğa ereceklerdir. Fakat insanların çoğu dertlere deva olan Kitab-ı Mubini fıkhederek faydalanma yoluna gitmedikleri için ilahî yola değil de çeşitli zanni ve hevai duygularına göre yaşarlar. Bu hâl onları batılın, cahaletin ve taklidin karanlığında helake sürükler.

Tek kaynaktan beslenmesini akledemeyen insanlar, zulmün her çeşidine düşmekten kurtulamazlar. Bunlar cehaletleri sonucu hem isyan hem de sahtekârlıktan sorumlu olacaklardır. Cahil ve fasıkların vay haline.

---

[63] Bk. 7/31, 157, !7/27

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو
فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾

10:60 Allah'a karşı yalan uydurmakta devam edenlerin kıyamet günü (hakkındaki) zanları nedir? Şüphesiz ki Allah insanlara fazl (-u kerem) sahibidir. Fakat onların çoğu (bu nimete) şükretmezler.

Allah'ın hükmüne rağmen emir ve yasaklar koyanlar kendilerinin sorgulanmayacağını mı zannederler? Yapmış oldukları bu zulmün hesabı çok ağır olacaktır. Çünkü Allah insanların selametini temin eden hükümleri koymuştur. İnsanlar Allah'ın sınırlarına tecavüz ederek dini tahrif etmekle hem kendileri hem de bilmezleri saptırıyorlar. Bu hâl, şükürsüzlüktür. Allah'ın takdirini ve hükmünü yeterli görmemek olduğundan nankörlüktür.

Şükür imanın, nankörlük ise küfrün sembolüdür. Dolayısıyla Müslümanlar, dinlerini yaşarken Kur'an'ı kaynak edinmelidirler. İlme dayanmayan zanlarla hareket etmemelidirler. "...Allah'tan bir yol gösterici (doğru bir delili) olmaksızın kendi hevesine uyandan daha sapık kim olabilir!" (28/50)

Allah, doğru yolu gösteren Kur'an'ı indirmiştir ki, insanlar bununla hak yolda istikamet üzere yürüsünler. Buna rağmen dinini doğru yaşamak için kitabına müracaat etmeyen rastgele

şundan bundan duyduklarıyla ve halkın teveccühünü, desinlerini, kınamalarını dikkate alarak yaşayanlar da bu zulmün içerisindedirler. Taklide razı olmuşların, günahlarından utanmayan fasıkların, ikmal edilmiş din-i mübinde eksik varmış da sanki dine din adına ilaveler veya çıkarmalar yapmaya yeltenen bid'atçıların, hakkı batıla karıştıra karıştıra Müslümanlığını tanınmaz hâle getiren hurafecilerin bu ayete göre kıyamette hesapları ağır olacaktır.

O, Allah "Lütuf ve inayet sahibidir" sayısız, sınırsız ikramlarda bulunmuş, ayrıca hayatın anlamlı, renkli, lezzetli kılacak kaynakları ve onları keşfedecek kanunları öğrenme kabiliyeti vermiştir. Bütün bunları Allah'ın rızasını kazanmaya vesile kılacak şükürleri eda edeceğine, verilen yetenek ve kabiliyetlerini kullanmayıp nankörlük ediyorlar.[64]

❀ ❀ ❀

[64] Bk. 10/17, 36, 6/116

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِن قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ عَن رَّبِّكَ مِن مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِن ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٦١﴾

10:61 Sen herhangi bir işte bulunmayadur, onun hakkında Kur'an'dan bir şey okumayadur ve sizler de hiçbir iş işlemeyedurun ki onun içine daldığınız vakit biz başınızda şahidizdir. Ne yerde, ne gökte zerre ağırlığınca bir şey Rabbinden uzak (ve gizli) kalmaz. Bundan daha küçüğü ve daha büyüğü de hariç olmamak üzere (hepsi) muhakkak apaçık bir kitapta (yazılı) dır.

Bu ayetle, kasıtlı veya cehalete razı olup heva ve hevesini ilah edinenlerin İslam hakkında ileri geri konuşmamaları, müminlerin de yaptıkları işleri Allah'ı görüyormuşçasına ihlâsla ilmi ölçülere riayet ederek yapmaları hususunda bir uyarı yapılmaktadır.

Allah kimin neyi hangi amaçla yaptığını, görevinizi, sorumluluklarınızı icra ederken nasıl çabaladığınızı, düşmanlarınızın size karşı neler yaptıklarını yakinen biliyor. " (Ey insanlar!) O gün (hesap için) huzura alınırsınız; size ait hiçbir sır giz-

li kalmaz." (69/18) 'Kim zerre kadar hayır yapar ve kim zerre kadar şer yaparsa Allah onu görür'. (99/7, 8) Ey insanlar! Biliniz ki hayatınız en hassas kameralarla kayda alınmaktadır. Bu kameralar öyle beşerin kameraları gibi bozulmaz, kırılmaz, sizin isteğinize göre silip, kaydetmez. Sizler Allah'ın verdiği akıl, kabiliyet ve yeteneklerle alıcı verici cihazlar yaparsınız da her şeye kadir olan, her şeyi yoktan var eden Allah sizlerin hayatınızı kameraya almaz mı? Her şeyi en ince ayrıntılarına kadar O bilir ve bunları kendilerine geri göstermek için de kaydettirmektedir. Ey insanlar! Filminizi seyrederken yüzünüzün gülmesini istiyorsanız rolünüzü Allah'ın ilkelerine göre oynayın. Sorumluluklarınızı bir basiret ve bilinçle yerine getirin " Şüphe yok ki Allah zerre kadar haksızlık etmez (Kulun yaptığı iş, eğer bir kötülük ise, onun cezasını adaletle verir.). İyilik olursa onu katlar. Kendinden de büyük mükâfat verir." (4/40).Bu müjdeye mazhar kılacak düsturu 62. ayettedir.

❀ ❀ ❀

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

10:62 Haberiniz olsun ki Allah'ın veli (kul) ları için hiçbir korku yoktur. Onlar mahzun olacaklar da değillerdir.

Şu dünya herkesin kendi güç ve kapasitesine göre soruları olan bir imtihan âlemidir. Acı, tatlı, kolay, zor. Münkirlerden

gelen eza ve cefa her şey ama her şey ölüm anına kadardır. Bu gerçeği idrak edenler Allah'ın rızasını kazanacak Kur'an'i bilgileri edinip gereğince amel ederler. Hiçbir kınayıcının kınaması onları Allah'ın rızasını kazanmaktan alıkoymaz. Şu bir gerçek ki, bu dünyada zalime boyun eğmek, dünyevi emeller, korku ve kaygılar nedeniyle eğilip, bükülmek yani diğer bir ifadeyle hevadan gelen arzuları Allah'ın rızasının önüne geçirmek hem dünya hem de ahirette zilleti beraberinde getirir. İşte bu şuura erenler "Rabbim Allah deyip dosdoğru yaşayıp saadete ermeyi hak ederler". 63. ayet bu gerçeği ifade ediyor.

❀ ❀ ❀

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

10:63 Onlar iman edip takvaya ermiş olanlardır.

İman vahye şuurla inanmaktır. Vahyi kabul etmeyen veya vahye herhangi bir itiraz ve şüphesi olan veya aklını vahyin önüne geçirenler Allah'ın istediği şekilde iman etmiş değillerdir. O hâlde imanı vahiy kapsamında ele alırsak İhlâs suresinde Allah tanıtırken yaratmada, yarattıklarını menfaatleri doğrultusunda idare etmede tek merci ve kanun koyucu olduğu görülür. Bu kanuna aykırı olmadan, muhalefet etmeden gelişen dünyada eşyanın tabiatına uygun nizam ve kurallar koyulur.

İnsan mutlak Allah'a itaati önleyerek dünya düzenini de sağlayacak yasaları dikkate almalıdır. Trafik kuralları, tıbbi tedaviler ve içtihadi uygulamalar gibi. [65]

İman bir güçtür. İman, sahibine üstünlük kazandırır. İman insanı salih amelle yüceltir. Kötü şeylerden sakındırıp temiz erdemli, bir hayat bahşeder. Bilinçten uzak hissi bir inançla bu niteliğe sahip olunamaz.

Allah'a mutlak ittika edilmelidir. "O hâlde Allah'a gücünüz yettiğince ittika edin. Dinleyin itaat edin..." (64/16) Bu ayetler şu gerçeğe dikkatleri çekiyor. Allah'ın elçileri aracılığı ile getirdiği vahyî verilere şüphesiz, itirazsız inanıp, mazeret ve engelleri aşarak itaat gerekir. İşte bütün bunların nasıl yapılacağını Kur'an-ı Kerim öğretir.

Bu Kur'an'ı yaşamak için fıkhedenler takvaya ererler.

Takva şuur, huşu ve haşyet içerisinde Allah'a itaat etmektir. Diğer bir ifadeyle insanın kendisini Allah'ın emir ve yasaklarını dikkate alarak yaşayıp himayesine sığınmaktır. Allah'a kuvvetli bir imanla bağlanan kimse; O'nun her yerde kendisini gördüğünü ve yaptığı her şeyin kayıt altına alındığının şuurunda olan bir kişi, şüphesiz kendine çeki düzen verir. Allah'ın yüce makamında kulluğa yaraşır bir edebi takınır. "Ey Âdemoğulları! Size kendi içinizden ayetlerini anlatacak peygamberler gelir de kim (onlara karşı gelmekten) sakınır ve kendini ıslah ederse, onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyecektir." (7/35)

❀ ❀ ❀

[65] Bk. 10/17, 59

لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ

ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾

10:64 Dünya hayatında da, ahirette de onlar için müjdeler vardır. Allah'ın sözlerinde asla değişme (imkân) yoktur. Bu, en büyük saadetin ta kendisidir.

Allah'a ilmî haysiyetle kulluk edenler dünyada onurlu, erdemli, temiz huzur ve haz verici bir ömür sürdürürler; bu teslimiyet ahirette kendilerini mutlu edecek müjdelere ulaştırır.

Onları gördüğünüz zaman yaşantılarıyla, ahlak ve davranışlarıyla, size Allah'ı hatırlatırlar. Onlar, Allah'ın emrettiklerine boyun eğip itaat ederken nehy ettiklerinden de sakınırlar. İşte budur Allah velilerinin kerameti. " ... Allah muttakilerin velisidir." (45/19)

❀ ❀ ❀

وَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾

10:65 (Habibim) onların (müşriklerin) lakırdıları seni tasaya düşürmesin. Çünkü bütün izzet ve galebe Allah'ındır. O, (Hepsini) hakkıyla işitici, kemaliyle bilicidir.

Bu emniyet ve güveni Rabbinden yana hisseden kavrayan insanlara ondan gayrısından gelen eziyet ve işkenceler bedenini rahatsız etse de Rabbin dostluğunu kazanması onu mutlu eder. O'nunla olan dostluğuna zarar gelmesi halinde kalbi elemlere düşer ve yeniden dostunun kalbini kazanmak için çalışır. Bilir ki, bütün kudret ve galebe Allah'ındır. İnsanların bağlandıkları bütün güç ve sıfatları Allah dilediği zaman, kudretiyle yok ediverir. Allah, zalimlerden zulmünün hesabını sormaz mı? Allah mümin kullarına teselli vermekle onları müjdeliyor.

❁ ❁ ❁

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٦﴾

10:66 Haberiniz olsun ki göklerde kim var, yerde kim varsa (hepsi) şüphesiz Allah'ındır. Allah'tan başkasına çağıranlar (hakikatte) Allah'a kattıkları ortaklara tabi olmuyorlar. Onlar (kuru) zandan başkasına uymuyorlar ve onlar ancak yalandan başkasını söylemiyorlar.

Aslında bu arzu ve emellerini ilah edinmiş kimseler hiç kimseye tabi olmazlar. Onlar için putlar arzu ve emellerine ka-

vuşmakta aracıdırlar. Bir tabirle "putperestler oylarını yüceltmek kastıyla değil, kendi düşük durumlarından doğan geçerliliği korumak kastıyla kullanırlar. Yürürlükte kalması istenilen putun iktidarı değil, putperestlik aracılığıyla sağlanan çıkarlarıdır.". Çoğu kez de masum bir yaklaşımla amaç bunlarla Allah'a yaklaşıp bir takım şeyleri bunların yaptırım gücüyle elde etmektir (!) Hâlbuki bu tür yaklaşımlar asılsız ve kendi zanlarından başka bir şey değildir. Zan ise ilme dayanmayan tahminden başka bir şey değildir. [66]

❁ ❁ ❁

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٧﴾

10:67 O, geceyi -içinde sükun ve istirahat etmeniz için- (karanlık), gündüzü ise (çalışıp kazanmanız için) ziyadar olarak yaratandır. Şüphe yok ki bunda kulak verecek bir kavim için ibretler vardır.

Cenabıhak, akıl sahibi insanlara bilfiil içerisinde bulundukları hususlara temas ederek örnekler verir. Bütün günün meşakkat ve yorgunluğunun ardından gecenin oluşuyla istirahata

[66] Bk. 10/28, 29, 35, 36

geçen insanoğlu, uykuyla sıhhat, zindelik kazanarak yeni bir güne uyanır.

Uyku genellikle gece veya belli aralıklarla meydana gelen, algı ve sistemli faaliyetlerin ortadan kalkması, sinir sisteminde bir yavaşlama ile beraber kendini gösteren bir durumdur.

Zamanımızın üçte birini alan ve herkesin az çok sevdiği, onsuz edemediği kararı yarar çoğu zarar olan uyku...

Uyku ile hareketsiz ve etkisiz hale gelen yaşam, uyanışla nasıl canlılığına kavuşuyorsa, gerçek ölümle dünyaya veda edip ölümün öldüğü, her şeyin dirildiği gün herkes yaptığının karşılığını alacaktır.

Şu insanoğlu küçük ölüm uykusunun ardından uyandığında geçici hayatın metaını elde etmek için gerekirse gecesini gündüzüne katıp didiniyor da ebedi saadetini kazanmanın yollarını o kadar düşünmüyor. Bu imtihan âleminde Rabbi daha nasıl razı edebilirim diye hesap yapmıyor.

Evet, uyku anında geçici olarak iradesi elinden alınan insan en küçük haşereye karşı bile kendisini koruyamazken, öldüğünde ve kıyamet günde hepten iradeleri elinden alınan insan ne yapacak, Rabbe isyan etmenin hesabını nasıl verecek?

Ey dünya hayatıyla sermest olmuş, ahiretten gafil olanlar! Uyanınız, kendinize geliniz, bakınız, araştırınız, düşününüz! Göreceksiniz başıboş değilsiniz. Her şey bir takdire bağlı olarak yürümekte uyanın! Yetsin uyurgezer gibi yaşamanız! Gidenler yanlarında salih amelden başka bir şey götüremiyor. Ne olur aklını hevai arzulara takma, Çok uyuyarak zihnini, bedenini hantal bırakma. Başarıya ulaşmanın yolu çalışmaktan geçer. Al-

lah kendi yolunda zihnen ve bedenen güçlü olmanın yollarını aramamızı bu uğurda mücadele edenlere yollarını göstereceğini vaat etmiştir.[67]

Allah insanoğlunun yaşamına maddi ve manevi en uygun nizamı var etmiştir. Akıl ve basiretle oluşları temaşa edenler bunların Allah'ın kudretiyle olduğunu ve üzerindeki rahmetini görerek şükrederler ve Resulleriyle çağırdığı emirlerinde bir rahmet olduğunu idrak ederek O'na teslim olup itaat ederler. İşte bu şuurla ilahî vahiylere kulak vererek bilgi basamaklarında ilerleyeceklerdir. Dolayısıyla Allah'ın rızasını hayatının merkezine alarak emirlerini istediği şekilde ve istediği zamanda yerine getireceklerdir.[68]

❁ ❁ ❁

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ عِندَكُم مِّن سُلْطَانٍ بِهَذَا أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

10:68 Dediler ki:"Allah kendine evlat edindi". Hâşâ, Allah bundan münezzehtir, O, müstağnidir. Göklerde ne var,

[67] Bk.29/69
[68] Bk. 6/60

yerde ne varsa (hepsi) O'nundur. Nezdinizde buna (o iddianıza) ait hiçbir delil de yoktur. Siz Allah'a karşı bilmeyeceğiniz (ilim ile isbat edemeyeceğiniz) bir şeyi mi söylüyor sununuz?

Bu yaratıcıyı yaratılmışa benzetmektir. İşte asılsız bir yalan ve büyük bir iftira. "Bundan dolayı, nerdeyse gökler çatlayacak, yer yarılacak, dağlar yıkılıp düşecektir. Rahmana çocuk isnat etmeleri yüzünden" (19/90, 91) O Ehaddir, Sameddir. O'nun benzeri hiçbir şey yoktur." (42/11)

Allahuteala bu insanlara hitap ederek eğer doğruculardan iseler delillerini getirmelerini söylüyor. Ama maalesef bunu ispatlayacak hiçbir delilleri yoktur. Çünkü "gözler onu görmez." (6/103)

İnsanın bilmediği hususta söz söylemesi ne abes, ne çirkin, ne ikrah edici sevimsiz bir tutumdur. Hele böyle bir yaklaşım Allah'la ilgili olursa bu çok daha çirkin, büyük bir cürüm ve suçların en büyüğüdür. Yaratanla yaratılan arasındaki bir benzerlik atfedilmesi, tevhidi bozan durumdur. Tevhidin bozuk olması ise bütün ameli heder etmektir. Artık bunlar iflah olmazlar. Ahirette bunların kurtulmasına imkân yoktur.[69]

❀ ❀ ❀

[69] Bk. 6/100, 101

قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

10:69 De ki: Allah'a karşı yalan uyduranlar hiç şüphesiz felah bulmayacaklardır.

Bu yaratıcıyı yaratılmışa benzetmektir. İşte asılsız bir yalan ve büyük bir iftira. "Bundan dolayı, nerdeyse gökler çatlayacak, yer yarılacak, dağlar yıkılıp düşecektir. Rahmana çocuk isnat etmeleri yüzünden" (19/90, 91) O Ehaddir, Sameddir. O'nun benzeri hiçbir şey yoktur." (42/11)

Allahuteala bu insanlara hitap ederek eğer doğruculardan iseler delillerini getirmelerini söylüyor. Ama maalesef bunu ispatlayacak hiçbir delilleri yoktur. Çünkü "...gözler onu görmez..." (6/103)

İnsanın bilmediği hususta söz söylemesi ne abes, ne çirkin, ne ikrah edici sevimsiz bir tutumdur. Hele böyle bir yaklaşım Allah'la ilgili olursa bu çok daha çirkin ve büyük bir suçtur ve bu yalancılar asla felah bulmayacaklardır.[70]

❀ ❀ ❀

[70] Bk. 6/100, 101, 16/74

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

10:70 (Onların bu yalanları kendilerine belki) ***dünyada (cüzi) bir faide (sağlayabilir). En son dönüşleri ise ancak bizedir. (Bundan) sonra da küfür (inkâr) da ısrar etmekte oldukları*****na mukabil onlara çetin azabı** *(mızı)* ***tattıracağız.***

Allah'ı bir beşere, beşeri Allah'a benzer vasıflarla niteleyenler, tevbe etmedikçe asla kurtuluşa eremezler.

Her kâfir, münafık ve müşrik iftiracı, yalancı, ikiyüzlü zalim kimselerdir. Allah, Rahman ismiyle dünyada her varlığa ihtiyacı olanı verir. Samet vasfıyla O ihtiyaçtan müstağnidir ve tüm varlıklar ona muhtaçtır. Kâfirler, ahirete inanmadıkları için dillerini olur olmaz şeylere sorumsuzca eğip bükerek emellerine ulaşmanın her türlü yolunu ararlar. Hak hukuk gözetmedikleri gibi âciz ve mazlum demeden engelsiz bir yaşam için savaşırlar. Ama yine de hayat soruları onları da kuşatır. Allah böylesi zalimlere şu haberi veriyor: "İnkâr edenler sanmasınlar ki, kendilerine mühlet vermemiz onlar için daha hayırlıdır. Onlara ancak günahlarını artırmaları için fırsat veriyoruz. Onlar için alçaltıcı bir azap vardır". (3/178)

❀ ❀ ❀

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُم مَّقَامِي
وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ
وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا
تُنظِرُونِ ﴿٧١﴾

10:71 Onlara Nuh'un kıssasını oku. Hani o kavmine: "Ey kavmim, demişti, eğer benim (aranızda) duruşum, Allah'ın ayetleriyle öğüt verişim size ağır geliyorsa (ne diyeyim) ben ancak Allah'a dayanıp güvenmişimdir. Siz ve ortaklarınız da artık toplanıp yapacağınızı kararlaştırın. (O suretle ki) bilahare bu işiniz (yapacağınız) size hiçbir tasa (ve pişmanlık vermiş) olmasın. Sonra hükmünüzü bana icra edin. (Hatta) bana mühlet de vermeyin!"

Bu ayet, bizlere peygamberlerin Allah'a büyük bir teslimiyet ve tevekkülle, imandan aldığı cesaretle küfür karşısında sarsılmaz bir kale gibi duruşunu örnek vererek, imanı dava edinip eğilip, bükülmeden emrolunduğumuz gibi dosdoğru hareket etmemizi; bu kutsi görevi icra ile Allah katında şerefli bir makama ermemizi öğretiyor.

O yüce nebiler ne bir yerlere gelmek, ne iktidar olmak ne de onlardan gelecek menfaati celbedip, zararı defedebilmek için eğilip bükülmediler. İmanın gereği ne ise öyle yaşadılar.

İşte bu duruş, Allah'a şuurlu bir teslimiyet ve tevekkülle kazanılır. Elbette Allah dilemedikçe hiç kimse bir diğerine zarar veremez. Allah dilerse iradesiyle sünnetini değiştirir. Ateşin Hz. İbrahim'i yakmaması, Firavun'un Hz. Musa'ya, öfke ve nefretlerine rağmen Hz. Nuh'a aralarında uzun süre yaşamasına rağmen bir şey yapamamaları vs. daha buna benzer olaylar hayat seyrinde tecelli eder.

Bu karşı çıkışta hem bir meydan okuma hem de bir tehdit var. Tek başına bir kavme karşı duruştaki cesareti gösterirken getirdiği mesajlarla alay edip onları inkâr etmeleri nedeniyle de başlarına gelecek can yakıcı azap ile de tehdit ediyor. Hani laf anlamaz, haylaz, huysuz çocuklar, üzerine yürüyüp tehdit etmeden asla uslanmazlar ya, aynen öyle, bu küfredenleri de belki korku hizaya getirir.

Müslümanlar artık bu imanı idrak etsin de küfrün karşısında ezilip, büzülüp durmasınlar. Günümüz dünyasında İslam âlemi denilen coğrafyalar, ya güçsüzlüklerinden veya sinmiş ve korkmuşluklarından küfrün boyunduruğu altında yaşamaya mahkûm vaziyetteler. Müslümanlar, Kur'an'ı fıkhedip gereğince amel etmedikleri müddetçe bu hâlden kurtuluşları da söz konusu olamaz.

İslam'da Allah'a yaklaşmanın yolu itaatten geçer. Şuursuz, ibadetsiz, cihatsız iman olmaz.[71]"

"O hâlde, kâfirlere boyun eğme ve bununla (Kur'an ile) onlara karşı olanca gücünle büyük bir savaş ver." (25/52) bu ve

[71] Bk. 5/35

benzeri ayetlerden anlıyoruz ki Müslüman'ın yaşamı akide ve cihatla sağlamdır.

Kur'an, ahiretteki kurtuluşun, bu dünyadaki kurtuluşa bağlı olduğunu, cennetin yolunun, özgürlük, izzet uyanıklık, bilgi ve bilinçten geçtiğini, bu dünyada küfür ve kötülükle mücadele etmeden ölenin ahirette hesabının ağır olacağını öğretir. [72]

Bir Müslüman, Kur'an'dan aldığı eğitimle güvenli, dengeli, istikamet üzere, ferasetli-basiretli; fikrî, hissî dağınıklığa düşmeden bir dik duruşa sahip olmalı.

Unutulmasın ki, duruşumuz edindiğimiz alışkanlıklar sonucu oluşur. Alışkanlıklarımızı tahkiki imandan aldığımız ruhla oluşturalım. Beşerî zaaflarına mahkûm olanlar bu duruşu beceremezler. Elbette bu huşu içinde olanların dışındakiler için zordur.

Evet, Allah Müslümanlardan böyle mert ve sağlam bir duruş ister. Herhangi bir korku ve çıkar, uğruna eğilip bükülmeden bir dik duruşla değerlerimizi korumalıyız. Anlaşma masalarında, dinler arası diyalogda yüreklere saygı ve korku duyuracak bir duruşunuz olsun; sizin asil duruşunuz onların aczini ortaya çıkaracaktır. Siz bu duruştan yoksun kalırsanız onların karşında siz âciz kalırsınız.

❀ ❀ ❀

[72] Bk. 4/74, 75, 85, 9/16

فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٢﴾

*10:72 "Eğer (benim öğütlerimden) yüz çeviriyorsanız ben sizden (bu hususta zaten) **hiçbir mükâfat istemedim. Benim mükâfatım Allah'tan başkasına ait değildir. Ben** (O'nun hükmüne boyun eğen, emrine muhalefet etmeyen, O'ndan başkasından hiçbir ümit beslemeyen) **Müslümanlardan olmamla emrolundum".***

Bu ayetlerden anlıyoruz ki, bir Müslüman, İslam'dan aldığı asil ve üstün bir terbiye ile insanları rahmet diniyle buluşturmak için her türlü fedakârlığı göze alandır.

Bu erler şan, şöhret, itibar, servet, mevki gibi dünyevi anlamda hiçbir şey beklemedikleri gibi münkirlerden gelebilecek tehlikeleri de göze alarak insanlara İslam'ı anlatmak için çalışırlar. Bu gayretleriyle her bir insanın veya toplumun hidayetine vesile olarak hem onları zulümden kurtarır hem zulmün önünü kesmiş olurlar. Yine bu gayretleri ile hem dünya selametine hem de ahirette Rabbinin vereceği sonsuz mükâfatlara sahip olurlar. Bir mümin için bundan daha kârlı ne olabilir.

Ey insanlar! Düşünün, aklınızı hevanın önüne geçirmeden dinleyin. Sizi hidayete erdirip kardeş edinmek için hiçbir ücret istemeyenlere kulak verin. Size gül atana, diken atmayın.

فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَمَن مَّعَهُ فِى الْفُلْكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ وَأَغْرَقْنَا
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ ﴿٧٣﴾

10:73 Yine onlar kendisini tekzip ettiler. Biz de hem onu, hem gemide beraberinde bulunan kimseleri selamete erdirdik ve bunları (yeryüzünün) halifeleri yaptık. Ayetlerimizi yalan sayanları ise (suda) boğduk. Bak, (Allah'ın azabıyla) korkutulup (da doğru yolu tutmay) anların sonu nice olmuştur!

Kur'an-ı Kerim yer yer bu dünyada inananların kurtulduğunu ve inkâr edenlerin ise elim bir akıbete maruz kalarak helak olduklarını haber vererek düşünenleri uyarıyor.

Ey cehalet asrında yaşayan Müslümanlar! Bu ayetler size ders olsun da hakka sarılın, cahiliye pisliğine bulaşıp da cahiliyeye boyun eğmeyin. Sizler de Hz. Nuh gibi selamet diyarına götürecek bir gemi yapın. İlminiz, imanınız cahiliyeye karşı sağlam duruşunuz sizleri yeryüzünün şerefli halifesi kılsın. Unutulmasın ki Hz. Nuh'un gemisini kurtarıp sahile çıkaran Allah sizi de selamete çıkarır. Allah eninde sonunda yalancıları helak edicidir. [73]

❀ ❀ ❀

[73] Bk.2/49, 6/47,, 7/165, 27/53, 48/25

ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِ رُسُلاً إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَآؤُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُواْ
لِيُؤْمِنُواْ بِمَا كَذَّبُواْ بِهِ مِن قَبْلُ كَذَلِكَ نَطْبَعُ عَلَى قُلُوبِ
الْمُعْتَدِينَ ﴿٧٤﴾

10:74 Sonra onun arkasından kendi kavimlerine (birçok) peygamberler gönderdik de bunlar, onlara (davalarını isbat eden) apaçık mucizeler getirdiler. Fakat önceden (hakkı) yalan say (mıya alış) dıkları için (kabil değil) inanmadılar. İşte haddi aşanların gönülleri üzerine böyle mühür basarız!

Kalpleri mühürlenenler, haddi aşmış dik kafalı kimselerdir. Allah'ın kendilerine verdiği idrak kabiliyetini söndürmüşler ve ayetler karşısında düşünüp taşınmamaktadırlar. Ön yargılıdırlar ve daha önce zihinlerindeki görüşe körü körüne ve taassupla bağlıdırlar. Bu yüzden tavsiyelere kulaklarını tıkarlar. Ya inatları veya çıkarları uğruna hakikati kabullenmeye bir türlü yanaşmayanların ceza olarak kalpleri Allah tarafından mühürlenir. "...Allah hiçbir kimseye haksızlık etmez." (3/108)

❀ ❀ ❀

بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾

10:75 Sonra bunların (peygamberlerin) ardından da Musa'yı ve Harun'u ayetlerimizle Firavun'a ve onun ileri gelenlerine gönderdik. Fakat (imanı) kibirlerine yediremediler. Onlar böyle günahkâr bir kavim idiler.

Hz. Musa ve Harun'un, İsrail oğullarının, kıssalardan çıkaracağımız derslerden anlıyoruz ki genellikle toplumun elitleri, servet ve statü sahipleri hak davete karşı çıkmışlardır. Servet, iktidar, şan ve şöhret tutkusu basiretlerini körelttiğinden büyüklük taslayıp haktan yüz çevirmişlerdir. Cenabıhakk'ın hikmet ve azametini görmeyen bu âciz yaratıklar her zaman kaderin karşısında ne kadar itici ve ikrah edici bir duruma düşmüşlerdir. Küçüldükçe büyüdüğünü sanan mütekebbirler, Allah'ın azabından kurtulamayacaklardır.

❀ ❀ ❀

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا قَالُوا إِنَّ هَـٰذَا لَسِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٦﴾

10:76 Tarafımızdan kendilerine hak (mucize) geldiği vakit: "Herhâlde bu, apaçık bir sihirdir." dediler.

Hakkı kabul etmek istemeyen inatçı mütekebbirler işlerine gelmediği hususların içerisinden çıkmak için ya bir büyü ya da bir kâhin sözü derler. Oysa kendileri de, herkes de, dünya âlem de bilir ki büyücüler, kâhinler hiçbir zaman önemli ve ciddi işlerde başarılı olamadıkları gibi insanların kaderi hakkında bir bilgiye de ulaşamamışlardır. Büyü, sırf şekille ilgili işlerde hayal ve vehimden ibarettir. (Gerçek olmayan, batıl, şüphe, kuruntu, yersiz korku) veya yersiz ümit vermektir.

Sihir, insana yönelik olarak tabiatüstü gizli güçlerin yardımı ve aracılığıyla belli bir maksadı gerçekleştirmek ve belli gayeye ulaşmak için uygulanan ve zayıf insanları etkileyen; bir şeyin veya olayın gerçek hüviyetinden uzak olarak ortaya çıkan asılsız iddialardır.

Kâhinler, bir takım gaip bilgilere vakıf olarak gelecekten haber verdiğine inanılan kimselerdir. İslam'ın kesinlikle yasakladığı, aklın çözemediği ilkel bir anlayışın tezahürüdür bu iddialar. Büyücüler asla felah bulamaz, asla hakiki başarıya ulaşamazlar. Onlar, çürütemedikleri bu hak sözü çürütmek için böylesi bir iddiada bulunurlar. 77. ayet de bunu ifade ediyor.

قَالَ مُوسَىٰ أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَٰذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ ﴿٧٧﴾

10:77 Musa:"Siz, hak için, o size gelince (böyle) mi söylersiniz? Bu bir sihir midir? Hâlbuki sihirbazlar umdukları-na eremezler" dedi.

Cenabıhakk'ın sözüyle sihri karıştıranlar anlayışsızlıkları-nın üstünü örtmek için böylesi çıkışlarla itirazda bulunurlar. Oysa ilahî sözler üzerinde düşünseler onun her bir kelimesinde bir anlam, bir rahmete ve bir hedef bütünlüğüne davet olduğu gibi, münkir ve fasıkların iç yüzünü veya karakter bozukluklarını da açıklamaktadır. Sonra hangi büyücü bir zalimin huzuruna çıkıp da korkusuzca ve medeni bir cesaretle konuşup yaptığı zulümden, haksızlıktan vazgeçmesi hususunda uyarıda bulunmuş veya Allah'a ibadete davet etmiştir. Bunu gören, duyan var mı? Bilakis büyücüler, çıkar umduklarının yararına ve zararına olacak şeyleri söylerler ki bir çıkar elde etsinler. Fakat resuller ve müminler öyle mi? Söyledikleri, davet ettikleri hakikate karşı en ufak bir ücret veya herhangi beşerî beklenti içerisinde olmazlar.

Artık hak davetçilerle, sihirbazların arasında ki farkı idrak edin de inkârda inat etmeyin. Ey fasıklar gözünüzden gaflet perdesini kaldırıp yapılan davete kulak verip hakkı idrak ederek iman edin ki kurtuluşa eresiniz.

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمَا الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

10:78 Dediler:"Sen atalarımızı üzerinde bulduğumuz (yoldan) bizi döndürensin de bu yerde devlet ikinizin (elinde) olsun diye mi bize geldiniz? Biz ikinize de inanıcılar değiliz".

Bu ayet de onların gerçek niyet ve zihniyetlerini ortaya koyuyor. Elbette hiçbir kimse kurduğu düzenin bozulmasını istemez. Lakin zulüm, adaletsizlik ve sömürüye dayalı sistemleri de uyarmak gerekir. Akıllı düşünen kimseler yapılan uyarıyı dikkate alarak kendini düzeltmeye çalışırken, kendilerini müstağni gören mütekebbirler ise iyice azgınlaşırlar. Ayette de belirtildiği gibi karşılarındakileri olmadık iddialarla itham ederler.

Allah uyarıcılar göndermeden bir toplumu helak etmez.[74] Ne var ki inkârında direten, sultasını haksızlık ve zulüm üzerine bina edenlerin uyarıdan anlayacağı yok. Hani bir şeyi yapmak istemediklerinde babam, hocam, eşim, amirim böyle istiyor diyen yarı köleleşmiş zihniyetler var ya onun gibi; bu aklını kütleştirenler de hakkı, gerçeği, doğruyu bilip, bulup yaşamak gibi bir izzetten, erdemden uzak oldukları için babalarını, atalarını körü körüne taklit etmeyi öne sürerler. Yerli yersiz, atalarını öne sürerek savunmaya geçmek, cahillerin sermayesidir. Sanki

[74] Bk. 6/131

ataları kendilerini öldür deseler öldürecekler mi? Hayır, işlerine geldiği için atalarını, hocalarını, eşlerini öne sürerek işi kurtarmaya çalışırlar.[75]

Güya atalarından aldıkları emanete sahip çıkarak muhafazakâr bir tavır sergilemeye çalışırken dahi "Bu yerde egemenlik ve nüfuz ikinizin olsun diye mi?" sözleriyle gerçek rahatsızlıklarını açığa vurmuş oluyorlardı. Evet, bu her zaman böyle tecelli eder. Halklarını ağır vergilerle, adalet ve hukuksuz idareleriyle bunaltan sulta sahipleri, halklarının galeyanlarına maruz kaldıklarında maneviyattan dem vurur, baba ve atalarının hacı-hocalığını ileri sürerek, hak, hürriyet ve demokrasi edebiyatlarıyla avutur dururlar. Sıkıştıklarında hemen en usta laf cambazlarına müracaat ederler. 79. ayette bu gerçeği açıklıyor

❀ ❀ ❀

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾

10:79 Fir'avn:"Usta bütün sihirbazları bana getirin" dedi.

Bu hep böyle tecelli eder. Yalancılar, hakkın halk tarafından duyulmaması ve gerçek yüzlerini örtmek için emirlerinde tuttukları Karunları, Hamanları, demagogları, filozofları, kâhin

[75] Bk. 2/170

ve sihirbazları hemen imdada çağırarak durumu kurtarmaya çalışırlar. Bu diktatörler hem içerisine düştükleri acziyetten kurtulmak hem karşısındakileri susturup gereken dersi bunlar eliyle ustaca vererek başarıya ulaşmak isterler.

Fakat bu güne kadar Allah'ın sözüne sihir, onu tebliğ eden elçiye sihirbaz diyenler hakkın etkisini kırmak için bütün demagogları, kâhinleri, filozofları ve en usta sihirbazları bir araya gelseler ne Allah'ın sözünü ve ne de onu tebliğ eden davetçilerini susturamazlar. İslam Hz. Âdem'le başlamış, ebediyete kadar devam edecek fıtrata uygun olan tek dindir. Diğer din ve ideolojiler ne kadar insan hakları, eşitlik, demokrasi ve hürriyetten dem vurmuş olsalar da, buna aldanıp iktidarlarını kurmuş olsalar da iddialarında asla başarılı olamamışlardır. Belli azınlığın dışındakileri ağır vergi, hukuksuz yargı, adaletsiz muamelelerle köleleştirmişlerdir. Böylesi birçok izim ve ideoloji tarihte lanetle kaydedilmiştir.

Tarihte sihir gücüyle ne siyasal bir devrim, ne bir ülke zapt edilmiş ne de bir savaş kazanıldığı kaydedilmiştir.

Sihir; kelime olarak; "Huda -hile, aldatma, oyun- yapmaya, cadılık, göz bağcılık etmektir. (Ki hokkabazların; söz ve işlerle insanları tesir altında tutmak isteyen kötü kimselerin) hayale düşürmeleridir. Kur'an-ı Kerim bu hususu, onlar yani sihirbazlar "... Halkın gözlerini büyülediler..." (7/116) diye bahseder. İki söz bir büyüdür. Lakin bu durum, bilgisiz ve cahil olup kendinden emin olmayanlar için geçerlidir. Cahiliyye insanlarının yaptıkları aldatmalar, bilgisiz insanları tesir altına almaları çok olmuştur ve olmaktadır.

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُم مُّوسَى أَلْقُوا مَا أَنتُم مُّلْقُونَ ﴿٨٠﴾

10:80 Nihayet sihirbazlar geldiği zaman Musa onlara, "(Ortaya) ne atacaksınız atın." dedi.

Bu ayetten anlıyoruz ki, Allah'a dayanan bilgisinden emin olanlar medeni cesaretle bilgilerini ortaya koymaktan çekinmezler. Onlar emindirler, gerçeği hiçbir şey çürütemez. Doğruluk güneş gibidir, nasıl olsa doğar.

❁ ❁ ❁

فَلَمَّا أَلْقَوا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُم بِهِ السِّحْرُ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾

10:81 Vakta ki onlar attılar. Musa dedi ki:"Bu sizin (meydana) getirdiğiniz (yaptığınız) şey sihirdir. Allah şüphesiz ki onun boşluğunu, asılsızlığını meydana çıkaracaktır. Allah elbette fesatçıların işini düzenlemez.

Bu ayetten anlıyoruz ki her insan gayretleriyle bir şeyler ortaya koyar ve herkes yaptığı işin ne olduğunu bilir, sihirbazlar

da ortaya bir şeyler koyuyorlar. Hz. Musa onlara yaptıkları işin batıl olduğunu ve onu yapanların fesatçılar olduklarını açıkça ifade etmektedir. [76]

Allah, hak değerleri ortaya koyarak batılı mağlup etmiştir. Şu bir gerçek ki doğru, yalanın; hak, batılın; ilim, cehaletin; adalet, zulmün; çirkin yüzünü ortaya çıkarmıştır.

Haktan uzak kimseler batıla dayalı düzen ve komplolarıyla bir şeyleri elde etseler, bir yerlere gelseler bile yapmış oldukları fitne ve fesat sebebiyle lanetle anılacaklardır.

İşi düzgün olmayanların Allah işlerini düzeltmez. Onların işlerini şeytanlar organize eder. Bu nedenle her işleri zulüm ve zanna dayalı olduğundan hep bir korku, endişe ve güvensizlik içerisinde yaşarlar. Bundan dolayı tüm güvenlik önlemlerini alır ve hep korumalarla gezerler; hayati bir tehlike sezdiklerinde şüphelendikleri herkesi ağır cezalara ve hatta ölüme mahkûm ederek kendi yaşamlarını teminat altına almaya çalışırlar. Zevk sarhoşluğu ile yaşadıkları hayatın üzerine taktıkları maske yüzünden içerisinde bulundukları hâli görmezler.

❀ ❀ ❀

وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾

10:82 Allah, günahkârların hoşuna gitmese de, hakkın hak olduğunu kelimeleriyle isbat eder.".

[76] Bk. 7/118, 123

Allah bir şeyi dilerse, kulların bir şeyi isteyip istememesi hadiseyi değiştirmez. Allah hakkı ortaya çıkaracaktır. Günahkârlar istemese de. [77]

Akılları çelen, gözleri büyüleyen birçok ideoloji, müntesipler toplayıp büyüdü ise de taban tutturamayıp öldü. İslam ise Hz. Âdem'den, Hz. Muhammed'e ve ebediyete kadar bakidir. Müntesipleri tarafından yaşanmış ve korunmuştur. Münkirler onu yok etmek, tahrif etmek, onun tesirini kırmak isteseler de bunda başarılı olmadılar, olamayacaklar.

Zulüm ve şirretlikleri ile bir dönem halkın tepesinde dursalar da 83. ayet onların bu durumunu açıklıyor.

❀ ❀ ❀

فَمَا آمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّن قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِّن فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ
أَن يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ
الْمُسْرِفِينَ ﴿٨٣﴾

10:83 Neticede (ve bidayette) Musa'ya kavminin bir zürriyetinden başkası-Firavun ile elebaşlarının kendilerine açacağı beladan korkusuna- iman etmedi. Çünkü Firavun o yerde (Mısır'da) cidden galipti ve cidden aşırı gidenlerdendi.

[77] Bk. 9/32, 33, 34/49

Görülüyor ki, Hz. Musa'ya ve risaletine inanmadıkları için değil Firavun zulmüne düçar olmaktan korktukları için çekigen davranıp imandan yüz çevirmişlerdir. Korku onların insani ve manevi yönlerini yok ettiğinden böylesi köle gibi yaşamaya razı olurlar da kendi kimlikleri adına onurlu bir duruş sergileyemezler. Bu onları hem iman gibi yüce bir şerefe nail olmaktan mahrum etmiş hem de Firavun'un boyunduruğu altında yaşama zilletine mahkûm etmiştir.

Vicdan, merhamet duyguları körelmiş zalim- zorba diktatörler, halklarının bir kısmını destekleyip kalkındırarak, bir kısmını da zulümleriyle ezip korkutarak idare ederler. O birileri rahatı bozulmasın diye, diğerleri de zulmün artmasından korkarak boyun eğerler. Susturduğu, sıkıştırdığı halk tabanının tepesinde tepinen bu zalimleri, Allah, seçtiği kulları eliyle bir gün alaşağı eder. Günümüzde emperyalist güçler, dünyanın tepesinde asılı kılıç gibi halkları biçer, atom bombaları, kimyasal silahlarıyla kan kusturuken, kimileri oturdukları rahat koltuklarından olmamak için onlara yandaşlık eder, kimileri güçleri olmadığı için korkup boyun eğerler. Tıpkı Firavun dönemi gibi bir süreç... Belli azınlığın dışında insanlık zulüm altında inlemektedir.

Bu hususta Arif Ay'ın yorumunda: "20.yy. haksızlığı büyüttü sürekli. Tüm hakları elinden alınan insan için yaşamın değeri olur mu? Bu nereye götürür insanı? Sonuç ortada: Gittikçe kabarıyor kan denizi. Cehennemleşen yeryüzü... Kurdukları her şey temelsizliğinden yıkılır oldu. Özgürlük ve adalet adına girişilen devrimler yalnız şiddet ve baskı getirmiştir. Öte yanda sa-

nayileşme ile tüm sorunların çözülebileceğini umanlar vardı. Bu ortamda herkesin mutlu olabileceği tahmin ediliyordu. Ne ki, tahminler yanlış çıktı. Haksızlık kurumsallaştı, uygarlık adına kendi kendisini tutukladı insan. Hepimizce bilinen, yaşanılan gerçekler bunlar. İnsanı bu acıklı durumdan aydınlığa çıkarmak için şimdilerde ne yapılıyor. Hepimiz geçmişi yargılarken, açık yüreklilikle kendimizi de yargılıyor muyuz? Geçmişin acısını duyarken, geleceğin sorumluluğunu yükleniyor muyuz? Gittikçe kararan bir vadide toplanıyor gibiyiz. Bu korkuyu duymamak mümkün mü?

Bir asrı aşkın bir zamandır, batılılaşma çabaları sonucu ortaya çıkan insanımızın hâli meydanda. Batılılaşmanın halkı kişiliksiz, kimliksiz hâle getirişi, manevi hiçbir derinliği olmayan yığınları oluşturdu.

Emperyalizm bunları bağımsızlıkları adına küçük küçük devletlere ayırarak parçala-böl-yut politikasını uygulayarak aynı kıta üzerinde yaşayan, aynı soydan gelen bir başka küçük devlete karşı düşman gösterilmektedir. Böylece, kendi elleriyle kendilerini boğmakla karşı karşıya bırakılmıştır..." (Gece Yazıları).

Bu politika, bilmezleri birbirine düşürmüştür. Hâlihazırda Afganistan, Irak, Türkiye'de Güneydoğu'da PKK, Türk Kürt kırışması vs. hep bu politikanın sonucu olmaktadır. Müslümanlar, korkularını bir tarafa atıp birleşip küfre haddini bildirmedikçe bu zulüm daha çok canlar yakıp ülkeleri harap edecektir. Bu zalimler, dünyanın nabzını elinde tutarak ölümsüz bir yaşam ve doyumsuz emelleri için haddi tecavüzde sınır tanımaz,

servet, statü ve otoritelerini muhafaza için ellerinden gelen her şeyi yaparlar. Bugün dünya, batı sömürgesi altında, doyumsuz ve bitimsiz bir yaşam için elinden geleni yapıyor. İllegal yollarla ülkeleri parçalıyor. Allah, bu fesatçılara karşı mücadele edilmesini ve sizlerin eliyle onlara azap edip sizin şan ve şerefinizi yükseltmek ister.[78]

Bu zalimlerden gelecek zulme karşı, insana sebat verecek hakiki bir iman lazımdır.

Evet, her zalim ve her sulta sahibi dalkavuk yandaşların desteğiyle yerini korur. Ama şu gerçek bilinsin ki kim zalimin yanında yer alırsa o da zulme iştirak etmiştir. [79]

❀ ❀ ❀

وَقَالَ مُوسَى يَا قَوْمِ إِن كُنتُمْ آمَنتُم بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنتُم مُّسْلِمِينَ ﴿٨٤﴾

10:84 Musa dedi:"Ey kavmim, eğer siz (gerçekten) Allah'a iman ettiyseniz, O'na (ihlas ile) teslim olmuş Müslümanlar iseniz artık ancak ona güvenip dayanın.

---

[78] Bk. 9/14

[79] Bk. 7/136, 137, 8/25, 11/116

Bu ayette Müslümanların gerçekten iman etmişlerse değerlerine sarılmalarını, acze, ümitsizliliğe düşmemelerini, inanıyorlarsa üstün olduklarını, zalim diktatörlerin zulmünü defedip, hakkı hâkim kılmak için mücadele vermeleri gerektiğini tembihliyor.

Hakikatine vakıf olunan iman, sahibine güç verir. Tedbir, teslimiyet ve tevekkül ile Allah'a dayanarak hayat sorularına karşı strateji geliştirir. Zulme, haksızlığa boyun eğmemek için elinden geleni yapar. Allah, böylesi şuurla yola çıkan azimli ve sabırlı kullarını yardımıyla destekler. Birçok ayet gerçek iman sahiplerinin tavırlarını ve Allah'ın tehlikeler karşısında onların gönüllerine güven ve güç verecek müjdeleri taşımaktadır. [80]

Zayıf ve azınlıkta olan grubun, zalim, diktatör ve zorbalara karşı gücünü arttıracak unsur, Allah'a güvendir, teslimiyettir, tevekküldür.

❀ ❀ ❀

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٥﴾

10:85 Onlar da şöyle dediler: "Biz yalnız Allah'a güvenip dayandık. Ey Rabbimiz, bizi o zalimler güruhuna bir fitne (mevzuu) yapma".

[80] Bk. 3/123, 139, 4/104, 8/10, 12, 62

Bu, imanı idrak edip, itminana kavuşanların sözüdür. "Allah'a dayanıp güvendik." Yarabbi! Can ve din düşmanlarımıza karşı senden yardım isteriz. Ey rabbimiz! Bize karşı, onlara zafer verip de bizi imtihan etme ki, insanlar "Eğer bunlar hak üzere olsaydılar, yenilgiye uğramazlardı." deyip fitneye düşmesinler.

"Kim Allah'a güvenip dayanırsa O, ona yeter. Onun yardımcısı ve destekçisi Allah'tır artık. Eğer gerçek Müslümanlarsanız O'na güvenip dayanın. Allah kuluna yetmez mi (39/36) "... Öyleyse O'na kulluk et, O'na tevekkül et." (11/123) "...Müminlere yardım etmek üzerimize borçtur". (30/47)

Aklı kıt, Allah'ı ve imtihanı hakkıyla idrak edemeyen zalimlerin müminlere tahakkümlerini, güç, servet ve statü sahibi oluşlarını, verilmiş üstün bir vasıf sanılmasın; yer yer müminlerin zayıf münkirlerin güçlü olması sebep sonuç ilişkisi ve bir imtihan sorusudur. Hayat başlı başına bir imtihandır. Günler bir gün lehte, bir gün aleyhte tecelli edebilir. Bu imtihan soruları müminlerin, mutlak hayırlarına tecelli eder. Gaflette iseler uyanmaları, günahlarının yargılanması veya derecelerinin yükselmesine sebep olan bir süreçtir.

Bu ayetlerden anlaşılan odur ki, Müslüman, eğer Müslümanlığını idrak ederek yaşıyorsa Allah'tan başka kimsenin güvenip dayanacak bir varlık olmadığını bilir ve O'ndan başka mutlak manada sığınacağı ve yardımına güveneceği merciler edinmez. Bu demek değildir ki müminler birbirlerine güvenmez, onlar birbirlerine güvenir ama bu güven mutlak değildir. Çünkü insanda ilahî güç yoktur. Öyle zamanlar olur ki, yapa-

mayacağı işlerle karşı karşıya kalırda hiçbir imkân ona çare ve deva olamaz. Bu nedenle Allah'tan başka kimselerin yardımına güvenip de önlerinde eğilme zilletine düşülmemelidir.

Müminler birbirleriyle dayanışıp gereken tedbiri alıp Rabbinden yardım isterler. "...O, yardımcıların en hayırlısıdır." (3/150) "...Gerçekten bir dost olarak Allah yeter, bir yardımcı olarak da Allah kâfidir." (4/45) Bu yaklaşım Allah'a gösterilen bir teslimiyettir. Kulluğun ve imtihanın farkında olmaktır. Yani bir anlamda dua, Rabbini gereği gibi tanıyıp O'na kulluk etmektir.

Dua, Allah ile kul arasında karşılıklı davettir. Allah, kulunu hakka, hak uğrunda cihada davet eder, kul da davete icabet edip Allah'ı yardıma davet eder.[81]

❀ ❀ ❀

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾

10:86 Ve bizi rahmetinle o kafirler güruhundan kurtar.

Bu ayetle insan fıtratında var olan işkence korusunu dile getiriyor. Elbette müminler Allah'a güvenir, dayanır ama beşer olarak zaaflarının endişelerini yaşadıkları için Rablerinden kendilerini zalimlerin eline düşürmemesi için dua ederler.

---

[81] Bk. 2/186

Günümüzde Kuantuma da esir kamplarında bulunanların, Filistin askılarında zindanda işkence çekenlerin hali yürekleri tırmalayacak bir vahşettir.

Ey inanlar! Bunların zulmünden kurtulup güven ve adaletin hâkim olması için Hz. Ebu Bikir, Ömer, Osman, Ali, Bilâller, Sümeyye, Hatice'ler... Olmalı ki, zalimleri defedebilesiniz!

Müslümanlar, eğer Müslümanlığını idrak ederek yaşıyorlarsa Allah'tan başka kimsenin güvenip dayanacak bir varlık olmadığını bilir ve O'ndan başka mutlak manada sığınacağı ve yardımına güveneceği merciler edinmezler. Bu demek değildir ki müminler birbirlerine güvenmez, onlar birbirlerine güvenir ama bu güven mutlak değildir. Çünkü insanda ilahî güç yoktur. Öyle zamanlar olur ki, yapamayacağı işlerle karşı karşıya kalırda hiçbir imkân ona çare ve deva olamaz. Bu nedenle Allah'tan başka kimselerin yardımına güvenip de önlerinde eğilme zilletine düşülmemelidir.

Müminler birbirleriyle dayanışıp gereken tedbiri alıp Rabbinden yardım isterler. "...O, yardımcıların en hayırlısıdır." (3/150) "...Gerçekten bir dost olarak Allah yeter, bir yardımcı olarak da Allah kâfidir."(4/45) Bu yaklaşım Allah'a gösterilen bir teslimiyettir. Kulluğun ve imtihanın farkında olmaktır. Yani bir anlamda dua, Rabbini gereği gibi tanıyıp O'na kulluk etmektir.

Dua, Allah ile kul arasında karşılıklı davettir. Allah, kulunu hakka, hak uğrunda cihada davet eder, kul da davete icabet edip Allah'ı yardıma davet eder.[82]

---

[82] Bk. 2/186

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَن تَبَوَّءَا لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا
وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾

10:87 Musa'ya ve biraderine: "Mısır'da kavminiz için evler hazırlayın. O evlerinizi namazgâh yapın. (Oralarda) dosdoğru namaz kılın. (Ey Musa) müminleri (dünyada nusret ve ahirette cennetle) müjdele" diye vahyettik.

Bu, Müslümanlar için çok önemli bir öğüttür. İnananlar cahiliyyenin zulmü altında yaşıyorlarsa onların çirkin ve günah hâllerinden beri kalmaları için birbirlerini bir evin müntesipleri gibi gözetmeli, desteklemeliler, fasığa muhtaç bırakmayacak kadar birbirlerine kenetlenmeliler ki, zihinleri, zamanları, emekleri, ilgi ve bilgileri işgalden korunsun.

Cahiliyyenin hâkim olduğu, yozlaşma ve ahlaksızlığın revaç bulduğu ortamlarda böyle birliktelikler sağlanmadığında, büyükler kendilerini bir nebze zihnî işgalden korumuş olsalar da gençlerini, yeni nesillerini onların şerrinden koruyamazlar. Çünkü cazibe ve zevkler insanları çok çabuk kuşatır.

Su, içinde bulunduğu kabın rengi ve şeklini alır. Zikirsiz, fikirsiz insanlarda aynen böyle içinde yaşadığı kültürün rengini taşır. Bundan dolayı içinde bulunacağımız toplumu iyi seçmeli veya o toplumun olumsuzluklarından etkilenmemek için Allah'ın verdiği idrak, anlayış ve kavrayış melekesini yerinde kullanarak korunmalıdır. Hz. İbrahim, putperest toplumun bir fer-

di olmasına rağmen onlara hiçbir zaman uymadı. Bu çok güzel bir örnektir.

Müslümanların zihnî işgalden kurtulmalarının, Kur'an'ı anlayıp yaşamak için okumaları ve bunu aralarında yaygınlaştırmaları ve ilahî terbiye ile akledebilmeleri hâlinde mümkün olacaktır.

Evlerini Allah'ın zikriyle aydınlatmayan, birbirleriyle sıcak ilişkiler kurmayan, cahiliyeden gelecek olan tehlikelere karşı önlem almayan, bilakis onların yayınlarıyla, eğitimleriyle beslenenler cahiliye rüzgârı önünde oraya buraya savrulur dururlar. Ekser Müslümanlar, ciddi bir manevi derinliği olmayan, kişiliksiz, kimliksiz bir hayatın arkasında sürüklenirken, bazı İslami söylemlerle avunur dururlar. Fakat bunların dışında olanlar, bu oluşlardan rahatsızlık duyup tepkilerini gösterirken başka olumsuzlukları da ortaya çıkarmışlar. Kimileri, tutup dünyanın sonu geldi diyerek zaten dar olan dünyalarını daha da daraltarak âdeta meczuplaşmışlar (Kendine doğru çekilmiş). Kimileri - de inandıkları şeyin sadece kabuğunda kalarak, N. Fazıl'ın deyişiyle "kaba, saba, ham yobaz" görüntüsünden kurtulamamışlardır. Yine N.Fazıl'ın deyişiyle "Bir dolmuşu dolduramayan" bir avuç insan da tüm bu olumsuzluklara karşı savaşını sürdürmüş ve sürdürmeye devam ediyor.

Şimdi yaşadıkları sırada, kurtuluş ve yardım dileyen İsrail oğullarına inen buyruklardan neyi anladığımızı, neyi nereye koyacağımızı, neyi nasıl değerlendireceğimizi, adımlarımızın niçin akamete uğradığını ve neden kurtulmadığımızı bir düşünelim.

Bu ayetten yola çıkarak bir toplumun yükselişinin şuurlu salatın devamıyla birlikte eyleme dayalı güçlü bir sabırla yolda yürünüleceği sıkça vurgulanır.[83]

Zübeyir Yetik bu ayetle ilgili notlarında: "Evler" edinmek ama oturulacak, mağaza haline getirilecek değil, "sığınılacak evler" dış etkenlerden korunmuş, bütün olumsuzlukların dışarıda bırakıldığı korunmuş yerler olacak; bize göre, bize özel... İkincisi bu evlerin "kıble" edinilmesidir, içerisindekilerin gönlünü Allah'a çevirmiş, üçüncüsü ise "salâtı süreklileştirmek".

Bu evler "kıble" edinilecek yani "ibadethane" olmakla birlikte daha derin içeriğe sahip olmalıdır. Kıble edinmek, kıble edileni karşısına almak, merkezde tutmak, ona yönelmektir. Onun dışındakilere sırtını dönmek, gayriyi dışlamak demektir. Nitekim salât buyruğunun ayrıca vurgulanması, "kıblenin" yalnızca ibadet yeri anlamını taşımadığının göstergesidir. "Darul-Erkam" yapmak.

Salat ise, yaygın anlayıştaki gibi elbette "namaz" ama yalnızca namaz değil; bağlantı hâli, süreklileştirme ifadesi de, Allah'a yöneliş, bağlanış anlamını pekiştiriyor.

Sabır ise, ilk tepkileri dengeleme erdemidir. Ve sabrettiğiniz şeyi değerlendirip varsa çıkış yolu aramak, sabrı diri tutup Allah'a ittika edip ecir almaktır.

Müslümanlar, kendi gündemlerini hazırlayıp onu düşünce merkezine yerleştirmek ve günübirlik etkilerin güdümünden korunmakla: "Bu ümmet ancak evlerinin düzelmesiyle yeniden

[83] Bk. 2/45, 46, 153

ümmet olacaktır. Hedeflere Kur'an'dan ışığını alanlar yürür." [84]

Bu hususu Mevdudi ise şöyle açıklamıştır: "Hz. Musa (as) cemaatle namaz kılmak için bir takım binalar inşa etmek ya da evler edinmekle emrolunmuştur. Bu gerekliydi. Çünkü cemaatle namaz kılma şekli, iktidarın zulmü ve itikat zayıflığı yüzünden İsrail oğulları ve Mısır Müslümanları tarafından terk edilmişti. Bu durum onların dağılmaları ve dinî ruhlarının ölmesi sonucunu getirdiği için cemaatle namaz kılmayı yeniden tesis etmek asıl olacaktı. Zira bu girişim ruhunun dirilişi, dağılmış cemaatin toparlanması ve güçlerini birleştirmesi yolunda en önde gelen bir etkinlik olacaktı.

"Namazı (salat) ikame edin" emrinin gelmesi, namazlarını tek tek değil, cemaatle kılmaları yolundaki imaya delalet eder. Çünkü Kur'an'daki "ikame tus-salat" ifadesi, namazın topluca cemaatle kılınmasına delalet eder".[85]

Bir maksatla Firavun İsrail oğullarının mescitlerini yıktırdığı gibi namaz kılmalarını da yasaklamış. Buna binaen güvenlik duymanız için evlerinizde gizlice namaz kılın şeklinde olduğu da söylenmiştir. Bunun dışında güvenlik içinde oldukları müddetçe namazlarını mescitte kılmaları daha efdaldir.

Küfür, hep aynı rolleri değişik sahalarda değişik kimselerle oynar. O günün Firavunu, dinin toplumsal alanda yaşanmasına engel olduğu gibi eğitimi ile de sistemine ayarlı kafalar yetiştiriyordu.

---

[84] Ümran Der. 11-2005

[85] Tefhimul Kur'an

Günümüzde aynı oyun, kamusal alana dinin taşınmaması, vicdanlara hapsedip Allah ile kul arasında kalması gereken bir heyula haline getirilerek oynanıyor. Kudüs'ün işgali, Mescidi Aksa ve diğer mescitlerin bombalanması, müze haline getirilmesi...

Bunlara karşı duracak Musa ve Musa'yı destekleyen, evini namazgâh edinen kardeşler nerede!..

Namazgâhlar batılın işgali altında. Çocuklar teknoloji ve konfora terkedilmiş. İmani değerler tahrip ve tahkir edilirken hâlâ onların vereceği hakla uğraşırlar. Kariyer, servet ve mevki peşindeler. Başörtüsünü siyasi bir başkaldırı olarak görüp eğitim hakları elinden alınan, kamusal alan dışına itilen, sosyal hayattan uzaklaştırılmaları için her türlü sinsi gayreti gösterenlere karşı Müslümanlar hâlâ taviz vererek bir yerlere gelmenin gayreti içerisinde didinip dururlar. Oysa Müslümanlar kendi sahalarında çareler üretmeliler. Dini, imani eğitimler geliştirmeliler. Bırakıp gidecekleri şeylere değil, insanı ve ukbayı kurtaracak yatırımlara rağbet etmeliler.

Evler, fahşa ve münkerden, müptezel yayınlardan korunmuş kaleler olmalı. Toplumları bireyler oluşturur. Bireyler evlerde gözlerini açarlar. İman ikliminde yetişen bireyler zamanla toplumsal hayatın içine katılarak etkin duruşlar sağlarlar.

Birey-aile- toplumun inşası bu evlerde kurulur. Evlerimizi namazgâha, gönüllerimizi kıbleye çevirmeli yani Allah'ın rızası merkeze alınmalıdır.

İslam'ı sosyal ve siyasal hayata hâkim kılarak dünyada izzete, ukbada ise kurtuluşa ereriz.

Herkes azami gücünü Allah rızası doğrultusunda kullanmakla mükelleftir.

❀ ❀ ❀

وَقَالَ مُوسَى رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالاً فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَن سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلاَ يُؤْمِنُوا حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الأَلِيمَ ﴿٨٨﴾

10:88 Musa:"Ey Rabbimiz! Dedi, hakikatten Sen Firavun'a ve ileri gelenlerine dünya hayatında ziynet (-ü haşmet) ve (nice) mallar verdin, senin yolundan saptırsınlar diye mi ey Rabbimiz?! Sen onların mallarını yok et Rabbimiz, kalplerini şiddetle sık ki onlar o çetin azabı görecekleri zamana kadar iman etmeyeceklerdir".

Hakkı idrakten uzak zikirsiz insanlar, servet ve statü gibi maddi imkânlara kavuştukça azarlar. İnsanlık her zaman bu azgınlardan çok çekmiştir. Özellikle de kendilerini uyaran ve kendilerine engel olmaya çalışan Müslümanlara baskı ve zulümde haddi aşarlar. Nitekim Hz. Musa da onların katı tutumları, zulümleri ve hissizliklerinden öylesine yılmış ki bu bedduayı yap-

mıştı. Peygamber de olsa beşerî hesaplarla Rablerinden böylesi taleplerde bulunabiliyorlar. Ama Allah sabrı, hilmi ve ilmiyle her şeyi bir hikmetle idare eder. O'nun sünneti ebediyete kadar Rahman ismiyle mahlûkata tecelli eder.

Allah, İslam'a cephe alan, Müslümanlara eza ve cefa edenleri elbette helak edecektir. Allah onları kahhar ismine tecelli yapsın!.. Ta ki, böylece kaderi anlamayan cahil insanların laneti onların üzerine gitsin! Onları mazlumların ahı boğacaktır.

❀ ❀ ❀

قَالَ قَدْ أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَآنِّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

10:89 (Allah) dedi ki:"İkinizin de duası kabul olunmuştur. O hâlde yine istikamette (doğru hareketiniz de) devam edin. Sakın bilmezlerin yoluna uymayın".

Burada Allah Hz. Musa ve Hz. Harun'un dualarının kabul olunduğunu beyan ederken, kendilerinin "istikamet" üzere hak yolda devam etmelerini, "bilmezlerin" yoluna uymayın derken de rahata erip de rehavete düşmemelerini tembihliyor. Allah, zalimlerin cezasını elbette eninde sonunda verecektir. Müminleri onların zulmünden kurtarır. Bunlar yer yer yaşanmış hadi-

selerdir. Önemli olan Müslümanların hangi ortamda yaşarsa yaşasın hakkı hakça bilip, istikamet üzere yaşayıp, batıldan şiddetle uzaklaşması ve gereken mücadeleyi vermeleridir. Allah, kullarının duasının karşılığını tam istediği gibi vermese de şu veya bu şekilde verendir. Çünkü Allah kullarının hakkında hayırlı olanı, ne zaman nasıl verileceğini bilendir. Ancak kullarının da kendi davetine icabet etmelerini istemektedir. Yani sünnetullahı bilmelerini, sünneti seniye üzere yaşamalarını istemektedir. [86] Bu anlamda dua Rabbini gereği gibi tanıyıp O'na gereği gibi kulluk etmektir.

❀ ❀ ❀

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا
وَعَدْوًا حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنتُ أَنَّهُ لا إِلَهَ إِلاَّ الَّذِي آمَنَتْ
بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَاْ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾ آلآنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ
وَكُنتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾

10:90 İsrailoğullarını denizden (selametle) geçirdik. Hemen Firavun, askerleriyle beraber, zulmederek ve saldırarak, arkalarına düştü. Nihayet su onu boğmaya başlayınca (söy-

[86] Bk. 2/40, 186

le) dedi:"İnandım. Hakikat İsrailoğullarının iman ettiğinden başka tanrı yokmuş. Ben de Müslümanlardanım".

10:91 Şimdi mi (iman ediyorsun)?! Hâlbuki sen bundan evvel (ömrün boyunca) isyan etmiş, daima fesatçılardan olmuştun.

Bu ayetlerde temel bir gerçeği anlarız. Şöyle ki dünya bir imtihan salonudur. İnsanoğlunun ölüm saati kendisine gelip kesinleşinceye kadar imtihanı devam eder. Ancak Firavun gibi ölümle burun buruna geldiği ve hakikati gördüğü anda imtihan bitmiştir. İşte bu andaki pişmanlıkların bir fayda vermeyeceği, zamanında aklını güzel çalıştırmamanın cezasını çekeceğini açıklıyor.[87]

❀ ❀ ❀

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً وَإِنَّ كَثِيراً مِّنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ ﴿٩٢﴾

10:92 Biz de bir gün seni (cansız bir) beden olarak (karada yüksek bir yere atıp) bırakacağız ki arkandan geleceklere

[87] Bk. 4/18, 6/158

bir ibret olasın. (Bununla beraber) insanlardan birçoğu bizim ayetlerimizden cidden gafildirler.

Yazıldığına göre bu ceset, son dönemlerde bulunup Londra'da teşhir ediliyormuş. Bu haber doğru olsun veya olmasın, bir ibret hadisesini Cenabıhakk'ın fizik üstü harikalarını bize anlatır.

Elbette ki aklını kullanıp Allah'ı noksanlardan münezzeh görmeyen gafillerin, Allah'ın ayetlerini harikalarını idrak etmeleri mümkün olmaz. İman etmeleri için illa Firavun'un cesedini görmeleri gerekmez. İnsan sadece kendi yaratılışına ve kâinatın seyrine baksa binlerce iman gerçeğine işaret eden deliller vardır.

❀ ❀ ❀

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِى إِسْرَائِيلَ مُبَوَّأَ صِدْقٍ وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

10:93 Andolsun ki biz, İsrailoğullarını çok güzel bir yurda yerleştirmişizdir. Onlara en temiz (nimet) lerimizden rızıklar vermişizdir. Fakat kendilerine ilim gelinceye kadar ih-

tilafa düşmediler (de ondan sonra ihtilafa başladılar). Şüphesiz Rabbin, aralarında ihtilaf etmekte oldukları şeyler hakkında kıyamet günü hükmünü verecektir.

Bu ayetten de anladığımız odur ki, insanların kendilerine ilmin temel kaynağı vahiy gelinceye kadar, kuzular ve kuşlar gibi ihtilafları olmuyordu. Ancak vahiyle, ilmi yol gösterilince onu tasdik eden ve tekzip edenler olarak iki gruba ayrılıp ihtilaf ederek yaşamaya başladılar. Kuzular kuşlar gibi yaşamaktan insanlığa yöneldiler. İhtilaflarda insan olmanın bir gereğidir. Onlar hakkındaki gerçek hükmü adil olan Allah verecektir.

Burada sözü edilen ihtilaf, Müslümanların içtihatlarına ait değişik görüşleri değil, Allah'ın muhkem verilerinin getirdiği ilme ters düşme ihtilafıdır ki aklını güzel çalıştırmayan mütekebbirler bu grubu oluştururlar.

Hak yolun apaçık temel ilkeleri, kendilerine tebliğ edilmesine rağmen kalplerindeki maraz yüzünden böyle yapanlar kınanmakta ve azarlanmaktadırlar.[88]

❀ ❀ ❀

[88] Bk.3/19

فَإِن كُنتَ فِي شَكٍّ مِّمَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ فَاسْأَلِ الَّذِينَ يَقْرَؤُونَ الْكِتَابَ مِن قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٩٤﴾

10:94 Eğer sana indirdiğimiz (kıssaların herhangi birin) den (bilfarz) şüphede isen senden evvel kitap okuyanlara sor. Andolsun ki hak sana Rabbinden gelmiştir. O hâlde sakın şüphecilerden olma.

İndirilen Kur'an ve gönderilen peygamber hakkında şüpheye düşenlere, Tevrat ve İncil okuyan ilim adamlarına sormaları tavsiye ediliyor. Çünkü iki kitapta da şüpheleri giderecek bilgiler yer almaktadır.

Buradan çıkaracağımız ders, emin olduğuna kanaat hâsıl olan hususlarda soru sormayı gerektirmez. Çünkü o işin doğruluğuna, yakinî bir inanca, itminana ermiştir. Ayrıca herhangi bir hususta bir tereddüdün varsa da bu işi bilenlere sormalılar.

Burada sual sorulma hususu ile şüphelenenlerden olmama hususu bir çelişki değildir. Söz konusu şüphelenmemek değil, yasaklanan şüphede kalmaktır. Böyle bir şüphe hiçbir zaman sahibini yakinî inanca sevk etmez. Bu gibi hâllerde bilgi hiçbir mana ifade etmez.

Evet, bir Müslüman batıl, hurafe, bidat ve şirkten korunması için dinini kaynağından öğrenmelidir. Taklit, taassup, körü körüne atalara uymak insanı hakka vasıl etmez. Rabbimiz insanları hakka bir basiret üzere davet eder.

Şu hâlde Resul (as) ün getirdiği gerçekler, doğrunun kendisi ise ve asla şüphe söz konusu değilse neden bir takım kimseler hâlâ bunları yalanlamakta ısrar ediyorlar? Hangi sebebe dayanıyor bunların ısrarı? Bunun sebebi açıktır. Allah'ın bir kanunu vardır. Kim ki hidayet vasıtalarına sarılmazsa hidayete eremez. Kim de basiretini açık tutmaz akli düşünceden yoksunsa elbette hakikati anlamayacaktır.

❀ ❀ ❀

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٥﴾

10:95 Sakın Allah'ın ayetlerini yalan sayanlardan olma. Sonra maddi ve manevi zarara uğramışlardan olursun.

Kevnî ayetleri tesadüf veya tabiat gücü olarak görmek, vahyî ayetleri efsane veya beşer sözü olarak görmek insanı dinden çıkarır. Bu ise bir insan için maddi-manevi büyük bir ziyandır.

Her bir kevnî ayete bakıp Allah'ın gücünü, eşsiz sanat eserini görüp hamd ve tenzih etmek, vahyi ayetleriyle de insanı in-

san yapan değerleri görüp kulluk yaparak eşrefi mahlukat şerefine nail olup bahtiyarlardan olmak... Allah insanı bu şerefe nail olma istidadında yaratmışken bundan herhangi bir sebeple yüz çevirenler ceza olarak iman şerefinden mahrum olmuşlardır.

❀ ❀ ❀

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٦﴾ وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٩٧﴾

10:96, 97 Üzerlerine Rabbinin kelimesi hak olmuş bulunanlar (yok mu?) onlar, velev kendilerine her (hangi bir) ayet gelmiş olsun, acıklı bir azap görecekleri (zamana) kadar iman etmezler.

Hakkı idrak edecek kabiliyet ve melekelere sahip oldukları hâlde, hak sözü duymamakta direten, inatla hakka karşı cephe geliştiren, idrakini, aklını kütleştirmiş zalimlere, hangi delil gösterilirse gösterilsin bu zalimler azabı görmedikçe iman etmezler.[89] "...Allah inanmayanların üstüne işte böyle murdarlık verir." (6/125) Firavun gibi zihniyetlerin akıbeti budur.

---

[89] Bk. 6/111

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٩٨﴾

*10:98 (Azabımız gelip çattığı zaman) **iman edip de bu imanı kendisine faide vermiş bir memleket (halkı) bulunsaydı ya!** (Bu asla vaki olmamıştır). **Ancak Yunus'un kavmi müstesnadır ki bunlar iman edince kendilerinden dünya hayatındaki rüsvalık azabını uzaklaştırıp giderdik ve onları daha bir zamana kadar (yaşatıp) faidelendirdik.***

Sahibine yarar sağlayan iman, idrak edilen ve sorumlulukların yerine getirmesini sağlayan imandır. İmanın fayda sağlaması için peygamber çağrısına kulak verilmesi bir vecibedir. Bu çağrıya kulak vermemek insanın helakine neden olmaktadır.

Rivayetlere göre Hz. Yunus (as) uzun yıllar kavmini imana davet etmesine rağmen, onlar çağrıya kulak asmadılar. O da sonunda iman edeceklerinden ümidini keserek öfke ile kavmine üç güne kadar- bir sabah vakti- azabın kendilerini gelip bulacağını haber verdi. Bu kavim azap emarelerini görür görmez iman etmişler, Cenabıhakk'a azabın tam bir surette kalkması için yalvarmışlar. "Cenabıhak da onların üzerinden rüsvalık azabını uzaklaştırıp onları bir zamana kadar daha yaşatıp faidelendirmiş."

Mevdudi ise bu hususu şöyle yorumlamıştır: "Hz. Yunus kavmini azap ile korkuttuktan sonra ilahî izni almaksızın görev yerini terk etmişti. Bundan da anlaşılıyor ki, Allah, mesajı bütünüyle ikmal edinceye kadar bir kavmi azaba düçar etmez.[90]

Bu ayet, yapılan öğüdü ciddiye almayan gafillere ve öğüt verenlerin bu insanlara öğüdün fayda vermeyeceğini düşünerek tebliği bırakanlara, Cenabıhak tarafından yapılan bir ikaz ve ihtar mahiyetindedir. Bu anlamda tebliğciler büyük bir umutla tebliğlerini ilmî bir metotla sürdürmeliler.

İlahî davette geçerli olacak kanuni şartlar oluşmadıkça Allah azap edici değildir. Hz. Yunus, Hz. Nuh ve Hz. Musa kıssası insanlar için en çarpıcı ders verici örneklerdir.

Konuyla ilgili hükümler ile bu özel mesele arasında çelişki olmaz. Elbette tedbir kaderi önlemez. Ama şüphesiz ki dua kaderin seyrini değiştirir. [91]

"...Onları bir süreye kadar faydalandırdık. Üzerlerindeki dünya hayatındaki rüsvalık azabını kaldırıp giderdik." Buyurarak bu gerçeğe vurgu yapılıyor.

Bu ayetten anlıyoruz ki dua, müminin en güzel sığınağıdır. Müslümanlar, Allah'a büyük bir umutla niyazlarda bulunarak rahmetini dilemeliler. Kâfirlerden başkası Allah'tan ümidini kesmez. İster fert bazında ister toplumsal anlamda olsun ıslahattan umudunu kesip tebliğ ve duayı bırakanlar hem dünyada küfrün boyunduruğu altında yaşamaya ve hem de ahirette bu

---

[90] Tehimul Kur'an

[91] Bk. 10/89

ibadeti terk ettiklerinden dolayı hesap vermeye mahkûm olurlar.[92]

Özetle bu ayet hakkı yalanlayanları korkutup onların uyanmalarını, tebliğcilerin ise Allah'ın ipine sarılıp yaşayıp, tebliğlerini sürdürmelerini teşvik eder. Her şeye rağmen inkârda inatla ısrar edenlerin helak olacaklarını haber vermektedir.

Tebliğ, hidayete kapı açan anahtardır. Zor kullanmak ise münafıkların türemesine sebep olur.

Hakikat her yönüyle açıklanmalı, ikna edecek deliller ve imkânlar sunulmalıdır.

"Öğüt ver çünkü sen ancak öğütçüsün insanlar üzerinde bekçi değilsin." (88/2, 22)

"Allah'tan saygı ile korkup eğilen öğüt alacaktır. Yozlaşmış asi günahkârlar ise öğütten yüz çevirecektir." (87/10, 11, 12)

Şu hâlde inanmak insanın iradesine verilmiştir. Dinde zorlama yoktur.[93]

❀ ❀ ❀

[92] Bk. 6/69, 7/164, 11/116

[93] Bk. 2/256

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَ مَن فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنتَ تُكْرِهُ
النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾

10:99 Eğer rabbin dileseydi yeryüzündeki kimselerin hepsi, topyekün elbette iman ederdi. Böyle iken sen hepsi mü'min olsunlar diye insanları zorlayıp duracak mısın?

Tebliğ, hidayete kapı açan anahtardır. Zor kullanmak ise münafıkların türemesine sebep olur.

Hakikat her yönüyle açıklanmalı, ikna edecek deliller ve imkânlar sunulmalıdır.

"Öğüt ver çünkü sen ancak öğütçüsün insanlar üzerinde bekçi değilsin." (88/2, 22)

"Allah'tan saygı ile korkup eğilen öğüt alacaktır. Yozlaşmış asi günahkârlar ise öğütten yüz çevirecektir." (87/10, 11, 12)

Şu hâlde inanmak insanın iradesine verilmiştir. Dinde zorlama yoktur.[94]

❀ ❀ ❀

[94] Bk. 2/256

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَن تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٠﴾

10:100 Allah'ın izni olmadan hiçbir kimsenin iman etmesi mümkün değildir. O, akılları iyi kullanmazlara murdarlık (azap) verir.

İmanın lütfedilmesi ya da bu lütfun herhangi biri üzerinden kaldırılması sebepsiz değildir. Allah bu lütfu hakkı araştırma yolunda aklıselimin doğru biçimde kullanılması ile ilgilidir. Aklını kullanmayan tefekkür ederek hayır ve iyiliği benimsemeyenler elbette doğruya erişemezler. Ey akıl ile taltif edilen kullar! İbret alın ki, doğru yolu bulasınız. Cehalet, batıl düşünce ve davranışın pisliğine, hakikati aramayan, ön yargıları yüzünden aklıselimini örten kimseler düşerler. Aklı tabulaştıran rasyonalistlerle aklı horlaştıran mistikler hep bu manevi pislik içerisinde yüzenlerdir.

Akıl, kalp ve gönül manalarına gelirken, manevi şeylerde mastar olarak bilmek, anlamak, şuurlu, temkinli ve işinde gücünde derli toplu olmak anlamına gelmektedir.

Akl, maddesi esasen kal'a, sığınacak yer, sığınmak manasına geldiği gibi, men etmek, tutup bağlamak manasına da gelir.

Akl, ruhun bir kuvvetidir ki, insan onun vasıtasıyla bilgi sahibi olur. İyi ile kötüyü ayırır, eşyanın hakikatini sezebilir. Akl, öyle bir cevher ki insana yürüyeceği yolda eşlik eder.

Akıl "İnsanın, değişen durumlarda gösterdiği pratik zekâyı ifade eder. Akıllı adam, en beklenmedik olaylar karşısında dahi bir çözüm yolunu bulup tehlikeden kendisini kurtarandır.

"Sözü dinleyip de en güzeline uyanları (müjdele). Onlar Allah'ın hidayetine mazhar olan kimselerdir. Tam akıl sahipleri bunlardır." (39/18) "Bu mübarek Kitab'ı, ayetlerini düşünsünler ve akil olanlar öğüt alsınlar diye indirdik." (38/29)

❀ ❀ ❀

قُلِ انظُرُواْ مَاذَا فِى السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَمَا تُغْنِى الآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَن قَوْمٍ لاَّ يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾

10:101 De ki: "Göklerde ve yerde neler var, bakın" (fakat) bunca ayetler (ibretler) ve inzarlar iman etmeyecekler güruhuna faide vermez.

Mevcudat âleminde bilinen, bilinmeyen ne varsa hepsi Allah'ın varlık ve idarede tekliğine işaret eder. Ne var ki bu ayetler ve deliller inanmayanlar için bir mana ifade etmez. Çünkü onlar bu konuda kafa yormuyor ve düşünmüyorlar. Akıllarını,

melekelerini hevalarıyla örten idraksizlere hiçbir musibet ve uyarı fayda vermez. Depremleri, selleri daha buna benzer birçok şeyleri görür, yaşarlar ama hep sebep sonuç ilişkisine bağlarlar yine O yüce kudreti takdir edip iman etmezler.

Aklı hevaya takıp vahiyden uzaklaştıranların yaptıkları işler, kendilerini dünyada bir yerlere getirse de, çok büyük işler yapsalar da küfür içinde olduklarından fıtratı selime aykırı davrandıkları için pislik içersindedirler. Bu pisliği ise ancak ateş temizler.

❀ ❀ ❀

فَهَلْ يَنتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِهِمْ قُلْ فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ ﴿١٠٢﴾

10:102 Onlar, kendilerinden evvel (gelip) geçmiş (kavim) lerin (o acıklı) günleri gibi (bir gün) den başkasını mı bekliyorlar? De ki:"Haydi (o günü) bekleyin. Şüphesiz ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim.".

Uyarı, öğüt ve yapılan teşviklere rağmen imandan yüz çevirenler geçmiş kavimlerin başlarına gelenleri mi bekliyorlar? Her insanın şöyle veya böyle geçmişten haberi vardır. İnsanlar nelerle karşılaştı, neler yaşadı, neyle idare edildi; kavimlerin helaki, ilerleyişi, gerek Kur'an'da gerekse tarihi haberlerde kayıtlı-

dır. İnsanlar yaşadığı süreci ve geçmiş tarihi ön yargılardan uzak, aklıselim ile düşünseler hakkın, hakikat olup olmadığını idrak edip iman ederler. Ne var ki inat ön yargı ve kibir onların algılama melekelerini köreltmiştir.

Azrail'i ve o günü görene kadar da iman etmezler. O gün herkes için beklenilen gündür. İnananlar alacağı ödül için o günü beklerler. İnkâr edenler de imanı o gün ikrar edeceklerdir. Bekleyin bekleyelim. [95]

❀ ❀ ❀

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَٰلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنجِ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

10:103 Nihayet biz resullerimizi ve iman edenleri selamete erdiririz. (Müşriklere azap çattığı zaman) böylece müminleri de, üstümüzde bir hak olarak kurtaracağız.

Bu Allah'ın bir vadidir. İnkârcılar eninde sonunda helak olacaklardır. Her türlü eziyet ve tehlikelere rağmen müminler, bir gün filizlenecek, gelişecek, büyüyeceklerdir. Yeter ki yetmiş birinci ve seksen yedinci ayet çerçevesinde bir duruş sergilesinler.

---

[95] Bk. 6/125

Ey müminler! Allah'ın bu müjdesiyle dininize sarılın ve uğrunda gerekeni yapın. Allah'a dayanıp güvenin, yolunuza devam edin. Bu azmedilmeye değer işlerdir.

❀ ❀ ❀

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنتُمْ فِي شَكٍّ مِّن دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

10:104 De ki; "Ey insanlar, eğer benim dinimden bir şüphede iseniz (iyice bilin ki) ben Allah'ı bırakıp da sizin tapar olduklarınıza tapmam. Ancak sizin canınızı alacak olan Allah'a kulluk ederim. Bana müminlerden olmaklığım emredilmiştir."

Bu ilahî itiraftan anlıyoruz ki, İslam şüphe götürmeyen, başka din ve ideolojilerle koalisyona ihtiyacı ve müsaadesi olmayan, benim dinim bana, sizin dininiz size diyecek kadar çok ciddi bir çizgiyi takip etmektir.

İman ve inkâr birbirinden ayrı, birbiriyle asla uyuşmayan iki kutuptur. Bu gerçeğe rağmen Müslümanları mağduriyetten

kurtarma ve İslam'a hizmet adına ondan bazı müstehap motifler alınarak, hâkim ideolojilere ulayarak hizmet edileceğini sananlar, insanların İslam'la buluşmasını geciktirirler.

İslam'ı idrak eden o yüce nebi, tüm meşakkat ve zulümlere rağmen müşriklerden gelen en cazip koalisyon tekliflerini reddedip sizin dininiz size benim dinim bana diyerek tebliğine devam ederek İslam ile ihya ettiği müntesipleriyle tevhidin sancağını hicret ettikleri Medine'de bilahare de Mekke de dalgalandırmışlardır.

❀ ❀ ❀

وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾

10:105 Ve:"Yüzünü tevhid dinine döndür, sakın müşriklerden olma!" (denilmiştir).

Yüz dördüncü ayetten de anladığımız gibi İslam'ı, ifrat ve tefritten, ayıklayıp koalisyon şirkine bulaşmadan ilahî vahye göre yaşamalıyız. İman bu ilmî haysiyet doğrultusunda teslimiyet ister.

Haniflerden olmak, şirkî düşünce ve davranışlardan beri kalmakla mümkündür.

Müslüman, Allah'ın hükmüne rağmen en ufak bir cebriye ve takiyye olmadığı hâlde dünyevi emeller uğruna beşerin veya

arzularının önünde eğilen, hayat tarzını şuna buna göre şekillendiren, atalarını, üstatlarını, ruhbanlarını referans alarak yaşamlarını şirke bulayan gafillerden değildir. Allah'ın Müslüman olmak isteyenlere öğüdü şudur. "Tevhide davet et ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Onların heveslerine uyma ve de ki: Ben Allah'ın indirdiği kitaba inandım ve aranızda adaleti gerçekleştirmekle emrolundum...". (42/15)

Muvahhid, birleyen, birleştirici olan, bir ve tek olanı kabul eden, şeksiz şüphesiz iman eden ve Allah'a hakkıyla kulluğu Allah'a has kılan, şirkin her türlü pisliğinden uzak tutandır[96]

Hanif: Tevhid akidesini koruyan, yani eğriliği bırakıp, dosdoğru yolda ilerleyendir. "Allah'ın dinine, şeraitine uyandır. Allah katında din İslam'dır.[97]

Ey Müslüman olmak isteyenler ve Müslüman'ım diyenler, Allah'ın çizmiş olduğu hayat tarzını çok iyi fikh edin ki, O'ndan başkasına boyun eğmeyesiniz, bu sizin onurlu, dik duruşunuzu sağladığı gibi kurtuluşunuzun da garantisi olacaktır.

❁ ❁ ❁

[96] Bk. 3/64, 2/112
[97] bK. 2/138, 3/19

وَلَا تَدْعُ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِن فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِّنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٦﴾

10:106 (Bana) "Allah'ı bırakıp da sana ne faide, ne de zarar yapmayacak olan nesnelere tapma. Eğer (böyle) yaparsan o takdirde şüphesiz ki sen (kendine) yazık etmişlerden olursun." (diye emredilmiştir).

Allah'tan başka güçlerin mutlak anlamda fayda ve zararı def etmeye gücü yetmez. Ondan başka güçlere yönelip kendisine fayda ve zarar vermeye gücü yeteceğini sananlar cahil ve idraksiz kimselerdir.

İnsanlar, Allah'ı gereği gibi tanımayınca hem "Yalnız sana ibadet eder, senden yardım isteriz" der hem de Allah'tan gayrı güçler görüp onların hayır ve zararı defetmeye güçlerinin yeteceğini sanarak onlardan medet beklerler. Tazim ve hürmetle önlerinde eğilir, saygı duruşunda bulunur, izinde yürürler. Bu inanış, fıtrata ve hakka karşı işlenen bir zulümdür. Rabbimizin deyimiyle zalimler asla iflah olmazlar.

❀ ❀ ❀

وَإِن يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِن يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾

10:107 Eğer Allah sana (herhangi yüzden bir keder) bir zarar dokundurursa onu kendinden başka hiçbir açıcı (giderici) yoktur. Eğer sana bir hayır da dilerse Onun fazlı (u keremini) geri çevirici hiçbir (kuvvet) de yoktur. O, bunu kullarından (layık gördüğüne) eriştirir. O, çok yarlığayıcı çok esirgeyicidir.

Amenna ve seddakna! Bu gerçeği göremeyen, bilmeyen var mıdır? Nice iktidar ve servet sahipleri vardır ki, düşmüş olduğu dertten ne serveti ne iktidarı ne bağlandıkları veli ve şeyhleri kurtaramamıştır. Tüm imkânlar âciz kalmıştır. Ancak Allah'tır, hayır, iyilik ve şer hususunda, imkânların tükendiği ve çaresizlik içerisinde kıvranırken hiç ummadığı yerden lütufta bulunan. O, kullarına her şeyi bir hikmet ve ölçü içerisinde verendir.

Allah dilemişse bu iki oluşuma da kimse engel olamaz. [98]

Sıkıntı ve hayır, özel sınamalar hariç biraz da kişilerin davranışlarıyla alakalı olan bir seyirde tecelli eder. "Eğer Allah'ın

[98] Bk. 6/17

cereyan eden kanunu gereğince sana bir sıkıntı gelecek olursa bunu, Allah'tan başka kimse önleyemez. Bu sıkıntı ancak Allah'ın o konudaki kanunlarına uymakla bertaraf edilebilir. Eğer biliniyorsa sıkıntıya sebep olan amilleri ortadan kaldırmakla, sıkıntılar da zail olur. Eğer bilinmiyorsa da doğru yolu göstermesi için Allah'a sığınarak sabır ve yardım istenir. Bir de senin amelinin semeresi olarak yine kanunları gereğince Allah sana bir iyilik dileyecek olursa hiçbir yaratık O'nun bu ihsanını alıkoyamayacaktır. Bütün bunlar ilahî bir imtihan çerçevesi içinde olur. O, işlerini bir hikmete binaen yapandır.

Hikmet, çözemediğimiz, sırrına vakıf olamadığımız işlerde "Allah'ın hikmetinden sual olunmaz" diyerek neticesini Allah'a bırakarak rahatlama hâli olarak da düşünülebilir. Ayrıca hikmet, ilim ve akılla gerçeği bulma, var olan şeylerin iç yüzünü tanıma, sebeplerini bilerek belli ve yüce amaca vardıracak tarzda eylemi bilgiye dönüştürmektir.

Hayatı çeşitli renklerden oluşan ebruli bir ip yumağına benzetebiliriz. Bu yumağı sararken siyah gri, mor tonlar hayatın sıkıntılı ve zor geçen süreçleridir. Aklınızı kullanır, elinizi çabuk tutarsanız bu süreci çabuk atlatabilirsiniz. Yeşil, mavi, sarı, pembe tonlar ise sevdiğiniz huzur bulduğunuz demlerdir. Bu süreci itidalli yaşarsanız hayrına nail olursunuz. Aksi takdirde bu süreç hızla siyah ve gri tonlara dönüşebilir.

"Başınıza gelen herhangi bir musibet, kendi ellerinizle işledikleriniz yüzündendir. Allah yine de çoğunu affeder". (42/30)

Musibetler bir anlamda arınma, gafletten uyanma veya sabredip ecirleri arttırmaya matuf da olabilir. "... Bilesiniz ki kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur." (13/28)

"Allah Gafur ve Rahim'dir" ne zaman tövbe eder ve doğru yola dönerlerse onları bağışlar.

İman eden insana düşen, tahkiki imanla imtihanı anlamak, olayları tahlil ederek rabbini razı etmek olarak değerlendirilmeli ve Allah'a teslim olarak rahatlanmalıdır.

❁ ❁ ❁

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكُمْ فَمَنِ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾

10:108 De ki; "Ey insanlar, size Rabbinizden hak gelmiştir. Artık kim hidayeti kabul ederse o, ancak kendi faydası için hidayete ermiş, kim de saparsa o da yalnız kendi zararına sapmış olur. Ben sizin başınızda bir bekçi de değilim!"

Evet, Hz. Âdem'le başlayıp, Hz. Muhammed'le son bulan hidayet tamamlanmış ve açıklanmıştır. Ona erişip de hidayete erenler kurtuluşa ererken, ondan yüz çevirenler ise bedbaht olacaklardır.

Hidayet ve delalet zamanı lehe ve aleyhe çeviren tercihlerdir.

Hidayet, Allah'ın kullarına sunduğu en güzel hediyesidir. Onunla hayat anlam bulur. İradeli, itidalli, istikrarlı, hayra ve kardeşliğe dayalı sorumluluk şuuru ile ilişkiler sosyal dayanışma, güven ve mutmainlik içerisinde bir yaşam bahşeder.

Dalalette ise, keyfilik, zevk, safa, zulüm, sömürüye dayalı bir yaşam vardır. Bunu fasıkların hayatının her karesinde görmek mümkün. Küfür milletinin İslam âlemine yaptıkları herkesin malumudur. Kendilerine müreffeh bir hayat sağlamak için hiçbir şeyi yapmaktan çekinmezler. Ama sonları hüsran olacaktır.

Ey hidayet ehli sizin onlarla hiçbir ilişiğiniz, ortak yanınız olamaz, olmamalıdır.

❁ ❁ ❁

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾

10:109 (Habibim) sana her ne vahyediliyorsa ona tabi ol. Allah'ın hükmü (zuhur) edinceye kadar sabr (u sebat) et. O, hâkimlerin en hayırlısıdır.

Allah akıl ve idraklere vahyî verileri anlama kabiliyeti verip onları bu vahyi verilerle uyarmıştır. Ancak hidayete talip olma-

yı kendilerinin tercihine bırakmıştır. Hidayeti tercih edenlerin itaatlerinde daim olup, masiyetten sakınmaları gerekir. Müslümanlar keyfî, hissî, zanni hareket edemezler. Hayatın cazibesi, küfrün baskısına karşı sabırla yoluna devam eder, hiçbir korku ve çıkar onu yolundan döndüremez.

"Allah resulü bir işe hüküm verdiği zaman, inanmış erkek ve kadın o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve resulüne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur". (33/36)

Hüküm Allah'ındır. O hükmünü hak olarak verir ve her hükmünü hikmetle yapandır. Ahiret gününde adaletiyle hükmedecektir.

Sadaqallahül azim, şüphesiz doğrular Allah'tan kusur ve yanılma kullardandır. Beşer olarak dört dörtlük olamaz isek de, birbirimizi uyararak, hatalarımızı düzeltip af dileyerek salihlerden oluruz. Salihlerin saadetine erme duasıyla...

HUD SÛRESİ

GİRİŞ

Sure, adını elli ile altmışıncı ayetler arasında kıssası zikredilen Hz. Hûd'dan almıştır. Yüz yirmi üç ayettir. Hûd (as), Ad kavmine gelen peygamberdir. Ad kavmi, Hz Nuh tufanından sonra putperestliğe dönen ilk kavimdir.

Hûd (as), Ad kavmi içinde ticaretle uğraşan, dürüst, cömert, yoksullara yardım eden şefkatli, sayılan ve sevilen, şerefli biriydi.

Ad kavminin ise arazisi verimli, kendileri güçlü, kuvvetli bir yapıya sahipti. [1] Ancak onlar da bu durumlarına şükrede-

[1] Bkz: 41/15

ceklerine Allah'ı ahireti unutmuş, isyan içerisinde bir yaşam sürdürüyorlardı. Hz. Hûd, Onları Allah'a iman ve itaate, insanlara zulmetmekten vazgeçmeye davet etti ise de onlar tepki gösterip yalanladılar. Bunun üzerine Allah, onlardan yağmuru kesti ve bunlar yağmur için dua talebinde bulunurken bir kasırga ile helak edildiler.

Sure, itikada ait esasları, Kur'an'ın mucize oluşunu, sevap ve cezayı içeren konuları, ahiretle ilgili meseleleri ele almıştır.

İnsanlarla olan ilişkilerin özellikle altı çizilirken, kâfirlerin yapılan daveti inatla yalanlamalarından dolayı hak edecekleri azap, geçmiş kavimlerin başlarına gelen musibetler, misaller verilerek uyarılır yapılır.

Bu surede işlenen en mühim konulardan biri de, iman kardeşliğinin esas alınması, kan, ırk, nesep yakınlığının iman etmedikleri müddetçe bağlayıcı olmadığını ve onlarla dostluk kurmanın İslam'ın ruhuna aykırı olduğuna dikkatler çekilir.

❀ ❀ ❀

الٓرٰ كِتَٰبٌ أُحْكِمَتْ ءَايَٰتُهُۥ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ﴿١﴾

11:1 Elif, lam, raa. (Bu) öyle bir kitaptır ki ayetleri (en kat'i burhanlarla) desteklenmiş, sonra da apaçık bildirilmiş, (her işi) hikmetle yapan (her şeyden) kemaliyle haberdar olan (Allah) tarafından (indirilmiştir).

Bu, harflerden meydana gelmiş, ayetleri sağlamlaştırılmış hikmet dolu kitap, her şeyden haberdar olan Allah tarafından indirilmiştir. Yani bütün ayetleri muhkem, çelişkiye, tutarsızlığa meydan bırakmayacak şekilde sapasağlam ayetlerden müteşekkildir.[2] Bu Kur'an, kendinden önceki kitapları doğruladığı gibi bu kitaplar tarafından da geleceği haber verilmiştir. Bu kitabın ayetleri nesh olmayan, kendisi nesh edici olmak suretiyle sağlamlaştırılmıştır.

Kur'an'ın emir ve nehyi sağlamdır. İfrat ve tefritten batıl, bidat ve hurafeden beridir. Bu Kur'an'ın kelimeleri ve ayetleri fasılalarla dizilmiş; tevhid, nübüvvet, ahkâm, kısas ve çeşitli haberlerle bölüm bölümdür. Kur'an, gerek hukuki gerek ekonomik ve diğer konularda birçok ana fikri delillerle açıklamaktadır.

İnsanlığı, anarşiden barışa, zulümden adalete; evham ve hurafelerden, kula kulluğun zilletinden ancak bu kitap kurtaracaktır.

İnsanlık Allah'ın bu kitapla belirlediği hayat tarzına bağlanmadıkça hiçbir zaman Allah'ın irade buyurduğu gerçek insanlık seviyesine ulaşamayacaktır.

❀ ❀ ❀

[2] Muhkem. Bkz: 3/7

أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّا ٱللَّهَ ۖ إِنَّنِى لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ﴿٢﴾

11:2 Ta ki Allah'tan başkasına ibadet etmeyin. Şüphesiz, ben sizi O'nun tarafından (eğri yolun akıbetinden) korkutan, (müminlere) müjde veren (bir peygamber) im.

İşte bu ilahî daveti dinleyip, risalet müessesini tasdikleyenler ancak gerçek manada Allah'a kulluk ederler. Ancak bu kaynaklardan beslenenler, belamların, cahillerin beşerî sultaların şerrinden korunurlar. Allah'a kulluk, insanı insan yapan izzete kavuştururken, insanı, insana kulluk ettirecek zillete düşmekten de korur. Allah seçtiği elçileri aracılığı ile insanları uyarmak, dinin emirlerini açıklamak ve davete icabet edenlerin mükâfata erdirileceklerini müjdelemek için görevlendirmiştir.

Bir anlamda iman edenlerin gönlüne huzur ve güvenle kulluğa ermenin şevkini, bundan gafil olanlarınsa düşünüp öğüt almasını sağlar. Uyarmak ve korkutmak, mükâfat veya ceza, terbiyede en etkili metottur. Tebliğciler, bu iki metodu dikkate alarak insanları Allah'ın dinine davet etmeliler.

Bu davet, 3/64 ayetteki hususun kavranılması hâlinde Allah'a kulluk gerçekleşecektir. "Andolsun ki biz "Allah'a kulluk edin ve tağuttan sakının" diye her ümmete bir peygamber göndermişizdir..." (16/36)

Ve "insanları Allah'a çağıran salih amel işleyen ve ben Müslümanlardanım diyenden daha güzel sözlü kim vardır". (41/33)

Kur'anî referanslardan uzak yapılan davetlerde İslamî motifler bulunsa da daha çok gruba, ekole, partiye meşrebe ve bunların paralelinde edinilen önderlere davet olduğundan adını İslam da koysalar, o İslam'ın kendisi değildir. Bu ayetle Müslümanlar, böyle bir gaflete düşmemeleri için tembihleniyor. Hiçbir Peygamber kendine münhasır bir ekol kurup buna davet etmemiştir. Allah'tan gelen vahiyler doğrultusunda davetlerini sürdürmüşlerdir.[3]

❀ ❀ ❀

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُم مَّتَاعًا حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٣﴾

11:3 Ve ta ki Rabbinizden mağfiret isteyin, sonra (ihlas ile) ona dönün ki, sizi adı konmuş (tayin ve takdir edilmiş) bir müddete kadar güzel nimetleriyle faidelendirsin, her fazilet sahibine kendi fazl (u kerem) ini versin. (Habibim onlara de ki: "Eğer (imandan) yüz çevirirseniz ben sizin başınıza (gelecek) büyük bir günün azabından korkarım".

[3] Bkz: 6/153

Bu ayet, geçmişi ne olursa olsun ilahî daveti duyduktan sonra tövbe ederek hakka yönelen bir kimsenin, imanın bahşettiği değerlere sahip olup ihsanlara erişeceğini haber veriyor. Allah insanlara bu müjdeyi vererek imana teşvik etmektedir.

İnsanlar, ilahî davetle buluşmamış veya okuma yazma bilmediği için dini tekellerine alan ruhbanlar sebebiyle haktan saptırılmış olabilirler. Fakat bu onları Allah katında masum kılmaz. Çünkü Allah, daveti anlamak için dinleyen her insana doğruyu kavrayacak bir kapasite vermiştir. Bu kapasiteyi kullanmayıp aklı kiraya vererek kullananlar hidayetin sağlayacağı hayra nail olamazlar.

Günah, ya cehaletten ya da inkârda inatlaşma sonucu meydana gelir. İnsan, cehaletin düşüreceği zillete düşmekten korunmak için ilme, inkârdan kurtulmak içinde inattan vazgeçmedikçe iman şerefine nail olamaz. İlimle samimi bağ kuran, dünyadan en güzel şekilde faydalandığı gibi, temiz, onurlu, erdemli ve mutmain bir gönülle yaşayacaktır. Tabi bu imtihan olunmayacak anlamına gelmeyecektir. Hayat, sürekli farklı şekillerde can, mal, korku ve açlık gibi sorularla iç içe bir imtihan sürecidir. Bu herkes için geçerlidir.

'...sizi iyi bir geçimle geçindirsin' ifadesindeki vaadin fertlerden daha çok bir bütün olarak inananlar cemaatiyle ilgilidir.

Evet, bir beldede Allah'ın nizamı hâkim olursa muhakkak o cemiyet huzur, güven ve emniyet içerisinde olur. Çalışma ve ücret dengesi adaletli olur. Çünkü idare edenler de, edilenler de işlerinde dürüsttürler. Yolsuzluk, hırsızlık, zulüm onların fiilinde olmayan şeylerdir. Bilirler ki, bir gün yaptıklarından he-

saba çekileceklerdir. Ve herkese kazandığının karşılığı verilecektir.

İşte bu şuur, insanı doğru hareket etmeye, sahip olduğu imkân ve nimetleri Allah'ın belirlediği hak ve hukuk çerçevesinde değerlendirmeye sevk eder.

Eğer bir meta, Allah'ın rızası doğrultusunda kullanılıyorsa iyidir. Bununla dünyada da ahirette de felaha ulaşılır. Aksi hâlde nimetler, insanlara Allah'ı ve ahiret gününü unutturup dünyaperest kılıyorsa hüsrana sürükleyicidir. Her ne kadar zahirde mutluluk kaynağıymış gibi görünse de bir kötülük, şer ve gelecek olan azabın habercisidir.

İnsanlar iman doğrultusunda ciddi bir ahiret inancına sahip olurlarsa ancak muhasebeli bir yaşama talip olurlar.

İnsanlar, ne melek ne de peygamberdirler. Yanılmak ve günah işleme riski içerisindedirler. Dolayısıyla gafletlerinin sonucu bir günah işlediklerinde hemen tövbe edip, hâllerini düzelterek Rablerinden mağfiret dilerler.[4]

Günahtan vazgeçmeksizin mağfiret dilemek yalancıların işidir. Günahı, insan, ya cehaleti ya gafleti ya da 'Allah affeder' diye işler. Yoksa bir Müslüman bir sevaptan adam 'boş ver, bu küçüktür' diye mahrum kalmak istemez, "ilerde yaparım" diyerek o an için erteler. Bütün bunlar beşer için mümkündür. Ancak tutku, zaaf ve geleneksel düşünceler için dini alet ederek günah işleyenlerin hesabı ağır olur.

---

[4] Bkz: 4/17, 18, 31

Ey insanlar! Hakk'ın kelamını dinleyin. Günah yasak olduğu için acı vermez; acı olduğu için yasaktır. Günah, mideye giren zehirli bir madde gibi acı ve sancı yapar. Tövbe ise onu dışarı atmak gibi bir rahatlık ve hafiflik sağlar. Tövbenin kazandırdığı mağfiretle sizden önce helak ettiği kavimlerin uğradığı helakten kurtulmanız, ittikaya yönelmeniz sonucu temiz ve mutmain bir gönülle yaşamanızdır. Bilirseniz bu sizler için güzel bir şekilde faydalanmaktır. Sahip olduklarına şükretmek ve ele geçiremediğine de üzülmemek ve sonsuz saadeti kazanma iştiyakı ile mutmain yaşamaktan daha güzel bir huzur olabilir mi?

Rahmet ve bereket İslam'ın bahşettikleridir. Bundan yüz çevirenleri ise büyük bir günün azabı beklemektedir.

❁ ❁ ❁

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤﴾

11:4 Dönüşünüz ancak Allah'adır. O her şeye hakkıyla kadirdir.

İnsanoğlunun şu dünyaya gelişi nasıl elinde değilse ahirete göçüşü de öyledir. Allah'ın dilemesiyle geldik ve yine O'nun dilemesiyle döneceğiz.

Doğumla ölüm arasında salih bir yürüyüşle rahmete yolculuk yapılabilir. Herkesin gidiş bileti hazırdır. Vakti geldiğinde

verilecektir. O bileti hangi adrese kesilmişse oraya götürür. O gün, son derece dehşetli bir gündür. İmansız, tövbesiz gitmek ne korkunç şeydir.

" Her can ölümü tadacaktır: Böylece kıyamet günü (yapıp-ettiklerinizin) karşılığı size tam olarak ödenecektir..." (3/185) "Dünyada biraz geçinir sonra bize dönersiniz." (10/70)

"Şu insanlar, çabuk giden dünyayı seviyorlar da önlerindeki çetin bir günü ihmal ediyorlar." (76/27)

❁ ❁ ❁

أَلَا إِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ أَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥﴾

11:5 Haberiniz olsun ki ondan (o peygamberden düşmanlıklarını) gizlemeleri için göğüslerini dürüp bükerler. (Hakkı işitmemek için) elbiseleriyle örtündükleri zaman da (hâllerine) dikkat et. (Hâlbuki) Allah onların gizleyeceklerini de, açığa vuracaklarını da biliyor. Çünkü O, sinelerin ta özünü bilendir.

Ey ahiret gününe inanmayan çifte standartlı münkirler! Ne kadar hakikati idrak etmekten kaçarsanız kaçın, başınızı ne kadar kuma gömerseniz gömün, ne kadar dost görünerek içiniz-

deki düşmanlık ve kini gizlerseniz gizleyin o gün, bin bir süslü maskeler takarak aldattıklarınızın önünde rezil olacaksınız; artık ne demagojileriniz ne de maskeleriniz sizi saklayacaktır. Siz de o hakka karşı örttüğünüz perdelerin açıldığını göreceksiniz ama artık iş işten geçmiş olacaktır, pişmanlığınızın size hiçbir faydası olmayacaktır.

Biz de Müslümanız diye diye işlerini yürüten emellerine ulaşmak için dini araç kılan fasıklar, yapılan uyarıları dinleyin, öğüt alın da geçici arzularınız arkasında sürüklenmeyin. Bu hâlinizle dünyayı ifsat ettiğiniz gibi ahiretinizi de perişan edersiniz.

Rabbimizin deyimiyle, insanları aldatırken aldananlar, kaybederken kazandığını zannedenler, yakalandığı kanserden habersiz hastalar gibidirler.

Heva-heves, zan-vehim, taklit ve taassup batağında, hayatın mekanik sorunları arasında bocalayan, bilgisizliğin derinliğinde boğulanlar...

Gönül gözünüzün körlüğü hakikat ışığının girmesine engel oluyor. İslam'ın nuru gözlerinizi kamaştırdığı için söndürmeye çalışıyorsunuz. [5]

Ey yakalandığı virüsten habersiz hesap gününe doğru gidenler, başta kendiniz olmakla beraber bilmezleri de aldatıp vebalinizi bir kat daha artırıyorsunuz. Ama biliniz ki, Allah'ı asla aldatamazsınız! Sahi siz hiç sizi göreni, bileni, takip edeni düşünür müsünüz? Sahi sizler hiç bilinmeyenin dokunuşunu hissettiniz mi?

---

[5] Bkz: 2/17-20

وَمَا مِن دَآبَّةٍ فِى الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِى كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٦﴾

11:6 Yerde yürüyen hiçbir canlı hariç olmamak üzere rızıkları Allah'ın üstünedir. Onların duracak yerlerini de, emanet edilen yerlerini de O bilir. (Bunların) hepsi (ve bütün hâlleri) o apaçık kitaptadır.

Allah kâinatta her canlıya rızkını temin edecek imkânları ve o rızkı temin edecek kabiliyeti bahşetmiştir.

İnsanlar meşru daireler çerçevesinde rızklarını istedikleri ve çalıştıkları kadar elde edebilirler. Ne var ki bazı ihtiras sahipleri faiz, rüşvet, tekelcilik, bencillik, doğayı hor kullanma, yağmacılık, diktatörlük ve haksızlığa tevessül ettikleri için rızk dağılımında dünyanın da dengesini bozarlar. Bu nedenle birçok insanın rızkını temin etmesi zorlaşıyor. Ve kimileri için rızık aslanın ağzında iken, kimileri rızkını oturduğu yerden topluyor.

Rızk, insana mülk olan değildir. Nice milyarderler vardır ki sahip olduklarını yiyemez ve kullanamazlar. " Bilmiyorlar mı ki Allah, rızkı dilediğine bol bol verir, dilediğine kısar. Şüphesiz bunda inanan bir kavim için ibretler vardır." (39/52)

Allah kullarına idrak ve çalışma kudreti vermiştir. Bu melekelerini kullanarak çalışırlarsa, dünya ve ahirette mesut olurlar. Aksi hâlde hüsranla karşılaşırlar. Güç ve kabiliyetlerini kul-

lanmayıp dilenenler, aslanın artığını yemeye mahkûm olurlar. Kula düşen helalinden kazanıp sahip olduğu nimete şükretmektir.

Kuşlar bile durdukları yerde rızıklanmazlar. Sabahın erken saatlerinde yuvalarından kalkarak rızıklarını aramak için oradan oraya uçarlar. Rızık peşinden koşmak lazımdır. "Sizden biriniz, dünya ve ahiret için çalışmadıkça sizin hayırlılarınızdan değildir. Çünkü Dünya, Ahirete erişmek (ahireti kazanmak) içindir. Halk üzerine yük olmayanız". [6]

İnsan, hayatta maddi ve manevi sorumluluk içerisindedir. Allah insanlara, hidayete götüren bir ilim, irşad eden ve öğreten bir dil, infak edip sadakaları veren bir el vermiştir. İnsan da, sözleri ve hareketleriyle kalplere şerefli rızıkların ulaşmasına vesile olmalıdır.

"İşte onlar gerçek müminlerdir. Onlar için Rableri katında nice dereceler, bağışlanma ve tükenmez rızıklar vardır." (8/4)

Allah her canlının durduğu yeri ve sonunda bırakacağı mekânı bilir. Niçin koşturduklarını, ikamet ettikleri yerleri ve ne kadar yaşayacaklarını, ölüp de nereye defnedileceklerini, cennete mi cehenneme mi gireceklerini bilir.

İnkâr edenler için "Orası cidden ne kötü bir yerleşme ve ikamet yeridir. İnananlar için ise ne güzel bir yerleşme ve ikamet yeridir. "Orası ne güzel bir yerleşme ve ikamet yeridir". (25/66, 76) Veyl olsun hakka kulak tıkayanlara!

---

[6] Bkz: 250 hadis, A.Hikmet berki, Gaye mat. 1979, Ankara, 191. hadis

Rızkı biten hayata veda eder; tüm sahip olduklarını dünyada bırakarak gider. "...O hâlde rızkı Allah katında arayın. O'na kulluk edin ve O'na şükredin. Ancak O'na döndürüleceksiniz." (29/17)

❁ ❁ ❁

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلاً وَلَئِن قُلْتَ إِنَّكُم مَّبْعُوثُونَ مِن بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلاَّ سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧﴾

11:7 O, hanginizin ameli (hâl ü hareketi) daha güzel olduğu (hususunda) sizi imtihan etmek için gökleri ve yeri altı günde yaratandır. (Bundan evvel ise) arşı su üstünde idi. And olsun ki "Ölümden sonra muhakkak yine diriltileceksiniz" desen kâfir olanlar mutlaka "Bu, apaçık bir aldatmadan başka (bir şey) değildir" derler.

Dünyaya gönderilişimizin esas gayesi Allah'a kulluktur. Hayat ve ölüm biri dünyaya, diğeri ebediyete açılan kapıdır. " O

ki, hanginizin daha güzel amel işleyeceğini sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır. O, mutlak galiptir, çok bağışlayıcıdır." (67/2) Eşrefi mahlûkat olarak yaratılan insanoğluna enfüste, afakta Rablerini bilecek ve O'na yönelecek birçok ayet göstermiştir. Şu kâinat öylesine muazzam bir biçimde düzenlenmiş ki hemen hemen, bütün varlık âlemi insanın istifadesine sunulmuş ve yaşamasına elverişli kılınmıştır. Bu imtihana tabi tutulan insan bir takım kabiliyetler ve istidatlarla donatılmış, hür iradesiyle gideceği yolu seçmesinde serbest bırakmıştır. İnsan, hür iradesiyle doğru yolu seçtiği gibi, aklını, idrakini kullanmayıp dalalet yoluna da gidebilir.

Allah, doğru yola gittiği zaman onu destekler, yanlış yolda ise desteklemez, sadece mühlet verir. Böyle bir imtihan, kimin ne olduğu belirlensin, farklı ceza ve mükâfatlar elde edenlerin bir itirazları olmasın diyedir. Herkese o gün ameline göre muamele edilecektir. İnsana ancak çalıştığı kadar vardır. [7]

Göklerin ve yerin altı günde yaratılması ve su üstünde olması, Rabbimizin bu oluşumu haber vermesi bilim araştırma hususunda aralanan kapıdır. Yeryüzünün yapısının başlangıçtan bugüne kadar geçirmiş olduğu fiziksel, kimyasal ve biyolojik durumları vardır. İnsanoğlu bunları, -bilimsel araştırmalarla- yeni yeni keşiflerle öğrenmektedir. İnsan, bu idrak ve kabiliyete sahip kılan Allah'a şükredecek ilim ve bilimle hem dünyasını hem de ahiretini mamur edecektir.

---

[7] Bkz: 53/39, 40

Allah katında gün izafidir. Farklı zaman birimlerini ifade etmektedir. Bununla marifetini ve kudretini anlatmaktadır. Yoksa o her şeyi dilediği an "Ol" emriyle meydana getirir. [8] "...Muhakkak ki, Rabbinin nezdinde bir gün sizin saymakta olduklarınızdan bin yıl gibidir." (22/47)

Arapça'da "yevm" çağ gibi son derece uzun zamanı gösterdiği gibi en kısa zaman aralığını da ifade eder. [9]

Allah, arşa istiva edendir. Yani bütün yarattıkları üzerinde mutlak hüküm ve iktidar sahibidir.

Aklı putlaştıranlar Allah'a itaat işlerine gelmeyince 'bu bir büyüdür' diyerek haberi alay mevzuu ederler. Oysa aklı putlaştıran müşrikler çoğu kez işlerini fal okları, büyü ile hallederler.[10]

Tüm uyarı, öğüt ve delillere rağmen düşünmeyenler Allah'ı idrak edemezler. Akıl ve idrakleri körelmiş bu kimseler, bir damla sudan bu kadar muazzam bir varlık olarak kendilerini yaratan Rabbin, yeniden dirilteceğine inanmazlar. Şu ölüm gerçeği varken! Akıllarını hevasına takan, küt akıllılar ana karnındaki cenin gibi akılları teşekkül etmemiştir de ondan.

❀ ❀ ❀

[8] Bkz: 2/117

[9] Bkz: 2/29, 7/54, 32/5, 41/10-12

[10] Bkz: 6/7, !0/76, 79, 29/57, 58

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ لَّيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٨﴾

11:8 Andolsun ki biz kendilerinden azabı sayılı bir müddet kadar geciktirsek mutlaka diyeceklerdir ki:Bunu alıkoyan (sebep) de ne?" Haberiniz olsun ki o, bunlara geleceği gün kendilerinden döndürülecek değildir. Eğlenceye alageldikleri şey (azap) onları çepeçevre kuşatacaktır.

Bu ayette bahsi geçen "Ümmet" küfür üzere bir önder etrafında toplananlardan bahsetmektedir.

Hakka karşı duyarlılığını kaybetmiş bu tipler, her zaman peşin hüküm, ön yargı, inat ve taassupla yapılan uyarı ve tehditleri hep alaya almışlardır.

Oysa Allah, uyarı ve tembihleriyle insanlara insanca yaşayıp onları iki âlemde huzur ve güvene erdirecek hususları açıklamıştır. Aklıselim ile dinleyen herkes bu gerçeği görür. Allah, bu hakikatin anlaşılması için de birçok kevni ayeti, vahyî ayetlerle açıklayıcı peygamberler gönderip düşünenler için gerçekleri açıklamıştır.

Bir fert veya toplum tövbe edip kendilerini düzeltmezse; doğruyu anlamama, ahlaki yozlaşma, kaos, cinnet, buhran, zu-

lüm dünyevi yaşantılarını tehdit ederken, ahirette ise mutlak bir azaba maruz kalacaktır.

❀ ❀ ❀

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَيَئُوسٌ كَفُورٌ ﴿٩﴾

11:9 İnsana bizden bir rahmet (ve nimet) tattırıp da sonra bunu kendisinden soyup alıversek, andolsun, (o anda) o, (Allah'ın fazlından) ümidini kesen bir adam (evvelki nimetleri tamamen unutan) bir nankördür.

Bu ayeti kerime hayatın bir imtihan olduğundan habersiz, inanç ve idealden yoksun, arzu ve emellerinin arkasında koşan kimliksiz ve şaşkın kimselerin durumunu anlatıyor.

Nimetlerle sarhoş olmuş, zevk sefa içerisinde israf batağının sürüklediği sonucu göremeyen divanelerin son durumu umutsuzluk ve karamsarlıktır. Mesela faiz veya kredilerin sağladığı müreffeh bir yaşamın sonucunda içerisine düştüğü borç batağında boğulup cinnet getiren, intiharlara kalkışanların durumu gibi...

Yine bu ayet, Allah'ın varlığına, hükmüne inanmayan veya vahye ilgisiz, umursamaz kimseler veya daha geniş anlamıyla,

Allah'a inandıklarını söyledikleri hâlde dinî duyarlılıkları zayıf olan ve dolayısıyla haricî şartların, özellikle de çıkar ve statü hesaplarının tesiriyle kolayca yön değiştiren kimselerin durumunu da tasvir ediyor.

Allah'ın insan üzerinde o kadar çok nimet ve ihsanı var ki bunlar asla saymakla bitmez. Nankör insanlar verilen bunca nimeti görmez de, bir hikmete binaen elinden alınanı görür. Oysa darlık ve bolluk, sebep ve sonuç ilişkisi olarak meydana gelse de düşünenler için uyarıcı mesajlardır. Mesela darlıkta çekilen sıkıntı sonucunda, bolluğa erdiğinde darda olanlara yardım etme duygusu gelişir. Veya kişi zevk sarhoşluğuyla göremediği hakikatleri görür. Rabbimizin beyanıyla "En büyük azaptan önce, onlara en yakın azaptan tattıracağız, olur ki (imana) dönerler." (32/21)

Bu gerçeği görmekten yüz çevirenler ise "nimet verdiğimiz zaman (bizden) yüz çevirip yan çizerler. Ona bir de zarar dokunacak olsa iyice karamsarlığa düşerler." (17/83)

❀ ❀ ❀

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نَعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ﴿١٠﴾

11:10 Şayet kendisine dokunan bir dertten sonra ona nimeti tattırırsak andolsun diyecek ki:"Benden kötülükler (bir

daha gelmemek üzere) uzaklaşıp gitti". Çünkü o (bunu derken) şımarıktır, böbürlenendir.

İmanın sağladığı ilmin terbiyesinden mahrum olanlar, tabiatı gereği yüzeysel bir anlayışa sahiptirler ve dolayısıyla derin düşünmeyen hikmetten yoksun kimselerdir. Bu yüzden refaha erip güç sahibi olduklarında zevklerine düşkün kibirli, mal ve makamıyla övünüp dururlar. Bir ihtimal sonucu bu hâlin sona ereceğini hiç düşünmezler. Fakat bir gün gelir şartlar değişir. İşler tersine döner. Sıkıntı ve darlık kendilerini kuşatınca hemen geçmişi unutarak, içerisinde bulundukları hâlin kasvetinde boğulurlar.

Oysa her ne kadar musibete uğrayıp bazı nimetlerden yoksun kalsa da insan, kaybettiğinden daha çok nimete sahiptir.

"... Eğer Allah'ın nimetini sayacak olursanız sayamazsınız. Doğrusu insan çok zalim ve çok nankördür". (14/34)

Sıkıntı, darlık ve fakirlik sevilmeyen ve dolayısıyla istenilmeyen bir hâldir. Fakat bir imtihan gereği böyle bir sınava tutulmuşsa insanoğlu, Allah'a teslimiyet ve tevekkül ederek içerisinde bulunduğu durumu düzeltmek için aklını ve melekelerini kullanarak çareler arar. Akıl eğer ümitsizlik girdabında donmamışsa böyle zamanlarda daha çok çalışır ve çıkış yolu arar. İşlemeyen akıl ise darlıkta bedbinliğe, ümitsizliğe, atalete, bollukta ise refaha ve sefahate düşer.

Evet, insan pek zayıf ve huysuzdur. Çabuk sevinir ve üzülür. Birden kızar, intikam hırsına kapılır ve birden sevinir, mutluluktan uçar. Ancak iman gibi kuvvetli ilaca sahipse, imtihan-

lar karşısında itidalli, sabırlı bir teslimiyetle teselli bulacak noktaları bulur; kavuştuğu nimetlere de şükreder; Allah'ın kaza ve kaderine razı olarak iyilik ve hayır yolunda istikamet üzere yürür. Allah'ın rızasına erdirecek hamd ve şükürle mutmain olur. 11. ayet de bu duruma sahip olanların durumunu açıklıyor.

❀ ❀ ❀

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١١﴾

11:11 (Dertlere sıkıntılara) göğüs gerip de güzel güzel amel (ve hareketler) de bulunanlar böyle değil. (Günahlarını) yarlığamak ve büyük mükâfat işte bunlar, bunlar içindir.

Müminler hiçbir imtihan sorusu karşısında eğilip bükülmez, her sorunun hayrına tecelli etmesi için Rabbine iltica ederek kulluk vecibelerini yerine getirir ve Rabbinden yardım isterler. Hayat bir imtihandan ibarettir. "... Bir deneme olarak sizi hayırla da, şerle de imtihan ederiz..." Sonuçta insanlar acı, tatlı bir şeylerle karşılaşırlar. Karşılaşılan bu durumlar bazen sınanmak, bazen uyarmak, bazen derecelerin yükselmesi içindir. Bütün bunlar cehennemin elemini, cennetin özlemini idrak edip hakka vasıl olmak içindir. [11]

[11] Bkz: 67/2, 2/155, 156, 21/35,

Bu imtihana inanıp Asr suresindeki temel kaide üzerinde hareket edenler ziyandan kurtulurlar. Bu kurtuluş küfrün ve cehaletin sürüklediği sıkıntılar olabileceği gibi ahirette ise gerçek kurtuluşu garantiler.

Bu dünya imtihan âlemidir. İnsanlar, bu imtihanda Allah'ın dinini tavizsiz yaşama, koruma, yayma hususunda mücadeleden asla vazgeçmeden Allah'a yaklaşmak için bitmeyen bir azim ve sabırla mücadele ederek istikamet üzere yürüyüp iki âlemini de mamur edecektir. Allah'ın bağış ve mükâfatı bu kimseler içindir.

Bir mümin ne melek ve ne de peygamberdir; gaflete düşerek hata ve günahlara düşebilir. Bundan rahatsız olunca kendilerini düzeltir ve Allah'tan bağışlanma diler; Allah da onlara mağfiret edip bağışlayarak büyük mükâfatlar ihsan eder.

❀ ❀ ❀

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَى إِلَيْكَ وَضَآئِقٌ بِهِ صَدْرُكَ أَن يَقُولُوا۟
لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ كَنزٌ أَوْ جَآءَ مَعَهُۥ مَلَكٌ ۚ إِنَّمَآ أَنتَ نَذِيرٌ ۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَىْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٢﴾

11:12 Şimdi sen (müşrikler belki) ; "Ona (gökte) bir hazine indirilseydi yahut maiyyetinde bir de melek gelseydi ya"

demelerinden (dolayı) sana vahyolunandan bir kısmını, bu yüzden yüreğin daralarak, hemen terk mi edivereceksin? Sen ancak bir nezirsin (Allah'ın azabıyla korkutan bir peygambersin) Allah ise her şeye hakkıyla vekildir.

Müşrikler zaman zaman Hz. Peygamberden olağanüstü şeyler isterlermiş onların bu inatçı tavırları Resulullah'ı son derece üzermiş. Allah'ta bu ilahi mesaj ile hem Resulüne ve hem de müminlerine münkirlerin kınamalarına, alaylarına, beklentilerine, desinlerine aldırmadan tebliğlerini ciddiyetle sürdürmelerini tembihliyor.[12]

İnsanların olumsuz tepkileri ve takdirleri, müşriklerin cazip ortaklık teklifleri ve tehditleri karşısında ilahi mesajlardan kısmen de olsa vazgeçmek, taviz vermek, esnetmek insanı haktan uzaklaştırıp fasıklardan kılar.

Desinler endişesi, insana istemedikleri veya isteyecekleri neleri yaptırıyor. Oysa bir sürü desinlerin meşakkatine katlanılacağına, bir olan Allah'ın rızasına talip olup rahmete ermenin şerefine, izzetine nail olunmalıdır. Akıllı, ilmin idrakinde olanlar yaptıkları her işte 'Rabbim razı olur mu, beğenir mi?' hesabıyla hareket ederler ve hiçbir kınayıcının kınamasından çekinmezler.[13]

İnsanlar kendi değerlerini görmeyip dışarıdaki kurumlarda, nesnelerde değer ararlarsa, onların kulu kölesi olurlar. Hâl-

[12] Bkz: 37/174

[13] Bkz: 5/54

buki kendi dışında değer verip boyun eğdiği insanlardaki değerler kendilerinde de bulunmaktadır. Evrende insandan, insanlar arasında müminlerden daha değerli bir şey yok. Bu değeri onlara Allah vermiştir. İnsanlar, ancak kendi iradesiyle başka hiçbir gücün önünde eğilmeden boyun eğmeden, hayırlarını ve evetlerini bizzat kendi iradesiyle ortaya koymakla kimlik ve kişiliğini inşa edecek ve değerini koruyacaktır.

Peygamberler Nebi ve Resullüğün, müminlerde müminliğin şeref ve izzetinin dışında özel bir imtiyaza sahip değillerdir. Ve olağanüstü işler yapamazlar; onlar sadece sorumlu oldukları işleri bihakkın yerine getirerek yüksek bir şahsiyete ve ulvi bir makama erişirler.

Müminler ne olursa olsun ilahî mesajı dikkate alarak yaşamalı ve ilahî verileri hiçbir beklenti ve korku nedeniyle eğip bükmemeli, esnetmemelidir. Herhangi bir nedenden dolayı eğilip bükülenler, tavizler verenler sahip oldukları değerlerini kaybederler. [14]

İman, dürüstlük, samimiyet bir bütünlük çerçevesinde kabuldür. Hak açıkça anlatılmalıdır. Bu temel espriyi dikkate almayıp da duruma göre hareket edenler hüsranda kalırlar.

Allah her şeye vekildir. Bu insanların mesajı neden kabul etmediklerini bilir.

"...Sen onların üzerinde bir zorlayıcı değilsin. Sadece tehdidimden korkanlara Kur'an'la öğüt ver". (50/45)

---

[14] Bkz: 5/8, 67, 15/94

"Allah'ın ayetleri sana indirildikten sonra, artık sakın onlar seni bu ayetlerden alıkoymasınlar. Rabbine davet et, asla müşriklerden olma". (28/87)

❀ ❀ ❀

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرَيَاتٍ وَادْعُوا مَنِ
اسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾

11:13 Yoksa onu (kuranı) kendisi mi uydurdu diyorlar? De ki:"O hâlde haydi siz de onun gibi on sure getirin düzme ve uydurma olarak. Allah'tan başka kime gücünüz yetiyorsa (kime güveniyorsanız) onları da (yardıma) çağırın, eğer iddianız da doğrucular iseniz."

Allah bu iddiada bulunanları açık oturuma davet ediyor. Arapça veya hangi dile mensup olursanız olun o dilin bütün ediplerini, şairlerini, dil bilimcilerini, âlimlerini bir araya getirin mevcudatı anlatan, yol gösteren bir eser veya on ayet meydana getirin diyor. Ama ne o günün ne bugünün insanları yapamadılar ve ilânihayeye kadarda yapamayacaklardır. O hâlde ne diye hakkı inkâr edersiniz!? Ne diye hakka karşı savaşıp da hayatınızı karartırsınız!?

Bu öyle mucize bir kitap ki geldiği günden beri okunmaktadır. Bu kitap, beşerin düşüncesine, ahlakına, medeniyet ve

hayat tarzına bu kadar geniş ve çok yönlü tesir yapan dünyadaki tek kitaptır. Bu Kitap müntesiplerini değiştirmekle kalmayıp, kötülüklere karşı kıyama kaldırır, Rablerinin rızasını kazanmak ve onunla ereceği selamet nizamını yeryüzüne hâkim kılmak için mücadele ettirir.

❀ ❀ ❀

فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٤﴾

11:14 Eğer bunun üzerine (ey müşrikler) onlar da (o yardıma çağırdıklarınız da izharı acz edip) size cevap vermediler, (bu işi beceremediler) se bilin ki, demek, o (Kur'an) ancak Allah'ın ilmiyle indirilmiştir. (O Allah ki) hakikatten kendinden başka hiçbir tanrı yoktur. Artık siz Müslüman olmuyor musunuz?!

Ey münkirler madem iddianızı doğrulayamıyorsanız o hâlde neden Müslüman olmuyorsunuz? Belli ki inat, gurur, heva ve kör bir cehalet sizi bu hakkı kabul etmekten mahrum bırakıyor. Çünkü bu ilahî mesajlar ellerindeki otoriteyi, ekonomi ve tekellerine aldıkları dini alt üst ediyor. Onun için hakka çağıranlara karşı öfkelenirler ve en iyisi onu çürütmek ve halk üze-

rinde etkisini kırmak için olmadık iftira ve karalamalarda bulunurlar. Onun çağa uymadığını, bedevilerin dini olduğu, terakkiye mani olduğu yaygaralarına, demogojilerine aldanmayın! Ey inananlar! Kitabınızı fıkhederek değerlerinize sarılın! Sarılın ki onların acziyeti, onların nasıl bir küfür içerisinde olduğunu yakinen anlayasınız! Ey inananlar onların yaygaraları sizin basiretinizi ve imanda sebatınızı kırmasın, artırsın.

❀ ❀ ❀

مَن كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾

11:15 Kim (yalnız) dünya hayatını ve onun ziynet (ve ihtişam) ını arzu ederse onların yaptıklarının (çalıştıklarının) karşılığını burada tamamen öderiz. Onlar bu hususta bir eksikliğe uğratılmazlar.

İşte bu mucize olan kitabı reddetmiş olanlar, genelde bu dünyaya ve zevklerine tapanlardır. Bu gibi hakka yüz çevirenler bilsinler ki Allah'ın insanlar hakkında yasası herkese amelinin karşılığını vermesidir. Yapılan her iş kişinin niyet ve amacına göre değer kazanır. Eğer amel ve niyet imandan yoksun ise hak nazarında hiçbir değer taşımayıp sadece dünya ile bağlı kalır.

"Her kim bu çarçabuk geçen dünyayı dilerse ona, yani dilediğimiz kimseye dilediğimiz kadarını dünyada hemen verir, sonra da onu, kınanmış ve kovulmuş olarak gireceği cehenneme sokarız." (17/18) Zira bu kimseler ahireti hesaba katmamış ve onun için bir şeyler hazırlamamıştır. "...Her kim, dünya nimetini isterse, kendisine ondan veririz; kim de ahiret sevabını isterse, ona da ondan veririz..." (3/145)

Şu insanlar İslam'ı idrak etseler, görecekler ve anlayacaklar ki ahireti kazanmak dünya hayatı için çalışmaya engel değildir. Bilakis İslami değerlere göre çalışanlar helal ve temiz kazanç elde ederken, zarar verici işlerden sakınarak dünyada onur, erdem ve itibar kazanırken, ahiret hayatında da Rabbin ikramına nail olurlar.

Böyle bir kazanç muhasebesi içerisinde olanların kazancı temiz, bereketli, hayatı da anlamlı ve yararlı olur. Ey inananlar, çalışırken Allah'ın murakabesinde olduğunuzu düşünerek hareket ediniz ki felaha erişesiniz.

Yolsuzluk, hırsızlık, faiz ve rüşvet gibi kazançlarla elde edilenlerin gerek milletlerin gerekse fertlerin hayatında verdiği zarar açıkça görülmektedir. Dünyanızı da, ahiretinizi de imani değerler doğrultusunda yerine getirin ki felah bulasınız.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

11:16 Onlar öyle kimselerdir ki ahirette kendilerine ateşten başkası yoktur. (Dünyada) işledikleri şeyler (hatta iyilikler) orada boşa gitmiştir. Zaten yapageldikleri hep boştur (onların).

Bu ayet de inkârcı dünyaperestlere, ahireti hesaba katmayanlara veya ikinci plana atanlara apaçık bir uyarıdır. Ey dünya emelleri uğruna didinirken ahireti kazanmak için hiçbir şey yapmayanlar, ölümle o büyük bir hırsla elde ettiklerinizden ayrılacaksınız. Değer mi geçici âlem için ahiretinizi heba edip nefsinizi zulme maruz bırakmaya.

İnansanız da, inanmasanız da kuşkusuz ki şu dünyada saraylara sahip olsanız da içinde sefa ve saltanat sürseniz de en nihayetinde son nefesinizi verir vermez her şeyi bu dünyada bırakacaksınız. Ne sultanızın, ne saltanatınızın size hiçbir yararı olmayacaktır. Nice sulta ve servet sahipleri şu dünyada dahi başlarına geleni engelleyemedi. Çaresiz ve âcizlikleri karşısında kahrede kahrede hayata veda ettiler.

Ey inananlar! Bu uyarılar benliğinize öyle yer etsin ki, hiçbir dünyevi cazibe seni Rabbinin rızasını kazanmaktan alıkoymasın!

❀ ❀ ❀

أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ وَمِن قَبْلِهِ كِتَابُ
مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَن يَكْفُرْ بِهِ مِنَ
الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ
وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٧﴾

*11:17 (Yalnız dünya hayatını arzu eden kimse) ; **Rabbinin açık bir delili üzerinde bulunup da ardınca yine O'ndan bir şahit gelen, ondan önce de bir rehber ve bir rahmet olmak üzere Musa'nın hitabı (ile tasdik edilmiş) olan kimse gibi midir ki böyle olanlar ona (Kuran'a) inanırlar. Herhangi bir güruh onu tanımazsa ateş onun va'd edilen yeridir. Sen de bundan şüphe içinde olma. Çünkü o, haktır, Rabbindedir. Fakat insanların çoğu iman etmezler.***

Bu ayette dünyayı tek amaç bilip bunun ötesinde başka hiçbir hedefi olmayan biriyle; Allah'ın sunduğu açık belgelere inanıp gösterdiği yolda yürüyenlerin o günahkârlar gibi tutulmayacağını ve haktan şüphesi olanların ahiretteki elim akıbet haber verilerek düşünenler uyarılıyor.

Kur'an'da, insanın kendi varlığında ve kâinat nizamının seyrinde Allah'ın birliğine, nizamıyla idarede tekliğine ve öldükten sonra ahirette dirilmeye dair apaçık deliller vardır.

Kevnî ve vahyî ayetler İslam'ın hak din olduğuna dair akli delillerle açıklanmasına rağmen ondan yüz çevirenlerin varacağı yer cehennemdir.

❀ ❀ ❀

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾

11:18 Allah'a karşı (kendiliğinden) yalan düzenden daha zalim kimdir? Onlar Rablerine arz edilecekler, şahitler de "İşte bunlar Rablerine karşı yalan söyleyenlerdir" diyecek. Haberiniz olsun ki Allah'ın laneti zalimlerin tepesindedir.

Bu Kur'an'ın peygamber tarafından uydurulduğunu söyleyerek peygamberleri yalanlayan, hangi hususta olursa olsun Allah'ın demediğini dedi deyip de Allah'a iftira atan veya vahyî verilerin herhangi birini çağa uymuyor diye, zamana uyanların hepsi bu ihtar ve ikaza muhataptırlar.

Yüce Allah, zulme düşen topluluklara, gerekli tövbeye geçmedikçe, hidayet vermeyeceğini belirtiyor ve onları lanetliyor.[15]

Lanet: uzaklaştırma, gazap etme, uzak durma, muhalefet etme.

Yalan ve iftira çok çirkin, iğrenç, meş'um ve mendeburca bir iştir. Hem gerçeğe karşı, hem de yalan ve iftira edene karşı zulümdür. Hele bu iftira Allahüteâlâ'ya karşı olursa!..

Kur'an'ın Allah kelamı olduğunu reddetmeye kalkışan, Kur'an'ı Muhammed indirdi diyen, Kur'an'ı ve onun ilkelerini benimsemelerine engel olan; mali, bedeni, lafzi, politik, sosyal ve psikolojik gücü Kur'an'a karşı kullanıp, insanları Allah'ın yolundan alıkoymaya, bu yolu eğri göstermeye çalışan kimselerin zalim olduklarını, bu sebeple laneti hak ettiklerini söylüyor.

Allah, melekler, peygamberler ve salih müminler tarafından lanetlenmiş bu kimseler [16] tövbe etmedikçe şeytanın uğradığı akıbete maruz kalacaklardır.[17]

[15] Bkz: 7/33, 10/17, 69

[16] Bkz: 2/161, 3/87, 4/166

[17] Bkz: 15/35, 38/78

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿١٩﴾

11:19 Öyle (zalimler) ki (insanları) Allah'ın yolundan döndürürler, onu eğriltmek isterler. Onlar ahireti inkâr edenlerin ta kendileridir.

Burada her ne kadar ahireti inkâr edenlerin bu cürüme teşebbüs ettikleri söylense de vahyin ilmini grup, meşrep ve mezhep tutsaklığıyla kendilerine göre anlamlandırıp bilmezleri bununla yanıltanlar, Müslümanlar arasında tefrikaya sebep olanlar da bu çirkin işten sakındırılıyorlar. Allah böylesi bir zulme düşülmemesi için Kur'an'ı koruma altına almıştır.[18]

Hz. Âdem yeryüzüne inerken bir tek ümmet olma şuuruna sahipti. Giderek artan nüfus zamanla bu şuuru canlı tutmayı beceremediklerinden çeşitli inanç ve ideoloji akımları çıkararak ayrılığa düştüler. Bu büyük bir suç olmasına rağmen o kerim olan Allah tefrikaya düşenleri hemen helak etmiyor, onlara mühlet veriyor ve her kavme peygamberler göndererek iman etmek isteyenlerin bir ümmetin çatısı altında toplanmaları gerektiğini hatırlatıyor.

Yapılan uyarılara, verilen mühlete rağmen kendilerini düzeltip bir ümmetin üyesi görmeyip, aklının, hevasının, zannının

[18] Bkz: 15/9

tutsağı olanlar, zalimlerin de tezgâhıyla tuzağa düşüp Türk-Kürt, Şii-Sünni diye birbirlerini helak ediyorlar. Tefrika belasına düşenler ahiretten önce dünyada da cezasını görüyorlar.

Allah ile vahiy arasına girip kendilerini kurtarıcı, şefaatçi gösteren, Allah ile kul arasına duvarlar örenlerden daha zalim kim vardır. Her ne kadar bu ayet münkirleri muhatap alsa da; ellerinde ilahî kelam olmasına rağmen akıllarını ve sahip oldukları melekelerini Kur'an'ı fıkhetme zahmetine katlanmayıp, Allah ve din adına bir delile dayanmadan konuşan, ahkâm keserek sapan ve saptıranlar da bu ikaza muhataptırlar. Bu fıkıhsızlar yüzünden İslamî değerlerin anlamı unutulmuş, giderek Müslüman'ım diyenlerin inanç ve davranışları her gün biraz daha erozyona uğramıştır. Cehalet, düşüncesizlik ve akıl körlüğüdür onları bu ağa takan. Bidat ve hurafelerle hakka yaklaşmak için vesile arayanlar, haktan hak adına uzaklaşanlardır! Anlamaya çalışmadan okunan hatmeler, birilerini aracı kılarak yapılan tövbeler, yatılan rüyalar, çıkarılan günahlar, bağlanılan şeyhler, sığınılan cevşenler, adaklar, dilekler için yapılan evrad ve ezkârlar ile avunanlar kendi kendilerini tatmin edenlerdir.

Ellerindeki Kur'an'a şaşmaz önderleri Resule tabi olacakları yerde Allah'a yaklaşma adına şaşmaz gördükleri velilere bağlananlar... Kendi zan ve iyi niyetlere dayalı olarak yapsalar da bir yanılma içerisindedirler. [19]

Roger Garaudy de: " Müslümanlar "iyi bir Müslüman" olmayı, ilk görev olan Allah'ın hükümranlığını yeryüzünde ger-

[19] Bkz: 15/90, 91, 9/31, 39/3

çekleştirmek olarak gördükçe ve bu vazifeyi yerine getirme gücünü, kıldıkları namaz, gittikleri hac ve tuttukları oruçtan aldıkça, birkaç on yıllık bir süre içinde, İndüs nehrinden Atlantik Okyanusu'na kadar milyonlarca erkek ve kadını kendi imanlarına kazandırdılar. Bağdat'tan Kurtuba'ya, Semerkant'tan Tombuktu'ya kadar yeni bir kültürün yaratıcısı oldular.

"İyi bir Müslüman" olmanın, kendini yalnızca ayin ve ibadetlere vermek ve artık Allah yolunda yaratıcı çabalarda bulunmamak demek olduğuna inanmaya başladıkları zaman ise bu harikulade çiçekleniş ve yükseliş solup düştü. İslam, tarihin aktif öznesi olma niteliğini yitirdi. Sonunda yabancı istilacıların ve sömürgecilerin ellerinde bir nesneye dönüştü."[20]

Dinini, idealini bilmeyen istikrar ve azimden yoksun olanlar bu tiplerin tesirinde çabuk kalırlar. Gücünü imandan alan sağlam karakterli müminler ise bu tahrifçi kimselere karşı muhafızdırlar. Helake sebep olan "Bidat" ve "Hurafeler"e karşı asla göz yummazlar. Çünkü İsrailoğullarının dinlerini tahrif ettiklerinden dolayı helak olduklarını bilirler.

"...Doğrusu birçokları bilgisizce kendi kötü arzularına uyarak sapıtıyorlar. (ve saptırıyorlar...) " (6/119)

"...Bilgisizce insanları saptırmak için Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalim kimdir!.." (6/144)

"Öyle bir güruh vardır ki, Kitap'tan sanasınız diye okurken dillerini eğip bükerler. Oysa o söyledikleri Kitap'tan değildir. Onlar Allah'a iftira ediyorlar". (3/78)

---

[20] İslam ve İnsanlığın Geleceği. Türkçesi Cemal Aydın. Pınar Yay 1990. Sh.84

"İslama çağrıldığı hâlde Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalim kim vardır. Allah zalimler topluluğunu doğru yola erdirmez. (61/7)

Şu bir gerçek ki, Kur'an arı-duru bir zihniyetle anlayıp, yaşamak için okunursa hidayete erdirir; fikirlerini emellerini, ideolojilerini tasdikletmek için Kur'an'dan delil arayanların ise Kur'an ziyanını arttırır.

❀ ❀ ❀

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢٠﴾

11:20 Onlar yeryüzünde (Allah'ı) âciz bırakabilecek değillerdir. Kendilerini Allah'tan (kurtaracak) hiçbir hamileri de yoktur. Onların azabı kat kat olacaktır. (Çünkü) onlar (hakkı) işitmeye tahammül edemezlerdi, (onu) görmezlerdi de.

Yahudiler, Hristiyanlar ve heva-heves düşkünü kimseler ve din bilmez cahiller Allah'ın yolunu eğri gösterenlerdir. Ayetlerde belirtildiği gibi "...Onlar (gerçekleri) ne görebiliyorlar ne de kulak veriyorlar..."

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢١﴾ لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ ﴿٢٢﴾

11:21 Onlar nefislerine ziyan edenlerdir. Uydurmakta oldukları şeyler (putlar) da kendilerinden uzaklaşıp kaybolmuştur.

11:22 Şüphesiz onlar ahirette en çok zarar görenlerin ta kendileridir.

Bu ayetlerden anlıyoruz ki hangi niyet ve amaçla olursa olsun sapan ve saptıran, ilahi vahye kulak asmayanlar, başka güç ve himayelere sığınanların o gün perişan olacakları anlatılarak münkirler uyarılıyor, iman edenler ise hak yolda yürümeleri için vahyî ilahîye sarılmaları tembihleniyor.

İnkâr edenler veya ilahî vahyi fıkhetmekten uzak zan, vicdan ve taklit ile yola çıkanlar, Allah yolundan sapmakla kendilerine yazık etmişlerdir. O gün sarıldıkları tüm değer ve güçlerin kendilerine hiçbir yararı olmayacaktır. Allah'tan başka bağlandıkları her şey kendilerinden uzaklaşmış, Allah'ın rahmetinden mahrum, ziyana uğrayan iflas etmiş kimselerdir.

"Onlar kendilerine bir itibar ve kuvvet (vesilesi) olsun diye Allah'tan başka tanrılar edindiler. Hayır, hayır! (taptıkları) onların ibadetlerini tanımayacaklar ve onlara hasım olacaklar". (19/81, 82)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا إِلَى رَبِّهِمْ أُولَئِكَ
أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾ مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالأَعْمَى
وَالأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلاً أَفَلاَ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾

11:23 İman edip de güzel işler yapanlar (a) ve huşu ve tevazuyla rablerine bağlananlar (a gelince :) onlar cennetin yâranıdırlar. Onun içinde ebedî kalıcıdırlar onlar.

11:24 Bu iki zümrenin hâli kör ve sağırla gören ve işiten (in hâli) gibidir. Bunlar birbirine denk olurlar mı hiç? Hâlâ iyi düşünmeyecek misiniz?

Allah'ı varlığında, varlıkları idarede tekliğinde ve insanlara eşsiz bir nizam belirleyip, insanca yaşama yolunu gösterdiğine inanan ve o doğrultuda amellerine yön verenler ile Allah'a eş koşan münkirlerin arasındaki fark birbirinden tamamen uzaktır. Tıpkı gece ile gündüz gibi. İman edenler dünyada adalet ve güvenin tesisi için mücadele ederlerken, küfredenler arzu, emel ve ideolojileri uğruna her şeyi mubah gören bencil kimselerdir. Bu iki ayrı kulvarda olanlar beraber yaşayabilirler ama inanç ve ideolojilerini birleştirerek yaşamaları mümkün değildir ve bu iki grubun ahirette aynı mekânda olmaları da mümkün değildir.

Evet, inkârcılar kalbini karanlıklar kaplamış, hidayet nuru girmeyen manevi körlerdir. İnananlar ise hakka karşı gözünü, kulağını açan, ilahi nurun aydınlığında tam bir güven içinde hedefine doğru istikamet üzere ilerleyen basiret sahipleridir!

Rabbin katında bu iki grup bir olur mu? İşitmek; duymak, hissetmek, anlamaktır. Görmek; idrak etmek, farkı fark etmektir. Basiretle bakan, yüce yaratıcı gücü, düşünerek dinleyen hakikati anlar. Ey insanlar, düşünün ibret alın, Allah sizlere hakkı görmeniz için iki şey vermiştir. Biri akıl, diğeri ise vahiydir. Kuru bir gururla uyarıya kulak vermeyenler doğruyu bulamazlar.[21]

❀ ❀ ❀

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٥﴾ أَن لَّا
تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ أَلِيمٍ ﴿٢٦﴾

11:25 Andolsun ki biz Nuh'u kavmine (peygamber olarak) göndermişizdir. (O, öyle demişti) "Şüphesiz ki ben sizi Allah'ın azabından apaçık korkutanım.

11:26 Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Hakikat ben sizin başınıza acıklı bir günün azabı (gelip çatması) ndan endişe ediyorum".

---

[21] Bkz: 6/50

Hz. Âdem'le başlayan peygamberlik ve Allah'a kulluğa davet, giderek bozulan kavimleri uyarmak için aralarından seçilen elçiler ile yeniden hakka davet edilmişlerdir. Bu elçilerin hak davet uğruna verdikleri mücadeleye karşı, kavimlerinin gösterdikleri tepki ve tutumları nedeniyle başlarına gelenleri; hakka kulak verenlerin ise elde edecekleri büyük mükâfatlar anlatılarak iman edenlerin imani değerlere sıkı sıkı sarılmaları teşvik edilirken, imandan yüz çevirenlerin de başlarına gelecek elim azap haber verilerek uyarılmışlardır. İşte Hz. Nuh da böylesi sapık bir kavmi hakka davet etmek için seçilen peygamberlerdendir.

❀ ❀ ❀

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا مِّثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ
اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَاذِلُنَا بَادِيَ الرَّأْيِ وَمَا نَرَى لَكُمْ عَلَيْنَا مِن
فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ﴿٢٧﴾

11:27 Bunun üzerine kavminden küfredenlerin elebaşları "Biz seni kendimiz gibi bir insandan başka olarak görmüyoruz. Basit ve zahirî bir görüşle (uyan) en aşağı tabakalarımızdan başkasının sana tabi olduğunu da görmüyoruz. Sizin bize karşı bir üstünlüğünüzü dahi görmüyoruz. Biz sizi bilakis yalancılar sanıyoruz" dedi (ler).

Cahil mütekebbirlerin en belirgin özelliklerinden biri de taktıkları madde gözlüğüyle maneviyata karşı gözlerini köreltmeleridir. İşte bu nedenle imanın bahşettiği niteliği, erdemi, insani, manevi değerleri görmedikleri gibi küçümser ve alay ederler. Çünkü onlar için üstünlük; mal, makam, statü, şan ve şöhret iledir. Bu idraksiz, basiretsiz kimseler müminleri bu şekilde değerlendirirler.[22]

Dikkat edilirse madde putuyla idraklerini köreltenler hep hakka baş kaldırmışlardır. Çünkü Peygamberler onların önünde eğildikleri değerleri bir bir çürütüyor ve hakka boyun eğmeye davet ediyorlardı. Tarih tekerrüren göstermiştir ki, ilahî mesaja karşı çıkanlar öncelikle servet, nüfuz ve yetki sahibi olan zengin kimselerdir. [23]

Günümüz dünyasında emperyalist güçler ve işbirlikçileri dünyaya hâkim olup emellerini gerçekleştirmek için İslam'a karşı giriştikleri Haçlı Seferleri'yle ellerinden gelen her tülü komployu yapmaktadırlar. Ancak düşünen, aklıselim sahipleri onların maskelerinin arkasındaki gerçek yüzlerini görürler. Allah yanındaki kulluk izzetinin önem ve ehemmiyetini bilmeyenler bunu anlayamadıkları için onların hak, hürriyet ve demokrasi sözlerine aldanır, onların yanında yer alırlar. Bunlar cehaletin kararttığı dimağlarıyla Müslümanların gönlünde taşıdığı imani değerleri anlayamazlar. Bilmezler ki, müminler Allah katında takvaları ile yücelirken, kendileri alçalırlar. Bu onlara imansızlıklarının bir cezasıdır. Bu hevaperestler, gözlerinden

---

[22] Bkz: 26/109, 110, 111, 80/1-10

[23] Bkz: 7/60, 88, 23/24

gaflet perdesini, gönüllerinden madde putunu kaldırırlarsa ancak hakikati görürler.

Her insan yaşam standartlarının dışında, aynı nefisten; Allah'ın iradesiyle dünyaya gelir ve onun iradesiyle hayata veda eder. Ölüm geldiğinde herkes sahip olduğu her şeyi dünyada bırakarak yaratıcıya hesap vermek üzere huzura alınırlar. O günü yalanlayanların vay hâline! İsyanına kibrine sebep olan şeyler kendileri için bir azap vesilesi olacaktır.

❀ ❀ ❀

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَى بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَآتَانِي رَحْمَةً مِّنْ عِندِهِ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ أَنُلْزِمُكُمُوهَا وَأَنتُمْ لَهَا كَارِهُونَ ﴿٢٨﴾

11:28 (Nuh) dedi ki:"Ya ben (davamın sıdkına şahid olmak üzere) Rabbimden (gelen) apaçık bir burhan üzerinde isem? O, bana kendi katından bir rahmet vermiş de bunlar siz (in kör gözleriniz) den gizli bırakılmışsa? Söyleyin bana ey kavmim? Sizi ona, kendiniz hoş görmeyip dururken de zorlayacak mıyız (sanki) "?

"Dinde zorlama yoktur." İnsanları hakka bir basiret üzere davet vardır. Uyansınlar diye her türlü misaller anlayacakları şekilde anlatılmıştır. İman edip etmemek kişilerin tercihine bı-

rakılmıştır. [24]

O rahmet Peygamberleri "ey kavmim" diyerek onları hakkı idrak etmeleri için ruhlarını okşayarak Allah'a davet ediyorlar. Ancak heva hırsıyla basiretleri körelmiş insanlar bu inceliği, rahmeti anlayamazlar.

❀ ❀ ❀

وَيَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ
الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُلَاقُو رَبِّهِمْ وَلَٰكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٩﴾ وَيَا
قَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُهُمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾

11:29 "Ey kavmim, bundan (bu tebliğlerimden) dolayı sizden hiçbir bir mal istemiyorum. Benim mükâfatım Allah'tan başkasına ait değildir ve ben iman edenleri tardedici de değilim. Çünkü onlar muhakkak ki Rablerine kavuşanlardır. Ancak ben sizi cahillik eder bir kavim görüyorum".

11:30 "Ey kavmim, ben onları kovarsam Allah'tan (Allah'ın intikamından) beni kim (kurtarabilir, bana kim) yardım eder? Hiç de düşünmez misiniz?"

---

[24] Bkz/76/3

Bu ayetler 27. ayete bir cevap mahiyeti taşıyor. Peygamberler ve onların ümmetleri ilahî daveti yaparken hiçbir dünyevi amaç için uğraşmazlar. Zengin fakir, amir memur, işçi ayırımı yapmadan Allah'ın sorumlu kıldığı tebliğ ibadetini yerine getirmeye çalışırlar. Onların mevki makam, şan-şöhret itibar ve kazanacakları saygınlıkları sadece Allah'ın rızasındadır. Dolayısıyla Allah'a inanmak isteyen hiçbir kimseyi küçümsemeden veya mevki makam sahiplerine hakkı eğip bükmeden, eğilmeden, maddi manevi tüm imkânları seferber ederek hakkı anlatmaya, gönülleri irşat etmeye çalışırlar.[25]

❀ ❀ ❀

وَلَآ أَقُولُ لَكُمْ عِندِى خَزَآئِنُ ٱللَّهِ وَلَآ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ وَلَآ أَقُولُ إِنِّى
مَلَكٌ وَلَآ أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِىٓ أَعْيُنُكُمْ لَن يُؤْتِيَهُمُ ٱللَّهُ خَيْرًا ٱللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا فِىٓ أَنفُسِهِمْ إِنِّىٓ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٣١﴾

11:31 "Ben size:Allah'ın hazineleri benim nezdimdedir demiyorum. Ben gaybı bilmem. Ben hakikat de bir meleğim de demiyorum. Bununla beraber gözlerinizin hor gördüğü kimseler (müminler) hakkında Allah onlara asla bir hayır

[25] Bkz: 6/52, 8/28

vermeyecektir dahi diyemem. Allah, onların özlerindekini en çok bilendir. (Eğer bunları tard edersem) o takdirde şüphesiz ki ben zalimlerdenimdir".

Kimin hangi amaçla iman ve inkâr etiğini sadece Allah bilir. Burada da belirtildiği gibi mağdur ve zaif kimselerin iman etmelerini hor görmeleri gösteriyor ki, servet, statü sahibi olmaları hakka karşı kibirlenmelerine sebep olmuştur. Hem bu yapılan davet kibir ve enaniyetlerini zem edip tevazua davet ettiğinden, hem de hevalarının önüne engel olduğu için iman etmezler. Onun için de hep bir kulun yapamayacağı şeyleri ileri sürerek itiraz ederler.[26]

Onların inkârda ileri sürdükleri itirazlarından bazıları da zengin olmamaları, gaybı bilmemeleri ve kendileri gibi insan olmalarıydı. Oysa bu itirazcılar eğer peygamberlerin hazineleri olsa; 'ekonomik güçle insanları, dahası yoksulların iradelerini satın alıyor' derlerdi gaybı bilse insanların gizli sırlarını bir bir ortaya dökse 'sihirbaz, büyücü veya bu başka bir yaratıktır, normal insanlar onların yaptıklarını yapamaz' diye itiraz ederlerdi. Yine insan değil de melek olsalardı aynı itirazı yaparlardı.[27] Zaten hiçbir peygamber de Allah'ın bildirdiğinin dışında bir iddiada bulunmamıştır. Bilakis gerçekleri bütün açıklığıyla ortaya koymuşlardır. Demagoji, edebiyat yapmadan; gösteriş ve desinlerden uzak, hakkı yaşayıp savunuyorlar. Güç ve sulta sahiplerinin arzusunu tatmin edip yanlarında itibar görmek için

[26] Bkz: 6/8, 17/90, 93

[27] Bkz: 17/95

gerçeklerden feragat edip asla onlara yaranmaya çalışmazlar. Dava adamlarına bütün nesiller boyunca geçerli olacak örnekliği ortaya koymuşlardır. Ey dava sahibi olmak isteyenler! Meşrep, mezhep, grup, parti, servet, statü vs. tutkusu sizi bu hak çizgiden saptırmasın. Bu maraz, sizleri ister istemez mensubu olduğunuz yerlere bağımlı kılar. Hakkı gizlemeseniz de odaklandığınız yerde kalır da, her şeyi o doğrultuda değerlendirir, inanırsınız. Bu nedenden dolayı gerçek ümmeti oluşturamazsınız. Unutulmasın ki şeytan zaaflar sonucu odaklanan duygulardan sokularak insanları saptırır.

❀ ❀ ❀

قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدَالَنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُم بِهِ اللَّهُ إِن شَاءَ وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ﴿٣٣﴾

11:32 Dediler:"Ey Nuh, bizimle cidden uğraştın. Bizimle olan bu mücadelende ileri de gittin. Eğer sen doğruculardan isen bizi tehdit edip durduğun (azabı) haydi getir bize.

11:33 (Nuh da) :"Dilerse onu size ancak Allah getirir. Siz (O'nu) aciz bırakabilecekler değilsiniz" dedi.

Bu karşı çıkış cehaletin cesaretinden kaynaklanan bir meydan okuyuştur; güçlük kılığına, bürünmüş bir aczin ifadesidir. Tüm mütekebbirlerin itiraz ve iddiaları çürütülünce gizledikleri gerçek yüzleri ortaya çıkıyor.

Ama hiçbir peygamber iman etmedikleri takdirde insanlara herhangi bir dünya mükâfatı veya azabı ile iddiada bulunmamıştı. Bu tür çıkışlar mütekkebirlerin işidir. Onlar sultalarını kimilerini çeşitli ikram ve ihsanlarla yanında tutarken kimilerini sömürerek, istemediklerini de zulmederek iktidarlarını ayakta tutar ve korurlar. Allah'ın elçileri ise insanları hakka hikmetle çağırırlar ve insanlara hiçbir karşılık beklemeden yardımda bulunur, bu uğurda ellerinden geleni yaparlar. Bütün karşı çıkışlara yılmadan, kaba güce, baskı ve dayatma yapmadan hakikati açıklamaya devam etmişlerdir. Yaptıkları davetle yeryüzünde Allah'ın adaletiyle insanların hak, hukuk ve güven içerisinde yaşayacaklarını, sonra da ebedî saadeti kazanacaklarını, bundan yüz çevirenlerin ise ebedî elim bir azaba uğrayacaklarını haber vermişlerdir. [28]

Onlar sadece bir peygamberdir. Yalnız kendilerine bildirilenleri tebliğ etmektedirler. Azaba gelince o tamamen Allah'ın elindedir. O dilediğini bir hikmetle yapar. Merhametiyle kullarına mühlet verir ama o azgınları eninde sonunda vakti gelince cezalandırır.

❀ ❀ ❀

[28] Bkz: 4/105, 6/48, 50, 7/188

وَلَا يَنفَعُكُمْ نُصْحِيٓ إِنْ أَرَدتُّ أَنْ أَنصَحَ لَكُمْ إِن كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَن يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾

11:34 "Eğer Allah sizi (ceza olarak) helak etmek dilemişse, ben (siz tövbe etmedikçe) sizin iyiliğinizi arzu etmiş olsam bile, bu hayırhahlığım size fayda vermez. O, sizin Rabbinizdir ve nihayet ona döndürüleceksiniz".

Bu ayetten anlıyoruz ki insanlar iman etmedikçe Allah'ın azabından kimse kimseyi kurtaramaz. Ancak tövbe edip iman ederek kendilerini düzeltenler Rabbin rahmetine, affına erişirler. Sonuçta herkes nasıl şu dünyaya yaratıcısı tarafından gönderildi ise yine yaratıcısına dönecektir.

Rabbin terbiye ve himayesine girmeyi kabul etmeyeni bir teşbihle şöyle tasvir edebiliriz: Çok iyi olan, kendisine hayatını vakfedip uğrunda gereken fedakârlığı yapan babasını-annesini beğenmeyen onlara nankörlük edip saygısızlık eden, aklı kıt, asi bir evlat gibidir. Bu tipler ne kadar anne ve babasını inkâr etse de yine o çocuk anne babasıyla anılır ve böyle bir evlat çevresi tarafından kınanıp lanetle anıldığı gibi; aynen kendini yaratan Rabbine karşı nankörlük edenler de lanetlenir. Eninde sonunda kabul etse de, etmese de Rabbine dönecektir. Ama Rablerini kabul edip kulluk etmedikleri için Rab de onlara kulum deyip onları himaye etmeyecektir. Onlar, şeytanı, Rab ettiklerinden

onunla beraber olacaklardır. Herkes tercihlerinin sonucuyla karşılaşacaktır.

❀ ❀ ❀

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيَّ إِجْرَامِي وَأَنَا۠ بَرِيٓءٌ مِّمَّا تُجْرِمُونَ ﴿٣٥﴾

11:35 (Habibim) belki "Onu (Kur'an'ı) kendiliğinden uydurdu" derler. De ki:"Eğer ben onu kendim uydurdumsa günahı benim üstüme olsun. Hâlbuki ben sizin (böyle bir iftira ile) irtikâp ede geldiğiniz (günahtan) tamamen uzağım".

Aslında ilahî emirler işlerine gelmediği için bunu açıktan yalanlamıyorlar da peygamberleri yalancılıkla suçlayarak kendi inkârcı tutumlarını gizlemeye çalışıyorlar. Bu, hevalarıyla aklını örtmüş kimseler düşünmüyorlar ki Allah sinelerin neler sakladığını bilir.

Akıllı düşünen, sözü kavramak isteyenler bir insanın ağzından çıkan sözün içeriğine, sözüyle fiilinin uyumluluğuna bakıp ona göre değerlendirir ve ona göre tavır sergiler.

Akıl, vicdan ve muhakeme sahibi olan biri hangi husus olursa olsun yalanın düşüreceği iğrenç bir şeye asla tevessül et-

mez. Hele de peygamberler ve Allah'a haşyet duyan ilim sahipleri Allah adına değil yalan söylemek, bir kaynağa dayanmadan asla konuşmazlar. Çünkü bu çok büyük bir suçtur. [29]

❁ ❁ ❁

وَأُوحِيَ إِلَى نُوحٍ أَنَّهُ لَن يُؤْمِنَ مِن قَوْمِكَ إِلاَّ مَن قَدْ آمَنَ فَلاَ تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُواْ يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

11:36 Nuh'a şu hakikat vahy olundu:"Kavminden gerçek iman etmiş olanlardan başkası asla iman etmeyecektir. O hâlde (beyhude üzülüp de) işleyegeldikleri şeylerden (tecavüzlerden) dolayı tasalanma".

Allah insanların inanacakları ve inkâr edemeyecekleri birçok delilleri, seçtiği peygamberler aracılığıyla açıklayarak imana davet etmesine rağmen hakka karşı basiretini örtmüş kimseler iman etmezler. Bütün deliller peygamber çağrısına şahitlik etse de " Onlara gökten bir kapı açsak da oradan yukarı çıksalar, yine de "Gözlerimiz büyülendi, daha doğrusu bize büyü yapılmıştır derler". (15/14, 15) " Bil ki sen ölülere işittiremezsin, arkalarını dönüp giderlerken sağırlara da daveti duyuramazsın. Sen

[29] Bkz: 10/15, 69/44, 47

körleri sapıklıklarından çevirip doğru yola getiremezsin. Ancak ayetlerimize inanıp da teslim olanlara duyurabilirsin." (27/80, 81)

İnatla ilahî nura kapısını örtenler için üzülmenin bir gereği yoktur. Kendini düşünmeyen budalaları kim hidayete erdirebilir ki. Faydasız çağrılarla vakit geçirmenin hiç lüzumu yok, davetçiye düşen açıkça tebliğ yapmaktır.

❀ ❀ ❀

وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُم
مُّغْرَقُونَ ﴿٣٧﴾ وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِّن قَوْمِهِ سَخِرُوا
مِنْهُ قَالَ إِن تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾

11:37"Bizim nezaretimiz ve vahyimiz ile gemi yap. Zulmedenler hakkında bana bir şey söyleme. Çünkü onlar suda boğulmuşlardır (boğulacaklardır).

11:38 (Nuh) gemiyi yapıyordu. Kavminden herhangi bir güruh yanından geçtikçe onunla eğleniyorlardı. Dedi ki: "Eğer siz benimle eğlenirseniz biz de sizinle, bu eğlendiğiniz gibi eğleneceğiz".

Allah Hz. Nuh'a gemi yapmasını emrediyor. İhtimal ki karada gemi yüzdürülemeyeceğini düşünerek onunla alay ediyorlar. Allah'ın takdirini, iradesini düşünemeyen münkirler bilmezler ki Allah dilerse bir anda gökten yağmurunu sağanak hâlinde indirir de dereler, ırmaklar taşarak kara parçası azgın denize dönüşür de önüne kattığı her şeyi altüst eder.

Bugün de teknolojik silahlarla savaşanlara sapan taşlarıyla karşı koyanlarla alay ediliyor. İnananlar kim ne derse desin Allah'ın belirlediği doğrultuda hiçbir kınayanın kınamasına, alaylarına aldırmadan; onların akıbetlerinin ne olacağını bilerek Hz. Nuh gibi samimiyetle Rablerinin belirlediği istikamette sorumluluklarını yerine getirsinler. Allah kendisi uğrunda mücadele edenlere yardım edendir.[30]

Cenabıhak öyle sabırlıdır ki, İlahî davete inatla karşı çıkan, müminlere de acımasızca cephe geliştirip olmadık zulmü reva gören kimseleri hemen cezalandırmıyor. Onlara elçileri aracılığı ile cezanın geleceğini haber vererek uyarıyor. Fakat her şeye rağmen uyanmayanları ve hâlâ işi alay mevzu edinenleri eninde sonunda cezalandırması ise Allah'ın bir yasasıdır. Kur'an'i veriler bu haberlerle doludur.[31]

Hz. Nuh'un şahsında yapılan uyarı ile sadece iman gemisine binenler kurtulacaklardır. Bu geminin inşasında kullandıkları malzemeleri manevi anlamda düşündüğümüzde iman, ilim ve emri bil-maruf nehyi anil-münkere dayalı bir cehtle inşa edilir. Maddi güç ve sultalarından dolayı kendilerini karşı koyacak

---

[30] Bkz: 47/7

[31] Bkz: 7/130, 132-135, 9/26, 32/21, 52/47

bir güç olmaz zanneden nice mütekebbir fert ve kavimler, ilahî gücü göz ardı ettiklerinden, Müslümanlar gereksiz yere çaba harcıyor sanarak alay ederler. Fakat sağlam bir imanla Allah'a dayanan müminler ise münkirlerin alayına bakmadan işlerini ciddiyetle sürdürürler. Allah eninde sonunda muttaki müminlerini kurtaracak ilahî yardımını gönderir. Zalimleri ise eninde sonunda helak edecektir. Bu helak dünyada inkârın sürüklediği körlükle insanlıktan uzak, seviyesiz, zulme, sömürüye, hevaya dayalı bir yaşam, ebediyette ise elim bir azap onları beklemektedir.

Şu bir gerçek ki inananlar, bu münkirler hakkında gelecek azabın zamanını beklemezler, onlara karşı bütün güçleriyle iman edip ıslah olmaları için mücadele ederler. Bu mücadeleyi bırakanlara Rabbin ihtarı vardır. "Onlarla savaşın ki, Allah sizin ellerinizle onları cezalandırsın; onları rezil etsin..." (9/14) Onlara karşı bir şekilde karşı koyma gücünden âciz kalmışsanız, Allah, müminlerine buradaki gibi yardımını gönderir. O yüce Allah, Hz. Musa'nın kavmini de Firavunun zulmünden kurtarmıştır.

❀ ❀ ❀

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٩﴾

11:39 "Artık kendisini rüsva edecek azabın kime gelip çatacağını (bundan başka ahiretteki) daimî azabın da kimin başına geleceğini ileride bileceksiniz.

İlahî gücün her şeye kadir olduğunu idrak edemeyenler, karada yüzdürmek için gemi yapan Hz. Nuh'la (kendilerince) haklı olarak alay ederler. Fakat ilahî gücün her şeye kadir olduğuna inananlar ise ondan gelen her emrin mutlak gerçekleşeceğinden emin olduklarından itaatte asla tereddüt göstermezler.

Olaylara yüzeysel bakıp, maddi imkânlarla değerlendiren aklı küt mütekebbirler varsın müminleri hor görüp alay etsinler, o gün kimin hor ve zelil olacağı ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla mümin, münkirlerin alay ve kınamasını kale almadan, onurlu ve erdemli yürüyüşünü bozmadan azim ve sebatla yolunda yürür. Çünkü onlar asilerin hangi akıbete maruz kalacaklarını bilirler. Bu ilahî azabı o gün münkirler mutlak görecekler ama artık kurtulma imkânları olmayacaktır. Varsın bu dünyada karşılaştıkları musibetleri sebep sonuç ilişkisiyle değerlendirip ibret almasınlar.

❀ ❀ ❀

حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَمْرُنَا وَفَارَ ٱلتَّنُّورُ قُلْنَا ٱحْمِلْ فِيهَا مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ
ٱثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ ٱلْقَوْلُ وَمَنْ ءَامَنَ وَمَآ ءَامَنَ مَعَهُۥٓ إِلَّا
قَلِيلٌ ﴿٤٠﴾

11:40 Nihayet emrimiz gelip de fırın kaynadığı zaman (Nuh'a) dedik ki:"Her birinden (her bir neviden erkek ve dişi) ikişer çift ile- aleyhinde söz geçmiş (helakleri takdir edilmiş) olanlar müstesna- aileni ve iman edenleri içine yükle". Zaten onun mahiyetindeki az kimselerden başkası da iman etmemişti.

Bu muhteşem büyük bir gemi! İnananlar mahlûkatın her cinsinden birer çifti içerisine almış yolculuğa hazırlanmışlar. Karada gemi yüzmeyeceğini bilen münkirler ilahî iradeyi gözardı ettikleri için alay edip dursunlar o gün gelince ilahî iradenin nasıl tecelli edeceğini göreceklerdir.

Münkirler çok sağlam yaptıkları ve hiçbir gücün onu batıramaz sandıkları Titanik gemisini yere batıran Allah, kara parçasında oluşturduğu tufanla kurtaracaklarının gemisini yüzdürüyor. Asrımızdaki Tusinami afeti önüne kattığı her şeyi helak etmedi mi? Allah dilerse gökten yağmur, yerden suları kaynatır ve tufanları gerçekleştirir. Fakat ilahî gücü görmek istemeyen mükebbir münkirler bunlardan ders almaz da olayın bilimsel

izahını yaparak gelecek afetlere karşı önlem alma hesabı yaparlar. Oysa hangi bilimsel çalışmaları yapıp önlem almaya çalışsalar da Allah vakti geldiği an dilediğini yapar.

Onun gücüne, takdirine bugüne kadar kimse karşı koymamıştır/koyacak hiçbir güçte yoktur.

Burada çok önemli bir mesaj verilmektedir: Bir insan Allah yanında ne kadar üstün bir vasfa sahip olsa da helaki hak edenleri kurtarma salahiyetine sahip değillerdir.

Helaki hak edenlerin kurtulan gemide yerleri olmaz. Ebediyette saflar böyle birbirinden mutlak surette ayrılacaktır. Kurtulanlar saadet diyarına, helak olanlar narı cehenneme...

❀ ❀ ❀

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤١﴾

11:41 (Nuh) dedi ki:"Binin içerisine. Onun akması da, durması da Allah'ın adıyladır. Şeksiz şüphesiz Rabbim çok yarlığayıcıdır, çok esirgeyicidir".

Her iş, Allah'ın iradesiyle başlar ve biter. Kim "bismillah" diyerek yolculuğun kurallarına dikkat ederek ilmî bir haysiyetle

yoluna devam ederse, Allah'ın izniyle kazasız, belasız "elhamdülillah" deyip bitirecektir. Tıpkı Hz. Nuh'un tufandan hiçbir yara almadan kurtulduğu gibi.

Yola çıkarken, bir vasıtaya binerken, Allah'ın adını anarak binmek Hz. Nuh'tan gelen bir sünnettir.

Yarabbi bizleri gireceğimiz yere doğrulukla girdir, çıkacağımız yerden doğrulukla çıkar. Bizlere katından bir güç ve yardım ver. İslam'ın izzetiyle şereflendir. Zalimler güruhuna karşı bize yardım et.

❀ ❀ ❀

وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَىٰ نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ
يَا بُنَيَّ ارْكَب مَّعَنَا وَلَا تَكُن مَّعَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٢﴾ قَالَ سَآوِي إِلَىٰ
جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَن
رَّحِمَ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ ﴿٤٣﴾

11:42 "O (gemi) bunları dağlar gibi dalgalar içinden akıtıp götürüyorlardu. Nuh ayrı bir yere çekilmiş oğluna bağırdı: "Oğulcağızım, (gel) bizim yanımıza sen de bin, kâfirlerden olma".

11:43 O dedi ki:"Bir dağa sığınırım, o beni sudan korur". (Nuh da şöyle) dedi:"Bugün Allah'ın emrinden, esirgeyen kendinden başka, hiçbir koruyucu yoktur". İkisinin arasına dalga girdi, o da boğulanlardan oldu.

Tufanda cereyan eden bu durum hayatın çeşitli karelerinde daima yaşanır. Islah ediciler, ifsat ediciler, evladını, iyalini uyarmayan bağrı yanık babalar olduğu gibi babasını uyaramayan evlatlar da vardır. Yapılan uyarıya, gösterilen fedakârlığa kulak asmadıkları gibi alay ve zulüm mevzuu edinip, cahiliye çirkefinde boğulan her azgının sonu hüsrandır.

İnanç ile inkâr asla birbirleriyle uyuşmaz. Kendini düşünmeyen, Allah'ın gücünü hesaba katmayan aklı kıt ekâbirlerle, merhamet sahibi kimseler nasıl bir arada güven ve huzur içinde yaşayabilirler. Kişi sevdiği ile beraberdir. Allah'ın azabı aranıza girmeden saflarınızı ayırın ki, küfrün dalgaları sizi de beraber götürmesin. Biliniz ki sadece İslam gemisine binip yelken açanlar kurtulacaktır.

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي وَغِيضَ الْمَاءُ وَقُضِيَ
الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْداً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

11:44 (Taraf-ı ilahiden) denildi ki:"Ey arz suyunu tut, ey gök sen de tut". Su kesildi, iş olup bitirildi, (gemi de) Cudi (dağının) üzerinde durdu. O zalimler güruhuna "uzak olsunlar" denildi.

Allah, gücü her şeye yetendir. Dilerse bir anda karayı denize döndürür. Bir taifeyi onunla kurtarırken, bir taifeyi de helak eder. Geriye enkaz yığınları ve cesetleri temizlemek kalır. Birçok kara parçası içindekilerle beraber haritadan silinir. Kurtulanlar gittikleri yerde meskenler edinirler.

Afetin etkisinden kurtulana kadar insanlar itikatları üzere yaşarlar. Fakat bilahare olanlar, yaşanılanlar anlatılan birer efsaneye döner. Bir nesilden diğer bir nesle bırakılan dünyada, haktan uzaklaşmalar başlar. İşte dünya böyle devri devran eder durur. Her süreçte akledip düşünenler hidayet üzere yaşayıp hidayete eriştirme mücadelesi verip kurtulanlardan olurken, dalalet ehli kimseler ise adım adım helake doğru sürüklenirler.

❀ ❀ ❀

وَنَادَىٰ نُوحٌ رَّبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ﴿٤٥﴾ قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَن تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٤٦﴾

11:45 Nuh Rabbine dua edip dedi ki:"Ey Rabbim, benim oğlum da şüphesiz benim ailemdendir. Senin va'din elbette haktır ve sen hakimler hakimisin.

11:46 (Allah da şöyle) buyurdu:"Ey Nuh, o katiyen senin ailenden değildir. Çünkü o (nun işlediği) salih olmayan (kötü) bir iştir. O hâlde bilgin olmadığı bir şeyi benden isteme. Seni bilmezlerden olmaktan men ederim.

Olaylar hep böyle tecelli eder. Dehşetli anlarda insanlar tüm dünyevi ve beşeri kaygılarını unutur. Ortalık sükûnete erince beşerî kaygılar yeniden akla gelir. Keder ve sıkıntının yoğunluğuyla olmayacak dua ve taleplerde bulunulur. Hz. Nuh'ta da bu şaşkınlığı görüyoruz. Ayrıca Allah, onun şahsında müminlere şu gerçeği öğretiyor. İnsanları birbirine bağlayan aileden ziyade inanç ve akide bağıdır. Nitekim Hz. Nuh'a, "o senin ailenden değildir" denilerek bu husus açıklanıyor. Bir mümin

bir münkiri fıtri bağla en yakını da olsa onu veli edinemez ve sevemez. [32]

İnsanlar, savaşlarda veya çıkar kavgalarında baba, oğul, kardeş, eş, amca vs. demeden birbirlerini kıyasıya ezip öldürürler. Fakat burada da gördüğümüz gibi insanoğlu beşerî zaaf ve tutkularını yok edemez üzülür ama duygularını Rabbinin rızasının önüne geçirmemeye gayret eder ve Rabbinden yardım ister.

Zaaflar, tutkular, acılar ve sevinçler dünyanın geçici imtihan sorularıdır. His, heyecan ve acılar yoğunlaştığında insanlar ölçüsüz hareket edebiliyorlar. Böyle demler olabilir. Ancak sakinleşince hemen toparlanmalı ve doğru olanı yapmaya gayret etmelidir. Fıtri olarak bağlı olunan evlat ve iyallere karşı zaaflara mağlup olmadan Rabbinin rızası doğrultusunda yönlendirenler ebedî felah ve huzura ererler.

Evladın sapıklığından babayı, babanın sapıklığından evladı kınamamak gerekir. Ancak baba evladına dini terbiye vermekte kusur etmişse, bu hâl kınanır. Mevdudi bu hususta şunları beyan etmiştir: "Hz. Nuh kendi canından olan çocuğuna niye şefaat edemiyor? Cevap şudur: eğer insan vücudunun bir parçası çürümüş kangren olmuşsa cerrah vücudun kalan kısmının selameti için o parçayı kesmek durumundadır. Bu kısmın kesilmemesi için ricada bulunmanın bir anlamı olmaz. Vücudun bir parçası olduğu hâlde çürümüş organın diğer sağlıklı organlara da sirayet edeceğinden ondan kurtulmak lazımdır. Hz. Nuh'a o

[32] Bkz: 3/119

senin ehlinden değildir, dendiğinde; oğlunun öz sulbünden olmadığı değil, bozuk ahlak ve muamelatı yüzünden artık senin ehlinden sayılmayacağı belirtilmiştir.

Aileler çocuklarını yetiştirirken çok dikkatli olmalıdırlar. Çocuklarını salih bir insan olarak yetişip yetişmediklerine bakmaksızın sırf zürriyetlerini idame ettirmek veya fıtri temayüllerini tatmin etmek amacıyla bakmamalıdırlar. İşte bu ayeti kerime müminlerden, çocuklarına bir amel gözüyle bakmalarını istemektedir. Çocuklar ailelerine Allah'ın emanetleridir. Dünya ve ahiret saadetine vesile olabilecek çocuklar yetiştirmek için ellerinden gelen gayreti gösterdikten sonra çocuk, Allah'ın değil de, şeytanın yoluna girerse ebeveyn artık o çocuktan sorumlu değildir."

Müminler, insanlarla olan ilişkilerini inançları doğrultusunda kurmalıdırlar. Çünkü insanı insana dost kılan inançtır. Diğer tutkular istekler ve arzular fıtri temayüllerdir.

Fıtri temayülleri yenmek elbette zordur. Ancak şu geçici dünyalıklar uğruna hırs ve öfkeler için ne çamlar devrilir, ne canlar yakılır. Peki, olmayacak bir durum ise bunlar neden oluyor. O hâlde kendi hırs ve öfkeleri ve emellerimiz için değil, Allah'ın hakkımızda hayırlı kıldığı şeyleri zor da gelse yapmalıyız. Gücümüz yettiği kadar nefislerimize, evladı iyalimize, Allah'ın rızasını kazanmayı, adanmayı öğrenip öğretelim. Bu iman ve ilmin kazandırdığı çok şerefli ve haysiyetli bir iştir. [33]

❀ ❀ ❀

[33] Bkz: 9/24, 58/22

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُن مِّنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤٧﴾

11:47 (Nuh) "Ey Rabbim, dedi, ben bilgimin olmadığı şeyi senden istemekten sana sığınırım. Eğer beni yarlığamazsan, beni esirgemezsen hüsrana düşenlerden olurum".

Ey bizlere Hz. Nuh şahsında en şerefli ve haysiyetli şeyleri öğreten Allah'ım! Rızana erdirecek işleri yapmayı bizlere kolaylaştır. Gafletimiz, bilgisizliğimiz sonucu meydana gelen taşkınlıklarımızı bağışla. Acı bize, acı çektirme; kaybedeceğimiz sorulara tabi tutma. Kızarak, kahrederek değil rahmetinle hükmeyle, kalbimize imanı yaz, katından bir ruh ile destekle. Bir muvahhit olarak yüzümüzü sana döndürmeyi, emrolunduğumuz gibi dosdoğru olmak için bize yardım et. Tut ellerimizden. Bir lahza dahi hevamızın eline bırakma, zaaflarımızı şeytana malzeme yapmamak için sana sığınıyoruz. Senin bizden istediklerini yerine getirmek için senden yardım istiyoruz. Eğer bize yardım etmez, bizi bağışlamaz, esirgemezsen ziyana uğrayanlardan oluruz.

❀ ❀ ❀

قِيلَ يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِّنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أُمَمٍ مِّمَّن
مَّعَكَ وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٨﴾

11:48 Denildi ki:"Ey Nuh, sana ve (gemide) maiyetinde bulunanlardan (gelecek mümin) ümmetlere bizden selam (selamet) ve bereketlerle in (gemiden). (Onlardan türeyecek diğer kâfir) ümmetler de vardır ki biz onları dahi (dünyada bol rızklarla) faidelendireceğiz. Sonra ise (ahirette) onları bizden acıklı bir azap çarpacaktır.

Bu ayeti kerime de peygamber çağrısına kulak verenlerin İslam'ın erdireceği selamete, bu çağrıya kulak vermeyip dünyaya ve onun eğlencesine sarılanların ise elim bir azaba maruz kalacağını haber veriyor.

❁ ❁ ❁

تِلْكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنتَ تَعْلَمُهَا أَنتَ وَلَا
قَوْمُكَ مِن قَبْلِ هَٰذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾

11:49 Bunlar gayb haberlerindendir ki sana onları vahyediyoruz. Onları bundan evvel ne sen biliyordun, ne

kavmin. O hâlde (habibim) sen de (Nuh gibi her cefaya) katlan. Akıbet hiç şüphesiz takvaya erenlerindir.

Rabbe, vahyi çerçevede iman edenler, verilen haberleri görmeseler de en ufak bir şüpheye düşmeden inanırlar. Dünya kurulalı beri birçok doğru-yanlış tarihî olaylar kaydedilmiştir. Ama hiçbiri de Allah'ın bildirdiği tarihî notlar kadar doğru ve şaşmaz değildir.

Bu ilahî vahiyden çıkarılan ders odur ki Allah tarafından yapılan vaatler verilen müjdeler muhakkak gerçekleşecektir. İşte o vaatten biri de güzel akıbet muttakilerin olacaktır.

Mevdudi bu ayet hakkında şunları kaydetmiştir: "...Hakka teslimiyet ve Allah'a haşyet duygusuyla günahlardan sakınanlar hak düşmanlarıyla olan mücadelelerinde ilk elde başarısızlığa uğrasalar bile sonunda zafer onlarındır. Bu yüzden sizler, maruz kaldığınız sıkıntılara sabırla göğüs germeli, karşılaştığınız engellere sebatla direnmeli, düşmanınızın geçici başarıları yüzünden asla direncinizi yitirmemelisiniz.".

Merhum Said Çekmegil'in yorumuyla: "Bugün dünya, zulmün tahakkümü altındadır. Artık kurtuluş yoktur, denilemez. Muzafferiyet dönem dönemdir. Bir gün Nemrut, bir başka gün Hz. Davut hükümrandır. Bir gün Firavun, bir gün Hz. Musa muzafferdir. Bir gün üç kıtada hükümran olan Osmanlı dünyaya söz geçirir. Bir başka gün sömürücü İngiltere, bir gün Rusya, bir gün Amerika...

Sünnetullah değişmez, değiştirilemez. Bu imtihan dünyasında Allah'ın kanunu geçerlidir. Bir gün müminler muzaffer-

dir Bedir'de, bir gün münkirler galip görünür Uhut'ta. Elbette bu durumlar bazı sebeplere bağlanabilir. İnsanlar düşünmelidir. Vazifelerimizde kusur ediyor muyuz? Etmiyor muyuz?" [34]

❀ ❀ ❀

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ
إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

11:50 Ad'e biraderleri Hud'u (gönderdik). "Ey kavmim dedi, Allah'a kulluk edin. Sizin ondan başka hiçbir ilahınız yok. Siz (Allah'a karşı) yalan düzenlerden başka (kimseler) değilsiniz".

Tüm Peygamberler haktan sapan insanları tevhit inancına çağırmışlardır. Fakat Kur'ani kayıtla belirtilmiştir ki peygamberler kavmin ileri gelen ekâbirleri tarafından reddedilmişlerdir. Çünkü peygamberin davet ettiği yol onları heva ve heveslerinin önünde engel teşkil ettiği gibi bu davet masum halkın da zihinlerini açacak, halk da onların sömürülerine karşı çıkacak, alınan haklarını alacak ve iktidarları sarsılacaktı. Bu nedenledir ki, peygamberlere karşı acımasızca komplolar geliştirmişlerdir.

[34] Dünya İslam devleti. Sh.40

Ama her şeye rağmen o kavimlerin güç, sulta ve zenginlikleri kendilerini Allah'ın azabından koruyamamıştır. [35]

Küfür tek millettir. Oynanan oyun hep aynı, sahneler ve oyuncular farklı. Cahiliyenin hâkim olduğu günümüzde de halkın uyanması için çalışan nice insanlar çeşitli şekillerde susturulmaktadır. Faili meçhul cinayetler, kayıplar, çeşitli işkence ve zulümler...

❀ ❀ ❀

يَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾

11:51 "Ey kavmim, ben buna (bu tebliğime) mukabil sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim mükâfatım beni yaratandan başkasına ait değildir. Hâlâ akıllanmayacak mısınız?".

Bu kendilerinden ücret istemeyen, sadece kendilerini uyarmak için çalışan insanların, biraz akledip düşünseler, yaptıkları davetin hayırlarına olduğunu anlar ve iman ederler. Peygamberler ve tüm davetçiler, Allah'ın rızasından başka herhangi bir

[35] Bkz: 26/123-140

amaç gütmeden insanları Allah'ın yoluna davet ederler. Onlardan gelen eziyet ve işkencelere katlanırken dahi daveti sürdürürler. Resulullah (as) Taif'ten taşlanarak dönerken "Rabbim onlar bilmiyorlar" diyerek bu gerçeği ortaya koymuştur. Diğer yandan, müşriklerden gelen en cazip tekliflere rağbet etmemiş "sizin dininiz size, benim dinim bana" diyerek Rabbinin rızasına teveccüh etmiştir. Sizler de ey müminler, hakka karşı koyan zalimlerin zulmüne bakmayın, onlar Rabbimizin bildirisiyle korkak bir toplulukturlar.[36] Onlar güçlerini karşılarındaki korkaktan ve silahlarından alırlar. Her şey bir gün Allah'ın değişmez yasasına boyun eğecek, zalimler elim bir azaba maruz kalırken, müminler felah bulacaktır.

❀ ❀ ❀

وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُم
مِّدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾

11:52 "Ey kavmim, Rabbinizden mağfiret isteyin. Sonra yine ona tövbe (rucü) edin ki üstünüze gökten bol bol (feyzini) göndersin, kuvvetinize daha fazla kuvvet katsın. Günahkârlar olarak yüz çevirmeyin".

---

[36] Bkz: 9/56, 59/13

Bu inananlar için bir mesajdır. İmanla birlikte mağfiret olunacaklarını, kuvvetlerine kuvvet katacağını müjdelemektedir. İman sahibi için güç, tövbe arınma, mağfiret yücelme vesilesidir.

Evet, tövbede hareket, fiil ve kaçış var. Yani şerden, günahtan kaçış, iyiliğe koşmaktır. Allah bu şekilde samimi olarak kendisine rücu edenlere rahmetini ihsan eder.

Allah'ın, tövbe ve istiğfarın arkasından yağmurdan bahsetmesi çok manidardır. Topraktaki tohumun hayat bulması için nasıl suya ihtiyacı varsa imanının da güçlü hâlde olması ve muhafaza edilmesi için öğüt ve tövbeye ihtiyacı vardır.

Yağmur toprağı, ilahî vahiy de ruhları diriltir. Bir kelamı kibarda "İlim meclislerine gidiniz. İlim ve hikmet sahibi insanların sözlerini dinleyiniz. Zira Allah toprağı nasıl yağmur taneleriyle diriltiyorsa ölü kalpleri de ilim meclisleriyle diriltir." denmektedir.

Yağmurun yağışı toprağın ve tohumun durumuna göre- istifadesi sonucu- verimde nasıl farklılık arz ediyorsa; vahiy de isteyene ve uğrunda gereken çabayı gösterene göre sonuçlar verir. Bu hayır, hem dünyevi hem uhrevi olarak tecelli eder. Eğer toplumlar mesajı kabul eder ve İslam'ı yaşanır kılarlarsa rahmet ve bereket kapıları kendilerine açılacak, yok eğer reddederlerse helak edileceklerdir. Buna Bosna ve Irak'taki Müslümanların durumunu örnek verebiliriz. Kendi ifadeleriyle: "Bizler kendi kimliğimizi unutup Sırplaşmaya, batıllaşmaya yönelmiştik. Ama yine de suçumuz adımızda saklıymış ki Sırpların saldırılarına uğradık. Manevi anlamda tam yok olacakken bu savaşla kendi-

mize gelmeye başladık. Müslümanlar kendilerine gelmez, hak ölçülere göre hareket etmez iseler Afganistan, Irak vb. ülkelerin başına gelenlere, tüm İslam âlemi maruz kalacaktır.

Düşman bir yurda girdi mi hiçbir ayırım yapmadan kıyımını sürdürecektir. Irak bunun en bariz örneğidir.

O hâlde Müslümanlar Kur'an çerçevesinde bir birlik oluşturup zalim düşmana karşı koymanın yollarını aramalıdır.

Allah cümlemizi dünyada seyreden olaylar üzerinde tefekkür sahibi kılsın.[37]

❀ ❀ ❀

قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا عَن قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾

11:53 Dediler ki "Ey Hud, sen bize açık bir mucize getirmedin. Biz de senin sözünle tanrılarımızı bırakıcı değiliz. Sana inanıcılar da değiliz.

Onlar Hz. Hud'tan delil istiyorlar. Ey iman etmek için delil arayanlar! Selim bir akılla kâinata düşünerek bir baksalar aklın

[37] Bkz: 20/128, 129

aciz kalacağı binlerce delil vardır. Fakat hevaları akıllarını öylesine köreltmiş ki hidayet nurunu göremiyorlar. Bu perdeyi aklın önünden kaldırmadıkça da hidayet nurunu göremeyeceklerdir.

❁ ❁ ❁

إِن نَّقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوءٍ قَالَ إِنِّي أُشْهِدُ اللَّهَ
وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾ مِن دُونِهِ فَكِيدُونِي
جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ ﴿٥٥﴾

11:54, 55 Biz "Tanrılarımızdan kimi seni fena çarpmış" (demekten) başka (bir şey) söylemeyiz. (Hud) dedi:"Allah'ı hakiki şahit gösteririm ve siz de şahit olun ki ben sizin Allah'ı bırakıp da O'na ortak tutmakta devam ettiğiniz şeylerden katiyen uzağım. Artık bana topyekûn istediğiniz tuzağı kurun, sonra bana mühlette vermeyin".

Bu ayette, vahiy kültürüne sahip olanların, imandan aldıkları güçle küfre meydan okuyuşlarını görüyoruz. Münkirlerin, bu iman erlerinin gösterdikleri cesaret ve fedakârlığı akılları almadığı için onları delilikle suçluyorlar.

Zemahşeri şöyle der: "Onların cevapları gösteriyor ki, bu kavim kaba, katı yürekli kimselerdir. Bunlar nasihate iltifat etmezler. Onların son sözleri de aşırı derecede cahil ve son derece aptal olduklarını gösterir. Çünkü onlar, taşların kendilerine yardım edeceğine ve düşmanlarından intikam alacaklarına inanıyorlardı.

Allah yolundan ayrılanlar ile iman ehlinin inanç noktasında uzlaşmaları, anlaşmaları mümkün değildir. Onlar birçok tanrıya taparken, inananlar Allah'a itaatten başka hiçbir varlığın önünde eğilmezler.

Hz. Hud da güçlerine, ilahlarına bu kadar güvenen bir kavme karşı yiğitçe onların ilahlarını reddediyor. Allah'ı şahit tutarak şu sizin taptığınızı iddia ettiğiniz tanrılarınızla birlikte toplanın da tuzak kurun; fırsat da vermeyin, diye büyük bir cesaretle hakkın gücünü haykırıyor. İmandır ona bu cesareti veren. İlmi bir idrakle Allah'a teslim olup vaadine, yardımına güvenen; her müminde bu cesaret vardır. Çünkü Allah dilemedikçe hiçbir güç zarar ve fayda vermeye kadir değildir.[38]

❀ ❀ ❀

[38] Bkz: 6/17, 10/71

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُم مَّا مِن دَآبَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا
إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

11:56 "Şüphesiz ki ben, kendimin de, sizin de Rabbiniz olan Allah'a güvenip dayandım. Yürür hiçbir mahlûk hariç olmamak üzere (hepsinin) alnından tutan Odur. Benim Rabbim gerçekten doğru bir yol üzerinde (olmamızı istemekte) dir".

Öyledir Rabbin hükmünden şimdiye kadar kim ve hangi kavim kurtulmuştur. Onun kontrol ve gözetiminin olmadığı tek bir canlı yoktur. Yaratan, yaşatan, süresi dolanın ruhlarını aldıran ve bütün bu oluşlara müdahale edemeyenler, o gün alnından tutulmasına, huzura alınıp hesap sorulmasına hiçbir suretle karşı koyamayacaklardır. Bütün imkânlara ve serbest iradeye sahipken şu dünyada daha başlarına gelenleri engelleyemiyorlar. Ya iradeleri ellerinden alınınca, nasıl karşı koyacaklardır.

O, Rabbi rahimim olan Allah, vazetmiş olduğu İslam nizamı ile inananlarını saadet diyarına davet etmektedir.

❁ ❁ ❁

فَإِن تَوَلَّوْا۟ فَقَدْ أَبْلَغْتُكُم مَّآ أُرْسِلْتُ بِهِۦٓ إِلَيْكُمْ ۚ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّى قَوْمًا غَيْرَكُمْ ۖ وَلَا تَضُرُّونَهُۥ شَيْـًٔا ۚ إِنَّ رَبِّى عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ حَفِيظٌ ﴿٥٧﴾

11:57 "Eğer şimdi yüz çevirseniz (ne diyeyim). Ben size ne ile gönderilmişsem işte size onu tebliğ ettim. Rabbim sizin yerinize diğer bir kavmi getirir de ona hiçbir şeyle zarar yapamazsınız. Şüphesiz ki benim rabbim her şeyin üstünde bir nigehbandır".

İlahî davete karşı koyanlar, çeşitli öğüt, uyarı, teşvik yapıldıktan sonra ilahî azapla korkutulurlar. Allah sabrıyla, hilmiyle insanların uyanması için mühlet verir. Fakat dilerse uyanmayan bu kavmi giderip başka bir kavim getirir. Münkir kavimlerin her biri bir şekilde helak olmuşlardır. [39]

❀ ❀ ❀

[39] Bkz: 46/45

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَنَجَّيْنَاهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٨﴾

11:58 Vaktaki (azap) emrimiz geldi. Hud'u da, mahiyetindeki müminleri de, bizden bir rahmet olarak, selamete erdirdik, onları ağır azaptan kurtardık.

"Bir millet kendilerinde bulunanı (güzel ahlakı ve meziyetleri) değiştirinceye kadar Allah onlara verdiği nimeti değiştirmez." (8/53) [40]

Bu azaba maruz kalmalarının sebebi, ilahî çağrıyı yalanlayıp Allah'a kulluktan yüz çevirip, düzmece tanrılara tapıp zulme düşmeleridir. Müminleri ise Allah lütfuyle kurtaracaktır.[41]

Ey insanlar! Ölümle hayat son bulacak, müminlere zulüm eden kâfirler zulme maruz kalacak, müminler ise sonsuz saadete erecektir.[42]

❀ ❀ ❀

[40] Bkz: 5/54, 6/89, 9/39

[41] Bkz: 7/64, 65, 48/25

[42] Bkz: 54/18, 20, 69/6, 7

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ
جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٥٩﴾ وَأُتْبِعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ
عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا لِّعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ﴿٦٠﴾

11:59 İşte Ad (kavmi) ! Onlar Rablerinin ayetlerini bilerek inkâr ettiler, peygamberlerine asi oldular, inatçı her zorbanın emri ardınca gittiler.

11:60 Onlar bu dünyada da, kıyamet gününde de lanet (cezasına) tabi tutuldular. Haberiniz olsun ki Ad (kavmi) rablerine küfrettiler. Gözünüzü açın ki Hud'un kavmi olan Ad'e (rahmeti ilahiyyeden ebedî) uzaklık (verildi).

Bu iki ayet ilahî emirlere davet eden peygamberlere isyan edip tağutun izini takip edenlerin helak ve laneti hak edeceklerini bildirir.

Dünyada da ahirette de lanet onlaradır. Lanet, Allah'ın rahmetinden yani her türlü hayır ve iyilikten mahrum olmaktır.

"Her ümmet (ateşe) girdikçe yoldaşına lanet etti". 7/38

"İndirdiğimiz hidayet yolunu gizleyenlere hem Allah hem de lanet ediciler lanet eder". 2/159

"Küfür ve isyanları sebebiyle Allah onlara lanet etmiştir". 2/88

Hud suresinin bu ayetlerini özetleyecek olursak şu ibretli noktaları çıkarırız. 51. ayet gereğince Allah yoluna irşat görevini yerine getirenlerin samimi fedakârlıkları,

52. ayette sıkıntılı, tehlikeli günlerde müminlerin Allah'a dayanıp güvenmeleri,

53. ayette aklın âciz kalacağı birçok mucize olmasına rağmen iman etmeyen münkirlerin inadına dikkatlerin çekilmesi, İslam'ın insan aklına sunduğu, bir benzerini getiremediği Kur'an. Çünkü bu kitap başlı başına bir mucizedir.

58. ayette hak davetten yüz çevirenlerin maruz kalacakları azaplar,

Küfürle mücadelede müminler az da olsalar, tevhit inancının gölgesi altında birleşip sabırlı bir mücadele verirlerse İlahî irade gereği zaferle müjdelenirler.

❀ ❀ ❀

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ﴿٦١﴾

11:61 Semud'a biraderleri Salih'i (gönderdik). Dedi ki: "Ey kavmim, Allah'a kulluk edin. Sizin ondan başka hiçbir

tanrınız yoktur. O, sizi topraktan meydana getirdi, sizi orada ömür geçirmeye (yahut:imara) memur etti. O hâlde ondan mağfiret isteyin, sonra O'na tövbe edin (hep ona dönün). Şüphesiz ki Rabbim (in rahmeti) çok yakındır. O, (duaları da) kabul edendir.

Ad kavminden sonra gelişip güç kazanmış olan Semud kavmi, başta tevhit inancına sahiptiler. Ancak bunlar da zamanla ilmî tefekkürden uzaklaştıkları için putperest olmuşlar. Allah onlara Salih (as) 'ı göndererek Allah'a kulluk etmelerini, putlara tapmaktan vazgeçmelerini tövbe etmelerini hatırlatmaktadır. [43]

Tüm kavimlere yapılan çağrı aynıdır. Yaratılışın tek gayesi kulluktur. [44] Allah bu ihsanla, kullarını, kullara kulluktan kurtarıp huzura kavuşmalarını istemektedir. Çünkü bu yeryüzünde insanın insanca yaşamasını sağlayan tek faktör, Allah'ın ilkelerine uymaktır. Bunun için anlamlı ve güzel bir hayata davet edilmişiz.

İşte, zulüm ve helakten sakınmak için yeryüzünü imarla görevlendirilen halifeler (insanlar) Allah'a ittika edecekler ve beşerî yanılmalarından kaynaklanan kusurlarından dolayı af dileyip, durumlarını düzeltip yaradanlarından yardım isteyeceklerdir.

"Şüphesiz ki benim Rabbim çok yakındır. Muciptir, duaları kabul edendir". Ne var ki Allah'ın bu yakınlığını idrakten uzak

---

[43] Bkz: 7/73, 79)

[44] Bkz: 51/56, 67/2

kalanlar Onu dünya kralları gibi yaklaşılamaz bilip araya refakatçiler koyarlar. Bu yaklaşım tamamen batıldır ve hâşâ Allah'ı kula benzetmektir.

"Kimi fıkıhsız kimseler biz günahkâr kullarız, onun kapısına yönelmeye yüzümüz yoktur" diyerek veli ittihaz ettikleri aracılarla; yine aynı şekilde fıkıhsızlar da kendileri olmaksızın Allah'a ulaşma ve dualarını kabul ettirmede aracı olduklarını söyleyenler de; buna inananlar da inandıranlarda isterse niyetleri iyi olsun ilmin haysiyetinden uzak şirkî bir yaklaşım içerisindedirler. Çünkü Rab "...kişiye şah damarından daha yakın, nefsinin kendisine fısıldadıklarını bilirken". (50/16) "... Kişi ile kalbi arasına girerken..." (8/24) "... Nerede olsanız, sizinle beraberdir..." (57/4) "Kullarım beni sorunca ben muhakkak onlara çok yakınım. Bana dua edince o dua edenin davetine icabet ederim..." (2/186) derken insan bu kadar yakın olan Rabbe kendini yakın görmeyip araya aracılar koyarak O'ndan uzaklaşır. Tıpkı itaatsiz, isyankârlar gibi; hatta bunlar kendilerince Allah'a yakın olduklarını zannettikleri için hâllerini düzeltip tövbe etme ihtiyacını hissetmedikleri için diğer günahkârlardan durumları daha tehlikelidir. Çünkü onlar günahkâr olduklarını bilir ve isterlerse tövbe edip kurtulurlar. Allah derken Allah'tan uzaklaşanlar Kur'an ilmine talip olmadıkları müddetçe bu fasıklıktan kurtulamazlar. Araya kurtarıcı aracılar koyarak Allah'tan uzaklaşanlar hemen tövbe ederek Rabbiyle arasındaki perdeyi kaldırıp yüzlerini Allah'a bir muvahhit olarak döndürsünler ki kurtuluşa erebilsinler. [45]

[45] Bkz:2/112, 39/3

قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَا أَتَنْهَانَا أَن نَّعْبُدَ مَا
يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٦٢﴾

11:62 "Ey Salih, dediler, sen bundan evvel içimizde ümit beslenen bir zat idin. (Şimdi) atalarımızın taptığı şeylere tapmamızdan bizi vazgeçirmek mi istiyorsun? Senin bizi (kulluğuna) davet ettiğin (Rab) den hakikaten şek içindeyiz, şüpheleniciyiz".

Hz. Salih doğruluğu, güzel ahlakı, zekâsı ile kavmi arasında takdir edilir ve onu gelecekte bir lider olarak görürlerdi. Fakat Hz. Salih o yüksek zekâsı ve seçilmişliği ile onların beklediği bir lider değil, hakka çağıran bir önderlik yapıyordu. Yapılan çağrı işlerine gelmediği için atalarına tabi olduklarını ileri sürüp, körü körüne geleneklerine bağlılıklarını ifade ediyorlar.

Cahiliye insanı hep aynıdır. Okumaya, düşünmeye, bedel ödemeye yanaşmadan, çıkarına, kolayına ve işine geleni yaşamak ister. Aslında bağlılıklarını iddia ettikleri ataları da değildir; onların arkasına sığınarak heva ve emellerine ulaşmak için kullandıkları paravanalardır.

❀ ❀ ❀

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَى بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَآتَانِي مِنْهُ رَحْمَةً
فَمَن يَنصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ
تَخْسِيرٍ ﴿٦٣﴾

11:63 (Salih) dedi ki:"Ey kavmim, ya ben Rabbimden (gelen) apaçık bir mucizenin üzerinde isem ve O, kendinden bana bir rahmet (bir peygamberlik) vermişse? (Buna) ne dersiniz? O hâlde Allah (ın intikamından), eğer Ona isyan edersem, (kurtarmak hususunda) bana kim yardım eder? Demek, siz beni ziyana uğratmaktan, (bunu) bana karşı artırmaktan başka bir şey yapmayacaksınız".

Hz. Salih, tebliğ ettiği hak din konusunda kesin bir eminlik içerisindedir. Kavminin de bu davet üzerinde iyice düşünüp değerlendirmelerini istemektedir.

Bütün peygamberler ve Allah'a ilmelyakin bir imanla inananlar Rablerine itaat etmeleri uğruna gereken hassasiyeti gösterirler. Birilerinin takdiri, sevgisi, korkusu, onları asla yolundan döndürmez.

Bu hak çizgiyi idrakten yoksun olanlar belki açık bir inkâr tavrı sergilemez iseler de alaycı ve umursamaz bir tavır içerisinde iseler yine Allah'ın gazabını celbetmiş olurlar. Çünkü bu yaklaşım İslam'a karşı yapılan çok çirkin bir davranıştır. Çünkü

İslam kendine mahsus ciddiyetle korunması gereken ilahî nizamdır. Hiçbir ideoloji ve doktrinle uzlaştırılamaz. O bir bütün olarak yaşanmalı, ilkeleri ciddiyetle korunmalıdır. İlahî nizamdan başkasına uyanlar veya heva ve zanlarıyla yaşayanlar sadece kendine zarar vermiş olur.

❀ ❀ ❀

وَيَا قَوْمِ هَـٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا
تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٦٤﴾ فَعَقَرُوهَا فَقَالَ
تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ ﴿٦٥﴾

11:64 Ey kavmim, işte size bir ayet (bir mucize) olmak üzere Allah'ın şu dişi devesi! Artık onu serbest bırakın. Allah'ın arzında yesin. Ona fenalık edip dokunmayın. Binnetice sizi yakın bir azap yakalar".

11:65 Derken, onu, ayaklarını keserek öldürdüler. Bunun üzerine (Salih) dedi ki:"Memleketinizde üç gün daha yaşayın. İşte bu, yalanı çıkarılmayacak bir tehdittir".

Rivayetlere göre, Salih (as) 'ın kavmi kendisinden bir ayet istemişler. Hz. Salih de sahipsiz buldukları her şeye el koyan

kavmine bir deveyi göstererek ona herhangi bir kötülük yapmamaları hususunda uyarmıştı. Buna rağmen onlar yine bu uyarıyı aldırış etmeyip deveyi tutup öldürmüşlerdi.[46]

İmandan yüz çeviren bedbahtların iman etmeleri için bir sürü çürütemeyecekleri deliller olmasına rağmen, inanacaklarını söyleyerek yeni bir delil istemeleri inanmak için değil iman etmemek için ileri sürülen bahanelerdir. Bu onların en bariz özellikleridir. Bu yöntemle iman etmeyi hem aramış oluyor görünürler hem de iman edeceklerin kalplerine vesvese vererek hakka davetin tesirini kırarak önlem alırlar. İnat, taassup ve hevai duygular onların algılama melekelerini öyle karartmıştır ki ne söylense ne gösterilse yine iman etmezler. Bunlar ancak elim azapla karşılaştıklarında algılama melekeleri açılır ama artık iş işten geçmiştir.

❀ ❀ ❀

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَمِنْ
خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٦٦﴾

11:66 Vakta ki (azap) emrimiz geldi, Salih'i de, onun maiyetinde iman etmiş olanları da tarafımızdan bir esirge-

[46] Bkz: 7/73-78

me olarak (azaptan ve) o günün rüsvalığından kurtardık. Şüphesiz ki senin Rabbin, O, çok kuvvetlidir, mutlak galiptir.

Allah'a baş kaldıran her zalimin sonu hüsran iken iman edenlerinki ise kurtuluşa ermektir. Bu ahirette mutlak böyle tecelli eder, dünyada yer yer kavim olarak yer yerde belde olarak böyle helakler yaşanmaktadır.

Küfredenlere karşı güç kullanmayıp seyredenler de helak olanlarla beraber isabet eden beladan paylarını alırlar.[47]Ancak gücü olmayanların o kavmin arasında olmaları da bir imtihan sorusudur. Onlar için bu sonuç fitneden kurtulup rahat hayata geçiş olur inşallah. Her şeyi hakkıyla bilen Allah'tır.

❁ ❁ ❁

وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٦٧﴾

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا أَلَا إِنَّ ثَمُودَ كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا لِّثَمُودَ ﴿٦٨﴾

11:67 O zalimleri ise korkunç bir ses alıp götürdü de yurtlarında diz üstü çöken (canları çıkan) kimseler oluverdiler.

21: Bkz: 7/165, 8/25

11:68 Sanki orada oturmamışlardı. Haberiniz olsun ki Semud (kavmi) hakikaten Rablerine küfrettiler, gözünüzü açın ki Semud'a (rahmeti ilahiyyeden) uzaklık (verilmiştir).

Elbette dünya hayatı, kıyamete kadar devam edecektir. Helakten kurtulanların bir süreçten sonra yeniden gaflet, tulu emellere kapılma, yeni nesillerin dini eğitiminde ihmalleri, bilgisizlik, körü körüne atalara bağlılık sonucu azan bir toplum meydana gelir. Ahlaksızlık, yozlaşma önü alınmaz boyutta ilerler. Bunların önünü almak isteyenler olsa bile, şerlilerin baş edilmesi çok güçtür. İlla ki bir bela ile temizlenmeleri gerekir. Bu belalar günümüz cahiliyesinde doğal afetler, trafik kazaları, zalimlerin eliyle işgaller ve savaşlar; gözyaşı, kan, zulüm... Medeni vahşet öylesine dimağları kuşatmış ki bundan ders alıp da kendilerine çeki düzen vermiyorlar. Olayları hep sebep sonuç ilişkisi olarak değerlendiriyorlar. Olaylardan ders alanlar ilmin hakikatine sahip olan müminlerdir. O müminler ki hangi ortamda yaşarlarsa yaşasınlar rablerinin rızasını kazanmak için mücadele ederler. İnsanların da bu kutlu kervana katılmaları için uyarı ve davette bulunurlar. Sonuçta insanlar şöyle veya böyle bu hayata veda edecekler. Asıl olan ölümün şekli değildir. İster kuş tüyü yatakta, ister bir kazada ölsün. Esas olan ruhun nasıl teslim edildiğidir. İşte bu kıssadan anladığımız budur.

Bütün bu ilahî haberler müminleri motive edip, Rablerinin rızasına sarılmalarını, küfre boyun eğmemelerini, günün şartlarına göre seviyeli mücadele vermelerini öğütlüyor.

Helak ve müjde müminin çok ciddiye alıp yoluna istikamet üzere yürümesini gerektiren haberlerdir.

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ أَن جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ ﴿٦٩﴾

11:69 Andolsun elçilerimiz, İbrahim'e müjde gelip "Selam" dediler. O da selam dedi ve eğlenmeden gidip (onlara) kızartılmış bir buzağı getirdi.

Selam, müminlerin birbirlerine rahmet ve esenlik dileğidir. Konukseverlik, misafirperlik, insanlara karşı şefkatte bulunmak peygamberlerden günümüze gelen bir sünnettir.

❀ ❀ ❀

فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٠﴾

11:70 (İbrahim) ellerinin buna uzanmadığını görünce onları (n durumundan) hoşlanmadı, onlardan kalbine bir nevi korku gizledi. Onlar "korkma, dediler, çünkü biz Lut kavmine gönderildik".

Melekler müjde ile Hz. İbrahim'e gelmişlerdi. Bu Lut (as) kavminin helaki ile beraber, kendisine bir evlat verileceğinin müjdesidir. O da misafirlerini ağırlamak için kendilerine hemen kızartılmış bir buzağı getirmiş. Fakat onlar yemeğe el sürmeyince Hz. İbrahim'in içine bir korku düştü. Bunu gören melekler dediler ki: Ey İbrahim! Korkma. Biz Rabbinin elçileriyiz. Allah, bizi Lut kavmine gönderdi. Hz. Lut Peygamber'in getirdiği gerçeklerden yüz çevirmeleri nedeniyle onları cezalandırmak için görevlendirdi.

❁ ❁ ❁

وَامْرَأَتُهُ قَآئِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِن وَرَاءِ إِسْحَاقَ
يَعْقُوبَ ﴿٧١﴾ قَالَتْ يَا وَيْلَتَى أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَـٰذَا بَعْلِى شَيْخًا
إِنَّ هَـٰذَا لَشَىْءٌ عَجِيبٌ ﴿٧٢﴾ قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحْمَتُ
اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ ﴿٧٣﴾

11:71 (İbrahim'in) karısı (hizmet için) ayakta idi. (bu söz üzerine) güldü biz de ona İshak'ı İshak'ın ardından da (torunu) Yakup'u müjdeledik.

11:72 "(Kadın) vay, dedi, kendim bir koca karı, şu zevcim de bir ihtiyar iken ben mi doğuracak mışım? Bu, cidden pek şaşılacak bir şey".

11:73 (Elçi melekler): "Allah'ın emrine mi şaşıyorsun? Ey ehli beyt, Allah'ın rahmeti, bereketi sizin üzerinizedir. Şüphe yok ki, O, asıl hamde layık, hayr u ihsanı çok olandır" dediler.

İşte birinci şaşılacak, olmaz gibi görünen müjde. Allah, olmazları "kün" vasfıyla oldurandır. Bir şeyin olması veya olmaması Onun dilemesine bağlıdır. O dilerse olurlar olmaz, olmazlar olur. Her şeye kadir olan Allah'tır.

İstek, umut ve dua, müminin rabbine teslimiyetinin sonsuz güvencesidir. Mümin dualarının hayra tebdil olmasını isteyerek Rabbine isteklerini arz eder. Gönüllerindekinin rızasına, rızasının gönlüne ilhak etmesini ister.

Allah hiçbir duayı karşılıksız bırakmaz. Arzu edilenlerin zamanı geldiğinde kullarının istediğini verir, birçoğunun da karşılığını ahirette verir. Kullarının hakkında hayırlı olanı bilendir. Kulun Rabbine bu güven içerisinde teslimiyet göstermesi gerekir.

Allah'tan gözleri aydın kılacak zürriyet istenmeli ve bu zürriyetin yetişmesi için eğitimde gereken ciddiyet gösterilmelidir. Bir imtihan sorusu olarak Hz. Nuh'un, Lut'un tabi tutulduğu imtihan ile karşılaşıldığında onların şahsında öğretilen tavrı sergilemeli, zaaflara yenilmemeli.

Kanunları koyan Allah'tır. Bu kanunları, kâinatta cari olmakla beraber Allah'ın iradesini sınırlayamaz. O istisnai tasarruflarla mucizeler yaratır. Hz. İbrahim'in şahsında düşündüğümüz, aldığımız dersler budur.

❀ ❀ ❀

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَى يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ
لُوطٍ ﴿٧٤﴾ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُّنِيبٌ ﴿٧٥﴾

11:74 Vaktaki İbrahim'den korku gitti, kendisine bir de müjde geldi. (Şimdi o) Lut kavmi hakkında (adeta) bizimle mücadele ediyordu.

11:75 Çünkü İbrahim cidden yumuşak huylu, yüreği yanık, kendisini tamamen Allah'a vermiş biri idi.

Bu iki müjde biri sevindirici iken diğeri elem vericidir. İnsanlar Allah'ın yüklediği merhamet duygularıyla hareket ederler ve sırrını hakkıyla kavrayamadıkları olaylar karşısında üzülürler. Oysa Allah'tan gelen her olay bir gazap gibi görünse de bu olayın bir de rahmet tarafı vardır. Kendine acımayan, Rabbinin gazabını üzerine çekenlere acımanın bir yararı olmaz. Ayetten de anlıyoruz ki Hz. İbrahim'in acımasındaki sebep o

kavmin içinde Lut (as) ile beraber ona inananların da olmasıdır. Allah da 76. ayetle Hz. İbrahim'i uyarıyor. [48]

❀ ❀ ❀

يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ آتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ ﴿٧٦﴾

11:76 Ey İbrahim, (dediler), bundan (bu mücadeleden) vaz geç. Zira hakikat şudur:Rabbinin emri gelmiştir. Onlara muhakkak reddolunmayacak bir azap gelip çatıcıdır".

Allah, rahmetiyle her kavme uyarıcılar göndermiştir. Uyarıcılara ve inananlara olmadık eza ve komplolar tezgâhlayarak İslam'a karşı mücadele eden her kavmin helakini anlatarak sonraki nesillere ibret yapmıştır.

Helaki hak etmiş bu kavim için emir verilmiş, hüküm kesinleşmişse haklarında azap haktır. Bu azabı Peygamber dahi önleyemez. Hz. Nuh oğlunu kurtaramadığı gibi ona duasından dolayı ikaz edilmiştir. Burada da Hz. İbrahim uyarılıyor.[49]

---

[48] Bkz: 29/28, 35

[49] Bkz: 11/45, 46, 23/27

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَٰذَا يَوْمٌ
عَصِيبٌ ﴿٧٧﴾ وَجَاءَهُۥ قَوْمُهُۥ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِن قَبْلُ كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ
ٱلسَّيِّـَٔاتِ قَالَ يَٰقَوْمِ هَٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِى هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَلَا
تُخْزُونِ فِى ضَيْفِىٓ ۖ أَلَيْسَ مِنكُمْ رَجُلٌ رَّشِيدٌ ﴿٧٨﴾

11:77 Vaktaki elçilerimiz Lut'a geldi. O, bunlar yüzünden kaygıya düştü, bunlar yüzünden göğsü daraldı ve:"Bu çetin bir gündür." dedi.

11:78 (Lut'un) kavmi, kendisine doğru (soluk soluğa) koşarak yanına geldi. Onlar daha evvel kötülükleri işlemeye alışmış kimselerdi. (Lut): "Ey kavmim dedi, işte kızlarım. Sizin için onlar daha temizdir. Artık Allah'tan korkun, beni misafirlerimin içinde küçük düşürmeyin. İçinizde aklı başında bir adam da yok mu sizin?".

Bu ayetler hakkındaki rivayetlerde elçiler Hz. İbrahim'den ayrılıp Sodom'a gelerek Lut'a misafir olmuşlar. Hz. Lut, onları insan sanmış ve kavminin onlara kötülük etmesinden korkmuştur. Şehir halkı Lut'un evine akın etmiş olacaklar ki, gelenlere, kavminin babası hükmünde bir yaklaşımla bu çirkin işlerden vazgeçmelerini meşru yollardan evlenmelerini öğütlüyor.

Ahlaksız kişiler her zaman çevreleri için korkulacak kimselerdir. Bunlardan nasıl insanın içi sıkılmaz ki, nerede ne zaman kime kötülük yapacakları belli olmaz. Nice aciz, korumasız kimselerin hayatı bu kimselerin eliyle karartılmaktadır. Canı yananların eline geçse bunların iplerini kendi elleriyle çekerler. Fakat idareciler, bu ahlaksızlara caydırıcı cezalar koyup ciddi önlemler almak bir yana bu ahlaksızların taleplerini yasallaştırma girişimlerinde bulunurlar. Bir ahlaksız diğer ahlaksıza arka çıkar ki işini daha rahat yürütsün. İşte bu durum toplumların ne kadar yozlaşıp, sefihleşip, ahlaksızlaştıklarının kanıtıdır. Ve bütün bu hayâsızlıklar imansızlığın getirdiği ahlaksızlıktır. Bu rezilliklerin, cezası dünyada AIDS, frengi vs. hastalıklar olarak tecelli ederken ahirette de elim azap olacaktır.

❀ ❀ ❀

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ﴿٧٩﴾

11:79 Dediler: "Andolsun, senin de bildiğin vech ile bizim senin kızlarınla hiçbir hak (ve alaka) mız yoktur. Sen bizim ne dilediğimizi elbette bilirsin".

Fıtratlarında var olan güzel duygularını öylesine bozmuşlardır ki hâlâ pis maksatlarını dile getirebiliyorlar. Yüzlerine tü-

kürsen rahmet yağıyormuş gibi hâlâ sefih arzularının derdiyle meşguller. Ne misafir ne büyük, ne küçük demeden fütursuzca emellerini açıklıyorlar. Bunlar batakta hayat süren kurtçuklara benzerler, temiz ortam onları sıkar, öğüt veren, kötülüklerine engel olmaya çalışan temiz insanları aralarında asla barındırmazlar. [50]

İki zıt kutup, temizler ve pisler bir arada yaşayamazlar. Biri diğerinin varlığını ihlal eder. Hz. Lut ile kavminin arasındaki mücadele bunu gösteriyor ve ahlaksızlığa karşı çaresizliğin ızdırabını 80. ayette görüyoruz.

❀ ❀ ❀

قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ ﴿٨٠﴾

11:80 (Lut): "(Ah) dedi, size (yetecek) bir kuvvetim olsaydı yahut bir sarp kaleye sığınabilseydim"!

Öyle bir ah ki yürekler tırmalıyor. Ya Rabbi ne büyük bir ızdırap cahillerin, ahlaksızların karşısında çaresiz kalmak. Buradan da anlıyoruz ki bir şerri yok edebilmek için maddi güce ihtiyaç vardır. Çarelerin gerçekten tükendiği yerde manevi güç yetişir. Mazlumun ahı arşa çıkar, dualara icabet eden Allah'tır.

---

[50] Bkz: 7/82

قَالُوا يَا لُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَن يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ
اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ إِلَّا امْرَأَتَكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ
مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾ فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا
جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ
مَّنضُودٍ ﴿٨٢﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ
بِبَعِيدٍ ﴿٨٣﴾

11:81 (Elçi melekler): "Ya Lut, emin ol, biz Rabbinin elçileriyiz. Onlar sana katiyen dokunamazlar. Sen hemen gecenin bir kısmında ailenle yürü (yola çık) içinizden hiçbiri geri kalmasın. Yalnız karın müstesna. Çünkü onlara (kavmine) isabet edecek (azap) hiç şüphesiz ona da çarpacaktır. Onlara vadolunan (helak) zamanı sabah vaktidir. Sabah vakti de yakın değil mi?" dediler.

11:82, 83 Vakta ki (azap) emrimiz geldi, (o memleketin) üstünü altına getirdik ve taleplerine balçıktan pişirilmiş, istif edilmiş taşlar yağdırdık ki onlar Rabbinin katında hep damgalanmışlardı. Onlar, zalimlerden uzak değildir.

Elbette her gecenin bir sabahı, her zulmün bir sonu vardır. Allah garip, güçsüz ve desteksiz kalan mazlumun yardımcısıdır. [51] Tükendim dendiği an selamet geliverir. "Sana asla dokunamazlar..." Artık verilen mühlet dolmuş hüküm hak olmuştur. Yine iman edenler için kurtuluş mühleti veriliyor. Ve seherle beraber mücrimler helak olacaktır. Nasıl ki karanlığın en yoğun olduğu vakit, şafağın en yakın olduğu an ise; azgınlıkta yoğunlaşanların da helaki yakındır.

Her şeye rağmen yeter ki müminlerin hak üzere çarpsın yürekleri; yılmadan, azimle Allah'a dayanıp uyarı ve nasihatlerini sürdürsünler. Hz. Lut'a yardımını gönderen Allah, darda kalan müminlerine de yardım eder inşallah [52]

Burada en önemli mesaj; peygamber ailesi de olsa iman etmedikçe Allah'ın azabından kurtulamaz.

Rivayetlere göre Lut peygamber, Hz. İbrahim'in oğludur. Ve Filistin topraklarında yaşadığı rivayet edilir. Tevrat'taki ayetlere göre Lut peygamber, Lut gölü kıyısındaki Sadom kasabasında oturmuştur.

Roma İmparatorluğu'nun son yılları bataklık içindeydi. Lüks, konfor ve cinsel sapıklık vb. hayâsızlıklar imparatorluğun çökmesini hızlandırmıştır.

Bir ülkede inanan kişiler azalır, küçümsenir ve haksızlıklara, zulme maruz kalırsa; zina ve benzeri cinsel sapıklık yaygınlaşırsa; devlet de buna seyirci kalır yayın organlarının da buna

---

[51] Bkz: 39/25, 54/37, 38

[52] Bkz: 3/13, 123, 126,

teşvik etmesi hâlinde o beldenin üzerine bela hak olur. Günahlarında ısrar eden zalimler, kendilerini azaptan uzak sanmasınlar. Allah'tan gelen azabı hiçbir güç engelleyemez.

❁ ❁ ❁

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَنقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرَاكُم بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ﴿٨٤﴾

11:84 Medyene de biraderleri Şuayb'ı (gönderdik) Dedi ki:"Ey kavmim, Allah'a kulluk edin. Sizin ondan başka hiçbir tanrınız yoktur. Ölçeği, tartıyı eksik tutmayın. Ben sizi hakikat bir nimet (ve refah) içinde görüyorum. Şüphesiz ki ben bir gün (hepinizi) çepeçevre kuşatıcı bir azaptan korkmaktayım.

Allah, hayatın güven ve huzur içinde seyretmesi için, kulluğu tevhit inancı üzerine bina etmiştir. İnsanlar aralarındaki muameleyi bu ilkelere göre kurarlarsa hem maddi, hem ahlaki, hem sosyal, hem de ekonomik durumları asayiş içerisinde seyrine devam eder. İnsanlar Allah'a karşı dürüst bir kulluk şuuruna

sahip değillerse insani ilişkilerinde de bütün bir dürüstlüğe sahip olamazlar. İnsanı insan yapan bütün muamelelerinde dürüst olmasıdır. Bu anlamda insanı dürüst kılan Allah inancı, O'nun gözetiminde olduğunu unutmaması ve bir gün mutlaka yaptıklarının hesabını vereceğini düşünerek hareket etmesidir. Bu şuura sahip olanlar Allah'ın hoşnut ve razı olduğu tüm fiilleri kapsamına alır.

Müslüman'ın şiarı iyilik ve doğruluktur. O yalandan ve haramdan şiddetle sakınır. Çok çalışıp helal kazanç elde ederek Allah'a iyi bir kul olmaya gayret eder.

Allah'a itaat, Allah'ın rahmeti verdiği rızık, kısmet, kâr, hayır ve berekettir. Helalinden elde edilen kazanç çeşitli yolsuzluklarla elde edilen kazançtan daha hayırlıdır.

Hayatın geçici olduğunu herkes ileri sürüyor. Bu öyle büyük bir akıllılık değildir. Bunu söylediği hâlde hâlâ çalıpçırparak dünyevi şeylerin peşine düşmekten kurtulup da hayatlarını anlamlı kılacak düşünce ve davranışlara yönelmiyorlarsa bu en büyük akılsızlıktır.

"Servet ve oğullar dünya hayatının süsleridir. Ama kalıcı olan dürüst erdemli davranışlar ise, karşılığı bakımından, rabbinin katında daha hayırlı ve ümit bağlamaya daha layıktır." (18/46)

❀ ❀ ❀

وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ
أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾

11:85 "Ey kavmim, ölçekte ve tartıda adaleti yerine getirin. Nasın eşyasını (mallarını, hakkını) eksiltmeyin. Yeryüzünde fesatçılar olarak fenalık yapmayın."

Tüm peygamberler, 'ey kavmim' diyerek yakın, yumuşak ve merhamet duygularını ifade eden bir üslupla, kalplere hitap ederek ilahî nizama davet ediyorlar.

İnsani muhabbetler, zanni, keyfî ve günübirlik hevalara göre değil, ilahî esaslara göre belirlenmelidir. Adaletten, hak ve hukuktan yoksun davranışlar, güvensizlik, kin, nefret ve tamah duygusunu besler; dolayısıyla toplum içinde can ve mal güvenliği olmadığı gibi, anarşiye, kan dökülmesine sebep olur. Sonuçta mal da can da telef olur.

"İnsanlardan alırken ölçüp tarttıklarında tam, onlara vermek için ölçüp tarttıklarında ise noksan yapan hilekârlara yazıklar olsun!" (83/1-3)

Sefih toplumlar hak, doğruluk ve dürüstlük şöyle dursun, yalan, hile, faiz, rüşvet vb. ahlaksızlığa başvurmaksızın ticaret, siyaset ve diğer dünyevi işlerin yürütülmesinin imkânsız olduğunu iddia ederler. Bundan dolayı da hak davete karşı her zaman yapılan itiraz, "Hep eğer o dalavereli yollar bırakılır ve

doğru yola uyulursa ilerleme sağlanamayacağı" kanısıyla karşı çıkılmıştır.

❀ ❀ ❀

بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ ﴿٨٦﴾

11:86 "Eğer mümin kimseler iseniz Allah'ın (helalinden) bıraktığı (kâr) sizin için daha hayırlıdır. (Bununla beraber) ben sizin üzerinizde bir bekçi değilim".

İnsanı haksızlıklardan, kötülüklerden alıkoyan tek faktör şuurlu bir imandır. M. Akif'in de dediği gibi:

"Ne irfandır veren ahlaka yükseklik ne vicdandır;

Fazilet hissi insanlarda ancak Allah korkusundandır.

Yüreklerden çekilmiş farz edilsin havfı yezdanın,

Ne irfanın kalır tesiri katiyen ne vicdanın".

İyi ki Allah'ın, iyi ki devletin yasası var. Birinden korkmayan diğerinden korkup kötülük yapmaktan sakınabilir. Her hâlükârda haksızlık ve kötülük yapanlar ilahî adaletten yakalarını kurtaramazlar. "Ey akıl sahipleri, Allah' a karşı gelmekten sakının ki kurtuluşa eresiniz". (5/100)

Tek Allah'tır sizleri sınırsız ve kesintisiz gören, bu şuurdan başka hiçbir takipçi sizleri dürüstlüğe sevk etmez. Herkesin ba-

şına bir bekçi dikilemeyeceğine, hiçbir bekçi de gafletten beri olamayacağına göre, vicdanlara Allah korkusunu yerleştirmedikçe insanlarla baş edemez, fitne ve fesadın önünü alamazsınız.

Azıp sapan, öğütten yüz çevirenleri Allah'ın hesabına havale edin. "Kendilerine Rabbinin ayetleri hatırlatılıp da ona sırt çevirenlerden daha zalim kim vardır". (18/57)

"Doğrusu Allah yolundan sapanlara, hesap gününü unutmalarına karşılık çetin bir azap vardır". (38/26)

❀ ❀ ❀

قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصَلَاتُكَ تَأْمُرُكَ أَن نَّتْرُكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَن
نَّفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾

11:87 Dediler ki:"Ey Şuayb, atalarımızın taptığı şeylerden yahut mallarımızdan ne dilersek onu yapmamızdan vaz geçmemizi sana namazın mı emrediyor? Çünkü sen, muhakkak ki sen (biliyoruz) yumuşak huylu, aklı başında (bir adam) sın".

Tarih bunu defaatle kanıtlamıştır ki idari mekanizma, iman ve ilkelerine itaat edenlerin eline geçtiğinde asayiş, emniyet, can ve mal güvenliği temin edilirken; cahillerin eline geçti-

ğinde ise bunun tamamen zıddı olmuştur. Yukarıdaki ayette de belirtildiği gibi insanları dürüst kılan vicdanlara yön veren, davranışları düzenleyen Allah'a karşı duyulan haşyeti kazandıran ilahî mesajlardır. Bu şuurdan yoksun olanlar ise bencil yolsuzluklarla toplumu sömürmeye alışmış kimselerdir. Yolsuzluğu yol edinmiş şeytan dostları, hak davetin hürriyeti engelleyici budalalık olduğunu iddia ederek ekonomik güç sahibi olmak varken kulluk ve itaat etmek de ne demek; "...mallarımız hususunda dilediğimizi yapmaktan vazgeçmemizi sana ibadetin mi emr ediyor?" diyerek alay mevzuu ediyorlar.

O günkü cahili halkın tutumuyla bugünkü cahili tutum ve davranışları arasında ne fark var. Bugünkü insan da ekonomi diyerek rüşvet, faiz, yolsuzluk, karaborsacılık, hileli alışveriş içerisinde, idari mekanizmalar parsadan payı götürürken halklarını kaldıramayacağı vergiler altında inletmektedirler. Bir de çoğu müşrikler, millet aya çıkarken teknolojide ilerlerken, dini inançlarını yerine getirenlere gerici yobaz ve softa gibi lakapları yakıştırırlar. İslam ve Müslümanlarla alay eder dururlar.

"...bunu sana namazın mı emrediyor?.." sözünde çok önemli bir vurgu var. Bir mümin asla namazsız olamaz! Namaz, doğruluğun şiarı, imanda şahadetin, kullukta itaatin sembolüdür. Şuurlu bir namaz, sahibini mutlak kötülüklerden alıkoyar ve kötülüklere karşı kıyama kaldırır. İşte bu nedenle müşrik zihniyetliler hep namaz kılanlardan korkarlar ve onlara engel olmaya çalışırlar. Zira namaz kılan kimse hak yolu tebliğ ederek, Allah'a itaatsiz maneviyat yoksunu kimseleri eleştirip kötülüklerine engel olmaya çalışır. Bu da onların işlerine gelmez. Zi-

ra onlar hayatı istedikleri gibi yaşamak isterler. Onun için namaz kılanlarla alay ederler ve namaz kılanları hedef hâline getirirler. Ama yine de korunması gereken malların ve kasaların başına hep namaz kılan dürüst kimseleri getirirler. İnananların bu müşrik zihniyetlerin haksızlığına ve sömürüsüne karşı sessiz kalmaları vebal olduğu gibi, onların işini kolaylaştırır ve başta kalmalarının ömrünü de uzatır. Bundan dolayı onu "sen yumuşak huylu ve çok akıllısın." taltifleriyle ruhunu okşayarak yumuşatıp pasifize etmek isterler, bunda başarılı olamazlarsa kaba güce başvururlar. Onlardan gelen hiçbir övgüye inanıp da haksızlıklarına göz yumulmamalıdır.

Bu ayette önemle üzerinde durulması gereken bir husus da "babalarının" izinde gitme meselesidir. Tüm peygamberlerin davetine karşı yapılan itirazlardan biri de budur.

Atalarının izinden giden "iptidai insan gurupları" kendilerine mahsus hür bir düşünceye sahip olmayan, grup mantığı esaretinde kıvranan bir şuur taşımaktadırlar. Bu gibi toplumlarda düşünmek, muhakeme etmek ve sorgulamak hoş görülmediği gibi, kendi "normlarını" fertlere kabul ettirmektedirler. Bu ata ve tebaa taassubu körlüğünden kurtulmaları kimlik, şahsiyet bulmaları ve hür iradelerini kullanmaları için Allah, elçiler göndermiştir. Aklını kiraya vermiş, düşünce özürlü, fikirleri kemikleşmiş kimseler taassupla bağlandıkları atalarının izinden gideceklerini iddia eder dururlar.[53]Çünkü taasup düşünceni buz tutmasıdır

[53] Bkz: 2/170, 5/104, 26/74

Ey inananlar! Allah sizleri namazla, şirk pisliğinden (30/31) küfrün bataklığından (19/59) cehennem ateşinden (74/41) koruduğu gibi, huşu ve takvaya erdirir. (23/9) Hepiniz ona dönün, ona karşı gelmekten sakının.

Tirmizi Bureyre (ra) rivayetle "Her kim namazı terk ederse muhakkak Allah'a küfretmiş olur." birçok ayette namazdan, hatta namazı gereği gibi kılmayanların akıbetinden haber veriyor. [54]

❁ ❁ ❁

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا
حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنْهَاكُمْ عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا
الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ
أُنِيبُ ﴿٨٨﴾

11:88 "Ey kavmim dedi, ya ben Rabbimden (gelen) apaçık bir burhanın üzerinde isem ve O, bana kendisinden güzel rızık ihsan etmiş ise? (Buna) ne dersiniz? Size ettiğim yasağa rağmen ben, kendim size muhalefet etmek istemiyorum ki.

[54] Bkz: 2/3, 23/9, 24/37, 70/23, 87/15, 107/4, 59

Ben gücümün yettiği kadar ıslahtan başka bir şey arzu etmem. Benim muvaffakiyetim ancak Allah'ın yardımıyladır. Ben yalnız O'na güvenip dayandım ve yalnız O'na dönerim."

Peygamberlerin görevi aldıkları vahyi apaçık ve kesin bir şekilde ortaya koymaktır. Bu sorumluluğu yerine getirirken herhangi bir zorlama ile değil, güçlerinin yettiği kadar açık, anlaşılır bir üslupla bir delile dayanması, yaptığı nasihatleri öncelikle nefsinde yaşaması, yıkıcı değil, düzeltici olması, yani hikmet ve güzel öğütle yapması gerekir. Bir kelamı kibarda "Yumuşak konuş ki, kalplerin kapıları açılsın; sıcak kalpli ol ki, vicdanlar, senin düşüncelerine "buyur " etsin; ihlaslı davran ki, tesirin sürekli olsun...!

Tebliğci Allah'ın iradesinin de aynı yönde tecelli etmesine bağlı olduğunu unutmayacak; yani hidayetin kulun istemesiyle Allah'ın iradesine bağlı olduğunun idrakinde olacaktır.

İnsanlar, ilahî daveti akli değerlendirseler peygamberlerinin çağrısının tevhit inancı ve ahlaki ilkeler olduğunu kabul edeceklerdir. Fakat aklını hevasıyla örtenler bu gerçeği görmezden gelirler.

Allah'ın koymuş olduğu sınırlar insanın insanla, insanın mevcudatla, insanın Allah'la olan ilişkilerini düzenler. İlahî yasaları dikkate alarak yaşayanlar maddi-manevi hayırlara nail olacakları gibi şerlerden de emin olacaklardır. Allah'a güvenip, dayanarak sorumluluğunu yerine getirenler muvaffakiyete erip yüz akıyla Mevlalarına dönecek bahtiyarlardır.

وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَن يُصِيبَكُم مِّثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ
أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِّنكُم بِبَعِيدٍ ﴿٨٩﴾

11:89 "Ey kavmim, bana olan düşmanlığınız, Nuh kavminin ya Hûd kavminin yahut Salih kavminin başlarına gelenler gibi size bir musibet yüklemesin. Lut kavmi de sizden uzak değil".

Hayatın gerçeği hakka tabi olanlar ile hevaya tabi olanların mücadelesi olarak devam eder. Uyarıcı ve ıslah edici olanlar Rablerinin rızasını kazanmak için her tür fedakârlığı yaparken, batıl ehli, hak davetçilerini susturmak için elinden gelen her türlü zulmü, baskıyı yapar. Tabi her şeyi gören, idare eden kadiri mutlak olan Allah, elçilerine ve inananlara düşmanlık eden laf anlamaz zalimlere belirlediği süre dolunca gereken cezayı verir.

Nitekim bu ayette henüz üzerinden çok zaman geçmemiş olan kavimlerin helakini hatırlatarak uyarı yapılıyor. Ve bu azgınlıklarından vazgeçmezlerse kendilerinin de helak olacaklarını ihtar ediyor.

❀ ❀ ❀

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ ﴿٩٠﴾

11:90 "Rabbinizden mağfiret dileyin. Sonra O'na tövbe ile rucü edin. Çünkü Rabbim çok esirgeyendir, (müminleri) çok sevendir".

Allah'ın rahmeti tövbe eden herkesi kuşatıcıdır. Gafleti, cehaleti, zaafı sonucu günah işleyen Hz. Âdem pişman olup af dileyince Allah, yeniden indirildiği cenneti kazanma fırsatı vermiş ve onları bağışlamıştır.[55]

Kullar haktan gafil olarak veya bir şekilde hakla muhatap olduğu hâlde hakka karşı gelmiş olabilir; fakat uyanır tövbe edip, imanla kendini düzeltirse Allah onları bağışlar.

Allah, insanı rububiyet ve ulûhiyetiyle terbiye eden, rızık verip ihtiyaçlarını giderendir. O, rab ki kullarını çok sevdiği için selamete erdirecek, huzur ve saadeti bahşedecek hususları açıklamıştır. Onları İslam ile şereflendirip aziz kılmıştır. O rahimdir kendine sığınanları koruyandır. Vedudtur, müminleri çok sevendir. Bu ne haz verici bir sevgi, insanın Allah tarafından sevilmesi kadar daha yüce bir şey olamaz. Çünkü O'nun sevgisini kazanmak tüm güzellikleri, sempatiyi üzerinde taşımaktır. O'nun sevdiğini kim sevmez. Sevdi de Habibini sevdirdi ümmetine, bu sevgiyle düşman kişilerin gönülleri birleşti ve kardeş kimseler oldular. Birbirine kenetlenmiş, birbirine veli ümmet.[56]

---

[55] Bkz: 2/36, 37

[56] Bkz: 3/103, 9/71, 59/9

Allah'ım bize seni, senin sevdiğin şeylerin sevgisini, seni sevenlerin sevgisini ver.

❀ ❀ ❀

قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيراً مِّمَّا تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفاً وَلَوْلاَ رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ﴿٩١﴾

11:91 Dediler ki:"Ey Şuayb, biz senin söylemekte olduğundan birçoğunu iyice anlamıyoruz. Seni de içimizde cidden zayıf görüyoruz. Eğer kabilen olmasaydı muhakkak ki seni taşa tutar öldürürdük. Sen bizden üstün bir şeref sahibi değilsin ki..."

Tüm bu şefkat ve uyarılara rağmen insanın ahlaki değerleri görmeyip, bu değerleri maddi güçte arayanlar hep hak davetçilerine karşı çıkmışlardır. Ayetin sonunda da anlaşılıyor ki iman etmek istemedikleri için böyle davranıyorlar. Yoksa bir sözü anlamamak için ya sağır, ya aptal, ya o dili bilmemeleri gerekir. Veya en azından anlamaya çalışırlar. " seni kabilen olmazsa öldürürüz" diyerek gerçek yüzlerini ortaya koyuyorlar. O yüce nebiler kendilerine hakaret mi ettiler, canlarına-mallarına zarar mı verdiler de böyle davranıyorlar. Cahillerin, münkirlerin en büyük sermayesidir karşılarındakini küçük görüp alay etmek,

daha olmadı mı kaba güçle korkutmak. Oysa Allah nice zalim ve zorbaları zelil edip; hor görüp alay ettiklerini ise yüceltmiş ve onları galip kılmıştır. Bu ahirette mutlak böyle tecelli edecektir.[57]

❀ ❀ ❀

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا
إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٩٢﴾

11:92 (Şuayb) :"Ey kavmim, dedi, size göre benim kabilem mi Allah'tan daha şereflidir ki Onu (tutup) arkanıza atılmış (değersiz) bir şey edindiniz? Benim Rabbim (in ilmi) şüphesiz ne yaparsanız (hepsini) çepeçevre kuşatıcıdır".

Allah'ın varlığına ve gücüne, tüm varlıklar gücünü bir araya getirse karşı koyamaz; O'nun yaptığı en basit ve en küçük bir şeyi dahi yapamazlar. O dilerse en basit şeyle istediğini yapar. Fakat o yüce kudreti hesaba katmayan kör cahiller, onun gücünü ve onun emrindeki hayrı hikmeti takdir edemeyip karşı koyarlar. Kibir ve güç onları bu denli idraksiz hâle getirmiştir. Oysa kim olursa olsun Allah ister fert ister toplum ve kavim olarak

[57] Bkz: 83/29-34

onları vakti geldiğinde çepeçevre kuşatır. O neyi ne zaman yapacağını en iyi bilendir. Ey iman erleri! Onlardan korkup da şirretliklerine asla pirim vermeyin. Değerlerinizi gereği gibi idrak edip sımsıkı sarılın. Bilin ki rabbiniz imandaki sebatınızı size göstererek başarınızdan dolayı size huzur ve haz verecektir. Rabbinizin sizler için müjdesi budur.

❁ ❁ ❁

وَيَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ
عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴿٩٣﴾

11:93 "Ey kavmim, elinizden geleni yapın. Ben de (vazifemi) yapıcıyım. Yakında bileceksiniz ki kendisini rüsva edecek azap kime gelecektir ve o yalancı kimdir? (O azabı) gözetleyin, ben de sizinle beraber (onu) gözetleyiciyim".

Bu ayet, bir anlamda 91. ayete bir gönderme durumundadır. Siz, akraba ve taraflarımdan gelebilecek tepki üzerine beni bırakıyorsunuz. Ey kavmim! Tüm güçlerinizi seferber ederek elinizden geleni yapın. Siz izlemekte olduğunuz yol üzere sebat gösterin, ben de izlemekte olduğum yol üzere sebat edeceğim. [58]

[58] Bkz: 10/71

İşte Allah'ın mesajını, müjdesini idrak edip Ona dayanıp, ona güvenmenin verdiği küfre karşı cesur bir duruş. Küfrün, bir insanın akraba ve aşiretinden kaynaklanan korku ile sakınıp geri durmasına karşı, Allah'ı idrak edenlerin duruşu arasındaki fark düşünülse idrak edilip ibret alınır.

Bekleyin! Ben de sizinle beraber beklemekteyim". Yani güzel akıbetin veya ilahî azabın kime olacağını bileceksiniz "...Gerçek şu ki, zalimler iflah olmazlar". (6/135)

❀ ❀ ❀

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٩٤﴾ كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا أَلَا بُعْدًا لِّمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ ﴿٩٥﴾

11:94 Vakta ki (azap) emrimiz geldi. Hem Şuayb'ı, hem onun maiyetinde iman etmiş olanları, bizden bir esirgeme olarak, kurtardık. Zulüm edenleri ise korkunç bir ses yakaladı da yurtlarında diz üstü çökekaldılar (helak oldular).

11:95 Sanki onlar zaten orada oturmamışlardı. Haberiniz olsun ki Semut (kavmi) Rahmeti ilahiyyeden nasıl uzaklaştıysa Medyen (kavmi) ne de öyle bir uzaklık (verildi).

Bu ve benzeri ayetler, Allah'ın zalimlere olan vaadinin zamanı gelince artık onların azabın bir şekliyle helak olmaktan kurtulamayacaklarını ifade ediyor.

Ne geçmişin hatırlatılması ne de ölüm gerçeği üzerinde düşünmeyenlere öğüdün bir faydası olmuyor. Nemrutlar, Firavunlar, Neronlar, Saddamlar, Kuruşçefler vs kendini ilah yerine koyan zalimlerin hayata nasıl veda ettikleri ibretlik olaylardır. Yoldan çıkmış her inkârcının sonu böyle olacaktır.

❀ ❀ ❀

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٩٦﴾ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٩٧﴾

11:96, 97 Andolsun ki biz Musa'yı da Firavun'a ve onun ileri gelenlerine mucizelerimizle ve apaçık bir hüccetle gönderdik de yine onlar Firavun'un emrine tabi oldular. Hâlbuki Firavunun emri hiç de salahiyetli ve dürüst değildi.

Haktan uzak sulta sahipleri, yasalarını öncelikle kendilerinin, sonra da yandaşlarının heva ve çıkarlarına göre koyarlar. Halkları ise hep emelleri doğrultusunda idare ederler. Onları zulüm, sömürü ve imtiyazlı gruplara ayırarak idare ettikleri için hepsi bir şekilde ses çıkaramaz hâle gelmişlerdir. İman erleri ise azınlık olduklarından onların zulmüne karşı koyamıyorlar.

Bu halkların üzerine ilahlığa soyunanların koruyucuları "Haman" askeri güç, "Karun" ekonomik güç, "Belam" din fetvacılarıdır. Şuursuz halklar ise idareci ve askerlerin gücünden korkarak veya bir yarar umarak desteklerini sürdürürler. Ayette de belirtildiği gibi koyulan yasalar sağduyudan uzak, çıkar ve sulta desteğine dayalıydı. Allah, tüm Peygamberlerini bu azgın, ezilmiş kavimleri uyarsın diye göndermiştir. Fakat Kur'an'ın bütünü incelendiğinde, sulta sahipleri ilahî davete karşı çıkmışlar, sömürülen, köleleştiren halklar arasında düşünen, iman eden ve hesap soranlar çıkacak olsa onları da bin bir entrikalarıyla susturmuşlardır. İşte bu yüzden halk Firavun'un isyankâr buyruklarına uyuyordu. Allah da çaresiz mustazafları kurtarıp zalimleri ise helak etmiştir.

Esed'in notunda: "...Liderliğin batıl, tevhit dışı bir yol izlemesi sorunu ve böyle bir "yüksek otoriteye" baş eğmek konusunda insanın bireysel olarak ve ahlaken sorumlu olup olmayacağı sorusudur. Kur'an bu soruya üstüne basarak olumlu cevap veriyor ve diyor ki: bu durumda hem yöneten, hem de yönetilenler eşit derecede sorumludur; hiç kimse bütün suçun, statü olarak kendisinden üstte bulunan kimselerin verdiği emirleri körü körüne yerine getirmek olduğu mazeretiyle bu sorumlu-

luktan kendini kurtaramaz. İnsanın nisbi olarak serbest irade sahibi olduğuna-yani, doğru ile eğri arasında seçim yapma özgürlüğüne sahip olduğuna- ilişkin bu dolaylı atıf, bu surede sözü geçen peygamberlerin ve onların zalim ve inkârcı toplumlarının kıssalarından çıkarılacak en uygun ders durumundadır." (Kur'an Mesajı)

İnsanlar, iradelerini kullanıp kullanmadıklarından hesaba çekileceklerdir. " Yoksa Allah içinizden cihat edenleri belli etmeden, sabredenleri ortaya çıkarmadan cennete gireceğinizi mi sandınız." (3/142)

❀ ❀ ❀

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿٩٨﴾

وَأُتْبِعُوا فِي هَـٰذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ ﴿٩٩﴾

11:98 O, kıyamet günü kavminin önüne düşecektir. Artık o, bunları (suya götürür gibi) ateşe götürmüştür. Vardıkları o yer ne kötü bir yerdir.

11:99 Burada da, kıyamet gününde lanete tabi tutuldular onlar. (Kendilerine) verilen bu vergi ne kötü bir vergidir!

Bu kadar uyarı, bu kadar ihsana rağmen yola gelmeyenlerin son akıbetleri dünyada lanetle anılmak, ahirette ise elim bir

azap olacaktır. Dünyadaki lanetleri İslam'ın bahşedeceği meziyetlerden mahrum kalmaktır. Çünkü İslam insanın hayatına temiz, anlamlı ve nitelikli bir yaşam bahşediyor ve tüm nimetler onunla hayır ve iyiliğe dönüşüyor. Şimdi böylesi bir ikramdan mahrum olup laneti mucip olmak kadar daha büyük bir bela var mıdır?[59]

Münkir müşrikler bir yana vahyin eğitiminden geçmeyen sözde Müslümanlar da bu hakikati kavrayamadıkları için kendilerince insan, kendilerince hayır ve kariyer sahibi olurlar. Bu nedenle de ya birilerinin güdümündedirler ya da birilerini güdendirler. Aslında hepsi de emellerinin arkasında koşturur dururlar.

Hakkın karşısında dikilen zorba güçler genel olarak çevrelerini ve emirleri altında olanları peşlerinde sürüklerler. Oysa Kur'an, Allah'a isyan konusunda (ana-baba dâhil) hiç kimseye itaat etmeye müsaade etmemektedir. Aksine böyle durumda hem yöneteni hem de yönetileni eşit derecede sorumlu tutmaktadır. Çünkü Allah herkese müstakil kullanacağı akıl, irade ve birçok algılama melekeleri vermiş ve herkesi Rabbine karşı tek tek sorumlu kılmıştır.[60]

Dünyada kim neyin arkasında koşturuyor veya kim neye önderlik ediyorsa kıyamet gününde de karşılığını almaları için önderleri tebaalarını arkalarına alarak huzura çıkacaklardır. İki yolun yolcuları ve önderleri kıyamet gününde batıl ehli birbir-

---

[59] Bkz: 11/60

[60] Bkz: 76/3, 33/67, 68, 34/31, 32,

lerini suçlayıp lanetlerken[61] hak yolunun yolcuları birbirlerini muhabbetle kucaklayacaklar ve dostlarının mutluluğunu paylaşacaklardır.

❀ ❀ ❀

ذَٰلِكَ مِنْ أَنبَاءِ الْقُرَىٰ نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ﴿١٠٠﴾

11:100 Sana kıssa olarak bildirmekte olduğumuz bu (haberler, helak olmuş) memleketlerin haberlerindendir ki onlardan kimi (nin izleri) ayakta kalmış, (kimi de) biçilmiş ekin gibi (yok olmuştur).

Hz. Âdemle başlayan insanlık ebediyete kadar devam eder. Davetin etkisi insanlar üzerinde azaldıkça bozulmalara, kırılmalara maruz kalmış ve giderek fitne, fesat yaygınlaşıp, tağutlar hükmeder olmuştur. Allah da o günden beri kavimlere resuller gönderip şirkin zulmünden kurtulmalarına, tevhidin selametine ermelerine davet etmiştir.

Bu helaki anlatılan kıssalar, Hz. Muhammed ve onun kavminin durumuna tam uymaktadır. Tıpkı bunlar gibi Mekke halkı da Hz. Muhammed ve davetine karşı çıkmışlardır. İlahî çağrıya kulak vermeyen her fert ve kavmin akıbeti aynıdır. Kimi

[61] Bkz: 25/28, 29, 43/36-39

kavimlerden eser kalmış, kimileri ise yerle bir olarak tarihe geçmişlerdir.[62]

Müslümanlar bu mesajları çok iyi anlayıp strateji geliştirmeliler. Öğütlerden ders alıp tavır değiştirmeyen söylemler, kınamalar ile sorunlar çözülmez. Günümüz dünyasında İslam âleminin durumu hiç de iç açıcı değil, hâl böyle olmasına rağmen Müslümanlar, büyük tehlikelere doğru adım adım ilerlerken hâlâ ulusçuluk, çıkarcılık, grupçuluk vb. düşüncelerle uğraşmaları müstekbirlerin ekmeğine yağ sürmektedir.

Unutmayalım ki önceki hidayet rehberlerinin hayat hikâyeleri, davet yöntemleri sadece rasulullah ve kavmi için değil tüm zamanların müminleri için geçerli olan ebedî örneklerdir.

❁ ❁ ❁

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِن ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مِن شَيْءٍ لَّمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ ﴿١٠١﴾

11:101 Onlara biz zulmetmedik fakat onlar kendi nefislerine zulmettiler. Binaenaleyh Allah'ı bırakıp taptıkları (ya-

[62] Bkz: 3/137, 6/11

lancı) tanrılar, Rabbinin (azap) emri geldiği zaman, onlara hiçbir faide vermedi, ziyanlarını arttırmaktan başka bir şeye yaramadı.

Akıllarını, idraklerini ve iradelerini kullanmadılar. Allah onlara peygamberler göndererek doğru yolu göstermesine rağmen onlar küfrü imana tercih ederek mayın döşeli yolda yürümeyi tercih ettiler. Bu, insanın kendi kendine zulüm etmesi, mutlak saadete giden yoldan ayrılıp sonu uçurum olan yanlış bir yola girmesi demektir.

Zulüm, hak olan sınırı aşmak, ilahî düzene karşı gelmek, eşyayı ve görevi layık olmayan yere koymak, bedenle ruh arasındaki dengeyi bozmaktır. "Ya bir noksan, ya bir ilave yahut vaktini ve yerini değiştirmek suretiyle bir şeyi kendisine mahsus yerden alıp başka yere koymaktır.

❀ ❀ ❀

وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ ۚ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾

11:102 Rabbinin yakalayışı- (ahalisi) zulmeder hâlde bulunan memleketleri, yakaladığı zaman –işte böyle olur. Şüphesiz ki onun çarpması (cezası) pek acıklıdır, pek çetindir.

İşte haktan sapanların akıbeti böyle azap ve felaket olur. Allah'ın hesap sorması şiddetlidir.

İbret alın ey basiret sahipleri! Yok mudur düşünen. Öncekilerin sonunun nasıl olduğuna baksınlar. Onlar medeniyetlerin de ilerlemiş güçlü olduğu demlerde yıkılıp yerle bir olmuşlardı.

❁ ❁ ❁

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ لَّهُ النَّاسُ وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ﴿١٠٣﴾ وَمَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ ﴿١٠٤﴾

11:103 Bunda (bu kıssalarda) ahiret azabından korkanlar için kati birer ibret vardır. O, bütün insanların bir arada toplanmış olacakları bir gündür. O, (istisnasız bütün halkın) hazır olacakları bir gündür.

11:104 Biz onu (kıyamet gününü) ancak sayılı bir müddet için geciktiririz.

Buraya kadar anlatılan kıssalarda ahiretin varlığına, oranın ecir alma yeri oluşuna inanan kimseler için ibret alacağı dersler

vardır. Bu hassasiyetten yoksun olanlar, 'bir daha mı dünyaya geleceğim' deyip gününü gün eden, ahiretini hatırına getirmeyen idraksizler de hüsran içerisinde kalırlar. Çünkü inanç salih amel doğrultusunda yaşamaktır.[63]

İnsanlar ruhlar âleminden nasıl hiçbir müdahalesi ve talebi olmadan dünyaya nasıl geldilerse, ölümle de bu hayata veda edip ahirete gideceklerdir. Her insanın ölümü kendi kıyametidir. İnsanlar doğduğu günden itibaren, dünyadan uzaklaşıp ahirete doğru yol almaktadırlar. Gelenler gidiyor ama gidenler gelmez; mahşerde buluşacak günü beklerler.

❁ ❁ ❁

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾

11:105 Gelecek olan o günde Allah'tan izinsiz hiçbir kimse konuşmaz. Artık onlardan kimi şaki (bedbaht) kimi sait (bahtiyar) dır.

Bu dünyada inananlar, inkârcılar beraber yaşama mecburiyetinde olsalar da ahirette tamamen saflar ayrılacaktır.

O gün kimse mazeret beyan edemez, kimse de geriye dönemez, hesaptan kaçamaz. O gün dillerin sustuğu, hesapların

[63] Bkz: 6/158

görüldüğü gündür. O gün nefesler kesilmiş, korkudan gözler berelmiştir.[64]

Cenabıhak, o günden bazı tasvirler yaparak, dünyada da benzerlerini yaşatarak kullarının o günü çok ciddiye alarak hazırlanmalarını tembihler.

Elbette imanı idrak edip içselleştirenler o günü ciddiye alarak; bu günü ilahî sınırlar içerisinde yaşarlar. Ahireti gündemine almayan, ikinci, üçüncü sırada düşünüp geçici dünyalıklar arkasında koşturanlar, o günün ciddiyetinden habersiz olanlardır. O gün herkes yaptığını önünde hazır bulur.

"Şu insanlar çarçabuk geçen dünyayı seviyorlar da önlerindeki çetin bir günü (ahiret gününü) ihmal ediyorlar". (76/27)
"İnsanların hesaba çekilecekleri gün yaklaştı. Hâl böyle iken onlar, gaflet içinde yüz çevirirler". (21/1)

❀ ❀ ❀

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا۟ فَفِى ٱلنَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴿١٠٦﴾

11:106 Şaki olanlara gelince:"Onlar ateştedirler ki orada (çok feci) bir nefes alıp vermeleri vardır onların.

Ateş, yürekleri tırmalayıcı bir acıyı yaşatır. Şu dünyada birazcık bir yerimiz yansa acısını her yerde hissederiz. O hâlde

[64] Bkz: 14/42, 40/18, 78/8, 9

inandım diyenler nasıl olur da kendilerini ateşe düşürecek günahları bile bile işlerler. Nasıl olur da ahiret hayatına mukabil dünya hayatına talip olurlar. Yine şu dünyada nefes darlığına maruz kalanların çektikleri sıkıntılar görüldüğü hâlde, nasıl olur da o gün solukları kesen günahları işlerler. Kim böyle bir şeyle karşılaşmak istemiyorsa o günü ciddiye alarak hazırlansın. Uyanın, inanın ey haktan gafiller! O güne inanmayan, ahirete değil cennete gitmeyecektir.

❀ ❀ ❀

خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾

11:107 Gökler ve yer durdukça orada ebedî kalacaklardır. Rabbinin dilediği (müddet) başka. Çünkü rabbin ne dilerse hakkıyla onu yapandır.

Kişiler durumuna göre hak ettiklerini göreceklerdir. Rabbin rızasına erenler hariç diğerleri ebedî ateşte kalacaklardır. Rabbimizin o gün uygun gördüğünü yapandır. Yani kimin rahmete, affa layık olduğunu bilen ve ona göre muamele edecek olandır. Allah adili mutlaktır, O'nun Rahmeti her şeyi kuşatıcıdır.

وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ ﴿١٠٨﴾

11:108 Mesut olanlara gelince: Onlar da cennettedirler. Rabbinin dilediği (müddet) müstesna olmak üzere gökler ve yer durdukça onlar orada ebedî kalıcıdırlar. (Bu), bir lütfu ihsandır ki (tükenip) kesilmesi yoktur.

Bu iki haberde "dilediği hariç" ifadesinden araftakiler düşünülebilir. Yoksa Allah'ın ayetlerini yalanlayanlar asla cennete giremeyeceklerdir.[65] Rabbim Allah'tır deyip dosdoğru olanlar ebedî saadet diyarında safa süreceklerdir.[66]

❀ ❀ ❀

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءِ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُم مِّن قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنقُوصٍ ﴿١٠٩﴾

11:109 Artık onların tapmakta oldukları şeyler (in kendilerini ne feci akıbetlere sürükleyeceğin) den şüphe içinde ol-

[65] Bkz: 7/46, 40
[66] Bkz: 46/13, 14

ma. Onlar, daha evvelden ataları nasıl tapıyor idiyse (başka surette değil) tıpkı onun gibi tapıyorlar. Biz de elbet nasiplerini (cezalarını) eksiksiz vericiyiz.

Allah'tan başkalarını ilah edinip onlara sarılan, onları senet edinenlere bir uyarı ve ikaz niteliğindedir bu ayet. İnsanlar, cehaletin karanlığından kurtulup, vahyin aydınlığındaki imana erişip salih amellerde bulunmadıkça kurtuluşa erişemeyeceklerdir. Bunlar akıllarını kullanıp vahyi anlama yerine Atalarını, önderlerini, üstatlarını senet edinenlerdir. Allah'ı gereği gibi takdir edemediklerinden onlarla Allah'a yaklaşmaya çalışanlardır.[67] Veya kendilerine ilim geldikten sonra sadece aralarındaki çekememezlik yüzünden ayrılığa düşenler olabilir. Her şeyin doğrusunu Allah bilir. Kurtulmayı, rahmete ermeyi isteyenler, Kur'an'ı fıkhederek yaşama gayreti ve samimiyeti içerisinde olmalıdırlar.

❁ ❁ ❁

[67] Bkz: 9/31, 39/3

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن
رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿١١٠﴾ وَإِنَّ كُلًّا لَّمَّا
لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾

11:110 Andolsun ki Biz Musa'ya o kitabı (Tevrat'ı) verdik de onun hakkında da ihtilaf edildi. Eğer Rabbinden bir söz geçmiş olmasaydı elbette aralarında (şimdiye kadar) hüküm verilmiş bitmişti bile. Hakikat onlar (senin kavmin) bu (Kur'an) dan yana şiddetli bir tereddüt ve şüphe içindedirler.

11:111 Şüphesiz Rabbin, her birinin (amellerinin karşılığını) onlara tam olarak verecektir. Çünkü O, ne yapıyorlarsa (hepsinden) hakkıyla haberdardır.

Allah'tan gelen mesajlar ve onları **tebliğe memur** elçilerden haberdar oldukları hâlde birini inkâr, birini **kabul etmeleri** ilahi gazabı hak etmelerine sebep olmaktadır. Öyle çarpık bir zihniyet ki aynı kaynaktan gelen, aynı inanca çağıran davet hakkında ihtilaf ediyorlar: bu da onların tutarsızlıklarını ortaya koyuyor. Eğer Allah vermiş olduğu süreyi beklemese idi cezalarını hemen verirdi. Allah bu haberiyle Resul (as) ve mümin gönüller için inşirah ve moral verip Kur'an'a sarılmanın önem ve ehemmiyetini anlatırken, inkârcıların Kur'an'a karşı takındıkları tavırla-

rının sonucunda başlarına gelecekleri anlatarak Kur'an üzerinde düşünüp iman etmelerini tembihliyor.

İsrail oğullarının Hz. Musa'dan sonra, Tevrat'ın hayat verici hükümleri hakkında ayrılığa düştükleri, kiminin inanıp bağlandığı, kiminin ondaki hükümleri kendi düşünce ve çıkarları uğruna değiştirdikleri haber veriliyor. Mekke müşrikleri de Kur'an karşısında aynı tavrı sergiliyorlar. Kimileri sahih bir imanla teslim olurken, kimileri hevaları doğrultusunda ayetler inmesini isterken, kimileri de hepten inkâr ediyorlardı.

O gün Yahudi ve Hristiyanlar, taassupları, kin ve ihtirasları yüzünden nasıl ayrılığa düştülerse Hz. Peygamber (as) ın karşısındaki bu münkirler de kitaptaki ilgili belgeleri yanlış yorumlamaya ve değiştirmeye çalışarak ayrılığa düştüler.

Oysa diğer kitaplar da dâhil Kur'an'ı Kerim, insanlar arasında itaat ve inanç birliği sağlamak, anlaşmazlığa düştükleri konularda aralarında hüküm vermek için indirilmiştir. Eğer Rabbinden geçmiş bir söz olmasaydı yani hesabın ve cezanın kıyamet gününe erteleyeceğine dair hükmetmemiş olsaydı elbette dünyada iken aralarında hükmedilir, iyiye iyiliğinin karşılığı, kötüye de kötünün karşılığı verilirdi. Ama sünnetullahtır ki, hak, ceza kıyamet günüdür. Bunu zaten 111. ayet haber veriyor.

Buradan çıkarılacak ders, Allah'ın dinine inananların, Allah'ın kitabı etrafında birleşmeleri tefrikadan sakınmaları gerekmektedir. Zaten İslam'daki bu temel espriyi kavrayanlar birbirlerinin yanlışlarını uyarırlar, yardımlaşırlar, anlaşırlar, uyuşurlar. Eğer Müslümanlar tefrikaya düşerek birlik olamıyorlarsa bunun altında yanlış bir yapılanma var demektir. O da tevhidî

inkılâbın çizgisinden uzak bir grup taassubuna düşmüş olmalarıdır.

❀ ❀ ❀

فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَن تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾

11:112 O hâlde sen (habibim) maiyetindeki tövbe edenlerle beraber, emr olunduğun vech ile, dosdoğru hareket et. Aşırı gitmeyin. Çünkü O, ne yaparsanız (hepsini) hakkıyla görücüdür.

Bu ayet iman edenler ve iman edecekler için kesin uyarı niteliğindedir. İman edenlerin, emrolundukları gibi dosdoğru yaşamak zorunda oldukları gibi davet ettiklerine de bu çizginin önem ve ehemmiyetini anlatmaları gerekir.

İman tevhide dayalı bir eylem biçimidir. Bu temel espri iyi kavranılmadığı zaman ortaya çıkan boşluğu şirk dolduracaktır.[68] Bu ise Allah'a, kendisine ve kader birliği ettiği toplumun değerlerine yabancılaşmayı, tefrikaya düşmeyi beraberinde getirir.[69]

---

[68] Bkz: 10/32

[69] Bkz: 6/159

Eğer tek başına iman ve iyi niyet yeterli olsaydı, Allah'ın elçileriyle vahiy doğrultusunda modellik etmesine gerek kalmaz, tevhidî mücadele verilmezdi.

Bu ayet beş ana başlıkta incelenmelidir.

1-İman: Allah'ın varlığına, birliğine inanmakla kalmayıp, O'na şirk koşmadan, rububiyet ve ulûhiyette tek olduğunu kabul etmektir. Burada da imanı ayakta tutan üç önemli husus önümüze çıkıyor.

1a-İlah: Hangi hususta olursa olsun herhangi bir şeyi kendisi için mutlak veli görmeyip, sadece mutlak veli, yardımcı, kötülükleri uzaklaştıran, ihtiyaçları gideren, görüp-gözetici olarak Allah'ı bilmelidir.

1b-Rab: Terbiye eden, ihtiyaçları gideren, itaat edilen, mutlak otorite sahibi olandır.

1c-Kim bu hususlarda herhangi bir şeyi Allah'a denk tutarsa O'na eş koşmuş olur ki, bu da iman dairesinden çıkmaktır.

2-Tövbe: Dalaletten-hidayete, günahtan-mağfirete rucu edip salih ameller işlemek ve işittik, itaat ettik demektir.

3-İstikamet: Müslüman için inançta, davranışta ve uygulamada, samimi ve kararlı bir imanla hak ve hayır yolunda istikrarlı, dengeli bir hayat sürmektir. Bu yolda ilerlerken ayağınız takılabilir, tökezleyip düşülebilir, çeşitli kazalar başa gelebilir. Doğrulur, yolunuza yine istikamet üzere nihayete kadar devam edersiniz. Eğer bu yoldan saparsanız imanınız olsa da amelinizi bulandırdığınızdan dolayı helak olursunuz. İşte bunun için 'aşırı gitmeyin' diye ciddi bir ihtar yapılıyor. Şu hâlde bu

yolda istikamet üzere yürümek için ilmî bir uyanıklığa ve tefekküre ihtiyaç vardır. Yolun hudutlarını iyice araştırıp dosdoğru yolda yürümeye karşı lakayt durulmamalıdır. Gayretsiz kimseleri, bu ayet ciddiyetle Kur'an'ı fıkh etmeye davet etmektedir. Sana 'ilahi hitab' gelmiş, hak ve hakikat belli olmuştur. Artık cahiliyeyi hemen her yönüyle biliyor ve tanıyor olmalısın. Eğer 'istikamet', 'doğru yol' belli olmamış olsaydı işte senin için zillet bu olmuş olurdu. Çünkü sen tahrif olmuş doğrularla başa çıkamazdın. Tüm kendince doğrulardan azade olarak Allah'ın sana 'doğru' olarak gösterdiğine sarılman gerekiyor.

4-Aşırılık: İfrat ve tefrittir; yani bu da dine ilave veya çıkarmalar yapmaktır. Hakk'ın hak olduğunu bilip, vahiy doğrultusunda yaşamak, her hal ve şartta tanıklığını yapabilmek demek, aşırılığa düşmemek ve dini bidat ve hurafelerden korumaktır. Bu ilmi hassasiyete sahip olunmadığında takva adına din zorlaştırıldığı gibi sevdirme adına da tefrite gidilir, kavramlar esnetilir. Böylece teferruat esasın, bidatlar sünnetin yerine geçerek dinin müntesipleri dalalet içerisine sürüklenirler. Çünkü bu dine yapılan herhangi bir müdahale dinin aslının bozulup tahrifata uğramasına neden olur.[70]

5-Davet: Çağırmak, seslenmek, nida etmek, dua etmek demektir.

Davetçinin tevhit üzere hareket etmesi için imanı vahiy üzere çok iyi anlaması, görüşünü, zannını karıştırarak Allah adına konuşmaması gerekir. Aksi hâlde zulme düşmüş olur.

---

[70] Bkz: 3/105,

Doğruluk, doğru olma, dürüstlük, sadakat, istikamet, hak, birr ve hidayet anlamına gelen itikadi bir kavramdır. Allah'ın emrine ve kanunlarına uygun bir yol izlemek ve insanların haklarına bu çerçevede riayet etmektir.

Doğruluk vasfı, doğru yolun anlaşılmasıyla gerçekleşir.

Bu yolun bilinmeyişi insanı, sapmışların yoluna sürükler.[71]

Doğruluğun en canlı ifadesi Allah'ın her şeyden haberdar olduğu gerçeğini yakalayıp, özünün, sözünün bir olduğu insandır. "İşte onun için sen (tevhide) davet et ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Onların heveslerine uyma ve de ki: ben Allah'ın indirdiği kitaba inandım..." (42/15)

İşte bu öğüt ve tembihler tahkiki imandaki çizgiyi takip etmek, geçmişteki zanni gelenekleri, atalara bağlanmayı, görüş ve beklentileri bir tarafa atıp, tefrikadan sakınarak fıkhedilmiş Kur'an istikametinde yaşamayı gerektirir. Bu vahyi çizgiden en küçük bir şekilde sapma ise "şah damarın kopartılmasına" sebep olmaktadır.[72]

Bu nedenle kitabı gereğince fıkhetmek gerekir. Bu bel bükecek bir yükümlülüktür. Bu insanın saçını ağartacak denli zorlu bir iştir. Onun içindir ki, Allah'a gereğince haşyet duyan âlimlerdir denmiştir.[73]

Doğruluğun zıddı yalancılık, batıl, dalalet ve riya gibi sevimsiz, sevilmeyen hususlardır. Muttakiler bunlardan beridirler.

---

[71] Bkz: 6/153

[72] Bkz: 69/44-46

[73] Bkz 35/28

Düşüncede, inançta tam manasıyla İslam'a yönelmedikçe ve İslamî hükümlere teslim olmadıkça davranışların doğru olması mümkün değildir.

İslam'ın cahili olanlar arasındaki ilişkileri genellikle suni ve doğruluktan uzaktır. Müslümanlar gerçek takva ölçüsünü yakalayamadıklarından birbirlerine karşı söz ve işlerinde güven duygusunu kaybetmiş görünmektedir.

İnsanlar şahsi çıkarları peşinde birbirlerini kandırmak için türlü oyunlara başvurmaktadır. Sorumsuz, çirkin davranışların hâkim olduğu düzen, Müslümanların hakka yaklaştırıcı en güzel hasletlerini bozmuş vaziyette.

Cahili toplumlarda Müslümanlarda gayri İslami günlük hayata ayak uydurmuş göründükleri ve tanınamadıkları için, İslam'ı tanıtmak ve yaşatmak oldukça güç olmaktadır.

Bizzat Müslümanların doğruluk düsturuna uymamaları bir toplumun helak olması için yeterlidir. Çünkü hakkı tavsiye eden olmazsa, o toplum çökmüş demektir.

Bir sahabi, Hz. Peygamber'e "Bana İslam'ı öyle anlat ki, senden başka birine sorma ihtiyacını duymayayım." deyince Resulullah (as) Allah'a inandım de, sonra dosdoğru ol." buyurmuştur. (Müslim)

İslam'ın hayat yolu "Sırat-ı mustagimdir." O yola gidenlere bir üzüntü, bir korku yoktur. [74] Doğruluk Müslüman'ın akidevi özelliğidir. O nedenle, "Rabbimiz Allah'tır" deyip dosdoğru

[74] Bkz: 2/112, 6/153

olanlar müjdelenmişlerdir.[75] Her türlü hile, desise, entrika, zorbalık, ayartma vs. karşısında dik durulmalı, kâfirlerden gelen tekliflere karşı çok dikkatli olunmalıdır.

Doğruluk insanı iyiliğe yöneltir, hayırlı işlerde cennete kılavuzluk eder. Bir kimse doğruluğu prensip edinirse sadıklardan olur.

Doğruluğun önemini yakalamak için olsa gerek günde en az 17 kere "bizi doğru yola ilet, nimet verdiklerinin yoluna " hatırlatması namazla yapılmaktadır.

Yalnız bazı adamlar gibi "Benim kalbim doğru, benim kalbim temiz" demekle bu fazilete erişilmez. Hem bir Müslüman, bazı gafillerin dediği gibi; " Bana göre şu doğru veya bu doğru değil" diyemez. Çünkü iman ışığından mahrum olan zekâların ortaya atacağı çeşitli düşünceler birbirini tekzip edebilir.

Doğruluk, her kafadan ayrı ayrı gelen safsatalar değil, İslam'ın emrettiğidir.

Müslüman ancak (Kur'an ahkâmına göre doğrudur veya doğru değildir) der, eğer bir hususu, din kayıt altına almış değilse, onu insana bırakmış demektir; mübahtır. Bir şeye ki mübahtır denilir o şeyin İslamî bir müsaade olduğu anlaşılmış olur.

Ucuz tarafından herkes Müslüman'ım der ama O'nun ahkâmına çatarlar yahut gaflet göstererek çatanlara yardım ederler ve hakikati aramak için hiçbir zahmete katlanmazlar.Yine de Müslüman'ım demekten çekinmezler.İşte bunlar ya gafil, ya münafıktırlar.

---

[75] Bkz: 41/30, 46/13

Çünkü Allah'a ve bütün emirlerine iman edip de nefsi emmareden kurtulamayarak bütün sefahat ve rezaletlerde bulunanlara kâfir demeye mezun değilsek de, herhangi bir emri ilahîyi kabul etmeyenin İslam'la alakası kalmadığını ilan etmekle vazifeli oluruz.

Gerek kalemi, gerek ağzı ve gerek fiilleriyle İslamî hükümlere taarruz ve tecavüz etmekten başka işi ve gayesi olmayanların, üstelik din ile dünyayı birbirinden ayırmak gerektiğinden bahsedenlerin, peygamberlerin arasını ayıranların, ilahî dinler diye İslam'ı saptıranların, Müslümanlara eza ve cefa edenlerin o gün vay hâline!

Görülüyor ki, insanın ebedî saadeti için mükellef olduğu baş ibadeti aklın olanca gayretiyle makbul olan doğruya vahiyle ulaşmasıdır. Kur'an'ı Kerim'de "...Teslimiyet gösteren kimseler, doğru yolu arayanlardır." (72/14) "Tâğut'a kulluk etmekten kaçınıp, Allah'a yönelen, dinleyip de sözün en güzeline uyan kullara müjde vardır. İşte Allah'ın doğru yola ilettiği kimseler onlardır. Gerçek akıl sahipleri de onlardır." (39/17, 18) diyor.

İnanç tevhidi, ibadet vahye uymayı ve ihlâsı gerektirir.

"...Kim benim davetime uyarsa o sapmaz ve bedbaht olmaz." (20/123) "Beni ihtiyarlattı" mealindeki kelamı kibarla bu ayet yüce bir sorumluluğu hatırlatan bir içeriğe sahiptir.

Bilinsin ki takip edilen yol doğru değilse, doğru hedefe varmanız imkânsız. Hem yolun hem de o yolda yürüyenin doğru olması gerekir.

Bilinsin ki, bu yolun üzerinde oturup, yolcularını çeşitli yönlerden saptırmak isteyen, ilerlemelerine engel olmaya çalı-

şanlar mutlaka olacaktır. Şuurlu bir istikamet üzere yürüyenlerin yoluna kimse engel olamaz[76]

Bunun için ilimde derinleşmek, fikirde netleşmek, amelde sebat göstermek gerekir.

Buyurun, kendi kendimize Allah için olsun soralım: Bu kadar mühim bir mesuliyet karşısında durumumuz nasıldır? Dinimizi öğrenme, yaşama ve yaşatma uğrunda gereken bedeli ödemede ne kadar duyarlıyız? Hesabımızı kolaylaştıracak bir muhasebe ve gayreti taşıyor muyuz?!

❀ ❀ ❀

وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾

11:113 Bir de zulüm edenlere meyletmeyin. Sonra size ateş çarpar. Zaten sizin Allah'tan başka veliniz ve yardımcılarınız yoktur. Sonra (O'ndan da) yardım göremezsiniz.

Bu dini ifrat ve tefritle bozarak zulme düşmeyin. Böylesi zalimlere de susarak destek vermeyin. Çünkü İslam dini, tahrif

[76] Bkz: 7/16, 17, 16/90, 100

etmeyi büyük bir zulüm sayar.[77] Allah, hangi hususta olursa olsun zulmü haram kılmıştır. Zalimlere meyletmeyi de yasaklamıştır.

Hevasından, cehlinden, bilgisizce din gayreti ile Allah adına ulu orta konuşan ahkâm kesenler dini tahrif ettiklerinden çok tehlikeli durumdadırlar. Onlara asla müsamaha gösterilmemeli, bulundukları mecliste ilmi üslupla uyarılmalılar. Onların din adına yaptıkları işlere müdahale edin ve doğruyu gösterin; onlarla ilmi metotla mücadele edin. Hatta onlardan yardım almayın ki, onların yapmış oldukları diğer iş, faaliyet ve uygulamalarına karşı içinizde bir hoşnutluk doğmasın. (6/68)

Mehmet Yolcu da zulüm hakkında "Kur'an zulmedenlere meyletmeyin buyurmakla insana çok mühim bir sorumluluk vermektedir. İnsanlar genelde güçlülere meftun olduklarından, onların yanlış, hata ve kötülüklerini görmezler ya da bunları normal karşılarlar. Aynı yanlışı zayıf biri işlediğinde ise şiddetle karşı koyarlar. Kim olursa olsun, zalim vasfını alan kişilere meyletmekten sakınmak, Kur'an'ın gösterdiği yolda istikamet üzere yaşamakla mükelleftirler.

Hiçbir zalim kendi başına zulmetmeye muktedir olamaz. Ona bu iktidarı sağlayan ve onun kudretinin devamına katkıda bulunan herkes, katkısı oranınca zalimdir. Unutulmasın ki Firavun ne dünyada yalnız başına boğulmuş ne de ahirette tek başına azap çekecektir."[78]

---

[77] Bkz: 6/21, 93, 11/18

[78] Nida der; s.92.sh.28

"Zulmü alkışlayamam, zalimi asla sevemem;

Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem..

Biri ecdadıma saldırdı mı, hatta boğarım..

- Boğamazsın ki!

- Hiç olmazsa yanımdan kovarım.

Üç buçuk soysuzun ardından zağarlık yapamam;

Hele hak namına haksızlığa ölsem tapamam".

M. Akif ERSOY-Safahat

Haksızlık ve zulüm nerede, hangi anlamda olursa olsun göz yumulmamalı, herkes zulmün önlenmesi için elinden geleni yapmalıdır. Çünkü zulümle mücadele etmemek, zalimin cüretini attırır. Dolayısıyla önü alınmaz güç olur ve güçlü- güçsüz, âciz, mazlum zalimin zulmüne maruz kalır. Güven, emniyet kalmaz. Kimin başına nerede ne geleceği bilinmez.

Beşerî zaafları karıştırmadan zikir uyanıklığı içerisinde olunmalıdır. Şirk, inkâr ve günaha götüren yolları kapamalı ve gücünce zulmün önü alınmalıdır.

Zulme engel olmak bir güç meselesidir ama zalimlerin yanında yer almamak İlmi bir haysiyet meselesidir. Vicdanı, imanı olan biri zaten böyle bir şeyi tasvip etmez ama dünyevi beklenti, endişe ve zarara uğramamak için zalimlerin yanında yer alan, zulmüne göz yumanlar vardır. Zalimle oturup kalkmaya ve onun emrinde görev almaya mecbur kalan kimsenin çok dikkatli olması, dinin koyduğu kriterlere uygun hareket etme imkânı kalmadığı takdirde mümkünse hemen zalimlerden uzaklaşmanın yolunu araması gerekir. "...Sizden olan ululemre

itaat edin..." (4/59) emri ilahîsi ile "Zalimlerin yanında yer almayın". Nehyi üzerinde çok ciddi düşünülmelidir.[79]

Ululemre itaat etmek, sırat-ı müstakimde istikamet üzere yürümek için Kur'an'ı fıkhetmek, yolun hudutlarını takip etmek gerekir. [80]

Tövbe ile arınmalı, vasat ümmet olunmalıdır. Ve asla beşerî kaygılarla zalimlerin yanında yer alıp onlara herhangi bir nedenden dolayı destek olunmamalıdır. Allah sinelerin özündekini bilir. Herkese hak ettiğinin karşılığını verendir.

Zulme, haksızlığa gücünce karşı koyanlar selametle yolculuğu devam edenlerdir.

❀ ❀ ❀

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ ﴿١١٤﴾

11:114 Gündüzün iki tarafında, gecenin de yakın saatlerinde dosdoğru namaz kıl. Çünkü güzellikler kötülükleri (günahları) giderir. Bu, iyi düşünenlere bir öğüttür.

---

[79] Bkz: 9/31

[80] Bkz: 6/155, 7/204, 29/45, 57/16

Gündüzün iki tarafındaki namazlar sabah, öğle, ikindi; gecenin yakın saatlerindeki namazlar da akşam ve yatsı namazlarıdır. [81]

Allah ile bağlantıyı periyodik aralıklarla kurma imkânını sağlayan namazdır. Namaz, tüm dünyevi işleri bir kenara bırakıp Cenabıhak'la özel, müstakil bir şekilde iletişim kurmaktır. Yaratan karşısında kulluğunu, bağımlılığını idrak etmektir.

Bu temel ibadet, Allah'tan "hidayet" "doğru yol" istemekten ve hayatımızın son gayelerini bize ancak "ilham-ı rabbani" ile bildirilebileceğini hatırlatmaktan ibarettir. Namaz, insanın kendini aşıp Allah'a vasıl olma ve sosyal hayata açılma hareketidir. Aynı şekilde, diğer insanlara karşı ödevlerini hatırlatmaktır. " Ehline namazı emret; kendin de ona sabırla devam et..." (20/132) Çünkü Allah'a her şuurlu yöneliş (namaz) diriliş, direniş, fahşa ve münkerden uzaklaşmaktır.[82]

Namaz dua, zikir ve hayatın muhasebesini yapıp öğüt almaktır.

Namaz hakka baş eğiş, batıla karşı başkaldırıştır. İmanını namaz ve sabır ile takviye edenler ancak batıla karşı duracak güç ve cesarete sahip olurlar.[83]

Şu bir gerçek ki, namaz, batılla mücadele, imanı güçlendirme, toplumsal ve ferdi ıslahatta en etkili faktördür. Huşu ve şuuruna erilerek kılınan namaz, umum seyyiata karşı tepki u-

---

[81] Bkz: 2/238, 17/78, 30/17, 50/39

[82] Bkz: 29/45

[83] Bkz: 2/153

yandırır. Büyük günahlardan sakınıldığı müddetçe, beş vakit namaz günahları örter. "Ne dersiniz, sizden birinizin evinin önünde bir ırmak bulunsa o insan her gün beş defa o ırmakta yıkansa o kimsede kirden eser kalır mı? Elbette kalmaz. İşte beş vakit namaz da bunun gibi insanı maddi-manevi kirlerden temizler. ("Buhari" ve "Müslim" Ebu Hureyre ra.)

Savaşta, hayat imtihanında çeşitli sorular ve batıl işlerle mücadelede manevi duyguların güçlenmesi için sabır ve namaza ihtiyaç büyüktür. Allah, bu iki silaha sarılan yılmaz mücahitlerine güç verir ve yardım eder.

Namaz, olmazsa olmaz dinî bir vucibiyettir. Her hâlükârda eda edilmesi gerekir. Zamanın ve insanın durumuna göre kolaylıklar getirilerek eda edilmesi istenmiştir. Su bulunmadığında teyemmümle; seferde ve korku anlarında namazı iki rekât olarak kısaltmak, savaşta ise iki gurupla birer rekât olmak üzere iki rekât olarak kılınır.[84] Ayrıca çok sıcak zamanlarda, yolculuk ve meşakkat hâlinde öğlen ile ikindi, akşam ile yatsı cem edilerek kılınabilir. Hazarda ise namazlar vaktinde ve rekâtları eda edilerek kılınmalıdır. Bazı insanlar farz namazların her zaman için iki rekât olarak kılınacağını söylerler. Oysa bu, zaruretler hâlinde uygulanagelen sünneti seniyedir. Resulullah'tan günümüze kadar uygulanagelen, sabah namazı iki, öğlen dört, ikindi dört, akşam üç, yatsı dört olarak kılınagelmiştir. Onun sünnetini ihlal etmek mümine yakışmayan görüş ve uygulayıştır.

---

[84] Bkz: 4 / 101, 102

Aişe (ra) rivayetle: Allahuteala namazı farz ettiği zaman seferde de, hazarda da (Akşam namazından başka namazları ikişer rek'at olarak farz etmişti. (Hicreti Nebeviyeden) sonra sefer namazları oldukları gibi bırakıldı da hazar (barış ve rahat) namazlarına (ikişer rek'at) ziyade edildi." (Sahihi Buhari: 228 Hadis: Emel mat. Ankara.1993)

Ne uyanık kul ki gündüzün iki ucunda yani güne yaratanı anış (essalatu- hayrun minnevm) la başlayıp, sabahın temiz havası ve sessiz demlerinde huzur ve sıhhat bulur. Güne dingin olarak başlayarak hayata anlam ve yarar katmak için Rabbinin emrine ram olur. Çünkü namaz uykudan hayırlı ve sabah namazı şahitlidir. Bu şehadete şahitlik edecek kişi daha hayırlı olana talip olur. Ona Rabbinden selam var; o Rabbine hamdeder. Bu nedenle güne Rabbiyle buluşarak merhaba der!

Güneş tepeye dikildiğinde öğlen namazı girer. Yazarını bilemediğim bir düşünürün deyimiyle: "Dünya telaşındasın, işler yoğun, yarım kalmış ne kadar çok iş var; sanki sensiz yürümüyor hiçbir şey, sanki sen olmasan işler hep yarım kalacak, belki hiç başlamayacak, ne kadar çok vazgeçilmezin var ve ne kadar da vazgeçilmezsin. Vakit öğle güneş, göğün en yüksek yerinde; tıpkı gençliğin gibi! Vakit öğle; o kadar gürültü var ki ortalıkta. Kalbinin sesini duyamıyorsun bile, ruhun sonsuza uzanan emellerine kör olmak üzeresin, telaşların arasından sıyrıl şimdi; yer ayır ruhuna, ebedî sükûnete hazırla kendini, sonsuzluğa bitiştir kalbini, secdeye değdir alnını, çünkü vakit öğle ve şimdi öğle namazı vakti.

Güneşin batışından önce vakit ikindi; "gün ihtiyarladı. Güneş solgun rengini bırakıyor güller üstüne. Zaman ırmağı ikindinin çağlayanından dökülüyor şimdi, ayrılığı söylüyor hece hece, hüzün renkli bulutlar sardı göğü, güneşin saltanatı bitmek üzere, zevale doğru akıyor ışıklar! Deriliyor zaman! Hatırla ki sen de şimdi bir ömrün ikindisine yürüyorsun, tenin soluyor, gözlerinin feri çekiliyor. Yüzünü bu dünyadan çevirmeye hazırlanıyorsun. Ömür kıyısındasın artık nehrin. Bundan sonra yeni bir vadi yok hayatın. Yokuş aşağı akıyor kalbin. Şimdi vakit ikindi; kalbini kanatıyor kuru gül yaprakları. Tutunacak dal arıyor gibisin zamana karşı. Zamanın hükmü ağırlaşıyor üzerinde. Gün daha kısa geliyor artık. Yemin olsun ki ikindi vaktine, hüsrandadır insan. Şimdi anlıyorsun, yokuş aşağı akıyorsun, dalından kopuyorsun; hoyrat bir rüzgâr artık zaman! Geriye kalan ancak İman! Şimdi ikindi vakti! Secdeye koy alnını, eğil zamanın sahibinin önünde. O'na konuş, O'nunla konuş, fısılda dualarını. Sonsuzluğa tutun hece hece. Şimdi vakit ikindi. Şimdi ikindi namazı vakti."

Gecenin yakın saatlerinde akşam namazı. " Vakit akşam, gün ölmek üzere! Kara kefenini giyiyor gün. Gülün rengi soluyor; eşya cazibesini yitiriveriyor. Hatırla ki senin de akşamın olacak bir gün; ömrünün ışıkları solacak, hayatının perdesi çekilecek, senin de kıyametin kopacak, dudaklarında donacak gülüşün güneşi! Zaman uçurumun olacak, gelen günün güneşi sana doğmayacak! Unutulacaksın! Yahut da unutuldun bile! Unutulacak ismin, anılmayacak orada burada! Kimse yolunu gözlemeyecek! Üzerinden bütün ışıklar çekilecek ve senin de akşamın olacak! Şimdi akşam! Dün de akşamdı unutma! Ölme-

den önce bil öleceğini ki, yaşatıldığını fark edesin! Herkesin senden uzak duracağı ölüm anını hatırla ki sen de şimdi herkesten ve her şeyden uzaklaşıp Rabbine yanaşasın. Seni sen yokken de bilen Rabbin, sen öldükten sonra da bilecek elbet. Herkesin unuttuğu yerde seni bir O unutmaz. Ömrünün gecesinde güneşi yalnız O getirecek, hatırını yalnız O bilecek! Şimdi akşam sen de O'nu an şimdi, sen de O'nun hatırına var secdeye. Şimdi akşam ve şimdi akşam namazı vakti."

Gecenin karanlığı bastırınca da yatsı namazı ile güne son verilir. "Güneşin ışıklarını topladı; şimdi gece hükmediyor âleme. Güneşin saltanatı bitti, ışıklar tükendi ufuklarda, renkler ellerini çekti eşyadan. Gül soldu, gün soldu göğe yöneldi gözler, bakışlar karanlığa bulandı. Şimdi hatırla ki sen de unutuşun o kara gecesine yuvarlanacaksın. Sadece adın kalacak; belki bir mezar taşı hatırlayacak seni; belki o da unutacak! Düşün ki unutuşun koyu karanlığı çökmüş üzerine. Yokluğuna çoktan alışılmış, unutuluşun hepten kanıksanmış, kimsenin özlediği değilsin artık, gece sabaha çok var, ışık uzaklarda, yokluğun gecesinde adın bile unutulmuşken kimden medet umarsın sor kendine, kim sana hiç yoktan hayat vermişse kurumuş kemikleri toplayıp dirilten de O elbette. Hiç akşamı olmayan sabaha uyanmak üzere girdin ölümün gecesine, kendine söylesene, söyle kendine, söyle kendine ki çoklarının seni unuttuğu bu gece herkesi unutup sen de O'nu hatırla. Söyle kendine ki çoklarının ışıklara kanıp sahte renklerin kuyularına daldığı bu gece Rabbini an, Rabbine kan, Rabbine dayan! Şimdi yatsı vakti ve şimdi yatsı namazı vakti."

Ne mutlu o kula ki güne Rabbi anışla başlayıp, Rabbin zikriyle mutmainice, bir günü başarıyla bitiriş huzuruna ermiştir. Düşünün ey akıl sahibi olanlar! Allah'ın ayetleri ışığında yürüyeceğin uyarı ve müjde yüklü öğüttür sana!

İman ve inanç eğitiminden sonra manevi eğitimin en başta gelen ibadeti namazdır. Namaz sayesinde insan tevazu sahibi olur. Kötü ve çirkin fiiller namazla törpülenir.

Zulümden kaçmak, zalimin yanında yer almamak şuurlu bir teslimiyet içerisinde Allah'a itaatkâr olmayı gerektirir. Kötülüğü yenmenin, faziletli olmanın yolu salih amel işlemektir.

"Muhakkak ki Allah kendisine ittika edip (kötülükten sakınıp) güzel amel edenlerle beraberdir." (16/128)

❀ ❀ ❀

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٥﴾

11:115 Sabr u sebat et. Zira Allah iyi hareket edenlerin mükâfatını zayi etmez.

İlahî vahiy doğrultusunda istikamet üzere yaşamak için ilme eğilmek ve bu ilmi içselleştirerek sabr u sebat göstermek lazımdır. Bu şuur ve azimle, İslam'ı dava edinip, uğrunda bedel ödeyenler maddi-manevi mükâfatlara erdirileceklerdir.

Allah, peşinen hayatın imtihan olduğunu ve nelerle sınanılacağını bildirmiştir.[85]

İnananlar karşılaştıkları soruları itidalle karşılayıp gücünce müspete dönüştürmeye çalışır; gücünü aşan sorular karşısında ise sabredip Allah'tan yardım isterler. Bu hâl onların imanlarını kavileştirdiği gibi, haklarında hayırlı olanın verildiğine inanarak mutmain de olurlar.

Fakat insanlar imtihan soruları karşısında itidalli durmayı bilmezlerse hayatın seyrini değiştiremediği gibi ya sefahate düşerler veya ağır sorular karşısında stres, depresyon veya herhangi bir sağlık sorunu içerisinde yaşamaya mahkûm olurlar.

Allah, her şeyde kullarına mutlak sabrı tavsiye ediyor. İtaat ve ibadetlerde nefsin süfli arzularını yenmede, özel veya genel yaşantılarında karşılaştıkları sıkıntılara karşı ancak sabır ile mukavemet gösterilir.

Sabır zamanı lehinize çevirme sanatıdır. İnsanın en çok kontrol ettiği, dış etkilerden en çok korunduğu sabırlı olduğu andır. Yani tam şuur hâlidir.

Sabırlı insan, kendini sorgulayan, nerede hata yaptığını araştırandır.

Bir bela karşısında gerekli olan sabır, bir başarı karşısında da gereklidir. Bir günlük sabırsızlık, on yıllık zarara sebep olabilir.

Sabır olaylar karşısında bekleme, duraklama dönemi değildir. Bilakis yeni bir tavır almak, değerlendirmeye girişmektir.

---

[85] Bkz: 2/155, 3/142, 186, 29/2

Allah'a itaati her şeyin üstünde tutanları, zalimlerin yanında yer almayanları, insanlara karşı adaleti gözetenleri, namazı dosdoğru kılanları ve bütün saatleri Rabbin zikriyle uyanık geçirenleri Allah, ziyadesiyle ecirlendirecektir.

❁ ❁ ❁

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِن قَبْلِكُمْ أُوْلُوا بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّنْ أَنجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١١٦﴾

11:116 Sizden önceki devirlerde (insanları) yeryüzünde fesat (çıkarmak) dan vazgeçirmeye çalışacak (bu suretle onları helakten kurtaracak) fazilet sahipleri bulunmalı değil miydi? (O devirlerin insanları) içinden (vazifelerini yaptıkları için) kurtardığımız (kimseler) ancak (pek) azdır. Zalim olanlar ise yalnız kendilerine verilen (dünyevi) refahın ardına düştüler, günahkâr insanlardı onlar.

Bu ayetten anlıyoruz ki toplumların ilerlemesi veya gerilemesi o toplumda iyilerin ıslahat uğrunda gereken mücadeleyi verip, vermemelerine bağlıdır. Bu sorumluluk ciddiye alınmaz-

sa toplumlar giderek yozlaşır. Zalimler zulmünü daha rahat işleme cesareti bulurlar. Ayrıca refaha, servete ve zevke düşkünlüğü de beraberinde getirirler. Öyle hâl alır ki haksızlık, yolsuzluk devlet ricallerine kadar iner.

Ayetin orijinalinde geçen "terife" fiili "kolay ve müreffeh bir hayat sürdü anlamına geliyor; mutraf sözcüğü, "kolay, müreffeh bir hayat yaşayan/hayatın tadını çıkaran", yani ahlaki endişelere hayatında pek yer vermeyen demektir. Aynı kökten türetilen mutarraf sözcüğünün bunlardan biraz daha değişik bir boyutu var; "kolay ve müreffeh bir hayatın küstahlaştırdığı kimse", yahut "haz ve keyif peşinde koşmanın yozlaştırdığı kimse anlamına geliyor. Aynı kelime 17/16. ayette "Mütrefiha" olarak geçmektedir. "Bir beldeyi helak etmek istediğimizde, o toplumun refaha gömülmüş seçkinlerine son uyarı (ları) mızı iletiriz ve (eğer) onlar günahkârca yaşamaya devam ederler (se) cezalandırıcı yargı artık o toplum için kaçınılmaz olur; biz de orayı darmadağın ederiz."

Bir millet için iki tehdit vardır. Biri dış, diğeri ise iç tehdittir. Dış tehdit, diğer milletlerin bir ülke üzerinde yapmış olduğu olumsuz, yıkıcı tavırlardır. İç tehdit ise milletin içinde ahlaki kuralları tanımayan ve onlara karşı koymayan pasif idareci veya büyüklerdir. Günümüz dünyası da bu kargaşa, bu keşmekeşin içerisinde inlemektedir. Bu yozlaşma karşısında Nurettin Özcan'ın da değindiği gibi: "...Müslümanların büyük bir duyarlılıkla korumaya çalıştıkları tek değer, yalnızca kendi nefisleridir. Tek hedefleri gelecek kariyer ve elde edecekleri servetleridir.

Hakikaten bilginin ve hikmetin cevherine kapılarımız kapandıkça bedenimize olan yakınlığımız ürküntü verecek şekilde artıyor. Zira Müslümanların, büyük bir gafletle ve insan onurunu rencide edici bir laubalilikle birbirlerine meydan okuyacak hâle gelmeleri, ama seçkinlerin karşısında sessizlikleri, şaşkınlıkları, elpençe divan duruşları, ürkeklikleri ve olgunlaşmadan çürüyen yüreklerinin hem zayıflığı, hem de dönekliği bir bakıma bunların da sonucudur."diyor. [86]

"Ey vahyî birikimin yegâne mirasçısı! En kuşatıcı, en özgün, en özgürleştirici tarihsel tecrübeye ve öz güvene sahip "ümmet" olduğumuz bilinciyle yeniden kuşanarak, yeniden donanarak hareket etmek ve üzerimize bu zorlu mesuliyeti, Allah'ın halifesi olma idrakiyle bize teklif edilen bu zorunlu mükellefiyeti bihakkın yerine getirme kaygısıyla yaşamak, insana ne olduğunu hatırlatmak için yola koyulmak; bunun için gerekli olan her türlü fikri, zikri, şükrü, kevni, hülasa vehbî ve kesbî hazırlığı yapmak zorundayız. İdrak ve iradeyle bu yolu değiştirmek zorundayız." [87]

Toplumların bu zulme maruz kalmaları Allah'ın kendilerine zulmü değil, kendi miskin davranışları sonucudur.

Mehmet Akif'in dile getirdiği gibi:

"Atiyi karanlık görerek azmi bırakmak,

Alçak bir ölüm varsa, eminin budur ancak.

Dünyada inanmam, hani görsem de gözümle;

---

[86] Nida der. Sayı: 122

[87] Gerçek Hayat. 5-11-2006

İmanı olan kimse gebermez bu ölümle.

Ey dipdiri meyyit! "İki el bir baş senindir!" Davransana... Eller de senin, baş da senindir!

His yok, hareket yok, acı yok... Leş mi kesildin?

Hayret veriyorsun bana... Sen böyle değildin.

Kurtulmaya azmin, niye bilmem ki süreksiz

Kendin mi yoksa ümidin mi yüreksiz?"

Başka bir beyitte:

"Sahipsiz olan memleketin batması haktır;

Sen sahip olursan bu vatan batmayacaktır"

Yeryüzünü Allah'tan başkasına boyun eğdiren sultaların elinden kurtaracak olanlar müminlerdir. Bu sorumluluğunu bilip bihakkın yerine getirmeye çalışan müminler, hem kavimler, hem de kitleler için emniyet sibobu, can sigortasıdırlar.

Yine Akif'in mısralarıyla:

"Şehamet dini, gayret dini ancak Müslümanlıktır;

"Hakiki Müslümanlık en büyük bir kahramanlıktır.

Cenabet, meskenet dünyada sığmaz ruh-i İslama..

Kitabullahı işhad eyledim- gördün ya -davama...

Görürsün, hissedersin varsa vicdanınla imanın:

Ne müthiş bir hamaset çarpıyor göğsünde Kur'an'ın!

O vicdan nerdedir lakin? O iman kimde var? Heyhat!

Ne olmuş, bende bilmem, pek karanlık şimdi hissiyat!

O imandan velev pek az nasip olsaydı millete

Şu üç yüz elli milyon halkı görmezdin bu zillette!"

Bu serzenişler, diğer bir ifadeyle bu ayetin işaret ettiği gibi müminler fitneyle mücadele sorumluluğunu yerine getirirken milletler üzerine gelmesi mukadder olan ilahî gazabı önlemeye çalışırken 111. ayette işaret edildiği gibi. "Rabbin, onların her birinin amellerinin karşılığını onlara tam olarak verecektir".

Fesadı önleyecek kimseler bulunmayınca veya bulunduğu hâlde toplumu ıslah edecek güçten yoksun hâle gelmişlerse Allah'ın helak kanunu yerini bulacaktır.

Bu helak oluş dünyada tecelli etmese de ahirette mutlaka adil bir sorgulamadan geçirileceklerdir. [88]

Hem bu dünyada küfrün sultası altında ezici bir yaşam çok mu çekilir bir durumdur?! Cezayir'de Filistin'de Bosna'da Irak'ta insanların başlarına gelenler yerin altını isteyecek bir boyutta; şu dünyanın çilesi ve ızdırabına dayanamayıp da ölümle kurtuluşu bekleyenler! Ya ölümsüz ahirette ne yapacaklar!?

❀ ❀ ❀

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ﴿١١٧﴾

11:117 Senin Rabbin -ahalisi (hem nefislerini, hem yekdiğerini) ıslah edip dururken de- o memleketleri (sırf) şirk yüzünden helak edecek değildi ya.

---

[88] Bkz: 3/104, 7/165, 9/111, 27/53

Bu bir ilahî yasadır. Bir toplum azıp sapmadıkça, inançlılara karşı tavrını zulme dönüştürmedikçe Allah onlar hakkındaki hükmünü değiştirmez.[89]

Esed'in Razi'den aldığı notta: "Hiçbir toplumun başına, sırf inanç düzleminde şirk ve küfür içinde olmaları yüzünden bu dünyada yok edici türden cezalandırıcı bir azap gelmez. Bu kabili bir ceza toplumun başına, ancak toplumun insanları (birbirlerine karşı) ısrarla haksızlık yaptıkları (başkalarının) hukukunu, hayatını ve onurunu tehlikeye sokacak tarzda insanlık dışı, ahlak dışı davrandıkları zaman gelir."[90]

"Biz hiçbir memleketi, öğüt vermek üzere kendi içlerinden onlara mesajlarımızı okuyup açıklayacak bir elçi göndermedikçe yok etmemişizdir. Biz zalim değiliz." (26/208, 209) "...Zaten biz ancak halkı zalim olan memleketleri helak etmişizdir." (26/59)

[89] Bkz: 8/53

[90] Kur'an mesajı)

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ

مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾

11:118 Eğer Rabbin dileseydi bütün insanları muhakkak ki bir tek ümmet yapardı. Onlar ihtilaf edici bir hâlde (işte böylece) devam edip gideceklerdir.

Kur'an'da, Allah'ın her varlığa gelişmesinin kanununu belirlediği bildirilir. Bütün tabiat için bu, zorunlu kanundur.

İnsan da bu kanundan kurtulamaz. Fakat insanı diğer varlıklardan ayıran çok farklı bir özellik, yani yaşamını sürdürmede bir serbesti verilmiştir. Bu serbesti ile insan, hem tercihinde hem kararında gelişmesine en elverişli şartları bulur. Allah insanlara yeryüzünün halifesi olma görevini yükledi. Yani ona, Allah'ın hükümranlığının yeryüzünde hâkim kılınması sorumluluğunu verdi. Onu tabiatın dengelerinden sorumlu tuttu. Bunun için insanları diğer yaratıklardan farklı bir mükemeliyette yarattı. Akıl, duygu ve düşünme melekeleriyle, hür iradelerini kullanmada serbest bıraktı.

Allah insanları, karınca, bal arısı ve melekler gibi yaratmadı. İnsanı bütün yaratılmışlardan üstün kılmış ve güzel melekelerle donatmıştır. Bu melekelerini iyi kullanan insanları tüm yaratılmışlardan üstün kılarken, melekelerini kötüye kullananları da yaratılmışların en aşağı kılması Allah'ın dilediği bir imtiha-

nın gereğidir.[91]

Burada biraz da bir tek ümmet olma düsturu üzerinde duralım. İnsanlık Âdem'den bir olan Allah tarafından yaratılmıştır. Hz. Âdem ile bir tevhit üzere idare edilen Âdem'in zürriyeti çekememezlik yüzünden ayrılığa düştüler ve ilk kan döküldü. O gün bugün çekemez grubuyla hak taraftarı arasında bitmez mücadele devam ediyor. Ayette de açıklandığı gibi bütün bunlar hakka muhalefet grubunun çekememeleri yüzündendir.

Kendi dogmaları doğrultusunda biçimsel, törensel değerlerine sarılıp, hakkı idrake kafa yormayan, kendi grubunu, ekolünü, şeyhini üstadını vs. noksansız sandığı insanları ve kitaplarını referans alan, görüşlerini senet ittihaz edenler tefrikanın baş müsebbibidirler.[92]

İnsanlar aklıselim ile düşünse, algılama melekelerini vahiyle yönlendirseler, peygamberlerin davetinin bir olan Allah'a ve onun nizamına olduğunu görecekler ve hiçbir ayrım yapmadan çağrıldıkları daveti kabul edeceklerdir. Bu kabul bir ümmetin inşasıyla gerçek kardeşlik müessesesini oluşturarak ilahî rahmete nail kılacaktır. Fakat bir takım insanlar çıkar ve heva nedeniyle ilahi davete karşı çıkıp hak hususunda ihtilaf çıkararak fitne ve fesat çıkarırlar. Eğer bir yerde tefrika varsa ve her grup kendinde bulunanlarla böbürleniyorsa mutlaka orada vahiyden bir kopuş vardır. "Biz her ümmete, uygulamakta oldukları bir ibadet tarzı gösterdik. Öyle ise onlar bu işte seninle çekişmesinler. Sen Rabbine davet et. Zira sen hakikatten dosdoğru bir yol üzerindesin". (22/67)

---

[91] Bkz: 91/7, 10, 95/4, 8
Bkz: 2/213, 3/19

"Hakikaten bu (bütün peygamberler ve onlara iman edenler) bir tek ümmet olarak sizin ümmetinizdir. Ben de sizin rabbinizim. Öyle ise bana kulluk edin. (21/92)

Bu anlamda Allah'a kulluk edenler, Allah'ın kitabı hükümran olsun diye hakkın rızasına yönelenler saidlerden olup o bir tek ümmetin kurtulan üyelerindendir. Bunun zıddına hareket edenler ise ihtilafa düşen bedbaht şakilerdir.

❀ ❀ ❀

إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ
جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾

11:119 Rabbinin, rahmet (ine mazhar) ettiği kimseler müstesna. (Allah) onları bunun için yaratmıştır. Bununla beraber Rabbinin şu sözü de tastamam yerine gelmiştir. "Andolsun ben cehennemi bütün insan ve cinden (müstahak olanlarla) dolduracağım.

Rabbin merhamet ettikleri, fıtratının sesine kulak verip bir muvahhit olarak ilahî mesaja ittiba edenlerdir. Onlar ki, Rablerinin rızasını gözetip sabır ve azimle bu yolda yürüdüklerinden selam ile karşılanıp ağırlanırken, dinde tefrikaya düşen müşrik ve zalim kimseler cehennemde toplanacaklardır. O ne kötü son-

dur.[93]

❀ ❀ ❀

وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَٰذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾

11:120 Peygamberlerin haberlerinden- onunla kalbini (tatmin ve) tespit edeceğimiz- her çeşidini sana kısa olarak anlatıyoruz. Bunda (bu süre ile) de sana hak ve müminlere bir öğüt ve bir muhtıra gelmiştir.

Kur'an insanlık için bir vaaz, nasihat ve öğüttür. Kur'an'daki bütün haberler inananlara ahlaki gerçekleri sergilemek ve inançlarını güçlendirmek, pekiştirmek için anlatılmaktadır. İnananlar vahyî verileri yaşama hususunda engel ve sebebe takılmadan ilahî yolda yürümeye gayret göstermeli ve bu ilahî muhtırayı, habersiz olanlara ulaştırmaya çalışmalıdır.

Allah bu ilahî öğüt ve nasihatleriyle cennet müjdesi ve cehennem azabını anlatarak düşünenleri uyarıyor. Şu dünyada

---

[93] Bkz: 7/179

hangi sıkıntı ve meşakkat cehennem kadar elem vericidir. Dünyada güçlükle beraber kolaylık, sıkıntı ile beraber rahatlık demleri vardır. Ama ahiret öyle mi?! Orada her şey ölümsüz ve bitimsizdir. İnsanın dünyasını da ahiretini de mamur edecek tek şey; va'z u nasihatle cehaletin zulmetini, münkirlerin zulmünü kaldırmakla mücadele etmektir. Bu mücadele verilmediği zaman onların zulmüne maruz kalmaları da kendi elleriyle işledikleri yüzündendir.[94]

Hayatı, bir anlamda yeşil, sarı, mor, griden oluşan bir ip yumağına benzetirsek koyu renkler meşakkatli, sıkıntılı demleri; açık renkler ise mutlu süreci temsil ederler. Güçlü iman, ilmî haysiyet ve rabbinin zikriyle mutmain olanlar, meselelerini vahyin kontrolünde hallederler. Rahatlık demlerinde azıp şımarmaz; sıkıntı ve zorluk demlerinde de ümitsizliğe kapılmazlar. Bilakis sabır, azim, direniş ve dirilişe vesile kılarlar. İşte bu anlamda Kur'an, müminleri Allah'ın rızasına erdirecek bir öğüt ve uyarıdır.

❀ ❀ ❀

[94] Bkz: 7/79, 11/116, 42/30

وَقُل لِّلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَامِلُونَ ﴿١٢١﴾

وَانتَظِرُوا إِنَّا مُنتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾

11:121 İman etmeyeceklere de ki:"Elinizden, gücünüzden geleni yapın. Biz de şüphesiz çalışıcılarız".

11:122 "Siz gözetleyin, biz de her hâlde gözetleyiciyiz".

Bu fıkhedilmiş güçlü bir imandan gelen meydan okuyuştur. Rabbin rızasındaki izzet ve ihtirama nail kılacak değerleri kaybetmemek için inananlar ne pahasına olursa olsun, dinlerini yaşar ve yaşanması için gereken mücadeleyi verirler.[95]

Dünyada her şey kabir kapısına kadar eşlik eder. Şükrü eda edilen nimetlerin ahirette de hayrı görülür. Fakat şükrü eda edilmeyenler ise o gün sahibi için elem verici bir azaba dönüşür.

Şu dünyada istediğinizi yapın ve sonucu da bekleyin. Ey inananlar siz de o güzel sonucu bekleyin ve yılmayın. Bunun için ödediğiniz her bedelin karşılığını hayrette kalacağınız ikramlarla alıp, sonsuz mutluluğa erişeceksiniz. İslam'a karşı çıkan ve Müslümanlara eza edenler de elim bir azaba maruz kalacaklardır. İki taraf da sonucu beklemektedir.

---

[95] Bkz: 6/135, 10/71, 11/93

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ
وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

11:123 "Göklerin ve yerin (sırrı) gaybı Allah'ındır. Her iş O'na döndürülür. Öyle ise O'na ibadet et, O'na güvenip dayan. Senin Rabbin yapmakta olduğumuz şeylerden gafil (ve habersiz) değildir.

İnna lillahi ve inna ileyhi raciun" gerçeğinde herkes toplanacak ve Allah, herkese yapmakta olduklarını haber verecektir.[96]

Bu gerçek günden kurtulamayacağını iyice idrak edenler Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle kulluk vecibelerini yerine getirirler. Bu kulluk vecibelerini yerine getirirken de Allah'a dayanarak hak yolda kendilerine sebat vermesi, ayaklarının kaymaması için rablerine dua ederler. (Bkz: 3/8, 193) Hak üzere yaşamayı sevip de mücadele edenin kalbine imanı yazacak, onları bir ruh ile destekleyecek ve sonra da altından ırmaklar akan cennetlerde sefa sürdürecek olan O'dur. O hâlde neden ona kulluk ve ibadet etmeyelim.[97]

Ama öyle bir kulluk ki Allah'ın birliğindeki hâkimiyetine, rububiyetiyle idarede tekliğine, hüküm ve yetkide hikmetine inanarak ittiba ve teslimiyet göstererek...

---

[96] Bkz: 6/159, 58/6, 75/13, 14

[97] Bkz: 58/22, 14/12

İman her konuda ve her işte tek bir Allah'a kulluk etmektir. Dünya ve ahiretle ilgili her şeyde yalnız Allah'a bağlanmaktır. İşte bu bire tabi olmak için peygamberler gönderilmiş, bu birlik için mücadele verilmiş, nice zahmet ve acılar çekilmiştir.

Ey inananlar tam bir şuur ve teslimiyetle Allah'a boyun eğiniz. Emir ve yasaklarına titizlikle riayet edin. Bu şuurla bilenin. Çünkü kulluk insanın var oluş nedenidir.[98]

Azan ve dünya hayatını ahirete tercih edene gelince şüphesiz ateş onun barınağıdır.[99]

"Rabbinin makamına varmaktan korkan ve nefsini kötü arzulardan uzaklaştırana gelince şüphesiz onların barınağı ancak cennettir" (79/40, 41)

O hâlde tüm hayatımızı ahirette hesap vereceğimiz uyanıklık içerisinde sürdürmeliyiz. Biliniz ki gaybın ilmi Allah'a aittir. İnsanın kavrayış alanının ötesindedir. Bazı haberleri ilahî vahiyle bilsek ve benzerleri ile teşbih edilse de somut ve bilimsel izahlar yapılamaz.

Örneğin Allah'ın varlığı, kâinatın yaratılışı ölümden sonraki hayat, melekler vb. gibi yaratma hususları insan için izahı mümkün olmayan gaybi ilimlerdir. Bunların ilmi Allah'a aittir. Varlığının ve mevcudatın bilgisine O sahiptir. İnsan birçok şeyin içerisinde olsa da onu nasıl izah edemiyor ve inkâr da edemiyorsa bu gayp haberleri de öyledir. İnanmayan kendini inkâr etsin.

---

[98] Bkz: 51/56

[99] Bkz: 2/86, 11/16, 17/18

Allah'ım biz inananlara güçlü bir iman, ilmî bir haysiyet, zikrinle mutmain bir gönül ver. Gönüllerimizdekini rızana, rızanı gönlümüze ikram eyle!

Ey Aziz ve Cebbar olan Rabbimiz mutlak iradenle irademe-ze hükmeyle, kalbimize imanı yaz, katından bir ruh ile bizleri destekle. Ey ikramı bol olan Gani Allah'ım, Kerim Allah'ım, Vehhab Allah'ım, Kadir Allah'ım ikram et bize ilminden, ikram bize hilminden, ikram et bize sabrından, ikram et bize sevgin-den, ikam et merhametinden; yarabbi ikram etmeyi nasip et ik-ram ettiklerinden!

Allah'ım bizleri İslam'ın inşirahına, Kur'an'ın ahlakına er-direrek dünyada izzet, onur ve erdemin ulaştıracağı saadete er-dir.

Ne mutlu hakkın ikramına mazhar olana... Ne mutlu rıza-i ilahiye ulaşana... Ne mutlu kulluğunu hakkıyla yerine getiren kula... Ne mutlu o mutmain kul olanlara...

Sadagallahul-Aliyyülazim